

III. PARS ICONVM VIRORVM ILLVSTRIVM,

QVORVM ALII QVIDEM INTER VIVOS ESSE IAM OLIM desierunt, alij vero nunc quoq; vitali aura, honorumq; suorum beati per fruuntur gloria.

Natalium eorundem succincta notatio, singulis Iconibus adiuncta: Disticha passim addita singulis, opera et studio

Omnia in ære recens scite facta, et edita per Hæredes Theodori de Brÿ.

Francfordij ad Moenum Anno MDIIC.

LECTORI SPECTATORIQVE AMICO, CANDIDO, BENEVOLO, PIO.

DIGNISSIMVS est equidem Vir Nobilis & Clarissimus *Ianus Iacobus Boissardus, Antiquariorum nostri seculi facile princeps, Poeta Coronatus, & Ciuis apud Mediomatricos augustos spectatissimus*, quem & boni omnes & ipsę adeò Musæ ornent amentq; plurimum; nam si cætera eius in rem literariam merita, si virtutes præclaras ipsamq; adeò doctrinam admirabilem silentio prætereamus, inde fessum saltē studiū eius de bonis, deq; doctis omnibus ergregie promerendi, vniuersos in ipso numeros perfecte absoluerit: cumq; alii habeant quòd vel præceptoribus suis, vel studiorum suorum patronis, quin ipsi Genio debitè acceptum referant, hic sane noster *Boissardus* sua solertia, humanitate & perpetua gratitudine, effecit vt plus ipsi multo iam

debeatur ab his, quam ante acceperit, vnde nō incongrue *Teucrides Annæus Lonicerus Priuatus, conciuis & amicus noſter ſingularis* in effigiem eiuſdē Boiſſardi, à Roberto Boiſſardo cōſanguineo eius, juuene præclaræ virtutis & artis crypticæ ſolerti artifice factam, hoc Diſticho luſit, ad Boiſſardum virum ter maximum à Muſis, à Pallade, à Gratiis ita ſcribens;

Hic eſt Boiſſardus, cui plus tria numina debent,
Quam tulit acceptum, tam bene gratus erat.

Is ergo, quem modò diximus *Ianus Iacobus*, hactenus inter cætera ſua monumenta præclariſſima etiam duos Tomos adornauerat, in quibus virorum doctrina & virtute præclarorum vultus effigiatos cum luculenta deſcriptione Natalium, ſubiectis ad ſingulos ſuis Diſtichis complexus fuerat; eoſq; THEODORI *de* BRY ſenis optimi atque crypticę artis peritiſſimi artificis, parentis noſtri dum viueret, longe chariſſimi, opera & impenſis effingi, ſculpi atque edi fecerat: ex quo ſtudio, operæque ſolertia, parens noſter tantum delectationis capiebat vt iam non tantùm tophoſæ ſenectæ tædia iis falleret, ſed & minimè Tomis duobus illis editis contentus, ipſe ſuo priuato conſilio & iudicio vnam atque alteram Iconum quinquagenam prioribus editis ſat ſcitè in ære eas ſculpendo adderet, additurus quotquot vſpiam conquirere poſſet, foreq; confidens, vt dum aliorum monumenta aſſereret, & ipſe ſibi ſuiſq; indelebile monumentum in iis erectum ſtatueret: neque pol fefellit eum opinionis tam pulchrè conceptæ ſententia. præter enim alias eius operas, ex his quoque virorum illuſtrium Iconibus neſcio quid beatitudinis ſibi affulſiſſe ſenſit: Verùm vt ſumus homines fatorum neceſſitati obnoxii, dum in medio laborum ſuorū curſu iam maximè acceleraret, præuentus morte 27. Martii die Anno 1598. quod in eo diuinum erat, ad illud

lud diuinum quod in vniuerſo viget, ſeptuagenarius redegit, aſſociandus beatis viuidiſq; illorum animis, quorum vultus hic inter labores multa cum admiratione refectioneq; contemplatus fuerat. At enim licet operæ eius obitu interruptæ viderentur, nos tamen filii eius nullo modo commitere voluimus, vt propterea etiam vltima morientis voluntas, qua expreſſe iniunxerat nobis filiis ſuis, vti inceptas operas ad finem ſub eius nomine deduceremus, mutilaretur. Quinquagenam itaq; hanc III. Tomi Iconum continuantes, fecimus eandem ad dn. Boiſſardi exemplum diſponi & illuſtrari ab amico & conciue noſtrate *Teucride Annæo Lonicero Priuato Poëſ. & Med. cand.* notatione Natalium aliunde plerunque conquiſita, atque Diſtichis à ſe factis: qui tum in his tum in aliis, vti ante hac ſæpius operam ſuam nobis benigne beneuoleque pro ſuo in nos operaſq; noſtras ſtudio, proq; ſingulari eius de bonis benemerendi affectione, præſtitit, quod & ſibi patriæq; ſuæ honori id maxime fore duceret: qua in re ſi gratum Lectori fecimus, ſentiet nos deinceps nec ſumptibus nec laboribus vllis parcere, donec & reliqua pari induſtria confecta prodeant. Deus modò dieſque ſucceſſum hiſce ſtudiis noſtris felicē conceſſerint. Vnum eſt de quo Lectorem præmonitum adhuc cupimus, ſuo nimirum quenque iudicio in hiſce vitis notandis relictum, nec enim de tantis ingeniis cuiuſquā fuerit temere pronūciare. vixit ſibi quiſq;, & ſibi quiſq; mortuus eſt; *quæ gratia currûm armorumq; fuit viuis ea cura ſepultos proſequitur.* Rationem ordinis præcipue talem Lonicerus inſtituit, quæ inſtructæ aciei ex parte conueniret, atque ex variis militantium ordinibus conſtaret, vnde alij coryphæi, alij celeres, alij ductores agminis poſt principia, alij aſſidui eſſent, alij deniq; vulnera curarent, alij animos accenderent, neque eſſet qui vel de præla-

ſura, vel de præfectura indigne ſibi præreptа dolens conquera- tur. Id neſcius ne eſſet. Lector beneuolus volentes cupiuimus, cui & nos & noſtra ſtudia ita commendamus, vt idem & nos ſtudiaque noſtra ſuo fauore atqne patrocinio tueri & promo- uere benigne ſtudeat ſatagatq;. Vale. Calend. Septembr. Anno 1598.

Jo. Theodorus, & Jo. Jſraël de Bry fratres, Ciues Francof.

PHALAECIVM,

ad Præstantißimum Virum, dn.

IOANNEM MOLLINVM,

A SECRETIS REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMO POTENTISSIMOQVE DVCI, dn. HENRICO IVLIO GVELFO, FIdelissimum, Dominum & Mecœnatem suum omni cultu honorandum.

INSTRVCTA est acies, & ære rauco
Missenus ciet Ordines nitentes,
Campo signa volant, mouetur agmen,
Iamq; hostis procul impetum capeßit.
Hoc exercitus vnicum veretur,
Ne morbos subeat laboriosos,
Saluo deficiente commeatu,
Quòd nondum datus Imperator illi.
At, MOLLINE, præesse Copiarum
Si Ductoribus, & fauere velles;
Non morbos patietur, aut timebit.

TEVCRIDES ANNÆVS LONICERVS Priuatus, Poës. & Med. cand. Ciuis Francf.

A

I.



Magnus es, at major fieri dum ALBERTE, *recusas*
Dispercam, si quid majus hic orbis habet.

ALBERTVS MAGNVS.

ALBERTVS Bolſtadius propter doctrinam & Philoſophiæ ſtudium, diſciplinarumque omnium bonarum exactam cognitionẽ Magni cognomento appellatus, natione fuit Sueuus, patriam habuit Lauingam, oppidũ non procul à Danubio, vbi ex equeſtri ordine parentibus clariſſimis natus eſt anno MCXCIII. & à prima ætate in bonis literis inſtitutus, Pariſios deinde ſe contulit, ibique Theologiam & Ariſtotelicam Philoſophiam magna cum laude & auditorum frequentia profeſſus eſt. Vir in diuinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, atque in ſeculari Philoſophia nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio ſubtilis, eloquio ſcholaſticus, vita & cõuerſatione deuotus atque ſanctiſſimus. Poſt aliquot annos Coloniam Agrippinam ſe conferens, ha-

bitum Fratrum Prædicatorum ſuſcepit, docensque bonas diſciplinas inter innumeros quos habuit diſcipulos, familiariſſime vſus eſt S. Thoma Aquinate, & Bonauentura, qui duo poſtea in clariſſimos viros euaſerunt, & ſua tempora poſteritatemque doctiſſimis ſcriptis illuſtrarunt. Albertus verò propter inſignes animi dotes, perfectamque in ſacris literis & Philoſophiæ cognitionem, vocatus eſt Anno 1259. Ratisbonam Boiorum ciuitatem clariſſimam, communibusq; Principis & Sacerdotum omnium, populiq; ſuffragiis, maxime autem Alexandri IV. prouiſione factus eſt Epiſcopus Ratisbonenſis, cum eſſet ætate annorum 66. Qui cũ aliquot annis eam Eccleſiam ſumma cum laude & integritate rexiſſet, quia videbatur publicis hiſce occupationibus à priuatis ſtudiis diſtrahi, functionem hanc oneroſam alteri ceſſit, & amore ſtudij ſalutaris Coloniam Vbiorum ad Conuentum ſuum reuerſus eſt. Vbi in ſuo Monaſterio priuatus reliquum vitæ exegit docendo & ſcribendo. Illicque anno ætatis 87, anno verò Chriſti 1280. mortuus eſt Rodolpho Imperatore Romanorum regnante, ſepultus in medio Templi choro conuentus ſui,

non

non ſine opinione ſanctitatis; non enim ſurrexit poſt eum vir ſimilis ei, qui in omnibus literis, ſcientiis & rebus tam doctus, eruditus & expertus fuerit. Quod autem de necromancia accuſatur, iniuriam patitur vir Deo dilectus, cõſtat eum vitæ ſanctimonia & integritate clarum vixiſſe, nec eſt quod necromanten aut magum eum contumelioſe traducant. Eius opera prope infinita recitantur: quorum hæc præcipuè recẽſentur: Summa Theologiæ ſiue de mirabili ſcientia lib. 4. Super ſententias lib. 4. De quatuor coæuis lib. 1. De homine lib. 1. De bono lib. 1. de Vita ſpirituali lib. 1. In officium miſſæ lib. 1. De Corpore Chriſti lib. 1. De eodem 32. ſermones lib. 1. De muliere forti lib. 1. Super lib. Dionyſij lib. 5. De multiplici timore lib. 1. de Laudibus S. Mariȩ. lib. 3. Defenſio mendicantium Ordinum lib. 1. De partu & formatione hominis lib. 2. De Origine animæ lib. 1. Super Oratione Dominica lib. 1. de arte prædicãdi liber vnus. De reparatione lapſi hominis lib. 1. de adhȩrendo Deo lib. 1. in quinq; libros Moſis. in libros Ioſuæ, Iudicum, Ruth, Regum, Paralipomenon, in Eſdram, Nehemiam, in Tobiam, in Iudith, in Eſther, in Prouerbia, in Eccleſiaſten, in Cantica

Canticorum, in librum Sapientiæ, in Ecclesiasticum, in libros Machabæorum, In Iob, in Prophetas Esaiam, Hieremiã, Ezechielem, & Danielem, & in alios 12. Prophetas: In Euangeliũ secundum Matthæum, Lucam, Marcum & Iohannem. In Epistolas Pauli; in Apocalypsin. Præterea sermones de tempore; de Sanctis, de animalibus libri 26. Paradisus animæ lib. 1. Orationes super sententias & Euangelia. de differentia spiritus & animę. de Diuinatione & Prophetia. Diuersarum quæstionum lib. 1. de natura locorum. de causis elementorum; de motibus animalium. de Intellectu & intelligibili. de Iuuentute & senectute. de vita & morte. de plãtis & vegetabilibus. Summa Philosophiæ de Vnitate intellectus. Quæstiones contra Auerroistas. de Vnitate formæ. Philosophiæ moralis lib. 16. de Monastica. de Oeconomica. de Politica. de Arithmetica, Geometria, Musica, Astronomia. de Sphæra, de Astris, Speculũ Astronomiæ. de mineralibus, de natura DEORVM. de Secretis naturæ. de 12. Alphabetis. de Magistris eligendis, de Somniis, de Vniuersalibus. de Prædicamentis. de Sex principiis. de definitionibus. de causis. de Grammatica. de Rhetorica. de Medi-

Medicina. de lanificio. de Agricultura. de Aratura. de Nauigatione. de Metaphysica lib. 13. in Physicam Aristotelis lib. 8. de cœlo & mundo lib. 4. de generatione & corruptione lib. 2. de scientia meteororum lib. 4. de Anima. de Nutrimento & Nutribili. de Somno & vigilia. Quæstiones 15. lib. 1. de perspectiua. In omnes libros Aristotelis commentarios fecit, aliosque plurimos tractatus scripsit, vt de Magia, Librum de aggregatione. de periculo missæ. de Sacramentis, de immortalitate animæ. de apprehensione super loco, missus est. de Metallicis libros V. qui impressi sunt cum Raimundi Lullij libris de quinta essentia. Libellus de Secretis mulierum Venetiis exiuit. Extat & libellus de causis, alius ab illo qui de causis elementorum inscribitur, quasi Epitome totius Philosophiæ. de Virtutibus lib. 1. Præterea hæc opuscula nunquam impressa habentur Viennæ in Bibliotheca Prædicatorum. De sensu & sensato. de memoria & reminiscentia. de respiratione & inspiratione; de causa longitudinis & breuitatis vitæ; de principiis motus processionis. de natura & origine animæ; contra Auerroem lib. 13. de passionibus aëris. de causis & processu vniuersitatis à

causa

causa prima. de libris licitis & illicitis. Sermo generalis de septem regionibus aëris. de natura animalium quadrupedum, auium, piscium, de arboribus, herbis, lapidibus preciosis, metallis & cosmographia, manusc. in Bibliotheca Imp.

Hæc tam varia rerum diuersarum cognitio, vita solitaria, rarus cum hominibus congressus, & admiranda vitæ austeritas, qualis esse solet in vita contemplatiua, bonum virum suspectum reddiderunt apud inuidos & viros malos, qui omnes ex se metiuntur, malæ cum Genijs & Dęmonibus conuersationis, quamuis eius vita & scripta longe aliter de eo testimonium reddant, fuit enim naturæ speculator solertissimus, rerũq; obscurarum indagator atq; explicator plane admirabilis, qui sua ætate omnes ingenio, doctrinâ atq; eloquentiâ superauit, vnde Magni cogmentum merito tulit. Atque hoc loco minime prætereundum puto, quod anno 1360. Lauingæ in ædibus paternis Alberti Magni natus fuit equus portentosæ magnitudinis, qui ibidem in foro ad latus iuxta imaginem Alberti Magni depictus est, à N. Reusnero L. hisce versibus descriptus;

Tantæ molis Equus, velox & saltibus aptus,

Prælon-

Prælongus ter quinq; pedes, & corpore magno
Nascitur Alberti Lauingæ sublare Magni.


ÆNEAS SYLVIUS PICOLOMINEUS, dictus PIUS II
Pont. Max. Nasc. Cosmiani Aº 1500
Obyt Anccuæ Anno 1564.
Ut pius Æneas, ut et alter Sylvius esset,
Ductor & Oenotriæ Pastor in urbe fuit.

ÆNEAS SYLVIVS *dictus poſtea Pius II. Pontifex maximus.*

Eneas Syluius poſtea Pius II. Papa dictus natione Thuſcus fuit, patria Senenſis, ſedit in Pontificatu poſt Calixtum III. annis ſex vir vndecunq; doctiſſimus, Philoſophus, Orator, & Poëta inſignis, plurima ingenij ſui monumenta poſteris reliquit. Hic quondã in concilio Baſilienſi cuidam Prælato ſeruiuit pauper: deinde in Scribam Cancellariæ Friderici Imperatoris III. aſſumptus, & Poëta ab eo Laureâ receptâ creatus eſt: Primò Epiſcopus Tergeſtinenſis, poſtea Senenſis, exinde Cardinalis, & nouiſſimè Papa omnium ſuffragio electus eſt: Mortuus eſt ſub Friderico III. Imperatore Anno domini 1464. indictione duodecima, XIX. Calend. Septemb. ætatis ſuæ anno ſimiliter quarto & ſexageſimo, ſepultus Romæ in Eccleſia S. Petri iuxta altare D. Andreæ. Eius ſcripta

quæ extant hæc ſunt. De Educatione liberorum liber vnus. Solutio quæſtionum lib.1. De duobus amantib. lib. 1. Contra Thaboritas liber 1. ad Nicolaum de Cuſa lib.1. de fide ad Turcum lib. 1. De profectione in Turcas lib.1. De miſeriis curialium lib. 1. ad Epiſcopum Cracouienſem lib. 1. De ſtudio venandi liber. 1. Præcepta Rhetoricæ lib. 1. de Præſcientia Dei lib.1. Epiſtolarum ad diuerſos lib. 1. de Clade Conſtantinopolitana Oratio lib. 1. de Clade vniuerſalis Eccleſiæ lib.1. Ad Calixtum Papam Oratio lib. 1. Coram cœtu Cardinalium Oratio lib. 1. de rebus à ſe geſtis lib. 1. de Fato, lib.1. Dialogus contra Turcas, lib. 1. Hiſtoriarum opus imperfectum lib. 1. Epigrammata plura. Iuuenis Niraphilenticum ſcripſit verſu facili & expedito. Poëmata quoque in Epiſtolarum modum complura. Scripſit ad Ladiſlaum Regem Boëmorum adhuc adoleſcentem libellum de arte Grammatica: mox alterum de Regia inſtitutione, ad Fridericum de Noricis integros commentarios. Rerum ſui temporis in Italia geſtarũ libros 12. quod opus nondum abſolutum cum vita finiuit, vetuitque publicari niſi emendaretur. de Euryalo. de Ortu Nili fluminis. de Hæreſi Huſſitarum. de digni-

dignitate Cæſaris. de poteſtate Concilij. de ſanguine Chriſti. de Veritate Chriſtiana ad Mahumetem Turcam. De gloria belli ſuſcipiendi ad Franciſcum Sfortiam. De concilio Baſilienſi & eiuſdem erratis. De fortuna. de defenſione Poëtices. De miſeria curialium ſingulos libellos, quorũ magna pars Dialogis conſtat. Præter Scotiam, Noruegiam & Lituaniam, Rhodon quoque & Mitylenen & Lesbon, & Cyprum expreſſit accurata breuitate. Orationes quatuor & viginti. Decadium Blondi epitomen, qua omnis ab inclyto Romanorum imperio hiſtoria, quæ cepit fere anno Chtiſti 407. per cẽtum & amplius annos miro compendio citra obſcuritatem comprehẽditur. Familiarium Epiſtolarum opus. Hiſtoriam Boëmorum à principio gentis vſque ad Georgium Ladiſlai ſucceſſorem, ad Alfonſum Regem Aragonum. Hoc opus poſtea repurgatum & integris periodis locupletatum ad Exemplar manu ſcriptum typis excuſum eſt; inſcribitur etiam Vitichindus hæc Hiſtoria. Deſcripſit Aſiam minorem & Europam, Veterum ſimul ac recẽtiorum res memoratu dignas complectẽs, maxime quæ ſub Friderico III. apud Europęos Chriſtiani cum

Turcis, Prutenis, Suldano & cæteris hostibus fidei tum etiam inter sese vario bellorum euentu commiserunt. Item commentarium in quatuor libros Antonij Panormitæ, de dictis & factis Alphonsi regis Aragonum, quo capitatim cum Alphonsinis contendit. Extat eiusdem Germania, qua continentur grauamina Germanicæ nationis: item confutatio eorundem cum replicis. De concilio Constantiensi & Basiliensi. De collatione beneficiorum, cum replicis in Bulla Leonis x. De Ecclesia reformanda fundatis. De concordatis Principum. de Officio Papæ & eius officialibus. de Veritate Christianæ religionis. Scripsit præterea profectionem Marchionis Badēsis Romam, eiusq; oratiunculam ad Papam, & responsionem Friderici III. & Maximiliani, cęterorumque Germaniæ principum. de duobus falsariis Romæ sub Innocentio VIII. combustis. Extat eiusdem Dialogus contra Bohemos & Thaboritas de communione corporis Christi. De situ & origine Brutenorum. Fasciculus rerum expetendarum & fugiendarum. Hunc eundem cohonestauit Benedictus Arrias Montanus hoc elogio, de se ipso ita loquentem faciens:

Sum

Sum Pius Æneas fama notißimus Orbi,
Quem rexi Pastor, Scriptor & institui.
Quæstio nulla ferè est, in qua non docta reliqui
Argumenta mei fertilis ingenij.

Onuphrius Panuinus vitam eius ita prosequitur, inquiens: In nomine Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi benedicti, Amen. Sanctiss. D. N. Pius II. Pontifex Max. Senensis Vhuscus Æneas Syluius Picolomineus, Syluij & Victoriæ filius, Corsmiani, quod oppidum est Senēsis agri, natus est. Fuit primùm à secretis Dominici Capranici, Card. S. Crucis post Nicolaum Albergatum Card. Bononiensem secutus, apud eum per aliquod tempus mansit, vir literarum eruditissimus, inde Canonicus Tridentinæ Ecclesiæ factus, Basileam ad Concilium se contulit, vbi magno semper in honore apud omnes est habitus. Fuit enim in celeberrima Synodo primò clericus ceremoniarum, post literarum Apostolicarum Abbreuiator, inde Legatus à Felice V. ad Imp. Fridericum III. missus, inter intimos familiares admissus, & à secretis ab eo creatus est, cuius ad Eugenium IIII. Papam aliquando orator fuit, quo munere mortuo Eugenio IIII. fungens Romæ, Conclaui quo Nicolaus

colaus PP. v. creatus est, præfuit, & cum ab Eugenio Subdiaconus Apostolicus creatus fuisset, à Nicolao v. Episcopus Tergestinus primò creatus est: mox Senensis, cuius Vrbis ciuis erat, à Calixto, in altera sua Cardinaliū ordinatione, cum aliis quinque Diaconis, Cardinalis primò S. Eustachij, mox S. Sabinæ, presbyter ordinatus est: mortuo autem Calixto III. XVII. Cardinalium suffragiis in Conclaui tunc apud S. Petrum existentibus, decimoseptimo vacantis sedis die, id est XIIII. Cal. Septembr. Pontifex Maximus vnanimi omnium consensu renunciatus est, sedit hic Pontifex in pontificali sede, annis v. Mensibus vndecim, dieb. 26. Anno autem 1458. die III. nonas Sept. PP. Pius II. suæ coronationis insignia suscepit Romæ, in gradibus ante fores Basilicæ Apostoli Petri, per Prosperum Columnam S.R.E. Archidiaconum, omnibus Cardinalibus, Episcopis, Clero & innumera populi multitudine, astantibus. Anno Dominicæ natiuitatis 1464. Die XIX. Calend. Septembris PP. Pius II. Anconæ in Piceno, quo se bellum Turcis illaturus contulerat, mortuus est, (non sine suspicione veneni: Argentinæ filiam relinquēs, quam

Lega-

Legatione fungens aliquando ibidem ſuſceperat ex indigena:) Obiit autem Pontificatus ſui anno ſexto. Cadauer Romam relatum in Baſilica principis Apoſtolorum ibidem ſepultum eſt. Eodem anno, die XIIII. Cal. Decembr. Romæ in Baſilica S. Petri, Exequiȩ ſiue Nouendialia PP. Pij II. celebrari à Cardinalibus ſunt cœpta, nouem diebus, more maiorum.


HADRIANUS VI Trasect Batavus Pont Max.
B.
Nasc. Trasectj, A°
Obijt Romæ, A°
Orbis Pontificem summum me maximus Orbis
Cæsar, pro meritis gratior ipse facit.

HADRIANVS TRAIECTENſis, Pontifex Maximus.

IN nomine DEI (inquit Onuphrius Panuinus (& Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, Benedicti, Amen. Sanctiſſ. D. N. Hadrianus, Florentij filius, infimo genere ortus, cuius pater Florentius, textrinam pannorum fertur exercuiſſe, natione Batauus, ſeu vt nunc dicitur Hollandus, in Belgis ortus, patria Traiectenſis, quæ vlterioris Germaniæ ciuitas eſt, ab ineunte ætate Louanium ad liberales artes ediſcendas proficiſcens in quodam collegio receptus eſt, vbi breui adeò profecit, vt & vitæ integritate & ſcientiarum multiplici cognitione, facilè inter omnes primas obtineret. Cuius virtutum fama, poſtquam ad Imperatoris Maximiliani aures perueniſſet, eum Carolo nepoti, poſtea auguſto præceptorem dedit. Cuius operâ poſtmodum primò Epiſcopus Dertuſenſis in Hiſpaniis, poſt presbyter Cardinalis S. Ioannis

& Pauli à Leone PP. x. in quinta ſua Cardinalium ordinatione cum aliis xxx. creatus eſt, quo poſtea mortuo, poſt diutinam Cardinalium diſceptationem inter ſe concordare de Leonis v. ſucceſſore non valentium, præter omnium expectationem v. Idus Ianuarij, 39. vacantis ſedis die, 39. Cardinaliũ ſuffragiis abſens, (in Hiſpaniis enim cum Imperatore agebat pro Imp. Carolo v. aug.) Pontifex maximus electus eſt. Sedit autem in Pontificali ſede annum vnum, menſes octo, & dies ſex. Eodem anno Pontificatus Papæ Hadriani vi. anno primo die iii. Calend. Septembr. altero poſt ingreſſum vrbis die PP. Hadrianus ſextus in gradibus Baſilicæ S. Petri ſuæ Coronationis inſignia ſuſcepit per Marcum Cornelium Venetum S. R. E. Archidiaconum, infinita multitudine, Clero, P. que R. aſtantibus. Pontificatus anno ii. Die Lunæ 18. Cal. Octobr. PP. Hadrianus vi. Romæ mortuus eſt in Palatio Apoſtolico S. Petri. Cadauer eius in Baſilica principis Apoſtolorum ſepultũ, mox ad Eccleſiam Teutonicorũ tranſlatum eſt, & eodẽ anno 10. Cal. Nouembris fuerunt cœptæ celebrari exequiæ ſine nouẽdialia PP. Hadriani ii. Romæ in Baſilica S. Petri à Cardinalibus

nouem

nouem diebus. Antequam Pōtificatum gereret, eſſetque T T.S. Chryſogoni presbyter Cardinalis Batonien. multos præclaros libros compoſuit, ſiquidem vir erat magnæ ſcientię, de quibus ſubſcripti circumferuntur: de ſermone latino & modis latine loquendi lib. 1. Venatio ad Aſcanium Cardinalem verſibus Phaleciis ſcripta. Iter Iulij 11. Pontificis Romani verſibus Heroicis decantatum. De vera philoſophia lib. 4. ex quatuor Eccleſiæ Doctoribus conſcripti & varia eruditione multaque pietate referti. Expoſitio in ſententias P. Lombardi. Claruit ſub IVLIO II. Pontifice, & Maximiliano Imperatore: eum Benedictus Arrias Montanus hoc Tetraſticho ornauit; de ſe ipſo ita loquentem faciens:

Regnat vbi in terris prudens vir, conſtat & almæ
Virtuti in terris, quod meret ipſa, decus.
Dat mihi & hæc teneros formanti Cæſaris annos
Orbis Pontificem me facit hæc eadem.



Scotia si Vatem hunc gelidam produxit ad arcton,
Credo equidem gelidi percaluere poli.

GEORGIVS BVCHANANVS
Scotus Poëta & Hiſtoricus.

GEORGIVS Buchananus in Leuinia Scotię prouincia natus eſt, ad Blanum amnem, anno ſalutis Chriſtianæ milleſimo quingenteſimo ſexto circa Calendas Februarias, in villa ruſtica hæreditaria, familia magis vetuſta quàm opulenta. Patre in iuuẽtutis robore ex dolore calculi extincto, auoq; adhuc viuo decoctore, familia ante tenuis, pene ad extremam inopiã eſt redacta; Matris tamen Agnetis Heriotæ diligẽtia liberi quinq; mares & tres puellæ ad maturam ætatem peruenerunt. Ex iis Georgium auunculus Heriotus cum in ſcholis patriis ſpem de ingenio eius concepiſſet, Lutetiam amandauit. Ibi cùm ſtudiis literarum, maximè carminibus ſcribendis, operam dediſſet, partim naturæ impulſu, partim neceſſitate (quod hoc vnum ſtudiorum genus adoleſcentię proponebatur) intra biennium auunculo mortuo,

tuo, & ipse graui morbo correptus ac vndiq; inopia circumuentus, redire ad suos est coactus. Cum in patria valetudini curandę prope annum dedisset, cum auxiliis Gallorum, qui tum in Scotiam appulerant, studio rei militaris cognoscendæ in castra est profectus. Sed cum ea expeditione prope inutili hyeme asperrima per altissimas niues reduceretur exercitus, rursus in valetudinem aduersam incidit, quæ tota illa hyeme lecto affixum tenuit. Primo vere ad fanum Andreę missus est ad Ioannem Maiorem audiendum, qui tum ibi Dialecticen, aut verius Sophisticē in extrema senectute docebat. Hunc in Galliam ęstate proxima secutus, in religionis reformationē tum passim institutam incidit: ac biennium fere cum iniquitate fortunæ colluctatus tandem in collegium Barbaranum accitus prope trienniū classi Grammaticam discentium præfuit. Interea cum Gilbertus Kennedus Cassilissę comes adolescens nobilis in ea vicinia diuersaretur, atq; ingenio & consuetudine eius oblectaretur, eum quinquennium secum retinuit, atq; in Scotiam vna reduxit. Inde cum in Galliam ad pristina studia redire cogitaret, à Rege est retentus, ac Iacobo filio notho

tho erudiendo præpositus. Interea peruenit ad Franciſcanos elegidion, per ocium ab eo fuſum, in quo ſe ſcribit per ſomniū à D. Franciſco ſollicitari, vt eius Ordini ſe adiungat: in eo cum vnum aut alterum verbum liberiùs in eos emiſſum eſſet, tulerunt id homines, mā ſuetudinem profeſſi aliquantò aſperius quàm patres tam vulgi opinione pios ob leuiculam culpam decere videbatur. Et cum non ſatis iuſtas iræ ſuę immodicæ cauſas inuenirent, ad cōmune religionis crimen, quod omnibus quibus male propitij erant intētabant, decurrunt. Et dum impotentiæ ſuæ indulgent, illum ſponte ſua ſacerdotum licentiæ infenſum acrius incendunt, & Lutheranæ cauſæ minus iniquum reddunt. Interea Rex è Gallia cū Magdalena vxore venit, nec ſine metu ſacrificulorum, qui timebant ne puella Regia ſub amitæ Reginæ Nauarræ diſciplina educata nonnihil in religione mutaret. Sed hic timor breui ſecuto eius deceſſu euanuit. Subſecutæ ſunt in aula ſuſpiciones aduerſus quoſdam è nobilitate, qui contra Regem coniuraſſe dicebantur. In ea cauſa cum Regi fuiſſet perſuaſum nō ſatis ſincerè verſatos Franciſcanos. Rex Buchananum forte tùm in aula agen-

tem ad ſe aduocat, & ignarus offenſionis quæ ei cum Frãciſcanis eſſet, iubet aduerſus eos carmen ſcribere. Ille vtroſque iuxta metuens offendere, carmen quidem ſcripſit & breue & quod ambiguam interpretationem ſuſciperet. Sed nec Regi ſatisfecit, qui acre & aculeatum poſcebat, & illis capitale viſum eſt, quenquam ipſos niſi honorifice auſum attingere. Igitur acrius iuſſus in eos ſcribere, eam ſyluam, quæ nunc ſub titulo Franciſcani eſt ædita, inchoatam Regi tradidit, ac breui poſt per amicos ex aula certior ſe peti, & Cardinalem Betonium à Rege pecunia vitã eius mercari, eluſis cuſtodibus in Angliam contendit. Sed ibi tum omnia adeò erant incerta, vt eodem die ac eodem igne vtriuſque factionis homines cremarentur, Henrico octauo iam ſeniore ſuæ magis ſecuritati, quàm religionis puritati intento. Hæc rerum Anglicarũ incertitudo, & vetus cum Gallis conſuetudo, & ſumma gentis humanitas Buchananum ad ſe traxerunt. Vt Lutetiam venit Cardinalem Betoniũ peſſimè erga ſe animatum ibi legatione fungi comperit. Itaq; eius iræ ſe ſubtraxit Burdegalam, inuitante Andrea Goueano, profectus, ibi in ſcholis quæ tum ſumptu publico eri-

co erigebantur biennium docuit, quo tempore quatuor ſcripſit tragœdias, quæ poſtea per occaſiones fuerũt euulgatæ. Sed quæ prima omnium fuerat conſcripta (cui nomen eſt Baptiſta) vltima fuit ædita, ac deinde Medea Euripidis. Eas enim vt cõſuetudini ſcholæ ſatisfaceret, quæ per annos ſingulos ſingulas poſcebat fabulas, conſcripſerat, vt earum actione iuuentutem ab allegoriis, quibus tum Gallia vehemẽter ſe oblectabat, ad imitationem veterum, quâ poſſet retraheret. Id cum ei prope vltra ſpem ſucceſſiſſet, reliquas Iephthen & Alceſten paulò diligentiùs, tanquam lucem & hominum conſpectum laturas elaborauit. Sed nec id temporis omnino ei fuit expers ſolicitudinis, inter Cardinalis & Franciſcanorum minas. Cardinalis etiam de eo comprehendendo ad Archiepiſcopum Burdegalẽſem literas miſit, ſed eas forte fortuna Buchanani amantiſſimus dederat. Verum hunc metum Regis Scotorum mors & peſtis per Aquitaniam ſæuiſſime graſſata ſedauit. Interea literæ à Rege Luſitaniæ ſuperuenerunt, quæ Goueanum iuberent, vt homines Græcis & Latinis literis eruditos ſecum adduceret, qui in ſcholis quas ille tum magna cura & impẽſis moliebatur,

liebatur, literas humaniores & Philoſophiæ Ariſtotelicæ rudimenta interpretarentur. Ea de re conuentus Buchananus facile eſt aſſenſus. Nam cum totā iam Europam bellis domeſticis & externis aut iam flagrantem aut mox flagraturam videret, illum vnum videbat angelum tumultibus liberum futurū, & in eo cœtu qui eam profectionem ſuſceperant, nō tam peregrinari, quàm inter propinquos & familiares agere exiſtimaretur. Erant enim plærique per multos annos ſumma beneuolentia cōiuncti, vt qui ex ſuis monumentis orbi claruerunt, *Nicolaus Gruchius*, *Guilielmus Garantæus*, *Iacobus Teuius*, & *Helias Vinetus*. Itaq; non ſolùm ſe comitem libenter dedit, ſed & Patricio fratri perſuaſit, vt ſe tam præclaro cœtui cōiungeret. Et principio res præclarè ſucceſſit, donec in medio velut curſu Andreas Goueanus morte, ipſi quidem non matura, comitibus eius acerba præreptus eſt. Omnes enim eius inimici & æmuli in eos primùm ex inſidiis, deinde palàm animo plane gladiatorio incurrerunt, & cū per homines reis inimiciſſimos quæſtionem clàm exercuiſſent, tres arripuerunt; quos poſt longum carceris ſquallorem in iudi-

cium

cium productos multis per eos dies conuiciis exagitatos rursus in custodiam abdiderunt. Accusatores autem ne adhuc quidem nominarunt. In Buchananum certè acerbissime insultabant, vt qui peregrinus esset, & qui minime multos illic haberet, qui incolumitate eius gauderēt, aut dolori ingemiscerent, aut iniuriam vlcisci conarentur. Obiiciebatur ei carmen in Franciscanos scriptum, quod ipse antequam è Galliis exiisset, apud Lusitaniæ Regem excusandum curauit; nec accusatores quale esset sciebant: vnum enim eius exemplum Regi Scotorum, qui scribendi autor fuerat, erat datum. Crimini dabatur carniū esus in quadragesima, *à qua nemo in tota Hispania est qui abstineat*. Dicta quædam oblique in monachos obiecta, quæ apud neminem, nisi monachum, criminosa videri poterāt. Item grauissime acceptum, quod in quodam sermone familiari, inter aliquot adolescentes Lusitanos, cum fuisset orta mentio de Eucharistia, dixisset sibi videri Augustinum in partē ab Ecclesia Romana damnatam multo esse proniorem. Alij duo testes Ioannes Tolpinus Normannus, & Ioannes Ferrerius è Subalpina Liguria (vt post aliquot annos com-

 perit)

perit) pro teſtimonio dixerunt, ſe ex compluribus hominibus fide dignis audiuiſſe, Buchananum de Romana religione perperam ſentire. Vt ad rem redeam, cùm quęſtores prope ſeſquiannum & ſe & illum fatigaſſent, tandem ne fruſtra hominem non ignotum vexaſſe crederentur, eum in monaſterium ad aliquot menſes recludunt, vt exactius erudiretur à monachis, hominibus quidem alioquin nec inhumanis nec malis, ſed omnis religionis ignaris, hoc maxime tēpore Pſalmorum Dauidicorum complures vario carminū genere in numeros redegit. Tandem libertati redditus, cum à Rege commeatum redeundi in Gallias peteret, ab eo rogatus vt illic maneret, pecuniola interim accepta in ſumptum quotidianum donec de conditione aliqua honeſta proſpiceretur. Sed cum procraſtinationis nec certam ſpem, nec certum tempus tæderet, nauem Cretenſem in portu Oliſipponenſi nactus in ea in Agliā nauigauit. Nec hic tamen ſubſtitit, quamuis honeſtis conditionibus inuitaretur. Erant enim illic omnia adhuc turbida, ſub Rege adoleſcente, proceribus diſcordibus & populi adhuc animis tumeſcentibus ab recēti motu ciuili. Igitur in Galliam tranſmiſit

misit iisdem fere diebus, quibus vrbis Mediomatricorum obsidio fuit soluta. Coactus est ibi per amicos ea de obsidione carmen scribere, idq; eò magis inuitus, quod nõ libenter in contentionẽ veniret cũ aliis plerisq; necessariis, & imprimis cũ Millino Sangelasio, cuius carmen eruditum & elegans de ea re circumferebatur. Inde euocatus in Galliam à Carolo Cossæo Brixiacẽsi, qui tum secũda fama res in Ligustico & Gallico circa Padum agro gerebat. nunc in Italia, nunc in Gallia cum filio eius Timoleonte quinquennium hæsit, vsq; ad annum millesimũ quingentesimum sexagesimum, quod tempus maxima ex parte dedit sacrarum literarum studio, vt de controuersiis, quæ tum maiorem hominum partem exercebant, exactiùs diiudicare posset, quæ tum domi conquiescere cœperant, Scotis à tyrannide Guisiana liberatis, eo reuersus nomen Ecclesiæ Scotorum dedit. E superiorum autem temporum scriptis quædam veluti è naufragio recollecta ædidit? Cætera verò quæ adhuc apud amicos peregrinantur fortunæ arbitrio committit. In pręsentia septuagesimum quartum annum agens apud Iacobum sextum Scotorum Regem, cui erudiendo

diendo erat præfectus, anno millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, senectutisq; suæ malis fractus portum exoptans agit. Et hæc quidem est Georgij Buchanani Vita ab ipso ita conscripta biennio circiter ante mortem, quam obiit Edimburgi anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, Septembris die vigesimo octauo paulò post horam quintam matutinam. Eodem die Ioannes VVynramus doctor Theologiæ, qui in religione instauranda egregiam operā nauauit, obiit Andreapoli horâ octauâ ante meridiem. Viri itaque huius benemerentissimi manibus parentatus Iosephus Scaliger hoc illi fecit Elegidion.

EPITAPHIVM

G. Buchanani Scoti

per

Josephum Scaligerum Iul. CÆS. F.

Postquam laude tua patriam, meritisque beasti,
Buchanane, tuis Solis vtranque domum.
Contemptis opibus, spretis popularibus auris
Ventosæque fugax ambitionis, obis.

Præmia

Præmia quina quater Pisææ functus oliuæ,
Et linquens animi pignora rara tui.
In quibus haud tibi se anteferent quos Itala vates
Terra dedit, nec quos Gallia mater alit.
Æquabunt genium felicis carminis, & quæ
Orbis habet famæ conscia signa tuæ.
Nanque ad supremum perducta poëtica culmen
In te stat, nec quo progrediatur, habet.
Imperij fuerat Romani Scotia limes:
Romani eloquij Scotia finis erit.

In eiusdem Effigiem scripsit Io. Ionstonus hosce versus.

I.

Diuini frontem Vatis tibi BVCHANANI,
Pectusque & vultus ars animosa refert.
Ingenij sed diam animam, sed pectoris aurum
Immortale refert Carmen & Historia.

II.

Tres animas Vatum, Vatis tibi reddit in vno
Pectore, Apellæa picta tabella manu.

E Mæoni-

Mœonidæ, Flaccíq; animã, mentemq; Maronis,
Pectore tres vno nam BVCHANANVS *habet.*

III.

Diuitis ingenij domus hæc, atque hoſpita quondã
Quæ Suadæ, & Sophiæ, quæ fuit Aonidum.

Præter ſupra commemorata etiam Grammatices Latinæ rudimenta Thomæ Linacri ex Anglico ſermone in Latinum vertit. extant eius elegantiſſima Poëmata. ſcripſit de iure regni apud Scotos Dialogum. Ædita eſt rerum Scoticarum Hiſtoria libris viginti comprehenſa eodem autore.


MICHAEL HOSPITALIUS GALLIÆ CANCELLAR
Avernus, Obijt an. 1573 Ætat. 69.
B.
Esset qui dignus Gallj moderamine regni,
Inventus nemo est hoc MICHAELE magis.

MICHAEL HOSPITALIVS *Franciæ Cancellarius.*

MICHAEL Hoſpitalius natione Auernus fuit, eorum facile princeps, quos Auernia extulit olim Ferrariæ quàm plurimos, & ſtudiis literarum & iuris ciuilis ſcientia præſtantiſſimos. Huius patrem audio fuiſſe Doctorem Medicum, & comitem illuſtriſſimi Principis Caroli Borbonij in Italiam relegati: quo poſtea filius puer furtim à mulionib. aſportatus fuit. Pater primas eius ætates ibidem ingenuis artibus ad humanitatem informandas curauit: vbi inter alios cōdiſcipulos in philoſophia habuit Strozios nobiles viros Florentinos, Petrū & eius Fratrem Priorem à Capua. Et Præceptorem Græcum qui organum Ariſtotelis illis interpretaretur. Ferunt autem hunc Hoſpitalium, vt ætate ſic literis & eruditione adeò profeciſſe, vt facile ſibi poſtea multorum amicitias tàm Eccleſiaſtici quàm Senatorij ordinis conciliarit: atque in primis Cardinalis Granmontani; in cuius fa-

miliaritatem ita penitus intraſſe dicitur, vt iam aditus à Cardinali muniretur, ad eũ Romæ præficiẽdum libellis ſupplicibus, Cardinalium conſiſtorio referendis: cum ille à parentibus & amicis in Franciam reuocatur, vbi non diu ſolum dicaſterij forenſis patronus triuit, cum à primariis Senatoribus in generum expetitus ſit, & in ordinem regiorum Conſiliariorum cooptatus. Inde breui per alios honorum gradus ad ipſa tribunalia facile aſcendit. Interea verò dum tales Lutetiæ gereret magiſtratus, ſi quid poſſet otij à negotiis forenſibus nanciſci, id totum in Epiſtolas verſibus conſcribendas ad clariſſimos quoſque nobilitate & dignitate viros, atque omni genere humanitatis politiſſimos cõferebat. Cuius quidem rei faciunt fidem libri ſex Epiſtolarum carmine ab ipſo conſcripti, annisque ſuperioribus in lucem editi, à Michaele Huraldo Hoſpitalio à Faio, ſenis illius Nepote ex filiâ vnicâ Magdalena Hoſpitalia & genero Roberto Huraldo Bellebatio, de antiqua & nobili Huraldorum familia, ex ducatu Britanniæ oriunda (vt mihi inquit doctiſſimus Boëſſardus, fideliter ac vere relatum eſt à doctiſſimo viro Petro Gualterio Chabotio, qui in familia

lia Michaelis multis vixit annis, inſtitutioni nepotum illius præfectus.) Hunc Michaelem à Faio vnum omnium nepotum reliquit, tanquam effigiem non ſolùm corporis, ſed ingenij etiam & morum vt iam à multis de ipſo prædicaretur: Ceſſit quidem Auus è vita, ſed quaſi non ceſſiſſet ille, reliquit poſt ſe ſimilem ſui nepotem: cui ſi per inuidiam aulicam licuiſſet longius eſſe ſuperſtiti, nemini eſt dubium, quin & animi magnitudine, & grauitate, ſingulari cum comitate coniuncta vitam & conſuetudinem aui ſui expreſſiſſet, vbi præcipuæ ætatis maturitas ad id plene præſtandum veniſſet: cuius rei iam inſignia paucioribus annis in aula regia cõſumptis dederat documenta. Sed vt ad auum redeam, de quo inſtitutus fuerat ſermo, is talibus Epiſtolarũ obſequiis non ſibi ſolum beneuolentiam Senatorũ & Antiſtitum, ſed Principum etiã breui collegit. Ex quibus quæ ſunt ad priores ſcriptæ, gradum ipſi fecerunt ad inferiorum honorum adeptionem: quæ verò ad poſteriores, ac præſertim illa ad illuſtriſſimã Principem Margaritam Regis Henrici ſecundi ſororem, & ſermo eius de ſacra Franciſci ſecundi Regis Galliarum initiatione, atque adeò de ratione

regni

regni prudenter & commode administrãdi metrice cõſcriptus faſtigium autoritatis togatæ impoſuerunt, illumque ad Cancellariatum Franciç euexerunt. Nam poſt obitum Henrici ſecundi Michael Hoſpitalius delect⁹ eſt veluti paranymphus quidam ad Margaritam Principem ſpõſam Duci Sabaudiæ, Emanueli Philiberto deducendam. Interea moritur Amboſij Franciſcus Oliuerius Franciæ Cancellarius. Quo deſiderato quæſitũ eſt ab adoleſcente rege Franciſco ſecundo, quem ſuis priuatis cõſiliis exiſtimaret dignũ, qui tantam Cancellarij perſonam ſuſtinere poſſet; reſpondit eum tali munere dignum videri ſibi, qui ipſum initio inaugurationis ſuæ docuerat rationem regni prudẽter & commode adminiſtrandi. Hoc reſponſo dato Michael Hoſpitalius Nicæa reuocatur à negotiis Margaritæ Biturigũ & Sabaudiæ ducis ad clauum regni tam florentis tenendum, & ad gubernacula Gallicæ reipub. tuenda. Cancellariatu Biturigicæ ditionis mandato ipſius genero Roberto Huralto. Hac deſignatione audita, Galli & Latini poëtæ ceperunt libenter congratulari Reipub. Gallicanæ, quod eam DEVS opt. max. donaſſet cuſtode Legum obſer-

obſeruantiſſimo, & Iuriſconſultorum iuriſperitiſſimo, atq; adeò Muſis omnibus amiciſſimo. De priore autem ſcientia qua valebat plurimum, tractatum methodice, id eſt, definitionibus, diſtributionibus, & illuſtrationibus progredientem inchoatum, reliquit ſuo Nepoti, Michaeli Huraldo perficiendum, quem ipſe per valetudinem non potuit abſoluere. reliquit etiā ſui Cancellariatus luculentiſſimam Hiſtoriam: Sed quia illa complectitur,

Motum ex Metello conſule ciuicum,
Belliq; cauſas & vitia & modos,
Ludumq; fortunæ, graueſq;
Principum amicitias & arma:

Quæ non poſſunt ſub aſpectum hominum ſubiici, ſine grauiſſima multorum offenſione; qui ſe quaſi flabella ciuilis diſcordiæ concitatæ exiſtimarent notari, cum periculo autoris. Nepos ideò conſilium Horatij ad C. Aſinium Pollionem ſecutus, reiicit in meliora tempora illius publicationem, vt in Epiſtola dedicatoria ad Henricum tertium Galliæ & Poloniæ regem ſubindicauit. At quoniam huius vita in clariſſima omniū luce verſata eſt, nihil certe tam magnifice aut dici aut

ſcribi de ipſa poteſt, quin virtus eiuſdē facile longeq; ſuperet. Neque neceſſe eſt hic ſubiicere, quo modo Cancellarij munus depoſuerit, & ſe ad priuatam vitam receperit, inſigni iniuria læſus à Carolo Lotharingiæ Cardinali, qui bonum ſenem in tanta autoritate conſtitutū, medio Principum & Senatus conſeſſu, colapho petiuerit, quod recuſaret Antiſtitis affectibus & importuno imperio inſeruire. De qua re integra paratur Hiſtoria ſuo tempore in publicum emittenda. In eius locum ſuffectus eſt Biragus, homo quidem vigilās, & magni ingenij, ſed longe ab Hoſpitalio doctrina & iudicio differens. Nam in tantis Gallicæ ciuilis diſcordiæ tēpeſtatibus, alienatis à bono publico principibus, & ciuitatibus, opus erat Gubernatore legum prudentiſſimo & vigilantiſſimo, quiq; natione Gallus eſſet, & in Gallicarum rerum vſu verſatus, vt patriæ curam cordatiore affectu ſuſciperet, & futuris periculis prouidentia ſingulari occurrere & damna quæ ſecuta ſunt auertere poſſet. Michael igitur Hoſpitalius à munere Cancellariatus diſcedēs in ſua prædia diuertit, relictis illis fluctibus publicis, quibus totum regnum erat agitatum. Seorſimq; ab hominum con-

conſpectu liber viuens cum amicis familiariter conferebat, & diſſerebat de impendenti naufragio, ex quo totius regni interitus & ſubmerſio emanabat, niſi bonitas diuina tanta damna auerteret. Cumque ad annum ætatis ſexageſimum nonum perueniſſet, è vita deceſſit anno ſalutis 1573. die Martij 13. Sepultus eſt in æde ſacra Chammotæi finitimi Vignæo caſtello eiuſdem prędio.

VI.


PHILIPPVS MELANNTHON GERMANIÆ PHOENIX.
B.
Nascitur Brettæ
Aº 1497
Obijt Witeberg. Aº 1560
Corpore parvus erat sed maximus arte philippus,
Quam bene Germanis sic Philo mela fuit

PHILIPPVS MELANCHTHON Phœnix Germaniæ, & alter Elisæus.

BRETTA Palatinorum oppidum, fuit celebris illa Philippi Melanchthonis Elisæi Germaniæ patria, vbi natus fuit anno 1497. parẽtib. honestis, primò quidẽ in illustrissima Herciniæ Schola PORTÆ in literis est versatus, dum videlicet puer esset admodum, valeretq; ingenio & magna industria, habuit tum præceptorem in illa Schola clarissimum Theologum & Philosophum Io. Capitonem, qui studiorum eius cursum moderaretur. Heidelbergæ primam doctrinæ suæ lauream adeptus est, alteram magisterij Tubingæ, ætatis anno 21. Dum verò ea tempestate Martinus Lutherus rem Christianam reformaret, Melanchthon, Lutheri fama accensus VVitebergã venit, & annis totis quadraginta duobus in ea Academia fidelissimam operam in docendo nauauit, factus

Lutheri παραστάτης fidelis & omnium pariter laborum ac ſtudiorum ſocius. Erat ſacrarū literarum explicator ſolertiſſimus & fideliſſimus, Veritatis cœleſtis patronus in primis ſtrenuus, optimarū diſciplinarum & artium cum inſtaurator, tum conſeruator. Collegit enim & ad certam rationem reuocauit omnem doctrinam, quæ prius quaſi vaga & diſſipata erat. Vir pietate, vitæ innocentiâ, humanitate, benignitate erga omnes, ac inprimis incomparabilis modeſtiæ exemplo, nō modò cæteris, verùm etiam ſe ipſo ſuperior: ſeculi noſtri ſingulare ornamentum; & Germanię decus perpetuum. Tandem VVitebergæ ſanctè & feliciter obiit 13. Kl. Maij, anno 1560. cum annos vixiſſet 63. & dies totidem. Scripſit pene infinita volumina Tomis aliquot diſtributa. Tomus primus hæc continet: Commentarium in Geneſin. Commentaria in prouerbia Salomonis. Enarrationem breuem in aliquot Pſalmos. Annotationes in Euangelium Matthæi & Ioannis, item in Epiſtolam Pauli priorem ad Corinthios. Orationē Didymi pro Martino Luthero aduerſus Thomam Placentium. Apologiam pro Martino Luthero aduerſus Pariſienſes Sophiſtas. Iudicium

contra

contra Anabaptiſtas. De cœna domini ſententias veterum collectas. De officio principum, vel an principes debeant mutare impios cultus, ceſſantibus aut prohibentibus Epiſcopis, aut ſuperioribus dominis. An liceat Chriſtianis litigare; De eccleſia & autoritate verbi DEI, cum Catalogo Synodorum & cenſura doctiſſima de Eccleſiaſticis ſcriptoribus antiquis, ſententias collectas ex vtroque Teſtamento de promouendo Euangelio. Tomo ſecundo continentur: Commentaria in Epiſtolam Pauli ad Romanos. Aliud commētarium in eandem Epiſtolam, cum præfatione ad Philippū Landgrauiū Haſſiæ, &c. Diſpoſitio ſiue Methodus ordinis & locorum Dialectica in Epiſtolam Pauli ad Romanos. Scholia in Epiſtolam Pauli ad Coloſſenſes. Loci communes Theologici, ſiue ſumma religionis, pure, ſimpliciter, & methodice tractata per capita 39. Tomo tertio inſunt: Cōfeſſio fidei, & apologia Cōfeſſionis, qualis à principibus quibuſdam Germaniæ exhibita eſt Cæſari. Catechiſmus qui continet explicationem Decalogi, Sacramentorum, &c. Ratio breuiſſima concionandi à quodā docto ac pio rhapſodo Philippi Melanchthonis familiari congeſta, cum

ſta,cum diſſertatione de officio concionatoris. Ratio breuis diſcendæ Theologiæ.Diſputationes variæ Theologicæ, methodo propoſitæ. De tribus votis ad Carthuſianum quendam epiſtola. Epitome reuocatę eccleſiaſticæ doctrinæ.Epiſtola ad Comitem Ioannem à VVeda. Tomi quarti opera philoſophica ſunt hæc: Commentarius de anima. in primum, ſecundum, tertium & quartum libros Ethicorum Ariſtotelis cõmentarius. Philoſophiæ moralis Epitome.in Politica Ariſtotelis commentaria. Tomo quinto continentur Grammatica Latina, Grammatica Græca. Dialecticæ libri quatuor. Rhetoricæ libri duo. In Heſiodi opera & dies enarratio. Vocabula menſurarum & rei numariæ cum interpretatione germanica. Farrago epigrammatum. Liber de Eccleſiæ autoritate ſeorſim excuſus eſt. Scripſit præterea Commentaria in Epiſtolam ad Romanos diuerſa à ſuperioribus. Tabulam de menſuris Græcorum. Eclipſium Solis & Lunæ annis iam aliquot viſarum deſcriptiones. Selectarum declamationum Philippi Melanchthonis Tomos, quas conſcripſit & partim ipſe in Schola VVitebergẽſi recitauit, partim aliis recitandas exhibuit: adiectæ ſunt

ſunt eiuſdem Præfationes in aliquot illuſtres autores. Edita eſt eiuſdem Præmonitio ad Alcorani lectorem. Defenſio coniugij ſacerdotū. Reſponſio ad ſcriptum quorundam delectorum à clero ſecundario Coloniȩ Agrippinæ. Commentarius in Danielem Prophetam, in quo ſeculi noſtri ſtatus corruptiſſimus & Turcicæ crudelitatis finis deſcribitur. Item in Hieremiæ Prophetæ Vaticinia argumentum. Diſſertatio in locum ad Coloſſenſes: Videte ne quis vos decipiat per Philoſophiam inanem. M. Tullij officia ac Dialogos de amicitia & Senectute, itē Paradoxa & Somnium Scipionis annotationibus, illuſtrauit. Scripſit argumenta & ſcholia in familiares Epiſtolas Ciceronis. Commentarios de artificio & diſpoſitione Rhetorica in aliquas Ciceronis orationes, nēpe pro S. Roſcio Amerino: L. Murȩna, P. Sylla. Archia poëta, in quam & paraphraſin edidit: pro M. Cælio, pro Milone, pro M. Marcello. M. T. Ciceronis dialogos tres de Oratore paſſim notis illuſtrauit, vna cum ſcholiis in fronte adiectis, quibus loci obſcuriores explicantur. In Hiſtorias Saluſtij, & alios libellos veteres breues annotationes fecit. in ſingulas P. Terentij fabulas duplicia

argumenta cũ ſcholiis perbreuibus edidit. Fecit Scholia & ſuccinctam quandam enarrationem locorum inſignium difficiliumque in P. Ouidij Faſtorum libros 6. Annotationes in Vergilij Bucolica & Æneidem. Syntaxis eius ſiue cõſtructio Latini ſermonis cum libello de periodis & proſodia eſt ædita. Præfatus eſt in Thomæ Linacri libros de ſtructura Latini ſermonis. Scholia in pugnam ranarum & murium fecit. Ex Demoſthene tranſtulit Olynthiacam primam, Philippicas quatuor, & duas Orationes contra Ariſtogitonem, adiecit & Scholia nonnulla. Ex Plutarcho vertit Sympoſiacorũ libri ſeptimi caput ſextum. Pſalmos quoſdam ex Hebræo vertit. Proſtat eiuſdem Epiſtola ad Ioannem Oecolampadium de Theologica diſputatione Lipſica. Elogium de Eraſmo Roterodamo & Martino Luthero. Annotationes in Euãgelia, quæ vſitato more in diebus dominicis & feſtis proponuntur. Doctrinæ Phyſicæ elementa ſiue initia dictata in Academia VVitebergenſi. Scripſit & cauſas quare & amplexæ ſint & retinendam ducant doctrinam quam profitentur Eccleſiæ, quæ confeſſionem Auguſtę exhibitam ſequuntur, & cur iniquis in ſynodo

Tri-

Tridentina iudicibus non ſit aſſentiendum. Hiſtoriam de Vita & obitu Martini Lutheri. Enarrationem ſymboli Niceni. Reſpōſionem ad ſcripta quorundam delectorum à clero ſecundario Coloniæ. Imaginem Eccleſiæ carmine elegiaco. Commentaria in primam & difficillimam partem Partitionum Oratoriarum Ciceronis. Scholia in libros de Oratore & in Topica eiuſdem. Librum de officio principis, cum Ambroſij Moibani libro de communione infantium. Epiſtolarum librum: alium libellum Epiſtolarum. Epigrammatum librum. Ptolomæi libros quatuor de ſyderum effectionibus in linguam Latinam tranſtulit. Commentarios etiam ſcripſit in priorem Epiſtolam ad Corinthios. De controuerſia Muſculi & Reſpōſionem ad articulos Bauaricos. Corpus doctrinæ in quo complures articuli, eius libri coniuncti ſunt, & diſputationes eius plurimæ cū Lutheri operibus impreſſæ ſunt. Primam & ſecundam partē Chronici Carionis latine expoſuit, & auxit multis & veteribus & recentibus hiſtoriis vſque ad Caroli Magni tempora, quibus Caſpar Peucerus quartum & quintū librum addidit, & vſque ad Caroli quinti tempora perdu-

xit. Ex eiusdem scriptis obiectionum & Responsionum Theologicarum partes quinq; Christophorus Pezelius collegit. Plurima præterea alia scripsit. Tumbam defuncti elogiis ornarũt præstantissimi Germaniæ Poëtæ, inter quæ hoc Sabini generi sui legitur:

Hic inuicte tuus collega Luthere Melanchthon
Non procul à tumulo conditur ipse tuo.
Ut pia doctrinæ concordia iunxerat ambos,
Sic sacer amborum iungit hic ossa lapis.

Nec minus elegans est Io. Stigelij Poëtæ.

Fons latet hoc tumulo, quid quæris amice viator?
Fons dogmatum piorum & eloquentiæ.
Si quis ab hoc riuum proprios deduxit in hortos,
Non aureas huic præferat pyramides.
Illius obstructas doleo Germania venas,
Parem futura non habebunt secula.

At Io. Mathesij longe elegantissimum est:

Flos iacet hic mellis nigra tellure Melanchthon
Apes dolete sedulæ,
Unde bonus spirabat odor, pia mella fluebant;
Piæ fleant Ecclesiæ.

Lenta

Lenta febris potuit paruum comburere febrem,
Lugete parui flosculi.
Nulla viri famam poterit delere vetustas,
Fuci leues faceßite.
Semper apes flauo distentent nectare cellas
Qua nunc stetit flos melleus.
Semper humus suaues illic diffundet odores,
Qua nunc iacet flos paruulus.
Sed cum summa dies optato illuxerit ortu,
Flos hic virebit denuo.
Et reliquas inter beneolentes pulchrior herbas,
Christi nitebit vertice.

Libet & maximi illius Maioris Poëtæ carmẽ sanctissimis præceptoris sui Manibus datum Coronidis loco apponere, tametsi & præcedẽs eodem autore scriptum norim, quod sub nomine Io. Math. circumfertur, conueniunt vtrinque literæ initiales, in nominibus, I & M, voluitque Poëta clarissimus in eo præceptori suo dilecto Mathesio gratum & honorificum facere; est autem & hoc Maioris:

Maxim⁹ hic meritis, sed paruus mẽbra Philippus
Pone iacet tumulum, magne Luthere, tuum.

Cui pia relligio se totam debet, & artes,
Et pax & regni publica commoditas.
Testis erit vitæ, studiique, actique laboris
Quicquid Romano viuit in Imperio.
Cumq́ odia à multis fuerit perpessus alumnis,
Nunc cœlo precium dulce laboris habet.
Ossa tenet tumulus, sed viuit fama, iacere
Tot dotes vno non potuere loco.


IULIUS CÆSAR SCALIGER
Bordonis
Veronensis pater,
Iulius hic vultu est Cæsar, ſed Scaliger ille
Quo prius nigenio nil animove fuit.

JVLIVS CÆSAR SCA-liger aliâs Bordonis Veronenſis, pater.

IVLIVS Cæſar Scaliger, prius cognomine dictus Bordonis, Veronenſis fuit, Vir apprime eruditus & ſui ſeculi illuſtre per Italiam ipſamq; adeo Europam Muſarum decus, toti orbi innotuit, Vitam qui eius cognoſcere volet, requirat librum quem de latina lingua ſcripſit, in cuius frontiſpicio ea exponitur, nos quidem, qui tanti viri laudibus decantandis impares ſumus, in perſtringendo eius vitæ curſu breuiores erimus, præſtat enim in re ardua tacere potius, quàm minus apta & ſufficientia dicere. Scripſit non ſolum ſoluta oratione, ſed & verſu quædam cecinit, inter quæ eſt Elyſius, (poëmatis hæc inſcriptio eſt) in qua inſulam Padi Beluedere nominatam, Ferrariæ Ducis, eleganti carmine deſcripſit & omnem fere Eſtenſium Genealogiam proſecutus eſt. Libellum de

numeris comicis edidit, mira adeò ſubtilitate concinnatum, vt interdum niſi bene in numeris verſatus Lector, ſe vix poſſit explicare. Scripſit ad hæc de cauſis Latinę linguæ libros tredecim. Heroes item & orationem in partu filij habitam. Cōmentarios in Hippocratis librum de ſomniis adiecto textu ab eodem conuerſo. Orationem in luctu filij. Commentarios in libros duos, qui inſcribũtur de plantis Ariſtotele autore. Nobilium exercitationum libros 15. ad Hieronymi Cardani libros de Subtilitate, è quibus plurima acute & ſolide confutat. De Poëtica libros ſex varia eruditione refertos. Commentaria in Hippocratem de inſomniis recognita & aucta. Commentaria in Theophraſti libros de plantis. Veræ Alchimiæ artiſq; metallicæ citra ænigmata doctrinam certumque modum. De ſapientia & beatitudine libros octo, quos Epidorpides inſcripſit carmine. hunc ornauit Vtenhouius eleganti Hexaſticho, quod in vtriuſque honorem ſubiiciemus;

Induperatores velut inter Iulius omnes
Extulit auguſto Cæſar honore caput.
Doctrina, ingenio & facundi dotibus oris,
Ceu ſatis ex eius colligere Hiſtoria eſt.

Scripto-

Scriptores ſic iſte ſui tranſcendit & æui
Doctrinæ ſcalâ Scaliger omnigenæ.



Ille simul Musas & Phoebum scripserit ipsum,
Qui scribit nomen Clare Iosephe tuum.

JOSEPHVS SCALIGER Iuliades filius.

IOSEPHVS Scaliger Iulij Cæſaris Scaligeri Veronenſis filius, patrem non nomine tantùm & vultu referens, ſed virtutum eruditioniſq; ornamentis eum ad viuum exprimens, non incõmodè huius Proſopographiæ ordinem poſt parẽtis effigiem continuabit, at enim cum multa & pręclara de virtutibus deque exquiſita doctrina huius viri in medium afferenda forent, non tam vt lectori, ſed & vt ipſius etiã meritis atq; autoritati præclaræ aliqua ex parte reſponderemus, non iniuria Caroli Vtenhouij carmen in eundem ſcriptum huc citabimus, quod qui cognouerit, tum ſibi tum ei in cuius honorem decantatum fuit recte ſatisfactum putet. Quis enim à laudato laudari non æquiſſime ferat, quiſue tanti autoris cenſuram ſubterfugiat? Proinde cape Lector illud, breue quidem, ſed rotundum & elegans, ita autem cecinit:

Hæc eſt Ioſephi geniti patre Cæſare imago,
Scaligeri, tenero qui ſemper ab vngue patrizans.
Poſtquā humeris ſcalis genitor quib. induit iiſdem
Encyclopædiæ faſtigia contigit, iiſdem
Sic gradibus tandem, dubites vt an artibus iſte
Filiolum pater, an ſuperauerit iſte parentem.

Scripſit in Varronem de lingua Latina Cōiectanea; præterea euulgauit Publ. Virgilij Maronis appendicem cum ſupplemēto multorum antehac nunquam excuſorum poëmatum veterum poëtarum, additis in eandem appendicem commentariis & caſtigationibus. Idem coniectanea in Varronem recognouit & appendice auxit, & in eiuſdem libros de re ruſtica notas edidit. Auſonij quoque poëmata emēdauit & illuſtrauit. Ad hæc Catulli, Tibulli, Propertij poëmata recēſuit, & in eoſdem caſtigationum librum ſcripſit. Eiuſdem in libros 20. M. Verrij Flacci quæ extant, & Sexti Pompeij Feſti de verborum ſignificationibus caſtigationes prodierunt in publicum.

Atque hæc eſt illa illuſtris Scaligerorum Italiæ principum familia, qui Veronæ Marchiones fuerunt; Scripſit totam Genealogiam Scalanæ gen-

tis

tis Paulus Scalichius, vir ad miraculum doctus, quam qui cognoſcere volet, poterit eam editam in quarto ex ordine perluſtrare; Nos vero eiuſdẽ Pauli effigiem addemus, cum Vitę illius notatione aliquali, ne lector habeat quod in familia tàm erudita, tamque præclare merita deſiderare poſſit.

IX.


PAULUS SCALICHIUS Comes Hunnorum Marchio Veronæ.
B
Omnia qui noſti divina humanaq; ſenſa,
Dic age quo fato PAVLE perite jaces.

PAVLVS SCALICHIVS
Comes Hunnorum S. Theol. D.

PAAVLVS Scalichius Comes Hunnorum, Marchio Veronæ, è prisca illa Scalanæ gentis familia principe originem venditãs suam. Mysticæ Philosophiæ & totius Encyclopædiæ scientissimus, quod vel ex amico Catholico Epistemone quo vniuersus orbis, tam sacrarum, quam prophanarum disciplinarum omnisque omnium sectarum & Philosophiæ doctrina catholica declaratur, satis apparet. Sed idem tamẽ in Theologia alter sui temporis Eceboles, olim Ferdinando Aug. Cæs. à Sacrificio Missæ, post fidei aliquãdiu professionem in Borussia simulans Euangelicæ, tandem Canonicus Ecclesiæ Pontificiæ Monasteriensis iniquis electus suffragiis, partes Antichristi Romani, quas antea oppugnauerat scriptis propugnauit suis. Demum multis variantis fortunæ casibus exercitus, vitam in terris clausit suam, fine incerto.

Scripſit autem Epiſtemon orbis diſciplinarum, cuius iam mentio facta eſt, Theſes myſticæ Philoſophiæ, Eulogum ſeu de anima ſeparata eiuſq; paſſione. De iuſtitia æterna ſeu vera promiſſione. Gradationem. Exiliũ ſeu de vera Chriſti doctrina & de ſola fide iuſtificante. Epheſiam diſputationem. De Chorea monachorum ſeu cœtu Antichriſti. De illuſtrium origine. Reuolutionem Alphabetariam, ſeu perfectiſſimam ad omne genus ſcientiarum Methodum. Dialecticam contemplationem ad cõſequendos ſcientiarum habitus perquam vtilem & neceſſariam. Concluſiones in omni genere ſcientiarum olim Bononiæ primùm, deinde Romæ propoſitas. De mundo archetypo, Intellectuali, cœleſti, Elementali, minori & infernali. Dialogum de miſſa. Gloſſam in 32. articulos Canonis Miſſæ ex Apoſtolo. Epiſtolam ad Romanum Antichriſtum. Encomium ſcientiarum. Miſcellanea de rerum cauſis & ſucceſſibus & de ſecretiore quadam Methodo, qua euerſiones omnium regnorum, vniuerſi orbis & futurorum ſeries erui poſſint libris 7. Item certiſſimam methodũ qua homines palãtes, ad viam veritatis reuocãdi veniant, cõtra centurias Ioan.

Naſi

Naſi Minoritæ. Iudicium de præcipuis ſectis noſtræ ætatis: Item de proprietatibus Antichriſti & de extremo iudicio Germanice. Vaticiniorum & imaginum Ioachimi abbatis Florenſis Calabriæ, & Anshelmi Epiſcopi Marſichani, ſuper ſtatum ſummorum Pontificum Romanę Eccleſię; contra falſam cuiuſdam pſeudomagi, quæ nuper nomine Theophraſti Paracelſi in lucem prodiit, pſeudomagicam expoſitionem, indubitatam explanationem. Locos communes Theologicos, ſiue pro Eccleſia Romana eiuſque autoritate aduerſus veſaniã Neopiſtorum orationem. Miſcellaneorum Tomum II. ſiue Catholici Epiſtemonis, contra quondam corruptam ac deprauatam Encyclopædiam libris 15. Orationem pro Romana Eccleſia. Dialogum de Lyra. enarrationes tam veteris, quam noui Teſtamenti. De Genealogia Scalichiorum.


CAROLUS UTENHOUIUS NEOCHTHŌ
Caroli filius.
Nascitur
A° 1536.
Ecquid Utenhouio debetur prima canentum
Gloria, quo Phoebo haud gratior ullus erit.

CAROLVS VTENHOVIVS
Neochthon.

CAROLVS Vtenhouius Caroli filius, vel inter primos huius Catalogi cõnumerandus venit, vitam enim in his terris multo cum nomine ducit, mortaleſq; ſui memores præclare tum de literis tum de re-publ.merendo facit, dignus cuius effigies in medio foro erecta poſteritati cõmendetur: at enim cum tempus edax rerum atq; inuidioſa ſenectus omnia paulatim conſumant, atque ita meritos ſimul honores in ſtatuis ipſis deleāt, rectius venturo æuo conſuluerint qui per artem hanc typographicam virorum ſimulacra veros vultus imitantia colligunt: quâ viâ & modo nõ abſurde dicemus vel tertiam illis vitam impertiri, qui ita celebrari merentur: viuunt enim primum eâ quam à parentibus acceperunt vitâ, quaque inter beatas animas immortalitatem nobis pollicemur; viuunt deinde & Muſarum beneficio, ſuisque in remp.præclare meritis, virum enim dignum lau-

de Musâ vetat mori: tertia illis vita est quâ præstantium artificis ingeniosis repertis & effictis simulacris posteris repræsentantur, quâque à doctis & laudatis ornari prædicarique merentur: talium enim artificum auspiciis felicius iam illi per ora virorum deuolitant securi vel sæuissimorum fulgurum, atque adeò ipsius vetustatis: Quare & huic viro clarissimo consultum hoc modo merito cupientes dignissimum eum iudicauimus cuius Iconem inter cæteras poneremus, præterquã enim quod ex nobilissima familia prognatus est, patriamque Neochthonem agnoscit, etiam propriis ingenij monumentis familiam suam illustrissimam longe illustriorem reddidit, & quod mirandum in eo maxime est, ingenio adeò felici natus, vt quæcunque scribat, quæcunque proloquatur, per ea polito genere metrico in medium proferat, Minerua suauissime arridente, multa è Græco vertit, multa è Latino, quæ Basileæ plæraque excusa sunt, inter cętera fecit Commentariolum parallelon, siue libellum assertorium quo Principum inprimis duorum Hispaniarum scilicet & Indiarum Regis augustissimi, Regis Philippi secundi: & Turcici Mahumetis Tertij vires,

opes,

opes, prouinciæ, atque forma eas bene administrandi & regendi, tempore pacis bellique explicantur, & arma & arcana infinita deteguntur, ex Ioanne Botero Italo in Latinum verſum, cũ præfatione eiuſdem Vtenhouij excuſum: Ornauit Vtenhouium Doctiſſ. Ioannes Poſthius Medicus & Poëta præclarus ſequenti elegia, quam ſcripſit anno Chriſti 1595. quo tempore Vtenhouius ætatis annum 59. agebat apud Agrippinates Coloniæ:

Vir bonus atque pius laudaris Carole doctis,
Docte artes, linguæ multipliceſque ſonos.
Nemo non igitur viui ſimulantius ora
Optat habere tui pectoris indicium.
Ut mutes faciem tamen ecce relucet ocellis
Ex clauſis bonitas, ex patulis pietas.
Quod mortale fuit tabula ſpectatur in iſta
Nempe os diſertum & Vultus Vtenhouij.
Ingenij effigies doctis expreſſa libellis
Expers ſepulchri cuncta viuet ſæcula.


PETRUS VICTORIUS FLORENTINUS.
Orator, & Philosophus.
Victor es, & Musis vincis & Apolline dextro,
Quin age Parcarum vincere Claustra studes?

PETRVS VICTOR
alias Victorius Florentinus.

PETRVS Victorius Florētinus fuit patria, Orator, Philoſophus, & antiquarius clariſſimus, hac facie quam appoſitum Schema exprimit, ſpectabilis tum, cum annum ageret octogeſimum; multa præclare & erudite ſcripſit, è quibus ſequentia inter manus verſantur; Ciceronis libri caſtigati, adiectis explicationibus caſtigationum, excuſis cum Ciceronis operibus. caſtigationes in libros de Oratore, in Brutum, in perfectum Oratorem & Rhetorica ad Herennium: item Epiſtolæ familiares, & ad Atticum, excuſæ cū diuerſis aliorum in eoſdem Ciceronis libros commentariis. Extant eiuſdē Victorij annotationes in Catonem, Varronem, Columellam: item Commentaria in libros tres Ariſtotelis de arte dicendi, excuſa primū Florentiæ, poſtea Baſileæ. Variarum Lectionum libri 25, ad vtriuſque linguæ illuſtrationem vtiliſ-

ſimi pariter iucundiſſimique. Oratio ad Iulium III. Pontificem Romanum habita & excuſa Florentiæ. Politica Ariſtotelis correcta. Eiuſdem alij variarum Lectionum libri quatuor Cōmentarij in Demetrium Phalereum de elocutione. In Ariſtotelem de arte Poëtica. Ariſtoteles de arte Poëtica correctus Græce. Liber de Laudibus Ioannæ Auſtriacę natæ Reginæ Vngariæ & Boëmiæ, Eiuſdem & Ioannis Baptiſtæ, Adriani & Petri Perontini Orationes. Eiuſdem Epiſtolarum ad Germanos miſſarum libri tres à Caſelio editi Roſtochij. extat & Petri Victorij de Vrbis Romæ regionibus & locis libellus. His itaque monumentis publicatis, tum aliis plurimis iiſq; optimis conſcriptis Vir ſui æui decus & fama nobiliſſima vixit viuetque dum ſua bene de Muſis merito apud memores bene ſtabit gratia.


IOANNES SAMBUCUS MED. ET HISTORIC.
B.
Naſcitur in Vngaria an 1531.
Obijt Viennæ. an 1583.
Excitat et ſanos ſriptis Sambucus, et ægros
Reſtituit medica maximus arte manu.

JOANNES SAMBVCVS
Medicus, Hiſtoricus, Antiquarius, & Poëta.

IOANNES Sambucus Tirnauiæ Pannoniæ oppido natus, anno 1531. in plæriſque Italiæ, Galliæ & Germaniæ Academiis cum laude verſatus eſt: cõiunxit autem cum literis humanitatem; cum Latinis Græca: & quod è ſcriptis eius facile apparet; ſcientiam antiquæ Philoſophiæ cum elegantia doctrinæ. Vnde in Medicum elegantem, in Poëtam venuſtum & ſcitum, in Hiſtoricum & Antiquarium ſolertem euaſit. Diuo Maximiliano II. & Rudolpho II. Aug. Cæſ. à Conſiliis & hiſtoriis factus, maximam gloriam in vniuerſo orbe Chriſtiano adeptus eſt, cũ propriis ſcriptis elucubrandis, tùm veteribus autoribus recolligendis. Obiit tandem Viennæ Auſtriæ Idibus Iunij anno Sal. M. D. LXXXIIII. ætat. 53. Scriptorum quæ ipſe multa & erudite & eleganter conſcripſit, quæq;

rara & inuentu difficilia maximis laboribus & ſumptibus collegit & publice edidit, catalogus hic erit: Expoſitio Methodi conſcribendarum Epiſtolarum, incerti autoris: item Typus Epiſtolicus Libanij. Verſio concionum aliquot ex Cyri-Pædia Xenophontis, pro tyronibus Græcæ linguæ, cum Orationibus Critiæ & Theramenis ad vſum ſcholarũ. Oratio quod Oratores ante Poëtas à Pueris cognoſcendi ſint. Carmina quædam Poëmatum à ſe edendorum ſpecimen. Cæſarum Romanorum vitæ ab eodem caſtigatæ & auctæ. De imitatione Ciceronis Dialogi IV. Orationes ſex, prima in Natalem Chriſti cum aliquot Hymnis. 2. de imitatione. 3. in laudẽ iuris ciuilis. 4. vtrum poëtæ in ſcholis, Oratoribus præponendi. 5. Funebris in obitum Iacobi à Stubenberg. 6. in obitum Generoſi adoleſcentis Georgij Bona Cibunienſis, domini in Landſech. Orationis dominicæ ſimplex expoſitio. Chorographia noua Vngariæ. Oratio funebris in obitũ inuictiſſimi Imperatoris Ferdinandi, &c. Tabula de LXX. diſcipulis Chriſti, & cuiuſque loco, dignitate, morte, nomine, edita & Latine facta ex B. Dorothei vetuſtiſſimo libro. Epitethorum Græcorum liber.

In Lu-

In Luciani dialogos tetraſticha mythologica. Carmina Ethica X. quinternionum Patauij edita. Appendix rerum Vngaricarum à Rege Matthia, vſque ad Imperatorem Ferdinandum, Petro Ranzano adiecta. Narratio obſidionis Agriæ & Zigeth in Vngaria factæ per Turcam. Continuatio ad Bonfinium rerum Vngaricarum ad Maximilianum II. vſque. Paraphraſis & Commentarij in artem Poëticam Horatij. Emblemata 250. Thucididis & Xenophontis conciones artificio explicatæ. Sententiæ & regulæ vitæ ex Georgij Nazianzeni ſcriptis collectæ, & eiuſdem Iambi aliquot. Arcus aliquot triumphales & monumẽta victoriæ claſſicæ in honorem Iani Auſtriæ Victoris non quieturi, 1572. Præterea in Latinum ſermonem conuertit Platonis Phædrum, Alcibiadem, Axichum, Heſiodi opera & dies cum Batrachomyomachia. Hippoliti Thebani libellum de ortu Mariæ. Nili oratiunculam contra Barbaros. Theophylactum in Apoſtolorum acta. Eius item operâ & ex illius Bibliotheca editi ſunt hi libri: Ariſtenæti quinquaginta Epiſtolæ amatoriæ. Laërtius Diogenes plus quam mille in locis reſtitutus ex fide dignis vetuſtis exemplaribus Græcis,

cis, Latine quidem editus, ſed ita vt inde etiam Græcum exemplar poſſit reſtitui. Eunapius Sarpianus de vitis Philoſophorum & Sophiſtarum. Heſichius cognomento Illuſtrius de his qui eruditionis fama claruerũt. Hephæſtion Grammaticus. Lilij Tifernatis Epitome in Herodotum. Ianni Pannonij Panegyrici duo & Epigrammata. Chronica Petri Ranzani de rebus Vngariæ cũ ſuo appendice. Bornij Salæ de patiẽtia, & ad mortem præparatione. Apollonij Syntaxis manca & mendoſa ab ipſo ſuppleta & correcta. Philo de Virtutibus. Bonfinij de coniugali pudicitia dialogi tres. Eiuſdem Decades quatuor & dimidia, quarum quarta & dimidia ante non fuerunt editæ: Poſtremò præter illos autores veteres, quorũ ſuo loco mentionem fecimus, hi quoque in eius Bibliotheca fuerunt: Catena copioſiſſima de vita S. Chryſoſtomi. Epiſtolæ 800. ſacræ, nondum editæ. Nazianzeni, Chryſoſtomi, Theophylacti, Baſilij, Cyrilli, Beſſarionis, Chryſoloræ, itẽ Baſilij Magni homiliæ. Ad Chylum diſcipulũ. Ad Simplicium. ad Epiſcopos Italos & Gallos. in Chriſti natalem. in Sycophantas. Epiſtola ad deſertorem ſolitariæ vitæ, & alia ad Hoptimium Epiſcopum

de cæ-

de cæde Cain, & verbis illis per tuam ipſius animam penetrabit gladius. ſed hæc omnia ſingulatim commemorare non eſt huius inſtituti: ea enim fuit viri clariſſimi diligentia & ſtudium in colligendis veteribus libris, liberalitas in edendis, vt maximis principibus, qui hac re laudem conſecuti ſunt, meritò queat conferri: maiorem autem laudem cùm propriis ſcriptis, tùm emendatione veterum adeptus eſt, quàm vt in hac notatione pro merito prædicari poſſit. Extāt eius Emblemata aliquot numorum antiqui operis. Item Icones veterum aliquot & recentium Medicorum, Philoſophorumq; quas excudit Plantinus anno 1574. Ornauit eum Poſthius Medicus & Poëta hoc Tetraſticho:

Præſtantes Medicos, præſtantes carmine Vates,
Maxmilianus habet Cæſar & Hiſtoricos.
Hæc tria ſed ſolus qui præſtet munia, nullum
Sambuco excepto, Cæſaris aula videt.

Longe elegātiſſimum eſt Victoris Althani Liberi Baronis Auſtrij eidē factum Epicediū ſequens:

Quæ modò Cæſareo viguit Sambucus in horto,
Depoſuit lætas languida facta comas.

Flete pij flores veterem tu Hyacinthe querelam
Inscriptam foliis lugubris ede tuis.
Flete pij niuea quicunq; sub arbore cygni
Duxistis, dum sors risit amœna, modos.
Namq; nec Alcinoi syluæ, nec Atlantia tempe,
Quæ fama Hesperidum est culta fuisse manu:
Sambuco flores similes, frondesq; tulerunt,
Sambuco Hunnorum quæ fuit orta solo.
Illa sed vrenti nimis heu nimis obuia vento
Concidit, vt terris concidit vsta modo.
Iamq; Paradisi qua felicissima vitæ
Frondibus æternis arbore opacat humum.
Arte creatoris liquido viret æthere, deq;
Iustitiæ puro flumine fonte bibit.
Illic non Austri spirant mala flabra, nec vlli
Officiunt æstus, vlla nec vrit hyems.
Salue arbos dilecta DEO, dilecta beatis
Mentibus, & Regi viue beata DEO.

Addam & Paschasij Brismanni:

Dum Sambuce cadis cœli terræque marisque
Numina decessum congemuere tuum.

Si

Si periisse queant cœli terræque, marisque
Nomina, te extincto disperiisse putem.
Nam cœlũ, terram, mare, gesta recondita mundi
Cœperat ingenij vis operosa tui.
Verum orbem hunc qui iã superaras, ante, petisti
Orbem alium potis haud hic satis esse tibi.


HARTVIC' SMIDENSTET PHILOS. ET ORATOR
ob. in. patria A°. 1595.
Nasc. Luneburgae A°. 1539.
B.
Ore SMIDENSTET' mulcebat pulpita et aulas
Guelfius Amphion et Linus alter erat.

HARTVICVS SMIDENSTEtus, Orator, Poëta & Philosophus, in illustri Academia Guelforum.

HARTVICVS Smidenstet, Lunæburgæ Saxonum vrbe admodum nobili natus anno Christi 1539. mense Aprili, à primis statim annis ad Musarum sacraria à parentibus honestis & spectatis eiusdē Reipub. ciuibus adductus fuit; vsus ibi præceptoribus fidelissimis iuxtâ & doctissimis, Ioanne Bathelio Cosfeldensi VVestphalo Rectore, & Luca Lossio Vachensi Hesso Conrectore, pietatis literarumq; fundamenta iecit fideliter in Scholâ patria. Hinc anno ætatis duodecimo proficiscitur Rostochium, de consilio & iussu patruelis sui HENRICI SMIDENSTETI Doctoris & Professoris Theologi in Vniuersitate Rostochiana facundissimi. Hoc studiorum duce HARTVICVS Philosophiæ adyta penetrans, Latinæ pariter Græcæ-

que linguæ artiumq; omnium exactam sibi cognitionem comparat, præcipue Eloquentiæ studio deditus & ARNOLDI. BVRENI Oratoriæ ibidem professoris prælectiones studiose auscultās. Quo in studio iam mediocriter confirmatus ad almam illam VVitebergam Saxonum se cōfert, ibique nullis laboribus, nullis vigiliis parcens, solertissimum in ea Academia Eloquētiæ artificem PETRVM VINCENTIVM Vratislauiensem frequēs audit, eiusque vestigiis insistens & ipse in grauissimum ORATOREM breui euadit. Agens itaque annum vicesimum quartum MAGISTERII laureâ sub Decano HIERONYMO OSIO Poëta Laureato decoratur, primumq; locum in admodum numeroso candidatorum cœtu obtinet, facta est ea promotio VVitebergæ anno 1563. Exinde priuatim Oratoriam VVitebergæ profiteri aggressus tanta cum laude & applausu docuit, vt nominis eius celebratio statim per aulas Principū, maxime per Borussiam increbresceret. Quapropter ab Alberto Marchione Brandeburgico primo Borussię duce ad Scholam Regiomontanam euocatur, vt Oratoriæ professionem in ea volens susciperet, paruit, præfuitque illi Spartæ gloriose annis decem continuis.

Interea

Interea Illustrissimus & potentissimus Dux Brunsuic.& Lunæburgen. Diuus IVLIVS GVELFVS Helmsteti nouum Musis sacrariũ consecrat, erat tum annus 1576.eo rumore excitus HARTVICVS, simulque patriæ desiderio illectus, passus est se quoque vocatione legitima in Iuliæ Academię professorem cõscribi anno 1578.Ergo Regiomontanis multa & officiosa cum solennitate valedicens HELMSTADIVM venit, honorificentissimeque tum à Duce Guelfo, tũ ab vniuersitatis proceribus exceptus partes Oratoris suscipit, quas deinceps grauissime profitendo, omnesque Academiæ magistratus magna cum autoritate dexterrime obeundo magnifice exegit annis sedecim integris. Tandem dum iam laboribus morbisq; sæuissimis miserè fractus Lunęburgam patriam, quæ non ita procul HELMSTADIO abest, cum Coniuge matrona honorata ANNA TRIPTIA Ciuis & Negociatoris primarij VVitebergensis filiâ (cum qua annos viginti septem plane feliciter & beate in matrimonio eo vsque exegerat) pro more per æstatem inuiseret, iamque inter amicorum cognatorumque optata alloquia animum explicaret, obiit morte quidem repentina, sibi

ſibi ipſi verò minime inopina, expirans piè & placide inter ſuorum complexus prid. Kal. Sext. anno 1595. ſepultusq; in ſummo eius ciuitatis Templo, maximo Senatus patrij totiusque Reip. illius luctu; Academiæ verò Iuliæ iactura nimiū graui: relictis poſt ſe ingenij ſui monumētis admodum illuſtribus, & victuris, quorum alia ſoluta, alia ligata oratione ſplendide elaborauit. ex his editæ ſunt Orationes aliquot, item Tractatus de Imitatione Ciceroniana exquiſitiſſimus: edita ſunt & poetica complura, ſparſim tamen & diuerſis locis temporibusque emiſſa. Premitur in Bibliotheca eius relicta præſtās Volumen Epiſtolarum Illuſtrium & Scholaſticarum, Orationes item ſelectiores plurimæ, quarum præcipuas in Illuſtriſſimorum potentiſſimorumque Ducum Guelforum laudes partim carmine partim proſa fecit. Premitur & opus abſolutiſſimum in quo totam Cyclopædiam ita in locos communes digeſſit, omniumque ſcientiarum rerumque capita & tractationē ita diſpoſuit, vt futuro Oratori, ſiue cuicunq; ex tempore etiam dicturo veluti locupletiſſima Eloquentiæ Bibliotheca quouis loco & tempore in promptu, atque in infinitum expedita eſſe

ta esse queat. Taceo prælectiones doctissimas nõ in Ciceronis solùm Orationes, aliaque eius Scripta, sed & in quascunque totius Philosophię partes, præsertim in Rodolphi Agricolæ Dialectica, quæ omnia in publicum dare ipsemet quidẽ iam quieti se compositurus meditabatur, verùm aliter DEO visum. Visura tamen & ipsa aliquando lucem, vbi vel Clariss. Doctissimoque viro Dn. N. BARTHERO V.I.D. & Professori in eadem Vniuersitate Iulia, Bibliothecæ autem Smidenstedianæ, vt & matrimonij faustissimi successore spectatissimo, à negotiis publicis prælectionibusq; Academicis vacatio oportune erit; vel alius eius Beneficiariorum quispiam ea in parte officio suo debitè sataget. Hæc itaque cum ad eum quo dixi modum sese habeant, haud immeritò eius memoriam honoratam acerbamque esse censuit illustris Guelforum Poëta & Historicus præstans HENRICVS MEIBOMIVS, qui Oratoris huius Natales laudesq; digne prosequens, Manibus illius magnifica Oratione parentatus fuit; illorum ergo honori & nos iusto affectu indulgentes, tùm in demortui, tùm in parentãtis existimationem, eam subiiciemus, quod dignissima sit, quæ &

M Ma-

Manes ſic meritos iuſtè celebret, quæque & ipſa applauſu celebraretur ab omnibus.

Parentalia

HARTVICO SMIDENSTETO ORATORI FACTA PER HENRICVM MEIBOMIVM POETAM ET Hiſtoricum illuſtrem.

Ut nec adulari didici; neque falſa cuiquam
Futilis affingo venali encomia lingua:
Sic bene promeritis caſtarum munera laudum
Soluo libens, magnasq; animas, & lumina mundi
Non humilis, nec inane crepãs, ſed numine plenus
Mæoniis fidibus æterna in ſæcula mitto.
Vatibus hoc propriũ eſt; virtuti reddere famã:
Et calamos aptare ſacris: qui degener iſtis
Finibus excedit, præſcriptis legibus audax
Vim facit, & ſanctã temerarius inquinat artem.
Si mereor, pietasq; mihi mea ſubuenit, & mens
Officioſa bonis, nullique iniuria, Phœbum
Conciliat: vates vt cenſear inter, & ore
Altiloquo cathedras moueã, mihi carminis vſus

Unicus

Vnicus hic esto: meditantem turpia virtus
Deserat, & frustra Musas in carmina poscam.
Nũc adeò, quanquã inuit⁹, lacrymabile rursum
Ordiar autor opus: mallem hoc me fata vetarent:
Mallem alios mecum: tuque hæc suggesta teneres
Amplius, ô nostri lumen SMIDESTETE Lycei.
Christo aliter visum: nec te tua plurima virtus
Subtraxit letho: communia fata secutum
Quãdo aliter nequeo exequiis decorabo supremis.
At tu diuitibus iampridem clara Salinis,
Clarior eximiaque Schola, & sapiente Senatu,
LVNAEBVRGA potens, Arctoi gloria tractus:
Tu statuam molire viro, tu nomen alumni
Dulce tui, & partos nunquam obliuiscere honores.
In te vitam iniit: tu tanto ciue fuisti
Notior Europæ populis: tibi debet auiti
Stemmatis exortum, maiorumque inclyta signa.
Quinque ter exierant à nato sæcula Christo,
Et septennia sex, si tres modò dempseris annos,
Quando infans hausit gratæ primordia lucis.
Illa dies præclara fuit, felicibus astris
Et positu cœli percommoda, vt exitus ingens

Edocuit. Puerum genitrix lacte imbuit almo
Doctrinæ saluantis, & os animumque tenelli
Impleuit pietate sacra: iam figere gressus
Nouerat, & plenas reddebat pectore voces:
Ergo scholæ datur. Illius tum frena gerebat
VVestphaliæ veteri COSFELDA ex vrbe creatus
BATHELIVS, iunctusque illi collega fidelis
LOSSIVS, extremis Cattorum finibus ortus.
His ducibus fidis indefeßisque magistris
Eloquiis animum sacris, & cœlite verbo:
Instituit; mox doctrinæ genus attigit omne
Quantum ætas infirma capit: stupuêre coæui
Discentem iuuenes atque inuidêre citatos
Præcocis ingenij nisus: quo rectius ille
Ostensum vestigat iter: quo pronior instat:
Hoc magis acquirit sibi præceptoris amorem
BATHELII: nec enim integrior vel amãtior alter
Militiæ talis multis inuentus ab annis.
Hinc, vbi bis senos impubes egerat annos,
ROSTOCHIVM conuertit iter, patruelis amici
Iussa sequens: ille interpres & præco fidelis
Ætheriæ legis magna cum laude docebat

Vanda-

Vādalici ad ripas VARNI: tibi magne PHILIPPE
Carus ob ingenium moderatū & mentis acumen:
Tunc vbi opus pugnare viris, & soluere elenchos.
Nunc quoq; fama viri superat perspectaq; virtus
Nomen habet: quà voluit aquas vagus ALBIS, & ARCTOS
Despicit effusas truculentæ BALTHIDOS vndas.
Hoc præeunte viro SMIDESTETVS in intima sese
Proripuit Sophiæ penetralia, & hausit auitas
Italiæ florentis opes: hoc indice Graiûm
Exiit in campos, & nectare proluit ora
Socratico: tibi plura tamen diuine BVRENI
Debuit: Orator tu maximus, æmulus illis,
Quos tulit AVGVSTI pollens virtutibus æuum.
Te duce barbariem crassosq; RHODVNTIA mores
Dedidicit, cœpitque loqui, quod Mintias Andis,
Molle quod Arpinum, quod aquosus Sulmo probaret.
O patriæ sacer vrbis honos, te VVESTPHALA tellus
Extulit, & tanto illustrem se iactat alumno.

Ut RHODII excoluit CICERONEM cura MOLONIS,
Et castum patefecit iter, quod ducit ad arcem
Flexanimæ Peithus: sic imperiosa BVRENI
Sedulitas geniũ HARTVVICI formauit ad vnguẽ.
Quæ præcepta dabat senior, quæ voce sonabat
Nestoria, oraclorum instar studiosa iuuentus
Admirata fuit venerataque: in omnibus vni
Nemo tamen nostro æqualis: catus ille magistri
Scrutari inuenta atque Ariadnes credere linum.
Hic etiam inuenti patruæ qui verbere linguæ
Eloquij curas steriles & cassa notabant
Cœpta rei: quibus ille locum si forte dedisset,
Inter consultos Themidis viguisset alumnos,
MYNSINGERE tibi par, aut BORCHOLDE: Sed ardens
Ingenium, TVLLI facundia, & impetus acer
QVINTILIANE tuus rapuit: vos esse sciebat
Artifices fandi: vobis haurire magistris
Eloquij satagebat opes: nil dulcius vsquam
Esse ratus, dignumque magis vernantibus annis.
Prima rudimenta, & duros superauerat orsus,

Fide-

Fidebatque ſibi, nec, vt ante, premebat inaudax
Omnia, quæ vigilans multis procuderat horis:
Sed certare aliis, palmamque ambire theatro
Judice, & à docta poterat ſperare corona.
Ergo Leucoreum gaudens feſtinat ad Albim,
Namq; ibi doctrinæ emporium, caſtæq; palæſtram
Virtutis norat florere, MELANCHTHONIS *arte*
Et ſtudio illuſtrem: cui prouida cura Iehouæ
Addiderat ſocios operum, comitesque laborum,
VINSEMIVM, ESROMVMQVE *& paruum corpore* EBERVM,
PEVCERVMQVE *grauem: illorũ ſudorib.* ARGO
ALBIAS *antiquos iterum inſtaurabat honores*
TIPHYOS *occaſu læſos. Quod mente petebat*
LEVCORIS *exhibuit docili fœcunda Sophorum*
E cathedris inuenta ſonans: hîc inuia pridem
Doctrinarum adyta, & fontes luſtrauit amœnos
Peruigil: hîc omnes feliciter attigit artes,
Excuſſitque libros veterum, quos Græcia felix,
Quos Latium claras lucis produxit in oras.
Semper adeſt dubiiq; regit moderamine greſſus

Ille

Ille Bratesileæ VINCENTIVS vrbis alumnus.
Huic ſeſe Albiacis commiſerat aduena ripis,
Fœcundum ingenium facundaque labra docentis
Miratus: nec vana fides felicibus huius
Adiutum monitis ſuperaſſe Heliconia Tempe.
Quattuor implerat vitæ ſexennia, mitram
Cum meruit: qua ſudores penſauit honeſtos
Ordo patrum: ſocios inter, quæ plurima turba,
Primus ei locus, & primæ data præmia lauri
Rem peragente OSIO: quem Phœbi fronde reuinctum,
Inter honoratos numerat Germania vates.
Ex illo inuenit famam, cœpitque docere
Quæ prius audierat, memoriq; in mente tenebat.
Quicquid ARISTOTELES, quicquid monumenta PLATONIS,
Dicendi ſuper arte notant: quæcunque reliquit
Æneadis FABIVS, Fabioque auguſtior Urbis
Summus honos CICERO ventura in ſæcula miſit,
Priuatim expoſuit rudibus. vaga fama per vrbes
Diſtulit hæc, aulaſque ducum: florere potentis
Ingenij iuuenem, quo non facundior alter

Pulpita

Pulpita conſcendat: quem concio tota ſtupeſcat
Vi tacita rapientem animos, atque impete forti
Ducentem quocunq; velit. quis credat? ad Arcton
Rumor iit, qua Sarmatiæ vicina BORVSSVS
Arua colit, Scythicoque educit ſuccina Ponto
Hæc regio diues pecorum, ditiſsima frugum,
Plenaque piſcoſis lacubus, MASOVIA quondam
Imperia agnouit: ſed quòd portenta Deorum
Barbara adoraret: quòd Chriſto templa negaret,
Vicinis inuiſa fuit: quos Marte cruento
Non ſemel inuaſit, delubraque perdidit igni,
Oppidaque euertit: tandem victricibus armis
Candida qui geſtant MARIANI pallia fratres
Subiêcere ſibi, & Chriſto adduxêre Boruſſos.
Nunc ibi barbaries omnis ſublata, vigetque
Relligio in templis, nec deſunt præmia Muſis.
Hoc ALBERTE tibi debetur MARCHIO, Achillis
Teutonici generoſe nepos: tu bella fugaſti:
Tu labem verbo aſperſam, Romanaque ſacra
Hei multum damnoſa piis, impunè tuliſti
E medio: ſub te doctrina effloruit omnis,
Ingenia æquauit precium, & fauor extudit artes.

N Fortu-

Fortunate ſenex ergo tua fama manebit,
Bregela dum piſces, dum ſuccina Pontus habebit.
Principis accitu tanti, quo ſanctior alter
Non erat, Hartuicus caro diſceßit ab Albi
Prußiacam viſurus humum: via longa ſubinde
Tædia gignebat nimiumque remota paternis
Eſſe videbatur laribus Ducis aula Borußi.
It tamen accelerans & ſpe faſtidia vincit. (ipſum
Ut vidêre virum proceres MONSQVE audiit
REGIVS orantem, placuit facundia, & almæ
Frontis honos moreſque pij geſtusque ſeueri.
Nec mora propitiæ ſumtu conducitur aulæ,
Ut cathedram Rhetor teneat, collapſaque longis
Dißidiis ſtudia, & penè effugientia ſiſtat.
Præfuit huic Spartæ denos feliciter annos:
Collapſumque Scholæ vigil inſtaurauit honorem
Quà licuit, non quà voluit: diſcordia multum
Obfuit, & ſumptos eliſit iniqua labores.
Pacis amans Orator erat, tantiſque dolebat
Gymnaſii damnis, quæ continuata malorum
Ducebat ſeries: cumque inclinata videret
Omnia, & informes tantum ſuperaſſe ruinas,

Optauit

Optauit migrare loco: si mollior aura
Commodius daret hospitium. Iam IVLIA stabant
Atria, & antiquas æquauerat ELMVS Athenas
Barbarie excussa: iam structi fama Lycei
Ibat ad extremas Europæ diuitis oras.

Saxoniæ fortuna recens geminataque virtus
HARTVICO pergrata fuit: qui plurima secum
Exigere, & casus cœpit spectare futuros.
O nunc fata meis non desint inuida votis,
Propositumque iuuet sors lenior: ille quietem
Promittit locus. En patriæ vicinior vrbi,
Natali me iunget agro: dabit esse propinquum
ROSTOCHIO Musisq; tuis pater ALBI. quid optē
Maius vtroque mihi? nil iam de principe dicam,
Auspice quo felix assurgit IVLIA. is acres
Pacificus superauit auos, atauosque: quis illi
Deferre officium atque operam condicere nolit?
Me præsaga iubet mens exspectare salutem
SAXONIDE in terra: videor mihi tecta videre
Iulia, & ardenti cathedris insistere gressu.
Prosperet augurium omnipotēs, omenq; secundet.
Talia secum agitans spem concipiebat opimam.

Interea GVELFA consultabatur in aula,
Unde vocarentur virtute & nomine clari
Doctores: quibus officium partesque docendi
Committi tutò possent: ambire videres
Certatim innumeros: sed, quæ prudētia GVELFI,
Quæ pietas, elegit eos, quibus optima curæ
Relligio, nec ficta fides simulataq́ue virtus.
Tunc quoq́ue Prussiaci opportunè mentio facta est
Rhetoris, ingenio, doctrina, vsuque valentis.
Extemplo assensit princeps, patresque Lycei
Unanimes, missisque accitur vtrinque tabellis.
Paruit ille libens flauumque accessit ad Ocrim,
Flore virens æui, & melioribus integer annis
Hic quoq́ue demeruit procerumq́ue Ducisq́ue fauorē,
Officiumque iniit pacta mercede. Quis autem
Enumeret quibus ille modis, qua inuerit arte
Incrementa scholæ? vos pulpita; vos ego testes
Scamna voco; vos Palladij laquearia nostri.
Hîc stetit, hîc grauida vibrauit fulmina lingua
Attonitos feriens animos: hic audiit illum
Musagetes Guelfus cum semideo comitatu,
Nobiliumq́ue animosa cohors: hic nectaris vber

Melli-

Mellifluosque sonos auidis bibit auribus hospes.
Nec contentus erat veterum præcepta iuuentæ
Prodere, quod multis satis est: imitatio cordi
Vna fuit: cui quà licuit studiosus inhæsit,
Legitimè tamen & dextrè: nam sæpè videmus
Insubidos quosdam, & solidæ nihil artis habentes,
Particulas veterum euulsas, & fragmina carpta
Infarcire suis centonibus. ô mihi bilem
Vt mouet, vt risum ciet hoc: sic purpura panno
Assuitur: vili sic clauditur vnio lamna.
Quanto rectius hic, veterū qui scripta reuoluēs
Compagem totam primum: mox singula membra
Dædalea resoluta manu discußit, & acri
Ingenio aduertit, qua vi, quáue arte coissent:
Quæ nexus ratio: quæ gratia: discolor vnde
Ornatus, mollisque decor: scrutatus ad vnguem
Omnia, materiem sibi legit, & arte perita
Æmulus expreßit operis formamque modumq;,
Effigiemq; nouam exhibuit: quædā edidit horum,
Quædam alij asseruant: mirum vt systemate toto,
Vt membris referat cautā CICERONIS amußim.
Hoc ille inuento placuit, iuuenumque sequaces

Impulit his animos, fecitque vt rectius irent
Omne per autorum genus, & sua cōmoda ferrent.
Cætera quæ fecit laudem meruêre, nec vlli
Displicuêre bono: si congrediente Senatu
Exponenda foret sententia, liber ab omni
Affectu responsa dabat, nullumque premebat
Inuidia: inprimis quantum fas illud agebat,
Vt patribus suus esset honos, & debita sacris
Quam legum præscripta volunt dignatio sceptris.
Ipse magistratus sine crimine geßit, & æquis
Legibus insistens oblata negotia dextrè
Composuit: lucrum nunquam captauit auarus.
Non illum ambitio torsit, non fastus inanis,
Stultorum commune malum: delicta fateri
Erroresque suos aliisque ignoscere norat.
Dißidiis inimicus erat, quæ gliscere cernens
Arguit officij immemores pacemque reduxit.
Interior morata fuit, moderataq́; vita:
Intra luxuriem sordesq́;. Sed omnia vicit
Coniugium concors indeflexumque: quod et si
Nulla coronauit soboles, tamen arctus vtrinq́;
Mansit amor, viguitque fides: in compare virtus

Plurima

Plurima, laudatusq́ pudor votumq́ marito
Obsequium sobolis desiderium omne rependit
Sollicito. Quid nota feram? quid tenuia versu
Prosequar? ô tales videas modo Iulia plures!
O similes illi inuenias! Tria lustra duasque
Egerat his terris messes, iamque improbus illi
Paullatim attereret vires & robora languor,
In patriam statuit migrare, & dulcibus illic
Alloquiis mulcere animum, dilataque multùm
Ducere ad optatum grauiora negotia finem.

Vidit amicorum vultus: gratissima vidit
Mœnia, & optata recreauit membra quiete
Quantum opus: hic illũ sanum, & nil tale timentẽ
Fatorum series & ineluctabilis hora
Obruit. heu paucas intra, quis crederet? horas,
Vixit & occubuit; cum nec vestigia morbi
Vlla forent mortem inuenit: seu profluus humor
Incubuit cerebro, gelidusque oppleuit inanes
Ventriculos: siue arctato clausóue meatu
Spiritus ad cerebrum assurgens è corde resedit:
Eripuitque omnem neruis in corpore motum:
Causa parum nota est; illi vni cognita, noxas

Qui

Qui morbis & morte premit, quique omnia nouit.
I nunc, & demens rebus confide caducis,
Caniciemque tibi & multos promitte Decembres,
Nil stabile hic, nihil æternum, nil denique tutum.
Tunc vbi cura minor lethi, cùm credula spebus
Affluit, & nullas metuit fiducia clades,
Fata vocant, metasque dati contingimus æui.
At quãquam hæc lethi species tristißima nobis
Incutit horrorem meritò, & perfundit amaris
Sollicitos lacrymis: saluum tamen esse, piéq;
Viuere cum CHRISTO nemo dubitauerit: illi
Crediderat sese hinc abiturus, & omine quodam,
Ceu vitæ satur, & morti vicinus, ad aras
Astitit, & supplex suprema viatica sumsit.
Quinetiam mystæ tacito quæ multa premebat
Pectore detexit lacrymans, fidumque poposcit
Consilium comitesque preces & mutua vota.
Vixit, CHRISTE tibi, vitam tibi reddidit vni:
Unde igitur formido mali? seu viuere detur, (mus
Siue mori, CHRISTI sum⁹: hoc duce, & auspice ini-
Mortis iter: quæcunq; premat, nexũ illa resoluit;
Nil nocet: à Christi nutu mors vitaque pendent.
Hæc

Hæc collega tibi, hæc frater cariſsime, luctu
Saucius & caſu nimium concuſſus acerbo
Exequiis ſacrata pio de more coëgi:
Sufficiat ſtudium rectis, & honeſta voluntas:
Nil moror inuidiam: tunc, cùm mihi ſoluerit olim
Munus idem vates aliquis: cùm lucidus vltrò
Pertæſam terrarum animam ſuſceperit æther,
Maior ero, meritoſque dabit mihi liuor honores.


WOLGANGUS LAZIUS HISTORIC' CÆSARE
B.
Nasc. Viennæ Austriæ an 1514.
Obijt in patria an. 1555.
Lazius Historiam Regumq; Ducumq; recensens,
Associus vixit Regibus & Ducibus.

VVOLFGANGVS LAZIVS
Histor. Cæsareus & Medicus.

WOLFGANGVS Lazius natus est Viennę Austriæ anno 1504. Patrem habuit Medicinę Doctorem & Poliatrum Simonem. Fuit & ipse Medicinæ Doctor, & excellens Philosophus, inprimis verò Philistor & Polyhistor maximus; Scriptorque rerum Romanarum & Germanicarum celeberrimus. Viennam patriam suam adeoque totam Austriam fidelissime illustrauit, atq; omnem antiquitatem indagauit solertissimè. Ob quæ tam præclara eius merita & egregia animi ingeniiq; dona Ferdinandus Cæsar aug. non modò inter Consiliarios suos eum annumerauit, sed & in Equestrem ordinem eundem euexit; multisque insuper aliis amplis honoribus nobilitauit. Tandem diem suum obiit Quinquagenarius, in patria, Viennæ, Anno salutis 1555. Scripsit rerum Viennensium cōmentarios in libros quatuor distinctos. Commentariorum Reipubl. Romanæ in exteris pro-

uinciis bello acquisitis constitutæ libros duodecim: traduntur in hoc opere limitum omnium restitutiones, prætoria, Magistratus, munia, tàm militaria quā ciuilia à summis ad infima, exercitus, militumq; genera vniuersa, Legiones quotquot Romanis vnquam fuerunt, cohortes, equitatus, classes, naualia, statiua, coloniæ, municipia, ornamenta, signaque pace & bello expressa, vestimenta omnis generis & arma; ritus denique cuncti, ludi & sacra, &c. opus quod totius veteris Historiæ fundamenta, nodos, admirandumque ac ingens quoddam velut alueare complectitur. Idem edidit Chorographiam Pannoniæ. Præterea cōscripsit Decades duas de variarum gentium immigrationibus in Illyrici occidētalis tractum, in quo hodie Austriacæ inferiores prouinciæ sitæ sunt. Idem libros fecit aliquot de rebus fortiter simul ac feliciter gestis à Ferdinando Romanorum rege, in Vngaria, Bohemia & Saxonia, in quo opere simul etiam Maiorum eius successiones continentur. idem cum domino Lucretio conscripsit explicationem in Aluearium antiquitatis, id est, imagines & numismata antiqua, studio Ferdinandi Romanorum Regis collecta; quæ omnia

mnia cũ aliis pluribus posteritati destinauit. Habuit idem authores vetustissimos, quos ex vetustioribus cœnobiis Austriæ vtriusq; ; Carinthiæ, Stiriæ, Cilij, Sueuiæ, Heluetiæ, Brisgaudiæ, Alsatiæ, Suntgauiæ & Nigræ syluæ inter tineas non sine situ & literarũ iacturâ hactenus delitescentes collegit manuscriptos, eosq; in vsum reipubl. literariæ typis excudendos amicis (cum ad propaganda studia literarum natus fuerit) lubenter communicauit. De aliquot gentium migratione, sedibus fixis, reliquiis, linguarumque initiis ac immutationibus & dialectis libros duodecim fecit. Commentariorum in genealogiam Austriacam libros duos. Eiusdem Catalogus partim suorum, partim aliorũ scriptorum nuper inuentorum editus est Viennæ. Scripsit Declamationem de artis Medicinæ præstantiâ & dignitate, habitam in renunciatione Doctoratus Ludouici Marpegij. Ab eodẽ scriptum de Communione, itẽ in Caroli Magni Imper. Roman. aliorumque incerti nominis fragmenta de veteris Ecclesiæ ritibus ac ceremoniis sunt edita. item commentaria eiusdem rerum Græcarum; item tabulæ Imperatorum in ære extantium adhibita nu-

misſmatum interpretatione. Regni Hungariæ Archilogiæ libri, de quibus primus tãtum extat, qui continet deſcriptionẽ Hungariæ montium, vallium. Libri tres continuationis Smalkaldenſis, conſtantes ex fragmentis & admiſſariis. Pictura ſiue Mappa in qua delineatũ eſt bellum geſtum ab Imperatore Carolo Quinto aduerſus Smalkaldenſes in Bauaria. Liber ſolennitatum trium coronationum D. Max. II. in fol.

XV.



Phoebus utrunq; tibi dederat VADIANE, canendi.
Arte simul polles, pæonis, arte simul.

IOACHIMVS VADIANVS
Medicus & Poëta & Orator.

IOACHIMVS Vadianus Sangalli oppido Heluetiorum natus, Poëta fuit excellens, ad hæc Orator & Mathematicus ac pręſertim Geographus exactiſſimus, quod ſcriptis in ea diſciplina libris luculenter demonſtrauit. Denique Medicinæ Doctor præſtans fuit, & publice in ea facultate laureolam & inſignia adeptus eſt Viennæ Auſtriæ. Fuit præterea eâ prudentiâ vitæque integritate præditus, vt ei patria ſummum magiſtratum vltrò detulerit. Quin & Theologus ſui ſæculi eximius erat, & complures libros ſcripſit atque edidit contra Enthuſiaſtas ſui tẽporis. Scripſit item de Sacramentis fidei Chriſtianæ opus paſſim celebratum, adeò vt lumẽ omnium diſciplinarum clariſſimum extiterit. Tandem ſuarum virtutũ gloria fruens, iam ſenex placidiſſima feliciſſimaq; morte beatam ſui memoriam reliquit, è viuis excedens an-

no ſalutis 1561. Is in lucem edidit carmen de laudibus Cæſarum Friderici III. patris & filij Maximiliani. Epitaphium Rodolphi Epiſcopi Herbipolenſis, &c. Eclogam cui titulus Fauſtus, contra inuidos quoſdam. Elegiam de Vadianorum familiæ inſignibus, à Sigiſmundo I. Rom. rege donatis, ad Melchiorem Fratrem. Elegiam quâ certamẽ ſuum cum morte deſcribit, & Oden in laudem Dominicæ reſurrectionis impreſſam cum Arbogaſti Strub. Glaroneſij Heluetij Orationibus, & verſibus quibuſdam, Syluas de laudibus patriæ ni fallor inſcriptas. De poëtica & carminis ratione librũ ad Melchiorem Vadianum fratrem. Commentaria in libros III. Pomponij Melæ de orbis ſitu; adiectis locis aliquot ex commentarijs ſummatim repetitis & obiter explicatis: in quibus Ioannes Camers in Enarrationibus ſuis in Solinum ab eo diſſenſerat. Item Epiſtolam ad Rodolphum Agricolam Iuniorem Rhetum ſcriptam, vbi explicatur locus apud Plinium de Dodrante & Pygmæis, de longitudine Gabbaris, & quid ſit vncia apud eundẽ. Locus Perſij ex Satyra I. de lacu Acronio & Veneto. Locus Lucani ex lib. 6. de Dorio. Locus Vergilij ex primo Georgi-

corum

corum de Vertice auſtrino Scholia in ſecundum C. Plinij librū naturalis Hiſtoriæ. Epitomē trium terræ partium Aſiæ, Africæ & Europæ, compendiariam locorum deſcriptionem continentem, præcipue quidem quorum in actis Lucas, paſſim autē Euangeliſtæ & Apoſtoli meminere, additis quibuſdā tabellis Geographicis. Aphoriſmorum libros ſex. De conſideratione Euchariſtiæ. De ſententijs videlicet ſuper hac re cōtrouerſis. De ſacramentis antiquis & nouis, deq; verbo, ſymbolis & rebus. item de vero veri corporis domini eſu: de Tranſſubſtantiationis dogmate, & veritate corporis Chriſti humani. Præterea qualis fuerit ritus cœnæ veteribus: rurſus per quos, quomodo & quibus temporibus is ceremoniarum acceſſione auctus atq; immutatus ſit. Orthodoxam & eruditam Epiſtolam, qua explicat quæſtionem, an corpus Chriſti propter cōiunctionem cùm verbo inſeparabilem, alienas cum corpore conditiones ſibi ſumat. Ad D. Ioannen Zvviccium Conſtantienſis Eccleſiæ paſtorem Epiſtolam, in qua poſt explicatas in Chriſto naturas diuerſas, & perſonam ex diuerſis naturis vnam, Ieſum Seruatorem noſtrum vel in gloria veram eſſe creaturam,

tum oraculis ſcripturarum ſacroſanctis, tum interpretum Orthodoxorum authoritate docetur & demonſtratur. Præterea Antilogiam ad D. Caſparis Schvvenckfeldij argumēta, in libellum, qui ab eo Summarium inſcriptus eſt, collectam: quibus Chriſtum dominum in gloria receptum, amplius creaturam nullo modo eſſe, contendit. Pro veritate carnis, triumphantis Chriſti, quod ea ipſa, quia facta eſt & manet in gloria, creatura, hoc eſt, noſtra caro eſſe non deſierit, anacephaleoſin, ſiue recapitulationem, vbi quædam amplius explicantur, & quæ multis ante expoſita fuerant, breuiſſime repetuntur. Contra tredecim inſignes Caſparis Schvvenckfeldij errores, de Cōfeſſione, & gloria Chriſti, quos partim primus introducit, partim veteres renouare conatur, germanice. item aliud opuſculū Germanice ſcriptū cōtra eundem Schvvenckfeldium, Chriſtum in gloria creaturā amplius negantem, per eruditos quoſdā fratres ex ſuperioribus Ioachimi Vadiani libris congeſtum: Conſilium contra peſtem editum.


HENR. MEIBOMIVS Poeta et Historicus illustris apud Guelfos, Naſcitur Lemgoiæ anno 1555.
MEIBOMO tantum debet ſchola IVLIA Vatj,
Maiori quantum Lencoris alma ſuo.

HENRICVS MEIBOMIVS Poëta & Historicus in illustri Academia Guelforum.

HENRICVS Meibomius natus est Lemgoiæ in VVestphaliâ, patre Martino Meibomio, verbi diuini ministro, & matre Annâ IOANNIS DREIERI Doctoris Theologi, & Superintendentis Ecclesiæ Mindensis filiâ. Annus tum erat à Christo nato 1555. 4. Decemb. Initia pietatis & literarum didicit in Schola patriâ sub præceptore *Bernhardo Copio,* qui postea in Academia Marpurgensi cum laude docuit. Adolescens missus est Brunsuigam: vbi integrum quadriennium hæsit, nactus hospitem & patronũ benignissimum *Martinum Chemnitium* virum incomparabilem, ex huius cõsilio perlustratis nõnullis Academiis Helmstadij substitit: nam ibi recens fundauerat Academiam illustrissimus Brunsuicens. Dux Diuus IVLIVS. Dedit hic operam Philosophię & Theologiæ etiam, quod

quod præceptores haberet magni nominis *Heshusium, Kirchnerum, Hofmannum*, & alios. ibidem anno 1580 gradu Magisterij Philosophici ornatus est: & triennio post Academiâ id vnice expetente demandatur ei Professio Poëtices & Historiarum: quam cum laude diligentiæ hucusq; tenuit. Secutum deinde matrimonium cum Sophiâ Boheliâ virgine honestissimâ, quod concors fuit & fœcundum. Sub annum Christi 1590. qui erat ei Climactericus, ab inuictissimo Cęsare Rodolpho II. Rom. Imp. reuerendiss. & potentissimo principe Henrico Iulio Episcopo Halberstadiensi Duce Brunsuicens. & Luneburgensi negotiũ adiuuante, Laureâ poëticâ donatus est, quam Pragâ ipsi missam multi clarissimi per Germaniã viri gratulationibus prosecuti sunt. In Academia honoribus magistratuum omnium iteratò perfunctus est. Vtranque professionem concernentia non pauca opuscula edidit, quæ Helmstadij primùm expressa, alibi deinde recusa sunt plæraque. in his sunt:

Poëmata Mynsingeri collecta & correcta, addita Panegyrico de Mynsingerorum familiâ.

Paro-

Parodiarum Horatianarum farragines quatuor.

Syluarum libri Duo.

Agalmatum vnus.

Anagrammatismorum Unus.

Centonum Vergilianorum libri duo.

Genealogia ducum Bruns. & Lunæb.

Poëmatia de reformatione Helmstadiensi.

de Henrico Leone Duce Saxon. & Bau.

de Hermanno Tulichio.

de Hartuico Smidensteto.

de Regibus Daniæ & Oldenburg. familiâ.

Item Elegiæ, Odæ & Epigrammata infinita.

Quæ omnia vna cū *Orationibus funebribus Diuo Iulio* piæ memoriæ consecratis in lucem coniuncta dabuntur. *Præterea in Sleidani librum de quatuor Monarchiis notas scripsit. Festum Rufum recensuit & illustrauit. Chronicon Hierosolymitanum appendice Chronologica auxit; & Historiam Prußicam Reineccij Germanicam fecit.* Nunc totus est in conquirendis scriptoribus Saxonicis vetustioribus, quos nō paucos habet ex-

Q scriptos

ſcriptos ex membranis manu propriâ & cõmentariis illuſtratos. Prodibunt illi propediem & fundamenta Hiſtoriæ Saxoniæ aperient. Ex his ſunt:

Gobelini Perſonæ Coſmodromium.

Leonoldi Northouij hiſtoria Comitũ de Marca.

Joãnis Schiphoueri Chronicon Oldẽburgenſe.

Hermanni de Lerbeke Hiſtoria Comitum Schavvenburgenſium.

M. Iuſtini Lippiflorium, hoc eſt, Poëma de Origine Comitum Lippienſium.

Ertvvini Ertmanni Chronicon Epiſcoporum Oſnaburgenſium.

Annales Mindenſes anonymi ſcriptoris.

Item bellum Saxonicum geſtum à Carolo M. contra VVidekindũ Saxonem, excerptum ex Ioãne de Eſſendia & Henrico de Heruordia.

Hæc omnia hactenus nondum edita, vnâ cum variis appendicibus, diplomatis, epitaphiis, inſcriptionibus, fragmentis, &c. ſuo tempore exibunt, deq; amore Meibomij erga patriam luculentum teſti-

teſtimonium perhibebũt. Faxit DEVS vt hoſce labores extraordinarios feliciter ad finem perducat. Idem ei principis ſui opt. benigniſſ. patrocinium & tutelam ac honeſta in Academiâ ocia clementiſſime conſeruet.



Primus Eobanus patrijs qui lusit in oris,
Vir simul & Vates optimus ille fuit.

HELIVS EOBANVS
Heſſus Poëta.

HElivs Eobanus Heſſus, in Haſſia Tragocomum patriã habuit, natus anno 1488. Vir magna vi & animi & corporis præditus, primò in patria & Francobergæ oppidis, bonis literis egregie eruditus fuit. Deinde Erphordiam tanquam in celebre Muſarum Emporium cõcedens omnes ibi ſtudiorum honores conſecutus eſt ob ſummi ingenij, doctrinæque percultæ & virtutis præclaræ excellentiam. Docuit autem Erphordiæ tum publice tum priuatim, docuit & Norimbergæ, & tandem in Vniuerſitate Marpurgenſi, quibus ſane Scholis eximiam plane operam nauauit: Muſarum & Gratiarum alumnus deuotiſſimus. Vnde non iniuria ſui ſæculi Poëtarum princeps & Rex nuncupatus fuit. Is multis præclaris ingenij ſui elaboratis monumentis, in quibus veluti gemma precioſiſſima eminet opus illud Pſalmorum Daui-

dicorum vere ſacroſanctum, quo vel vno opere ſingularem ſibi ſpem & fiduciam diuinæ gratiæ atq; beneuolentiæ comparauit, poſteris verò admirationem ſui & caritatē reliquit flagrantem; tabifico morbo conſumptus Obijt III. Non. Octob. Anno Chriſti 1540. ætatis 52. Scripſit farragines duas poëmatum, in quibus ſunt Bucolicorum Idyllia. 17. cum argumentis & annotationibus. Heroidum ſacrarū libri tres. Epicedia clarorum virorum: Syluarum libri nouem, in quibus plurima & varij argumenti Epigrammata ad diuerſos ſcribuntur. Vrbis Norimbergæ & omnium eius ſpectabilium partium ac ædificiorum deſcriptio, Expeditio & Victoria VVirtenbergenſis in Sueuis, Principis Heſſi. Coluthi de raptu Helenæ & iudicio Paridis poëmation trāslatum. Loci homerici inſigniores verſi: nempe Clypeus Achillis: Martis & Veneris adulterium: Equus Troianus: Horti Alcinoi. Therſites. Vlyſſes & Menelaus: Syrenes, Ate, Litæ, Equi Achillis, Eiuſdem haſta, Thamyris, Ceſtus Veneris: Moly, Nepenthes, Præcepta ſalubria carmine elegiaco ſcripta: ſiue liber de bona valetudine conſeruanda: Elegiarum libelli: Homeri Ilias latinis verſibus

ſibus Heroicis reddita cum Caſparis Scheti Coruini Mercatoris Antuerpiani carmine ad Eobanum Heſſum: Theocriti Idyllia 36. latino carmine reddita. Ficta Epiſtola Maximiliani Imperatoris, qua reſpondet carmine ad Epiſtolam Italiæ ab Hulricho Hutteno ſcriptam, poteſt autem referri ad Heroidum Epiſtolas. Salomonis prouerbia & Eccleſiaſten carmine & paraphraſi reddidit. preculam ad Chriſtum fecit. Hymnum paſchalem iuuenis olim ſcripſit: Scholia in Bucolica & Georgica Vergilij fecit. Item Epiſtolarum familiarium libros 12. quibus non modò vita illius, ſed & aliarum rerum deſcriptiones pulcherrimę, ſcituq; digniſſimæ continẽtur, ab initio libri habetur carmen Elegiacum Iacobi Micylli, quo vitam Eobani deſcripſit. Pſalterium Dauidis, cuius ſupra meminimus, totum Elegiaco carmine expreſſit, quod cum annotationibus Viti Theodori aliquoties impreſſum eſt. edita eſt & Eobani explicatio in tabulam Ioannis Murmelij de ratione faciendorum verſuum. Item Epithalamion, ſeu ludus gratulationis in nuptiis & receptione inſignium Doctoratus iurium Iuſti Studæi. Epicediũ in Eraſmum. Carmen de laude Gymnaſij literatorij Erphordienſis manuſcriptum.

XVIII.


MATTHÆUS WESENBECIUS Jureconsultus
Nasc. Antuerp. an. 1531
Ob. Wittcb. an. 1586.
Docte Wesenbeci Iuris divine sacerdos,
Te nemo hoc docuit rectius aut melius.

MATTHÆVS VVESENBE-
cius Iureconſultus.

MATTHÆVS VVeſenbecius Antuerpiæ celeberrimo Europæ Emporio natus, familiâ nobili & patricia anno 1531. Is ſub Gabriele Mudæo Iurecõſulto doctore Louanij egregie & eruditus & publice priuatimque exercitatus, poſteaquam ad ſummam Iuris ciuilis, & ad perfectam rerum diuinarum humanarumque ſcientiam, ingenium præſtantiſſimum contuliſſet, ſummum in vtroque iure gradum vnâ cum fratre germano ANDREA ſtudiorũ ſocio perpetuo, conſecutus eſt. Quare ſcriptor Iuris valde peritus, & Anteceſſor Ienæ primò, deinde VVitebergę cum ſumma eloquentiâ & excellenti doctrinâ fuit. VVitebergæ ſane doctrinæ iuris publice præfuit annis XVII. quã profeſſionem magnâ cum gratiâ atque intelligentiâ maximaque cum gloriâ obiuit. Conſulebatur enim plurimum, dicebatque Ius, idemque profitebatur in Schola & foro, cum fide & religione

ſumma. Dum vixit peræq; omnibus præbuit ingenium ſuum, & laborem, præbuit & fidē promptiſſimam atque expeditam omnibus, Antiſtes ſcilicet Iuris, Iuſtitiæq; ſacerdos maximus. Obiit tandem VVitebergæ anno ſalutis 1586. ætatis 55. Extat eius Oratio de Papiniano in Prælectionum ingreſſu VVitebergæ dicta. Item narratiuncula vera & breuis de M. VVeſenbecio cum aliis quibuſdā miſcellaneis, excuſa. Subſcriptio ad Conſilium Doctoris Chriſtophori Herdeſiani in cauſa Honoldina. Eiuſdem argumenta & Scholia in quatuor libros Inſtitutionum D. Iuſtiniani. Oeconomia Iuris. Oratio de Gabriele Mudæo. Eiuſdem Tractatus & reſponſa, quæ vulgo Conſilia Iuris appellantur, quibus grauiſſimæ Iuris vtriuſque controuerſiæ deciduntur. Reſponſorum ſiue conſiliorum pars ſecunda. De feudis tractatus nouus, breuis & vtilis. Fecit ſibi ipſi ſequens carmen, velut Epitaphij vicem, in quo de ſe ipſo ita loquitur:

In Belgis natus Germanis hoſpes in oris,
Exilij tolerans; quod fert Eccleſia, partem:
Conficio ſpacium peregrinæ flebile vitæ,
Dū verā vocor in patriā, q̄ ſanguine parta eſt,

Chriſte

Christe tuo; tu me post funera magne sacerdos,
Suscipe, & extremæ subduc discrimine luctæ:
Mors tua vita mea est: tu debita lytra parenti
Soluisti moriens: vt per te viuere possim:
Hac ergo fretus spe non dubitante recondar
In mortē, dux Christe, tuā; quæ ianua vitæ est:
Vt tecum moriens, tecū ô mea vita resurgam.

Lusit & sibi sequens in Insignia sua gentilitia;

Lilia cum auratis crescant argentea malis,
Quæ campo æthereo virgula fulua secat.
Illa VVesenbeciæ fautrix Antuerpia gentis
Temporibus lætis patria diues alit.
At modò conuersis (vt sunt mortalia) fatis,
In queis nil stabile est, perpetuumque nihil:
Ipsa sui haud compos tacite vix audeat illam
Nunc inter ciues annumerare suos.
Ergo funestæ si conuenientia sorti
Pingere vis pictor stemmata, pinge crucem.
Hoc, ait, in signo vinces, DEVS: hæc rata sunto
Christiadum sacræ symbola militiæ.



Ius Musis Musas exornas iure Ficharde,
Consilio prudens eloquioq; potens.

IOANNES FICHARDVS
Iurisconsultus & ciuis Francofordij ad Mœnum.

IOANNES Fichardus Francofordij ad Mœnum natus anno 1512. Vir inter patricios eius vrbis spectatissimus optimusq́; reipubl. ciuis & Iurisconsultus clarissimus, adeò omnigena doctrina, varioque rerum vsu, omniumque Virtutum nitore claruit. Is multis annis Friburgi Brisgoiæ in Iurisprudentiæ studio versatus est sub Huldr. Zasio I.C. Doctore, & vnâ cũ Ioanne Sichardo summum docturæ honorem, promouẽte Zasio, ibidem consecutus est. Deinde Spiræ Nemetum in supremo Imperij Germanici tribunali aliquandiu feliciter se exercuit, Demum Patauij & Bononiæ, cæterisque Italiæ Academiis Iuris studium plurimum confirmauit, ac tandem Reipubl. Syndicus in patria per annos quadraginta tres clarissimus fuit. Nominis sui celebrationem longe lateque pro-

tulit plurimis nõ modò veterum Iurisconsultorum Cõmentariis, sed & ingenij sui monumentis pulcherrimis, & vtilissimis collectaneis in publicum editis. Decus & ornamẽtum eorum quibus cum vixit, & patriæ imò Germaniæ totius & sæculi sui. Tandem functus vita decessit. Francfordij in patria anno 1581. annum agens LXX. Scripsit periochen Vitarum recentiorum Iurisconsultorum, ab Irnerio vsq; ad Huldr. Zasium. Præterea indices duos omniũ scriptorum in Iure tam pontificio quàm ciuili, à veteribus ac recentioribus Iurisconsultis, ad hæc nostra vsque tempora editorum per Ioannem Neuizanum, Ludouicum Gomesium & Ioannem Fichardum collectis, quos Ioannes Oporinus impressit Basileæ vnâ cum veterum Iurisconsultorum Vitis per Bernardinum Rutilium descriptis, & eiusdẽ Decuria. Ex Cl. Galeni libris græcis latinitate donauit, de libris propriis: de ordine librorũ suorum: de pręsagiis ex insomniis: quomodo morbum simulantes sint deprehendendi. De exercitatione paruæ pilæ. Consiliũ in morbo Comitiali. Eiusdem tractatus Cautelarum omnium Iuriscõsultorum, qui hactenus cautelarum materiam ex

pro-

professo tractarunt, opus Iurisconsultis, potissimùm autem aduocatis, pragmaticis, causidicis atque omnibus in foro versantibus non minus necessarium, quàm vtile & frugiferum, cum Pręfatione de recto & vero vsu cautelarum.

Encomium eius decantauit Lauterbachius hisce versibus:

Quanta sit ingenij Ficharde diserte facultas
Quanta sit innocuo vita pudore nitens;
Quæ Virtus cœlum donans, pulcherrima rerum
Hinc Themidis quantum Iustitiæque decus.
Tot præclara tui referunt monumenta laboris,
Insignes morum tot super orbe notæ.
Facta tot humano quæ commendantur ab ore
Arbitrij leges consiliique tui.
Ut nullos fama pereas Ficharde per annos.
Ingenium, Virtus, Vita, Themisque facit.

XX.



Quæ responsa dabat pro iure Tiberius, illa
Suada, Themis, Pitho consuluere prius.

TIBERIVS DECIANVS
Iuriſconſultus.

EQuidem fama virtute parta nihil eſt ſplendidius, ſiue bello illa, ſiue pace atque ingenij dotibus parata obueniat. huic quicunque fortunæ bona contulerit, nihil agit, nihil proficit, hęc enim vilia, illa precioſa, hæc fluxa, illa firma, hæc vmbræ ſpecies, illa ſolidi alicuius corporis inſtar ſunt. Nec enim ea inter bona numerabimus, in quæ ſors & fortuna ſuum imperium exercent, quæque dubia ſunt, & oſtentationē ſolummodo alicuius nominis præ ſe ferunt; intereunt enim cum ſuo poſſeſſore, nec illi in aduerſis quicquā inde ſubſidij ſperandum. At Virtus atq; illuſtria ingeniorum monumenta partes poſſeſſoris ſui fideliter agunt, illumque emori neutiquam patiuntur; ex imis enim ſepulchris ipſoque acheronte erutum eductumque in multa luce inter illuſtrium animarū choros ſupra alta cœli faſtigia collocant, relictis ſolum exu-

uiis repoſtis in telluris matris gremio, quò videlicet DEVM patrem puriore habitu cõtemplari coràm manifeſtius poſſit. Volat immortale eius nomen per ora doctorum; Virtus enim vſa bonorum calamis, ſuorum memoriam præclare aſſerit. Hæc eadem Tiberij Deciani Vtinenſis Iuriſconſulti nobiliſſimi vultus ſimul ſpectatiſſimos, atque æterna monumenta vindicat, dum viuam viri effigiem medios inter ſoles profert, dumque eiuſdem Tria illa Reſponſorũ volumina incomparabilia æterna poſteritate gaudere facit: at verò nec ſola id Virtus ſibi acceptum feret, addit ſe Pitho, addunt ſe Charites atque ipſæ adeò Camœnæ comites. His ducibus ille viuet in omne æuum, neque lethæos amnes, neque rogos extremos, neq; libitinam, quæ breuem ſequatur dominum, ex ea parte viſurus deinceps vllo ſæculo, Parcis vel ipſis, fatique ineuitabili alioquin neceſſitate crepantibus.

XXI.


FRANCISCUS HOTOMANNUS
Iurecons. & Historicus obijt Basileæ Aº 1590 ætat 73
Rectius ut Juris nodos evolvere posses,
Te magis Historiæ nemo peritus erat.

FRANCISCVS HOTTOMANnus Iuriſconſultus & Hiſtoricus.

FRANCISCI Hottomanni Iuriſconſulti clariſſimi Hiſtoriarumque & totius antiquitatis ſcientiſſimi, Baſileæ anno Chriſti 1590. animam expirantis effigiem ex mortui ſchemate deformauimus, accurate quidem illam, ſed quam ad viuum maluiſſemus effingere, ſi id in manu noſtra fuiſſet, interim hac contenti veram animi ideam in ſcriptis eius contemplabimur; claruit Geneuę Allobrogum anno 73, quo ius ciuile ibidem docuit. Mortuus eſt ætatis anno ſexageſimo quinto relictis poſt ſe ingenij ſui monumentis, quibus in æternum victurum nomē per vniuerſum orbem obtinet; ſcripta eius hæc ſunt, quę & eleganter & docte elaborata in publicum edidit. Partitiones Iuris Ciuilis elementariæ. Obſeruationum liber primus. Iuriſconſultus, ſiue de optimo genere ius interpretandi, in quo L. Gallus, L. Lecta, L. Filius

quem, L. Frater à fratre, & aliæ complures explicantur. Commentariorum in Orationes Ciceronis volumen primum, quo continentur hę Orationes, pro P. Quintio, pro Roſcio Comœdo, pro Roſcio Amerino, Actiones in Verrem, pro Fonteio, pro Cecinna, pro Lege Manilia: Commẽtarius verborum Iuris, Antiquitatum Romanarum elementis amplificatus. de magiſtratibus, de Legibus: de Iuriſconſultis. de Senatu & SC. de formulis & Comitiis. Cõmentarius in quatuor libros inſtitutionũ iuris ciuilis. Commẽtarius in 2. ff. de lib. & poſt. Iuſtiniani Vita. Obſeruationes in pandectarum cap. 20. item in L. Fratrem à fratre commentarius. item de gradibus cognationis & affinitatis, inceſtiſq; nuptiis. Variarum diſputationum volumen primum. De quarta Falcidiana, de quarta legitimaria; de quarta Pegaſiana: de Spuriis: de donationibus; de dotibus, de pactis, de eo quod intereſt: de mora: de Vſuris, de gradibus cognationis. De feudis commentatio tripertita, hoc eſt, Diſputatio de iure feudali. Cõmentarius in vſus feudorum. Dictionarium verborum feudalium. Francogallia, de republica Francorum. De Cœna domini libellus in octauo. De

uo. De actionibus commentarius. Nizolij obseruationes in Ciceronē auctæ. Ad Remundum Rufum defensorē Romani Pontificis contra Carolum Molinæum. de Statu primitiuæ Ecclesiæ, eiusque sacerdotiis. de Patriarchis, Metropolitanis, Archiepiscopis, Primatibus, primæ sedis Episcopis, Chorepiscopis, Presbyteris, Diaconis, Hypodiaconis. de Pontificis Romani potestate, & amplitudine. de religione populi Romani ex instituto Numæ. Liber sub nomine Francisci Vilierij impressus, cum cardinalis Poli libro de Ecclesia. Illustres quæstiones. Repetitiones quarūdam LL. Commentaria in Orationem quandam Ciceronis. Dialectica Iuris. Index vniuersæ Historię ab Orbe condito. Notæ in omnes Cæsaris commentarios. Disputationes contra Guidonem Papium & Paponium Arrestographum & aliquot eiusmodi pragmaticos. Prælectiones in Pandectas & Codicem. Commentarius in regulas iuris. Commentarius in titulum de pactis & transactionibus. Coniectura de præscriptis verbis. Quæstionum illustrium liber. Disputatio quædam eiusdem habita Biturigibus. Iacobi Cuiacij commentarius in l. Frater à fratre, cui subiuncta

est

eſt Franciſci Hottomanni vetus renouata Diſputatio in eandem legem. item Appendix aduerſus nouam eiuſdem legis interpretationem, quam Leſcurius promulgauit in ſuo Africano. Eiuſdem conſiliorum volumen primum. Commẽtarius in M. T. Ciceronis Epiſtolam ad Q. Fratrem, Aſiæ Proprætorem de prouincia rectè adminiſtranda, &c.



Nil natura mihi, mihi nil fortuna negavit,
Vtraq; muneribus me coluere suis.

MICHAEL TEVBERVS V. I. D.

MICHAEL Teuberus eãdem cum Martino Luthero patriam adeptus est Islebiam, in qua natus fuit mense Augusto, anno 1524. ætatis anno 24. VVitebergæ vtriusque Iuris Doctor renunciatus, & in soceri sui Doctoris Pauli Benedicti I.C. locum, Vniuersitatis proceribus ita petẽtibus, suffectus est, vt iura publice doceret; tribus inde annis elapsis Consistorij assessor à Mauritio duce Saxoniȩ deputatur. Hinc Cancellarius in Pomerania rexit scribarũ operas, mox Syndicus Sedyni factus est, simulque viris nobilitate & genere claris aduocando patrocinatus fuit; quibus officiis trinis vndecim annis perfunctus est tanta fide & dexteritate, vt tota Pomerania nomen autoritatemq; eius suspiceret. Anno insequente ab Vniuersitate VVitebergensi ad pristinam vocationem professionis iuridicæ reuocatur, pariterque inter Ducis Electoris Consiliarios cooptatur. Interim Ducis

Megapolitani Cōſiliarius totis viginti tribus annis fideliſſimus perſiſtens. Tandem VVitebergæ Profeſſor Iuris, illuſtriſſimique Electoris Saxoniæ Ducis Auguſti Conſiliarius ſumma nominis doctrinæque celebratione feliciter conſenuit, in cuius laudem elegantiſſimo carmine declamauit maximus ille Germanorum Poëta MAIOR Ioachimus, dum ita canit:

Gratior eſt expreſſa animi quàm frontis imago,
Mores quàm faciem pingere maius opus.
Sic modò dimidium Teuberum pictor adumbrat,
Sed totum Aonia fictor ab arte refert.
Muta oculos paſcit, mentem vocalis imago:
Mens memor hanc ſecum fert, manet illa loco.
Ter quinque exierant à nato ſæcula Chriſto,
Quattuor ad meſſes luſtra bis adde duo.
Hauſit vt Auguſto vitalia lumina menſe,
Hic conſors patriæ, magne Luthere, tuæ.
Cui dum bis ſenos & ſex confecerat annos,
Leucorides ſummum iure in vtroque gradum.
Tuncq; ſatam duxit Benedicti ſanguine Pauli,
Inque loco ſoceri iure profeſſus erat.

Cui

Cui tribus exactis Heros Mauritius annis
Mandauit mota ius dare lite thori.
Post annũ Scribarum operas Pomeranide terra
Rexit, vbi sedes sacra Camyna, iacet.
Tutor causarum mox factus in vrbe Sedyno est,
Ac operam claris stirpe domoque dedit.
His tribus officiis vndenos præfuit annos,
Illius vt iactet gens Pomerana fidem.
Rursus vbi exegit bis sex Sol aureus orbes
Ius sacrum vt doceat Leucoris ora vocat.
Aula dat illius monitis sapientibus aures,
Et bene promeritus de duce, deque grege est.
Bis duo per lustra & tres annos ordine lapsos
Consulit hunc nigri dux bouis ora gerens.
Publica quãdo salus sapientum inclusa saluti est,
Aurea pax terris regnat & alma quies.


HIERONYMVS MERCVRIALIS
Med. pract. profess. Patavij.
Et Sol & Phoenix medicorum Hieronymus illo
Conspicuus vultu Mercurialis erat

HIERONYMUS MERCURIALIS Medicus Italus.

HIERONYMUS Mercurialis principem locum obtinuit Medicinæ practicæ ordinariæ in Gymnaſio Patauino, Medicus excellentiſſimus, omniumq; diſciplinarum genere ornatiſſimus, patria Foroliuienſis. Scripſit libros ſex artis Gymnaſticæ, apud antiquos celeberrimæ, noſtris autem temporibus ignoratæ: In quibus omniũ vetuſtarum exercitationum genera, loca, modi, facultates, & quicquid denique ad corporis humani exercitationes pertinet, diligenter explicatur. De morbis cutaneis & omnibus corporis humani excremẽtis lib. 5. Variarum lectionum libros quatuor, in quibus cõplurium maxime verò Medicinæ ſcriptorũ infinita pene loca vel corrupta reſtituuntur, vel obſcura illuſtrãtur, cũ Alexandri Tralliani Epiſtola de Lumbricis Græce & Latine editos: extant eiuſdẽ repugnãtia, qua pro Galeno ſtrenue pugna-

pugnatur cum Guiſandini Papyro. item Epiſtola ad Andream Marcolinum impreſſa cum Fallio-pij libro de aquis medicatis. Eius de arte Gymnaſtica libri 6. ſecunda editione aucti & multis figuris ornati prodierunt Pariſiis apud Iacobum de Puys. Edidit variarũ Lectionum libros quatuor, addidit & quintum, in quibus multorum maxime Medicinæ ſcriptorum pene loca infinita reſtituuntur, vel obſcura declarantur. Scripſit tractatum de peſtilentia, in quo de peſte in vniuerſum, præſertim verò de Veneta & Patauina ſingulari quadam eruditione agitur, quẽ tractatum Hieronymus Zanchus excepit & in capita diuiſit. Librum item de Decoratione fecit non ſolum Medicis & Philoſophis, verùm etiã omnium diſciplinarum ſtudioſis apprime vtilem, à Iulio Mancino exceptum & in capita redactum, cui addita eſt Epiſtola Tagliocotij Medici Bononienſis, qua reſtituẽdarum Narium ratio breuis ſed graui ſermone complexa eſt, ad Hieronymum Mercurialem ſcripta. Item tractatũ de morbis puerorum, & alia quæ inter manus doctorum verſantur. In eius effigiem verſus ſequentes legimus:

Salue

Salue dilectum Phœbo caput, vnice Phœnix
Solq; Asclepiadum Medicis celeberrime scriptis.
Os idem pectusq; probum iam nouerit orbis
De facie pridem fama vsque ad sydera notum.


PETRUS ANDREAS MATTHIOLUS Med.
B.
Nasc. Senis in Jtalia
an.
Obijt
an.
Herbarum vires non rectius edidit alter,
Nec mage te clarus hac super arte fuit.

PETRVS ANDREAS Matthiolus Medicus.

EQuidem de Petro Andrea Matthiolo elegātiſſimo elogio Arrias Montanus ita canit:

Neglectam Medicis damnoſo crimine partem
Pulchraque naturæ munera multiplicis
Andreas dū luſtrat agros, dumq; vndiq; quærit,
Admouit chartis lumen Apollineis.

Nec enim qui in re herbaria Matthiolum apud noſtros antecellat hactenus inuentus fuit, alter Chiron, alter noſter Dioſcorides. Is natione Italus fuit, patria Senenſis. Scripſit quam plurima, quæ doctorum manibus paſſim voluuntur. inter hæc eſt Dialogus inter ſe & Frāciſcum Aligerum, qui pro libro vno eſſe poteſt, de ratione curandi morbum Gallicum. Extant eiuſdem Commentarij longe doctiſſimi, in libros ſex Dioſcoridis de medica

dica materia, qui ſæpius Italice editi, poſtremò ab ipſo autore in Latinam linguam trāſlati ſunt, adiectæ ſunt innumeræ plantarum & animalium imagines ad viuum expreſſę. Iidem commentarij in Gallicam quoque linguam ſunt tranſlati per Ioannem Molins Doctorem Medicum. In Bibliotheca Imperatoris Viennæ Auſtriæ Simplicia omnia iuſtis coloribus ſunt illuſtrata. Eiuſdem extat Apologia qua ſe ab erroribus & calumniis vindicat, quibus notatur ab Amato Luſitano Medico in ſuis enarrationibus, quas ille in Dioſcoridem nuper edidit. Item obiectiones quibus errata Amati patefacit Lugduni excuſæ ſunt. Extant eiuſdem Epiſtolarum Medicinalium libri quinque. De ſimplicium medicamentorum facultatibus ſecundū locos & genera opuſculum. Compendium de Plantis omnibus vnâ cum earum Iconibus, de quibus ſcripſit in ſuis cōmentariis in Dioſcoridem editis. Diſputatio aduerſus viginti Problemata Melchioris Guilandini. Promiſerat etiam alterum Tomum Epiſtolarum, is an hactenus editus ſit, incertum eſt.


IO. LANGIUS ARCHIATER PALATINUS
Nasc. Leoberg. an. 1485
Obijt. Heidel. an. 1565.
Quantus in arte foret Phoebæa Langius, ipsa
Scripta docent toto publica facta polo.

JOANNES LANGIUS Lembergius Archiater Palatinus.

IOANNES Langius natus Leobergæ celebri Silesiæ oppido Anno 1485. Magisterij Philosophici Lauream Lipsię anno 1514. Petro VVirtho consobrino collegij Philosophici Decano existente, promotione publica suscepit. Postea in eadem Academiâ & bonas literas frequenti auditorũ consessu professus & publicis muneribus per annos aliquot functus est cum magna laude doctrinæ, virtutis, sapientiæ, pietatis pariter & industriæ. Demum studium Medicinæ maiorum suorum exemplo amplexus Bononiæ in Italia à clarissimis Medicis honoratus fuit, Pisis autẽ in Hetruria summum Docturæ gradum consecutus est in ea facultate anno 1522. Tandem quinq; Illustrissimorum Electorum Palatinorum Archiatrus velut alter Podalirius fuit. Vnde sibi suæque familiæ, atque patriæ

triæ ornamentum & honorem amplissimum comparauit. Reliquit post se monumenta ingenij sui excellẽtissima, referta eruditione & omniũ rerum scitu dignissimarum explicatione varia ac rarâ. Is dum vixit, præsentibus fuit charissimus, posteris verò post mortẽ totus admirandus, obiit Heidelbergæ Anno salutis 1565. de 21. Iunij. Ætatis anno LXXX. Scripsit Miscellanea medicinaliũ Epistolarum, varia ac rara cùm eruditione, tùm rerum scitu dignissimarum explicatione referta, vt earum lectio non solùm Medicinæ, sed omnis etiam naturalis historiæ studiosis plurimum sit emolumenti allatura, Epistolæ sunt 83. quarum argumẽta initio operis ordine describuntur. Scripsit & Medicũ de Rep. Symposium, Theoremata Chirurgica XI. ex Epistolis desumpta, in Opere Chirurgico à Gesneris fratribus impressa: & Orationem de laude literarum, &c. Has tantas Viri nõ in re medica solùm, sed & in omnibus humanitatis rerumque omnium omnigena experientia exercitationes quibus potuit dignissimis Encomiis prosecuti sunt, tum alij tum inter cæteros Martinus Prætorius, hoc sequenti Epicedio:

Qui

Qui quondam medicas ægris feliciter herbas
  Miscuit, & docta pharmaca certa manu.
Occidit ecce tuos non infimus inter alumnos
  Carminis & medicæ Phœbe repertor opis.
Occidit hei Piacura Ducum dum fata sinebant,
  Langius, & summum clausit in orbe diem.
Non ars artifici tulit aut Panacea salutem;
  Ulla nec huic succo profuit herba suo.
Hæc igitur studiis soluentur præmia nostris?
  Hæc merces hausti digna laboris erit?
Arte Machaonia lucis qui prorogat vsum,
  Fertq; aliis promptã ceu DEVS alter opem.
Non potuit miscere suo medicamina morbo?
  Sed fuerit docta fortius arte malum?
Ecquis Phœbe tua tempus consumat in arte:
  Si plus arte tua fata seuera valent.
Heu nimium duras, fatalia numina, Parcas!
  Parcere quàm vestræ non didicere manus!
Siccine fas vobis communi mittere letho
  Præstantes meritis & pietate viros?
Nec vos integritas, nec multa scientia rerum,
  Nec mouet innocuâ cum probitate fides?

Verùm age quo meriti busto referantur honores,
Et dentur cineri debita iusta pio.
Chloris amica veni, rerum pulcherrima Chloris
Fer tumulo plena dona suprema manu.
Da casiam, flagransq́; thymũ, nardumq; virentẽ,
Spiret odorato fac Libitina solo.
Hoc præclara viri meruit doctrina fidesque:
Hoc meruit virtus & pietatis amor.
Et vos exequias vmbris persoluite Musæ:
Hisque sacrata viri busta notate modis.
Quantum inter reliquos argentea lilia flores
Aureolas tollunt vere tepente comas:
Tantum Pæonios caput extulit inter alumnos
Summus Apollineæ Langius artis honor.

Philippus Sprengerus suo faciebat Langio & illud sequens:

Hac spectãdus erat Medicus sub imagine quondã
Langius, ingenio maximus, arte potens.
Posteritas hunc vt, quem noscit, cernere possit
Fecit Sprengerus Pharmacopola virum.

XXVI.


IANUS CORNARIUS Medicus
Nasc Cyanaa
Obyt Iena 1558
æt. 58
Per te nunc Latium Cous lustravit Apollo,
Teq; E·colit Coum Teutonis ora suum.

IANVS CORNARIVS

Medicus Phyſicus & Ciuis Francfordij ad Mœnum.

IANVS Cornarius ex vrbe Cygnęa prognatus, ſummus Philoſophus & Medicus excellens extitit; fuit autem linguarū tum Latinæ tum Græcæ liberali cognitione multum præſtans, adeò vt & Theologos illos veteres, & Medicos græcos Latio donarit. Illuſtrauit Medicos & Philoſophos quā plurimos, fideli opera & ſtudio indefeſſo: præter hos edidit quoſdam Iſagogicos & dogmaticos libellos, in Medicinâ; ex quibus lucubrationibus nomen ſuum æternū poſteritati conſecrauit: Obiit tandem Ienæ, anno ſalutis 1558. anno verò ætatis ſuę. 17. Kal. Aprilis. Plurima doctiſſime ſcripſit partim ſuo Marte, partim aliorum ſcripta Græca in latinum ſermonem traducens vertendò & peruertendo, phraſi ipſi per iocum familiari. Ex quibus ſunt de conuiuiorum veterum Græcorum,

& hoc tempore Germanorum ritibus, moribus & ſermonibus. Item de amoris præſtantiâ, & de Platonis & Xenophontis diſſenſione. Item Platonis & Xenophontis Sympoſia. Item vniuerſæ rei Medicæ Epigraphe, enumeratio & breuis Iſagoge. Pro peſte libros duos pro totius Germaniȩ, imò omnium hominum ſalute. Marcelli authoris antiqui, de variis medicamentis opus, plæriſq; in locis integritati ſuæ reſtituit. Macri poëma de Plantis & incerti cuiuſdam authoris itidem de Plantis, animalium partibus, ac terræ ſpeciebus; & Merboldi de lapidibus ac gemmis carmina emendauit & annotationes adiecit. Hippocratis in Medicinâ Græcos libros omnes vetuſtis exemplaribus collatos emendauit, & eiuſdem aliquot libellos conuertit. His adiecit Orationes duas à ſe cōſcriptas, quarum vna inſcribitur Hippocrates ſiue doctor verus: altera de rectis Medicinæ ſtudiis amplectendis. Hippocratis Epiſtolas trāſtulit. Ex Cl. Galeno vertit libros 9. de reſpirationis cauſis, lib. 1. de reſpirationis vtilitate lib. 1. de reſpirationis difficultate lib. 3. de vteri diſſectione lib. 1. de fœtus formatione lib. 1. de ſemine lib. 2. quæ tranſlationes cum Marcelli opere de medicamentis

camentis Basileæ publicatæ sunt. Ex eodem vertit de compositione pharmacorum secundum locos lib. 10. ac totidem in eos commentariorum libros adiecit. Cæterum interpretatio seorsim Enchiridij forma aut Lugduni aut Parisiis impressa est. Aëtium Medicum in latinum sermonem traduxit. sicut etiam Hippocratis omnia opera. Cōstantino Cęsari inscriptos libros 20. de agricultura, ex eius traductione similiter publicata sunt. Adamantij Sophistæ physiognomica conuertit. Parthenij etiam liber de amatoriis affectionibus Græcus & Latinus Iano Cornario interprete habetur; cui subnectitur Oratio Cornarij in laudē peregrinationis. Basilij magni opera omnia Latina fecit. Item Basilij & Gregorij Nazianzeni Epistolarum volumen. Epiphanij Episcopi Constantiæ Cypri Panarium cōtra octoginta hæreses, anchoram fidei, libellum de mēsuris ac ponderibus &c. latinitate donauit. Item Ioannis Chrysostomi dissertationem cum Basilio magno de Episcopalis ac sacerdotalis muneris præstantia. Ex Epigrammatis Græcorum non pauca Latino carmine expressit. Eiusdem carmen propempticon ad Frācíscum Stiten in Liuoniam abeuntem extat.

Diosco-

Dioſcoridis de materiâ medicâ libros quinq;, & vnum de beſtiis venenum eiaculātibus, alterum de lethalibus medicamentis Latinos fecit, prioribus quinq; Emblemata addidit, poſterioribus expoſitiones Syneſij Cyrenæi Ptolemaidis vrbis Epiſcopi ſcripta, quæ apud nos extant vniuerſa, in latinum ſermonem tranſtulit. Hunc noſtrum Cornarium elegātiſſimo hoc elogio ornauit vir & Philologus præſtantiſſimus Petrus Nigidius ſenior, ita canens:

Vixit & in noſtro Cornarius ipſe Lyceo,
Pæonio notus Pierioque choro.
Plurima conſcripſit proprio bene condita Marte,
Græcorum multos tranſtulit ille libros.
Hippocraten Latio donauit iure, Galenum
Pergameum Latia veſtiit ipſe toga.
Tranſtulit & ſacros multos, pariterq; prophanos
Authores, ſed eos quis numerare queat?
Hunc meritò luget Zvviccauia morte peremptũ
Patria, flet Charitum Pieridumque chorus.
Quem nõ detinuit celebris Northuſia quondam,
Nobile nec Mœni ceperat Emporium.

Quem

Quem non Haßiaci Nymphæ tenuere Lycei,
Musarum ſtudiis inclyta Iena tegit.

Fuiſſe eum, in nobili illo Emporio ad Mœnum Francfordij, Ciuem & Ordinarium Reip. Medicum, etiamnum recte meminerunt viri quidam præclari eiuſdem reipubl. ſuperſtites, quibus cum illo notitia interceſſerat.


IOANNES CRATO A CRAFTHEIM ARCHICÆS
Nasc. Vratisl. an. 1519
Obijt Vratisl. an. 158
Cæsaribus miscens trinis CRATO pharmaca jure,
Unus Cæsaribus imperat ille tribus.

JOANNES CRATO à Crafftheim Archiater Cæsarius.

IOANNES Crato à Craftheim Medicus, Vratiſlauiâ vrbe Sileſiorum primaria natus anno 1519. præceptore vſus eſt in Germaniâ Philippo Melanchthone, in Italiâ Ioanne Baptiſta Montano Medico excellentiſſimo, optimus & Philoſophus & Medicus, neque minus Poëtica laude & literarum elegantia vehementer excellens, cuiuis ſummorum ſuæ ætatis vel ingenio, vel dignitate, vel gratiâ, vel famâ populi non inferior. Ferdinandi I. Maximiliani II. Rodulphi II. AVGGG. Conſiliarius & Archiatrus per annos XXVI. Omnis politioris literaturæ Hierophantes. Hygiæ & Panaceæ myſtes, egregie clarus ex ſcriptis ſuis, quibus & Galenum & Hippocratem illuſtrauit. Is autem cum omnibus eſſet charus & venerandus propter inſignem & elegãtem doctrinam, cum pari huma-

nitate erga bonos & eruditos coniunctam, obiit Vratislauiæ in patriâ suâ fine beato & optato, annum agens LXVII. anno salutis humanæ 1586. Scripsit Methodum Therapeuticam ex Galeni & Ioannis Montani sententia. Item Ideam Hippocraticam, & Methodum de humore Melancholico, quæ omnia excudit Basileæ Oporinus, Eiusdem Elegia de Angelis & sextus Psalmus Dauidis carmine redditus euulgatus est. Scripsit & in Galeni libros Methodi medendi Periochen methodicam, in qua perspicua breuitate, quę obscura sunt explicantur, & quæ reprehensionem habuerunt, confirmantur: Analogismum siue demōstrationem, quomodo ex generali Methodo exercitatio, siue singulorum morborum curatio petenda sit. Ioannis Baptistæ Montani consilia prius edita correxit & integra fere cēturia auxit. Eiusdem Montani in Rhasis nonum Lectiones prius editas emendauit & auxit. Libros de putredine contagioneuè & pestilentibus morbis; item de arte destillandi, id est, extrahendi spiritum naturalem è plantis, & earum partibus & productis. Item admonitionem de palpitatione cordis fecit, ea manuscripta habetur, fecit & Orationem fune-

funebrem de Diuo Maximiliano ſecundo Imperatore Cæſare Auguſto. Ad hæc Iſagogen Medicinæ, cui acceſſere Perioche Ioannis Baptiſtæ Montani in Libros Galeni de Elementis, de Natura humana; de atra bile, & de temperamẽtis & de facultatibus naturalibus: quibus annexa eſt Cratonis Epiſtola, qua recte legẽdi Galenum ratio breuiter oſtenditur; qui tractatus iunctim euulgati ſunt recens Hanoiæ. nec verò Muſis ingratus obiit ille, quem ornarunt illæ Elogiis non contemnendis, quale illud Poſthij:

Si quibus eſt ſimilis facies ſimilis quoq; mens eſt,
Cæſaris haud differt & tua docte Crato.

Eſt & illud, quod ſibi ipſi fecerat:

Cæſaribus placuiſſe tribus non vltima laus eſt,
Me Pater hac ornant, Filius, atque Nepos.
Conſiliis vſum rectis mens conſcia gaudet,
Teſtis & ars medica, teſtis & inuidia.


BURCHARDUS MITOBIUS
Med et Math
B
Nasc. Hamburgi
an.
Ob. Mundæ, an. 1565.
Quid te Mithobi melius quid doctius usq; est
Ipse tuo ridet Phoebus in ingenio

BVRCHARDVS MITHOBIVS Medicus & Mathematicus.

BVRCHARDVS Mithobius Hamburgi vrbe Saxoniæ liberâ natus. Medicinæ Doctor & Mathematicus insignis fuit, qui vitam tandẽ finiit MVNDÆ ducatus Brunsuic. ciuitate anno 1565. die 16. Augusti. At vt vitam eiusdẽ curriculo percipiamus, audiamus Nigidium nostrum, qui inter professores Marpurgenses eum cõnumerans ita canit:

Burchardus celebris Doctor Mithobius, olim
Gymnasii nostri splendida fama fuit.
Post accersitus nitidam peruenit ad aulam,
Cœpit vbi vitam degere deinde suam.
Hic medica multos à morbis arte leuauit,
Quas cum iudicio pharmaca tuta dedit.
Haßiaco fuit acceptus quandoque Leoni,
Ipsius quoties aula petisset opem.

Mori-

Moribus hic placidus, cunctisq; affabilis vltro,
Sincera studuit mente iuuare bonos.
Nuzænum coluit ceu iunctū sanguine fratrem,
Illi Theseo fœdere iunctus erat.
Hi duo Doctorum titulos meruere decoros,
Quos & ceperunt, præmia pulchra, simul.
Mundæ expirauit, Fuldæ quâ flumina Verræ
Immiscens gelidam spectat vterque plagam.
Hectora præclaram sobolem post fata reliquit
Insignem Medicum diues Hanofra tuum.

Scripsit Stereometriam, artem docentem certas dimensiones corporum ratione mathematicâ, ac virgâ stereometricâ, cum dimenso, ęquatorioque desuper affabrè confectis. Extat eiusdem cōpositio annuli astronomici. Item Libellus Germanicus, de quodam fonte in Spigelberg / maximarum virtutum, &c.


IOANNES. LONICERVS THEOL. ET PHILOS. trilinguis
Nascitur. in Thuring. Ao. 1499.
obijt Marpurgi Ao. 1569.
Tres pariter linguarũ doct' Lonicer' ad unguem,
Orator. Vates. claruit. atq; Sophus.

IOANNES LONICERVS senior, Theologus, Orator, Vates & Philoſophus.

NAtus eſt IOANNES LONICERVS anno à partu Virgineo 1499. Orthernij, quod oppidum eſt celeberrimi comitatus Mansfeldenſis, honeſtis parentibus eius oppidi ciuibus, cumq; eſſent ea tempora quibus Scholæ per Germaniam reſtituerentur, iamque bonis ingeniis promouendis optimæ occaſiones darentur, huic autem noſtro indoles non ignaui ingenij ad excellentiorem eruditionem conſequendã eſſet, rudimenta literarum in ſchola patria celeriter arripuit: Verùm cum paulò durius à vitrico iniuſto tractaretur, qui eum ab honeſto propoſito ad alias illiberales artes retrahere volebat, Iſlebiam conceſſit, ibiq; ludos literarios frequentauit, ne teruncium à vitrico in ſumptus faciendos accipiens, dominus tamen mirabiliter illi de victu & amictu, ſi non ſtatim liberaliter, ita tamen proſpexit, vt multa ferens, multa faciens

ſudansque & algens, dum diuinum auxilium in timore DEI expectaret nihil intolerabilis inediҿ inopiæuè perpeſſus ſit, iuxtà & ſtudia ſua ſedulò proſequendo, aliiſque honeſtis adoleſcentibus ſimul miniſteria ſua fideliter deferendo. Mox ex pulueribus iſtis ſcholarum triuialium caput exerens atque ex variis vitæ ſcholaſticæ, quæ in paupertate tranſigitur, fluctibus fortunæque aduerſæ procellis eluctans, tandem in Academiam Erphordienſem, tanquam in portum aliquē quietiorem appulit. Fuit autem tam Academia illa præ cæteris Teutonicæ oræ Gymnaſiis magnҿ ac præcipuæ æſtimationis, floruitque fama ac celebritate virorum humanioris politiorisque literaturæ peritia excellentium. Inde VVitebergam ſe contulit motus famâ Lutheri, quē ibidem cum aliis ita audiuit, vt velut regeneratus illicò videretur, atque ita in ſtudiis tam ſacris quam philoſophicis progreſſus eſt, vt 24. Ianuarij Anno 1521. ſimul cum IANO CORNARIO illo, qui Hippocraticam Medicinam in ſchola Marpurgenſi deinde ſumma cum laude profeſſus fuit, in eadem VVitebergenſi vniuerſitate conſecutus ſit Magiſterij inſignia. Cum autem propter raram linguarum

cogni-

cognitionem doctis viris innotesceret, Philippus Melanchthon & Ioachimus Camerarius eius opera ad Lexicon græcolatinum, quod tum locupletabant, augendū simul vtebantur. Eodē tempore, anno videlicet 1522. Friburgum Brisgoię, vocatus abiit, vt sanctam linguam Hebræam nimirum ibi profiteretur, verùm non amplius anno vno ibi substitit, non sine laude stationem suam obiens strenue, anno exacto illic soluit, & sequenti anno 1523. Argentoratum iterum rediit, isthic in quadriennium, videlicet in annum 1527. egit, familiarissimumque habuit virum de literis optime meritum. Doct. Nicolaum Gerbelium IC. Agens itaque illic, & rei typographicæ in corrigendis prælorum operis operam nauans, hortatu Philippi Melāchthonis græcos codices nonnullos, inprimis verò Græca Biblia cum nouo testamento, & Homeri opera, diligenter restituit. Catechesin Latinam aduersus Detzelij Diplomatarij indulgentias, de bona DEI voluntate erga omnes Christianos, deque Sanctorum cultu & inuocatione tum edidit: multa quoque Martini Lutheri scripta ex vernaculo in Latinum vertit, præcipue alterā partem enarrationum Euan-

gelicarum Dominicalium: Commentarios ſuper quaſdam ſacras Odas, theſimque illam, quòd ſcilicet Chriſtus Iudęus natus ſit: Catecheſin Lutheri maiorem: Enarrationes in Abacuc prophetam: Atque ſic non ſolummodò humanioribus ac Philoſophicis, ſed & ſacris ſtudiis à iuuentute ſedulò incubuit. Dum Argentorati commoratus eſt vxorē duxit anno 1524. honeſti iſtius reipubl. laudatiſſimæ ciuis filiam. Vixit cum ea in annum quadrageſimum ſextum coniunctiſſimè, ad canos vſque & plenam ſenectutem. Ex ea ſuſcepit multas proles, filios præcipue quinq;, qui parentis ſimillimi paternas virtutes ſtrenue æmulati ſunt. Omnes enim & ſinguli euaſere in viros eruditione & virtute eminentes, qui tum in Eccleſia, tum in rep. & Scholis tales ſe præſtitere præſtantque hactenus, vt non minus de illis quàm de parente ipſorum prædicari ac dici queat: *Principibus placuiſſe viris non vltima laus eſt.* Egit Lonicerus annos quatuor ciuem illuſtris reipub. Argentinenſis non inutilem, nec ignauum. Quare cum per ora doctorum volaret, venit in illuſtriſſimi Principis Haſſiæ Senioris, qui tum prima fundamenta Scholæ ſuæ iaciebat, primorū conſilia-

ſiliariorum notitiam, videlicet in Dn. Ioannis Ficini tum protogrammatei ſeu Cācellarij Haſſiæ, quo patrono à Principe in Scholam Marpurgenſem accitur honeſta ac legitima vocatione anno 1527. vt Græcas literas publice profiteretur: non ita multos annos poſt commiſſa eſt ei ad profeſſionem Græcam Hebrææ linguæ lectio; vtrique autem lectioni ita præfuit, ſimulq; priuata inſtitutione multos ita erudiit in omnis generis diſciplinis honeſtis, quò trium linguarū peritiſſimus deprædicaretur. Poſtea verò circiter annum 1539. vocatus eſt à Senatu *Reipub. Lunæburgenſis* inclyto, vt Eccleſiarum iſtius populoſæ & claræ ciuitatis Superintendentem ageret, oblatis vt loco honeſtiſſimo, conditioneque ſplendidiſſima, ſic etiam ſtipendio valde amplo atque opimo. Verùm Princeps Haſſiæ ſenior, qui imprimis ſuæ Scholæ per viros doctos bene proſpectum, conſultumque cupiebat, quem doctoris Loniceri eruditio, virtus, vita integra atque vtilitas, quæ ad eius tàm publica, quàm priuata inſtitutione ad iuuentutem Scholaſticam in ea Vniuerſitate dimanaret, minime latebāt, dimittere eum omnino recuſauit, & per literas, quibus ei dimiſſionem

renuit,

renuit, valde clementer ſcriptas, liberaliſſimarumq; promiſſionum plenas detinuit. Docuerat in ea Academia annos quatuordecim, in annum nimirum 1541. quo ipſi à patriâ itidem Eccleſiarum inſpectionis munus honeſtiſſimũ ac ſacroſanctũ, cum ſalario annuo ſatis liberali oblatum eſt. Spartam tamen nactus ornare maluit. Etſi enim ſplendoris plus habent alij quidam gradus, tamẽ ſi vere volumus æſtimare, ſumma eſt Scholarum dignitas, hisq; imperia & omnes politiæ pcipuè ſeruire debebãt. Quoties à publicis & priuatis munerib. ipſi immunitas aliqua fuit, nunquã ocioſus inuẽtus eſt, ſed ſemper vel ſcriptionibus vel lectionibus deditus fuit, quod monumẽta, quæ poſteritati plurima reliquit, luculenter teſtãtur: præter enim Catecheſin, de bona DEI voluntate erga quemuis Chriſtianum, deq; ſanctorum cultu & inuocatione, quam initio creſcẽtis Euangelij anno 1523. conſcripſerat, cuiusq; ſupra memini, præterq; multa Doct. Martini Lutheri ſcripta, quæ in latinam linguam cõuertit, præter item operã quam in Lexico gręco locupletando, Biblijs græcis, & Homero Græco integre reſtituendis locauit, multa adhuc poſteritati lectu dignisſima

gnissima & vtilissima mandauit: vt sunt Exegesis veteris cuiusdam Theologi Græci Theoduli, vt putatur, in Epistolã ad Romanos, ab eo latinitate donata. Theophylacti enarrationes in omnes Paulinas Epistolas latinæ factæ. Commentaria greca in Psalmũ 118. per ipsum scripta. Figurarum, Ceremoniarum & promissionum omnium Veteris testamenti explicatio, & ad Christum filium DEI relatio. Augustanam Confessionem græce ante obitum, licet non omnino sine labore, propter vsitatas phrases & terminos purioris antiquitatis, quibus autor istius Confessionis creberrime vtitur retinendos, tamen ex tempore vertit. Eiusdemq; Apologiam itidẽ bona ex parte Græce reddidit. Ex politioribus autem literis Nicandri poëtæ Græci Theriaca & Alexipharmaca latine per ipsum versa & scholijs illustrata. Pindari Lyrici Græci poëtæ opera omnia Latino stylo, doctissimis prorsus additis Scholijs reddita: Sophoclis Aiacem flagelliferum. Callimachi hymnos in Iouem & Apollinem cõuertit, & carmine reddidit. Lycurgi aduersus Leocratem Orationem. Demosthenis orationem de classibus, latinis auribus exhibuit. Extat eiusdem Gramma-

tices Græcæ, & Rhetorices Latinæ methodus. Physicorum Aristotelis Librorum, de generatione & corruptione, de longitudine & breuitate vitæ: de vita & morte animaliũ; de Anima: Ethicorum ad Nicomachum compendium. Meteororum ex Aristotele, Plinio, Pontano Synopsis. In Dioscoridis de materia medica siue de simplicibus libros sex, Scholia, additis nomenclaturis græcis, latinis, germanicis & hebræis. Galeni libros de vsu partiũ humani corporis in quæstiones dilucidas & succinctas redegit. Orationes & Declamationes scripsit & habuit plurimas, quarum aliquæ impressæ, multæ non editę sunt prælis: Sunt ex his Oratio ad Imperatorẽ Carolum v. pro impetrandis Priuilegijs Vniuersitatis Hassicæ. Genethliacon Principis VVilhelmi Hassi. Oratio funebris & Epicedia in obitum Io. Ficini Cancellarij Hassiæ. Oratio in mortem Io. Ferrarij Mõtani IC. Luctus & Epitaphia in funus Caspari Rodulphi. Oratio de verbo incarnato. Oratio de meliore literatura amplectenda ad studiosam iuuentutem. Græcæ linguæ Encomion. Epithalamia, Epicedia, Epigrammata moralia innumera frequenter solebat scribere, quæ singula recensere

ſere longius eſt. Habent ſecum poſteri ipſius, abſolutiſſimos in totum Pſalterium Dauidicum omnigena eruditione & lectione refertos commentarios; item diſpoſitionem & ſummaria in omnes Paulinas aliasq; noui Teſtamenti Epiſtolas, cum pluribus alijs lucubrationib. Idem etiam Iſocratis Orationes omnes tranſtulit & recognouit, cum vita eiuſdem ex Plutarcho, Philoſtrato, & Dionyſio Halicarnaſſ. quæ Marpurgi impreſſæ ſunt anno 1540. Erat illi ingenium mite & placidũ, moresq; amabiles, ſuaues, ſeniles, manſueti humaniq;, adeò vt verè dicere queas, eum ad humanitatem & manſuetudinem quaſi diuinitùs ſculptũ factumq;: ſic enim in aſpectu inceſſuq; & omni deniq; animi corporisq; habitu ac motu, eandẽ ſuauitatem & lenitatem conſeruabat. Sobrietatis adeò fuit ſtudioſus, vt nunquã illiberalibus cõuiuijs libenter interfuerit, nec vnquam ex vllo ſympoſio ebrius ſurgere viſus ſit. Verecundiã inde vſq; à puero tãquam omnium virtutum reginam illibatam ſumma ſemper cura retinuit. In reliqua verò vita nihil illo erat pudicum magis, nihil ab omni turpitudine remotius. Poſtremo qualis anteacta vita eius fuit, talis &

extremus rerum eius actus, hoc est, mors fuit; nimirum piissima, placidissima. atq; vel sola vox illa, quam paulò antequã expiraret, omnem prorsus ægritudinẽ ac dolorem dissimulans, ad suos interrogantes, num dormire vellet, protulit, inquiens, iam indormiscã: hæc inquam vox cum qua illicò expirauit, vel sola testis est, eum lætum & triumphantem ex hac vita commigrasse, 20. die Iulij, anno 1569. cui elegantissimo Epicedio parentatus est *Clariß. Ioannes Pistorius Niddanus, tùm quidem Medicinæ Doctor, Physicus, & Philosophus, ciuisque Reipub. Francfordianæ ad Mœnum, nunc verò Theologiæ Iurisque prudentiæ antistes, & Illustrißimorũ aliquot Principum Consiliarius atq; Professor Academicus Friburgi Brisgoiæ,* quod tale est:

IOANNES PISTORIVS NIDdanus in obitum Loniceri:

HVc igitur ventum est! & nos ea tempora viui
Attigimus! paßim crudeli vt sanguine terras
Jmbueret furor, & gliscens discordia amaris
Jncensos odiis, nimiaq; cupidine belli

Versa-

Verſaret reges: Ergo tot funeris atras
Collucere faces: tot magnas triſtibus vrbes
Hauriri flammis, & humum conſidere in imam
Senſimus, & multas ſemiuſto in cortice ligni
Singultare animas. Multi ſuccumbere morti,
Nec meriti ſtrictos vitam diffundere in enſes
Compulſi: multis lethum deforme retractis
Extinguit luctantẽ animam, & plena ilia rumpit.
Auribus hoc dudum ſuſceptũ, & vera reperta eſt
Fama, ſtatus veluti Belgarum vertere fundo
Mens agat Hiſpanis: & Galli culmina regni
Vulſa velut iaceant, bellis emota cruentis.
Et nunc, ô Catti, ne vos in gaudia ſolos
Deſidiæ vitæ, aut longæ fiducia pacis
Suſcitet, en veſtris omnes in mœnibus ingens
Implicuit luctus, ſæuumq; ex funere acerbo
Hauſiſtis toto perculſi corde dolorem. (dam
Nã ſpes veſtra iacet Lonicerus, maxima quon-
Gloria, quo nemo melius recludere ſortes
Scripturæ, aut potuit ſenſus aperire latentes.
Hic vir hic ille fuit, qui ſupra Teutonis oras
Protulit ingenium, veteresq; æquauit honores,

Iudicio & sermone potens, seu vellet Achiuûm
Verba loqui, vel si Romanæ flumina linguæ
Apparet, aut patrias Iudæis reddere voces.
Ille artes tenuit medicas, & numina Phœbi,
Ille potestatem naturæ & sydera viuus
Secum agitat, partesq́ue suo de corpore vulsas
Explicat in sensum, & de obscuro vera recessu
Eruit ingenio celeri: sed plura fauentes
Auxilia inspirant superi pro sorte docendi
Scripturæ ambages tortosq́ue reuoluere nexus
Abstruso ex adyto, & veteris de fœdere legis.
Et ne obscura fides, varij monumenta laboris
Magna luce volant, atq; hæc nos omnia dudum
Prosequimur cultu merito: nec frangere quisquã
Viuentem, aut stimulis potuit conuellere apertis,
Talis erat viuus studiis: & semper in omni
Egregius virtute habitus, rectamq́ue professus
Censuram fidei: non illum ex tramite vero
Aut mollem fauor, aut pauidum violẽtia mouit,
Non mortis potuere minæ: nec si impius illum
Idcirco induerit stricto mucrone tyrannus,
Aut secet in partes, & adhuc cremet ignibus atris,

Relligione potens, ſed non ita concitus vnquam
Turbandæ pacis miſcendiq́ omnia motu
Autor eras, Lonicere, vt nūc furor incitat omnes,
Sed pacem petere, atque animo præuertere turbas.
Hæ tibi erant artes: & iurgia pellere templis,
Tradere doctrinas, nec quenquā ſcindere verbis.
O vtinam multos eadem natura ſubiſſet,
Atque ea cura eſſet ſimilis: præſumere pacem,
Nec ſanctas leges odiis confundere amaris:
Non ea ſectarum facies tam turbida ſurget,
Concordesq́ ſonos deinceps nec litis egentes
Conſtituent facilè, & ſimul hæc certamina tollent.
Sed Lonicere iaces: & pauci exempla laboris
Virtutisq́ tuæ repetunt, nec Martia talem
Mœnia habent placida pietate & moribus æquis,
Nec ſpes deinde poteſt ſenſum nos tollere ad vnū.
Iure igitur tanto ſpoliata atque orba Magiſtro,
Haßia magna armis eademq́ accōmoda Muſis,
Luctificas ſpargis voces, & territa fato,
Quid ſors deinde ferat, ſupremi iudicis honorem
Officij, lachrymansq́ humectas flumine terras,
Mœſta miniſteria, at luctus monimenta decori,

Et species animi, testisq; nouissimus umbris.
Tu Lonicere autem membris excussus auitis,
Corporeaq; omni felix compage solutus,
Fas cœleste tenes, atque inter lucida diuûm
Atria habes niueam velatus fronde coronam,
Nectare ouãs: nec enim mortalis gaudia quisquã
Inuidet: ereptum nobis tantum esse dolemus,
Nec dehinc posse sonos audire, & discere sensum
Scripturæ ancipitem, cœcaq; ambage volutas
Naturæ & vocum series: sed sede reponi
Ætherea, tristesq; tui te effundere habenas
Corporis, atque omni concreta labe solutum
Gaudemus meritò: & si nunc discrimina vocum
Accipis, has clamore omnes tibi mittimus alto:

SANCTE SENEX, SALVE AETERNVM, CELEBERRIME SCRIPTIS
AETERNVMQVE VALE, CELSI PARS MAXIMA OLYMPI,
SALVE ITERVM, RVRSVMQVE VALE SVPERADDITE DIVIS.

Nec verò Nigidius ille senior amici sui & Collegæ suauissimi Manes ingratus præteriit, in Catalogo suo Virorum illustrium Scholæ Hassiacæ, quibus sequenti carmine iusta soluit:

PE-

PETRVS NIGIDIVS Senior.

Tres pariter linguas doctus Lonicerus, amator
Synceræ constans relligionis erat.
Ingenuas omnes rectè percalluit artes,
Integræ vitæ, sobrietatis amans.
Quadraginta annos vel plures ipse iuuentam
Perpetua docuit sedulitate rudem.
Græcorum linguam permultos tradidit annos
Orator, vates clarus itemq́ bonus.
Hic itidem docuit sacram quandoque loquelam.
Non leuiter decorans hac ratione scholam.
Ex Græca felix vertit quàmplurima lingua,
Et scripsit doctè plurima Marte suo.
Tractauit Physicen, tractauit & Ethica solers,
Tractauit dignis & meteora modis.
Grammatices Græcæ compendia Rhetoricesq́
Utiliter scripsit grex studiose tibi. (chumq́
Pindaron & Sophoclen, Nicandrum, Callima-
Isocratem Latia fecit inire toga.
Et quis nunc tenui tot prodita scripta referret
Carmine, vel planis reddita scripta modis?

Explicuit ſacros extrema ætate Prophetas,
Linguarum fretus cognitione trium.
Ut verò placidam ſtuduit traducere vitam,
Sic inſtar ſomni mors quoque lenis erat.
Creditur extinctus mox ſuffocante catarrho,
Ut fato tandem mors ſua quenque manet.
Hic moriens noſtros lachrymis madefecit ocellos,
Perdidit heu clarũ quàm ſchola noſtra iubar!


IOAN HUSSUS BOEMUS
Acad. Pragen. Theol
B
Nasc. in Husenck m.
Crematur Constant.
an. 1415
Cantibus & dulci vincens modulamine cignos,
Rex inter cignos canditus Anser erat

IOANNES HVSSVS
Boëmus, Academiæ Pragenſis Theologus.

IOANNES Huſſus Boëmus, natus in pago cognominato Huſſenitz, inter alios vſus fuit Præceptore Ioanne VVicleſo Anglo Theologo, primo Chriſtianiſmi reformatore, deinde Pragæ creatus eſt Baccalaureus artium liberalium anno 1393. Magiſter Philoſophię anno 1395. Sacerdos demum electus & cōcionator templi Bethlehemici anno 1400. Qui dum magno ſtudio ac zelo regnum Chriſti cœleſte contra tyrannidem Pontificiam propugnaret, ac propagare ſtuderet, Romæ primum à Pontifice Maximo excommunicatur anno 1414. poſt varia certamina ac pericula, tandem crematur viuus violatâ fide publicâ ex pſeudoſynodi decreto. Obiit itaque Martyr Chriſti ſanctiſſimus Conſtantiæ anno 1415. die ſexto Iulij: Scripſit librum de vnitate Eccleſiæ, qui diui-

ditur in capita 23. quorum argumēta leges in magno volumine Bibliothecæ Geſneri. Eiuſdem opuſcula alia impreſſa Argentorati cum appendice Othonis Brunfelſij ſunt hæc: de anatomia ſiue de ſingulis mēbris in corpore Antichriſti lib. 1. de myſteriis iniquitatis Antichriſti fragmentum 1. de reuelatione Chriſti & Antichriſti fragmentū ſecundum, de abolendis ſectis & traditionibus hominum lib. 1. de vnitate eccleſiæ, & ſchiſmate vitando lib. 1. diſtinctus in capita ſeptē, alius à ſuperiori, licet eadem ſit inſcriptio, niſi quod hic additur de ſchiſmate vitando; alter autem ſimpliciter vel de Eccleſia, vel de vnitate Eccleſiæ inſcribitur. De Euangelica perfectione lib. 1. de pernicie traditionum humanarum fragmenta tria. De regno, populo, vita, & moribus antichriſti lib. 1. fragmentorum collectanea quædam, cum indice ſingulorum capitum, commentarius in apocalypſin ante centum annos editus & impreſſus VVitebergæ adeſpotos, id eſt, ſine authoris nomine. Scripſiſſe fertur præterea ſermones ad populum plures, & commentarios in Oſeam & Ezechielem Prophetas. Eiuſdem Epiſtolæ excuſæ ſunt VVitebergæ cum præfatione Lutheri. Opera au-

ra autem eius omnia ſimul impreſſa Norimbergæ extant tomis duobus, quorũ primo hæc continentur. Hiſtoria de actis & martyrio Ioannis Huſs: Explicatio Symboli, Decalogi, Orationis Dominicæ cum aliis quibuſdam ſcriptis, de peccato mortali, de matrimonio, de cognitione, & dilectione DEI, de tribus hoſtibus hominis, & ſeptem peccatis mortalibus; de ſacramento corporis & ſanguinis domini, quæ omnia in carcere in gratiam cuſtodum compoſuit. De ſanguine Chriſti ſub ſpecie vini à laicis ſumendo quæſtio, conſcripta priuſquam in carcerem Conſtantiæ cõiiceretur. De ſufficientia legis Chriſti ad regendam Eccleſiam, ſermo de fidei ſuæ elucidatione &c. de verbis Pax huic domui. alius ſermo de pace. Epiſtolæ 68. Ioannis Huſs, & aliorum ſub tempus concilij Conſtantienſis ſcriptæ. Narratio de initiis & progreſſu certaminum Ioan. Huſs, cum factione Pontificia. Tenor appellationis ab Archiepiſcopo Pragenſi ad Papã contra combuſtionem librorum Ioannis VVicleſ. Epiſtolæ ſcriptę quo tempore Huſs per excommunicationem Praga abierat. Replica cõtra Anglicum Ioannem Stokes VVicleſi calumiatorem. Defenſio quorundam

rundam articulorum Ioannis VViclefi. De ablatione bonorum temporalium à clericis. Ioannes Hus de decimis. Replica contra occultum aduersarium, Replica contra Prædicatorem Plenensem. Quæstio de arguendo Clero pro Concione. De quinque officiis Sacerdotis. Determinatio Quæstionis cũ suo tractatulo de omni sanguine Christi glorificato. Tractatus de corpore Christi. Tractatus de tribus dubiis factis in Holomutz. Quæstio de credere. Bulla indulgentiarum Papæ Ioannis XXIII. pro subsidio contra Ladislaum Regem Apuliæ. Alia Bulla commissariis data de erectione Crucis contra Ladislaum. Quæstio de Indulgẽtiis, siue de cruciata Papæ Ioannis XXIII. Contra Bullam Papæ Ioannis XXIII. Opusculum de sex erroribus, compilatum & parietibus Bethlehemicis inscriptum. Tractatus de Ecclesia pronũciatus publice in ciuitate Pragensi. Responsio ad scripta M. Stephani Paletz theologiæ Doctoris. Responsio ad scripta M. Stanislai de Znoyma D. Theologiæ. Refutatio scripti octo Doctorum Theologiæ. Repetitio M. Ioãnis Iessenetz Doctoris Iuris Canonici pro defensione causæ M. Ioannis Hus. Liber de Antichristo & membrorum

eius

eius Anatomia, Liber de regno, populo, vita, & moribus Antichristi, De Sacerdotum & Monachorum abhorrēda abominatione desolationis in Ecclesia Christi: huic scripto accesserūt in hac editione reliqua capita omnia, à 46. ad finem vsque; De abolēdis sectis & traditionibus hominum. De pernicie traditionum humanarum. De vnitate Ecclesię & Schismate. De Euangelica perfectione. De mysterio iniquitatis fragmētum secundum. alia quædam fragmenta. Porrò secundi Tomi Libri sunt: Historia gestorum Christi, ex quatuor Euangelistis in vnum collecta, & secundū tres annos prædicationis eius distincta. Conciones Synodicæ, Sermones 28. Explicatio in 7. priora capita 1. Epistolæ 5. Pauli ad Corinthios. In Epistolas Apostolorum Canonicas septem commentarij. Enarratio Psalmi 109. & nouem sequentium psalmorum. De corpore Christi in Sacramento altaris, quod non creetur, neq; incipiat esse, contra crassos Papistarum errores. De adoratione, & contra imaginū adorationem. Narratio Historica de condemnatione & supplicio Hussi. Carmen Hussi de cœna Domini. Narrationes duæ de M. Hieronymo Pragensi. Poggij Epistola

 de eo-

de eodẽ. Sermo habitus in Bethlehem à quodam pio in memoriam Hussi & Hieronymi. Adsertio communionis sub vtraque specie vniuersitatis Pragensis. Reuocatio cuiusdam Petri Monachi Pragẽsis. Testimonium vniuersitatis Oxoniensis de doctrina & vita Ioannis VViclef. De Husso cecinit quidam anonymus hisce versibus:

Albicolas niueo vincens candore volucres
Salue Boëmis ANSER amande tuis.
Te manet æternum decus & memorabile nomen;
Quod furor, aut ætas tollere nulla potest.
Atra licet cornix furtiuis addita pennis
Candorem spurco vellicet ore tuum.
Nulla sed est Boëmis, nec erit præstantior ales,
Conferri viua quæ tibi voce queat.
Grex auium vanis oblectat cantibus aures;
Tu mentes niueo pectore & ore pias.

XXXI.


HIERONYMUS PRAGENSIS BOEMUS THEOLOG'
B
Nascitur Pragæ anno
Crematur constanti
A° 1416.
Quod fueras magno divine Philippe Luthero,
Husso Pragensis hoc fuit ipse suo.

HIERONYMVS PRAGENſis Boëmus Theologus.

HIERONYMVS Boëmus Pragenſis, qui verè ſancto dignus fuit nomine, elogio D. Martini Lutheri graphicè depingitur; quod nos Hiſtoriæ proſequēdæ gratia ſubiiciemus, ita enim cecinit niueo ſuper anſere cygnus:

Martyrio ſociū dum vult Hieronymus Huſſum
In propugnanda relligione ſequi:
Impia veſani taxat deliria cleri:
Iniuſtaq; Huſſum morte periſſe probat.
Hinc furiis in eum Synodus Papalis ab omni
Concita parte adhibet vincula dura viro.
Quæ quia nil illi nocuere, nec inclyta quoquam
Tormento pietas ſe domuiſſe dedit.
Fortiter eloquio pugnantis & arte ſtupenda,
Corpus in accenſo vix domuere rogo.

Hæc eſt Auſonij pia caſtigatio patris,
Ordinis hoc proprium ſpiritualis opus.
I, iacta titulos & inania nomina quiſquis
Romanæ ſequeris talia caſtra feræ.

Hieronymus enim martyr Chriſti fidelis, Pragæ in patria bonis imbutus literis: Lutetiæ Pariſiorum magiſter artium ſalutatus: præcipuis Galliæ & Germaniæ Academiis ſingularis ingenij doctrineq; laude cognitus fuit. Is primò diſcipulus, deinde familiaris, poſt collega Io. Huſſi, S. Chriſti Martyris, extitit, neq; morte quidem ab eo diuelli diuidiuè ſuſtinuit. Ornatus erat miranda & plane diuina eloquentia, nec non animi fortitudine & conſtantiâ ſingulari. Vnde amplius CCCXL. diebus immaniſſimi carceris ſordibus & iniuriis fuerat detentus causâ religionis. Tandem pari vel eodem potius fato ac triumpho, altero poſt Huſſum Doctorem fidei ac eiuſdem certaminis ſocium & conſortem anno nobilitatur, crematuſq; viuus Conſtantiæ 3. Cal. Iunij. Anno 1416.


MARTINUS LUTHERUS Theologus, germaniæ elias.
Nasc. Islebiæ
A°. 1483.
Ob in patria
A°. 1546
Felix Vate tuo Germania quo duce constat
Libertas populis relligioq; tuis

MARTINUS LUTHERUS Theologus, alter Germaniæ Elias.

MARTINO Luthero Germaniæ Eliæ Islebia Mansfeldiæ oppidum patria esse meruit, vbi felicibus astris natus est anno 1483. Primis literis imbutus fuit Magdeburgi & Isenaci: Magister Philosophiæ deinde creatus fuit Erdfordiæ anno 1508. Anno insequente, vti magis Theologię vacaret, ibidem Augustinianorum ordini est adscriptus Monachus. Quadriennio post auspiciis Friderici Saxoniæ Electoris euocatur VVitebergam ad sacras literas profitendum, ablegaturque Romam autoritate publica, vt religiosorum dissidia componeret; quam Legationem posteaquam obiisset, reuersus creatur sacræ Theologiæ Doctor eodem anno. Demum itaq;, Romana videlicet Curia iam inspecta, maiore studio instaurandę Orthodoxæ religionis incitatus primus eā è tenebris in lucē produxit anno 1517. idque tum scriptis in publi-

cum propositis, plane innumeris, tũ libera semper professione atque viua voce coram vniuerso Imperio Romano. Tandem exhibita formula fidei Euangelicæ Carolo v. Cæsari Aug. Augustæ in Comitiis, eademq; ab eo confirmata, quem nec Regum nec Põtificum vis vlla, nec Sophistarum innumerabilium fraus vnquam vel tãtillum terruit, sæculi sui Propheta vltimus, Auriga & Currus Israel, obiit placide in patria, Islebię, ipso Concordiæ secum ad cœlum subuectæ die, 17. Febr. anno 1546. Ætat. 62. sepultusque fuit VVitebergæ in Templo Arcis. Scripsit multa latino & vernaculo sermone: Editus autem est à Sigismundo Sueuo Elenchus librorum Lutheri omnium, in quo indicatur quo Tomo & folio cuiusque editionis singula germanice & latine inueniantur. Nos in illis libris enumerandis temporum ordinem sequemur, inchoãtes ab anno à nato Christo 1516. quo tempore primum nomen Lutheri innotescere cœpit.

Sunt autem hæc anni 1516. scripta: Epistola ad Albertum Cardinalem, & Archiepiscopũ Moguntinensem: item disputatio de viribus & voluntate hominis sine gratia.

Anni 17. post millesimum & quingentesimum scripta sunt: Decalogus aliquot annis antequã controuersia de indulgentiis mota est Witebergæ prædicatus. Propositiones de pœnitentiis & indul-

indulgentiis & quædam aliæ disputationes initio causæ à Luthero propositæ et fideliter explicatæ,cum præfatione eiusdem illis præmissæ. Protestatio Lutheri. Conclusionum probationes, quas disputauit Lutherus in Capitulo Heidelbergensi. De præparatione cordis digna pro suscipiendo sacramẽto Eucharistiæ.Ioannis Annij Witebergensis de Monarchia Papæ disputatio scripta anno 1481. cum præfatione Lutheri. Epistola ad Lectorem contra Iacobum Hochstratum. Epistola ad Leonem Romanum Pontificem resolutionibus præmissa. Epistola ad Philippum Melanchthonem, breuis commemoratio rerum quæ tum Augustæ gestæ sunt.

Anni 18. Epistola ad Hieronymum Episcopũ Brande burgensem. Epistola ad Ioannem Brismãnum de libello de votis. Epistola ad Syluestrum. Ad Dialogum Syluestri responsio. Syluestri responsionis ad Lutherum Epitome,cui præmissa est Lutheri Epistola ad pium Lectorẽ. Acta Lutheri apud Legatum Apostolicum Thomam Caietanum Augustæ. Epistolæ duæ ad Caietanum Cardinalem. Appellatio à Caietano ad Papã. Appellatio prima à Papa ad Concilium. Epistola ad Ioãnem Staupitium Augustinianæ familiæ Vicarium. In verba actor.15.neq; nos neq; patres nostri. Adhortatio ad pium Lectorem, vt Ecclesiæ Historiam & doctrinam diligenter cognoscat. Asterisci Lutheri aduersus obeliscos Eckij. Commemoratio breuis rerum quæ Augustæ peractis Comitiis cũ Luthero de indulgentiis sunt gestæ. Epistola ad Fridericum Ducem Saxoniæ. Instructio pro Confessione peccatorum abbreuianda. De Indulgẽtiis concio. Passio Christi quomodo consideranda sit. De dicto, omne quod mihi dat pater, Ioh.6. Disputationum resolutiones de virtute indulgentiarum. De virtute excommunicationis. De pœnitentia. De remissione pœnæ & culpæ. De circumcisione. Iustus quod etiam inter bene operandum peccet. Contra

Scholaſticos. Probationes concluſionum, quas diſputauit Lutherus in Capitulo Heidelbergenſi.

Anno 19. Epiſtolæ Pauli ad Galatas commentarius primus. Pſalmorum argumenta. Pſalmorum enarrationes. Operationes Lutheri in pſalmos 22. priores Witebergæ ſtudioſis Theologiæ pronunciatæ, anno 19.20.21. in Sophoniam Commentarius. Sermo Lipſiæ in arce habitus. De Baptiſmo concio. Euangelij Feſti Petri & Pauli Apoſtolorū Matthæi 16. De ſacramēto altaris concio. De Confeſſione & Sacramento Euchariſtiæ. Quomodo orandum ſit. Paſſio Chriſti quomodo meditanda Concio. De cōiugio. Ad mortem quomodo animus ſit parandus. Matthęi 16. De poteſtate clauium. Diſputatio Lipſiæ habita. Reſolutiones ſuper propoſitionibus Lutheri Lipſiæ diſputatis. Epiſtola reſolutionibus præmiſſa ſuper 13. propoſitione. Epiſtola ad Georgium Spalatinum de diſputatione Lipſica. Aduerſus criminationes Eccij excuſatio. Epiſtola ad Ioānem Eccium ſuper expurgatione Ecciana. Acta Lutheri cum Carolo Miltitio Aldēburgi in ædibus Spalatini. Epiſtola ad Leonem Romanum Pontificem per Carolum Miltitium. Epiſtola ad Fratres ordinis minorum cōuentus Interbockenſis. Epiſtola ad Caroloſtadium. Ad Emſecanum Aegocerotem Lutheri additio.

Anno 20. de Captiuitate Babylonica Eccleſiæ. Orationis Dominicæ expoſitio breuis. Teſſeradecas conſolatoria. Confitendi ratio. De Cœna Domini. De ſacramēto Baptiſmi concio. De Votis. de Libertate Chriſtiana. De ſacramentorū numero. De ſacramento altaris. de Sacramento extremæ vnctionis. de ſacramento pœnitentiæ. de ordine. de matrimonio. de confirmatione. de fide infuſa & acquiſita. Diſputatio. de ſignis gratiæ. De operibus vtrum opera faciant ad iuſtificationem. De Baptiſmate legis, Ioannis & Chriſti. De nō vindicando. An liceat hæreticos comburere. Proteſtatio, ſiue oblatio Lutheri. Epiſto-

la ad

la ad fratres in Hollandia, Brabātia, & Flandria. Epiſtola ad Leonem decimum Romanum Pontificem præpoſita libello de Chriſtiana libertate. Epiſtola ad Carolum V. Imperatorē poſt abitionem ex cōuentu Wormatiæ. ad ducem Saxoniæ de conuentione Wormatienſi. Articulorum Martini Lutheri per bullam Leonis X. nouiſſimam, damnatorum, aſſertio. Reſponſio ad articulos, quos magiſtri noſtri Louanienſes & Colonienſes velut hæreticos damnauerunt. Aduerſus bullā Antichriſti. Reſponſio ad ſchedulā inhibitionis ſub nomine Epiſcopi Miſnēſis æditā. Cōmemoratio rerū Coloniæ Agrippinæ in Vbiis geſtarū in cauſa Lutheri. Libri Romani Pontificis & Diſcipulorum eius quare à Martino Luthero combuſti ſint. Articuli & errores librorū iuris Canonici. Appellatio ſecunda à Papa ad cōcilium.

Anno 21. Euangeliorum & Epiſtolarum Enarrationes quas poſtillas vocant. Matthæi vndecimo de encomio & Laudatione Ioannis Baptiſtæ. Matthæi 21. de ingreſſu Chriſti in Hieruſalem. Lucæ 17. de 10. Leproſis. Lucæ 21. de aduentu Chriſti ad iudicium. Ioan. 1. de Confeſſione Ioānis Baptiſtæ. Epiſtolę Dominicæ 11. Aduētus Domini. Rom. 15. ad Phil. 4. de gaudio Spirituali. Super Magnificat commentarius. in Malachiam annotationes. Pſalmus 37. Noli æmulari. Oratio Salomonis ad DEVM principe digna. Sermo de abuſibus Eccleſiæ exterminandis. Chriſtiano quid præſtandum ſit. Sermo de Miſſa priuata abroganda. De voto ad Epiſcopos & Diaconos Eccleſiæ Witebergenſis. Lutherus ex Pathmo. *De myſteriis Ioannis Baptiſtæ & Chriſti. De excommunicatione, Diſputatio. De viduis. Rom. 3. Iuſtificamur fide. Rom. 13.* De tempore ſalutis, Rom. 13. De commēdatione ſacræ ſcripturæ & vocatione gentium. Reſponſio extemporaria ad articulos quos magiſtri noſtri ex Babylonica & aſſertionibus eius excerpſerant. Reſponſio ad librum Ambroſij Catharini cum expoſita viſione, Dan. 8. De Antichriſto.

Confutatio inepti & impij libelli Augustini Alfeld Franciscani Lipsici pro Luthero. Latomianæ rationis, pro incendiariis Louaniensis scholæ Sophistis redditæ, Lutherana confutatio. Acta Lutheri coram Cæsarea maiestate in comitiis Wormaciæ. Ludus Lutheri à stolida & sacrilega Sorbona damnati. Lutherus à Carolo V. ad comitia Wormaciensia vocatus. Epistola ad Ioannem Fridericum ducem Saxoniæ. Epistola ad Witebergenses. Epistola disputationib. Philippi præmissa. Epistola ad electores post discessum suum ex Wormacia. Epistola quædam ad amicum quendam de Psalterio. Epistola ad Wenceslaum Lincum.

Anno 22. Sermo de simulachris, & ciborum delectu. Sermo de matrimonio habitus Witebergæ. De S. Antonio sermo. Bulla & reformatio Lutheri. De abroganda missa priuata, sententia Lutheri scripta anno Domini 21. impressa vero 22. De libertate monachorum, Antithesis Decalogi Christi & Papæ. Episcoporum Christi & sacerdotum Papisticorum Antithesis. De sacerdotio, legibus & sacrificiis Papæ. Aduersus episcoporũ falso nominatum ordinem. Contra Heinrichũ regem Angliæ. De voto, an liceat perpetuum votum vouere, Disputatio. De votis monasticis, ad Ioannem Lutherum. De canone. Epistola ad principes comitia agentes. Epistola ad Franckfordienses in Thuringia. Epistola ad Hartmannum à Cromberg. Epistola ad Wolfgangum Fabricium Capitonem.

Anno 23. Epistola Pauli ad Romanos. pręfatio Methodica totius scripturæ. Epistolæ Petri prioris enarratio. Epistolæ Pauli prioris ad Corinthios cap. 7. explicatum. De Iesu Christo vero Iudæo, & semine Abrahæ libellus Formula missæ & Communionis pro ecclesia Witebergensi. De abominatione Missæ priuatæ. De ceremonijs pijs in cœtu ecclesiæ seruandis. Quod ecclesia ius & potestatem habeat iudicandi de quauis doctrina.

De mi-

De ministris verbi instituendis. Sententiarum quarundam (quæ pro confirmatione doctrinarum humanarum allegantur) refutatio. Monachouituli interpretatio. Theologiæ Papisticæ exemplum. Appendix in Adriani 6. Breue ad senatū Bambergensem. Edicta Cæsarea duo contraria, & inter se pugnantia cum præfatione Lutheri. Contra calumniatores & falsarios edicti Cæsarei. Aduersus Coclæum virum armatum. Lutheri iudicium de Erasmo Roterodamo. Epistola ad lectorem Christianum. Epistola ad Carolum ducem Sabaudiæ. Epistola ad Eslingenses. Epistola ad Rigenses, Riualienses & Tarptenses in Liuonia. Epistola ad Senatum Pragensem. Epistola ad virgines aliquot pudicissimas. Epistola ad Ioannem Lozer Pretensem, Hęreditarium Hipparchum in Saxonia.

Anno 24. In Testamentum vetus prępfatio. Libri Mosis, quomodo & quo fructu à Christianis legendi sint, In Deuteronomion Mosi annotationes. Deuteronomion Mosi ex Hebręo castigatum. Psal. 120. Ad Dominum cum tribularer. Ad Galatas commentarius primus ab authore denuo recognitus. Epistolę Petri prioris enarratio. Epistolę quędam Dominicales. Epistolę S. Iudę enarratio. De constituendis Scholis & instituendis pueris, commonefactio. De matrimonio. Thematum duorum Analytica, quorum primum est, parentes non habere ius cogēdi liberos ad Matrimonium. Alterum, non licere liberis sine parentum consensu contrahere matrimonium. Themata à promouendis ad Doctoratum in Theologia disputata. Epistola ad amicos & electos Dei qui sunt Augustę. Epistola ad Fridericum & Ioannem Saxonię duces. Epistola ad Ioannem Scotum insignem equitem. Epistola ad Lambertum Thacii in vinculis Euangelii positum. Epistola ad Miltebergenses.

Anno 25. De seruo Arbitrio ad Erasmū Roterodamū. Ad maledici & contumeliosi scripti regis Anglię titulum responsio. Epistola

pistola ad regē Anglorum. De Heinricho Sudphanio historia. Epistola ad Antuerpienses. Epistola ad Argentinenses. Epistola ad Georgiū ducem Saxoniæ. Epistola ad Georgium episcopum Sambiensem. Epistola ad Wolfgangum Reissenbusch præceptorem in Liechtenbergk de matrimonio contrahendo.

Anno 26. In Ionam prophetā commētarius. In Abacuck prophetam Annotationes Lutheri. In Haggæum prophetam conciones & argumentum. Sermones aliquot pij à Martino Luthero lingua vernacula præscripti, latinitate donati, Lucæ 15. De oue perdita Lucæ 16. de diuite & Lazaro. Luc. 19. de vaticinio Christi contra ciuitatē Hierusalem. Ioan. 10. De bono pastore, Sermo de septem panibus. Sermo de sacramento Eucharistiæ. De communione populi.

Anno 27. Defensio verborum cœnæ Dominicæ, Accipite, comedite, hoc est corpus meum, contra phanaticos Sacramentariorum spiritus.

Anno 28. In Zachariam prophetā commentarius Lutheri. In Matth. Euang. quinque prima capita enarrationes. De digamia Episcoporum disputatio.

Anno 29. Catechismus maior, Catechismus minor.

Anno 30. In Danielem commentarius. Psalm. 118. Confitemini Domino. Psalm. 28. Deus stetit in Synagoga. De lege, hominem iustificari fide, absque operibus legis disputatio. De ecclesia disputatio. Epistola ad Fridericum Abbatem ad S. AEgidium Norimbergæ. Epistolæ duæ ad Iustum Ionam.

Anno 32. In Ecclesiasten annotationes. In sextū & septimum caput Matthæi annotationes. Sermo de aduentu Christi, & signis summum diem præcessuris. Precationis, qua benedicitur populo. Num. 6. quæ pronunciari solet post communionem enarratio.

Anno 33. De missa priuata & sacerdotū vnctione. 1. Timoth.

1. de

1.de summa Christianæ vitæ. 1. Timoth.1. Lex iusto non est posita 1. Timoth.2.Deus vult omnes homines saluos fieri.

Anno 34. In Esaiam scholia. In Nahum prȩfatio & Hypothesis. Psalm. 45. Eructauit cor meum. Explicatio decimiquinti capitis prioris epistolȩ Diui Pauli ad Corinthios. Epistolarum Farrago.

Anno 35. Orandi simplex modus. Precationum piarum Enchiridion. Symboli explicatio. Decalogi expositio breuis. Homiliȩ de baptismo. De Fide disputatio. De iustificatione, aliā esse rationem iustificandi hominis coram Deo, aliam coram hominibus. De operibus legis & gratiæ, De operibus, vtrum Daniel operibus tribuat iustificationē, dicens: Redime peccata tua eleemosynis. De dicto, Si fidē habuero, &c. Item. Maior horum charitas. Remissio peccatorum ex Dicto, Dimittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. disputatio Lutheri, Contra Missam priuatam. Contra concilium Constantiēse de vtraque specie Sacramenti.

Anno 36. In Ioëlem commentarius. In Amos Prophetā commentarius. In Abdiam commentarius. Epistolæ Pauli ad Galatas commentarius secundus. De homine disputatio. De potestate concilij, Epistola ad fratres Orthodoxos in Domino.

Anno 37. . Esaiȩ nono, de puero Iesu. Loci doctrinȩ Christianȩ præcipui. Lucæ primo, de Annunciatione Mariæ. Luc.2. de iuuentute Christi. Luc.6. de operibus misericordiæ. Luc.11. de dæmonio eiecto. Luc.14. de cœna magna. Euāg. Dominicȩ. 1. Aduentus Domini Matth. 21. Item Euang. Dominicæ. 1. post Epiphaniæ Luc.2. Euang. Dominicȩ quinquagesimȩ. Luc. 18. Euang. Dominicæ Reminiscere Matth. 15. Euang. Dominicȩ Oculi Lucȩ 11. Euang. Dominicȩ Lȩtare. Ioan.6. Euangel. Dominicȩ Quasi modo geniti. Ioan. 20. Euang. Festi Annunciation. Mariȩ. Luc.1. Matth.15. de muliere Chananȩa. Matth.22. de ve-

ste nuptiali. Euang. Dominicę 4. post trinitatis Luc. 6. Euang. Dominicæ 7. post trinitatis. Marc. 8. Euang. Dominicæ 11. post trinitatis. Luc. 14. Euangelium Dominicæ 14. post trinitatis, Luc. 17. Luc. 18. de perpetuis & pertinacibus precibus. Lucæ 18. de cœco illuminato. Ioan. 6. de quinque panibus. Euangel. Ascensionis Domini. Marci 16. Euang. Dominicæ trinitatis. Ioan. 3. Ioannis 16. de excommunicatione. Ioannis 16. de officio spiritus sancti. Ioannis 16. de afflictionibus ecclesiæ. Ioannis 20. de clausis foribus. Passionis Christi dispositio breuis. Sermo de fidei robore & incremento. Sermo de fide ex dicto, Heb. capite vndecimo; Qui accedit ad Deum, hũc credere oportet. Concilium Christianum cur, & quomodo debeat esse liberum. Cõtra Antinomos disputatio. Cauenda doctrina Papistarũ de pœnitentia, multo magis Antinomorum qui nullam pœnitentiam relinquunt in ecclesia. Contra Antinomos de lege. De coniuratione Papistarum. Concilium cuiusdam ex animo cupientis esse consultum, & Romanæ Pontificis dignitati, & Christianæ religionis tranquillitati.

Anno 38. In Cantica canticorũ enarratio. Symbola tria Christianæ fidei. Psal. 51. Miserere mei Deus. In Matth. cap. 9. De paralytico. In Matth. cap. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Contra Sabbatharios epistola. Prętatio in epistolam sancti Hieronymi ad Eugenium de pietate Papę. De pœnitentia contra Antinomos disputatio Lutheri. De lege contra Antinomos disputatio Lutheri.

Anno 39. Ioannis Euangel. decimumoctauum caput explicatum. De ecclesia, quid sit, & quę sit ecclesia, & quę sint notę veræ Ecclesiæ.

Anno 40. Psalm 121. Leuaui oculos meos. Psal 122. Lętatus sum in his. Psalm. 123. Ad te leuaui oculos. Psalm. 124. Nisi quia Dominus. Psal. 125. Qui confidunt in Domino. Psal. 126. In conuertendo.

uertendo. Psal. 127. Nisi Dominus ędificauerit. Psal. 128. Beati omnes qui timent. Psal. 129. Sępe expugnauerunt. Psalm. 130. De profundis. Psal. 131. Domine non est exaltatum. Psal. 132. Memento D. Dauid. Psal. 133. Ecce quam bonum. Psal. 134. Ecce nunc benedicite Domino. Psalmis graduum pręfatio pręfixa. Mar. 10. de relinquentib. omnia propter Euang. De vsura taxanda commonefactio. Consilia Euang. 12. de dicto, Vade, Vende, relinque omnia, &c. disputatio Lutheri.

Anno 41. Psal. 90. Domine refugium factus es, Chronicon Luth. siue supputatio annorum mundi. De dicto, Verbum caro factum est. An sit, propositio vera in philosophia. Disputatio de dicto: Dominus Iesus heri & hodie, &c. Contra Satanam & Synagogam ipsius. Contra Antinomos de lege.

Anno 42. In Micheam commentarius. Micheæ concionum loci & sententiæ principales.

Anno 43. Dauidis nouissima verba explicata. De mendacijs Iudæorum. Præfatio in declamationes principum iuniorũ Saxoniæ. Epist. 2. ad Simonem Wolferium de controuersia super reliquijs sacramenti altaris. De Christo quod in ipso duæ sint naturæ, diuina & humana, sic vnitæ, vt Christus sit vna persona. Disputatio de fide iustificante & fide miraculorum. Disputatio, fide sola nos iustificari.

Anno 44. Comment. in Genesim. Confessio breuis de cœna Domini. De trinitatis mysterio, incarnatione filij, & de lege, disputatio.

Anno 45. In Hoseam prophetam præfatio, de prophetarum lectione, & argumento concionum Hoseę. Aduersus Papatum Romæ à Satana fundatum. Cõtra articulos 32. Louaniensium Theologistarum. Disputatio, de vnitate essentiæ diuinæ, & de distinctione personarum in diuinitate. Porro complura alia scripta ipsius operibus addita sunt, quæ breuiter hic numerabo.

rabo. Articuli à fratribus Minoritanis Iutterboccensibus, D.M. Luthero adscripti. Articuli religionem fidemq; Papisticam respicientes, à magistris nostris eximijs Louaniensis vniuersitatis editi. Academiæ Louaniensis acta contra Lutherum. Determinatio theologicæ facultatis Parisiensis super doctrina Lutherana. Determinatio 2. almæ facultatis theologiæ Parisiensis, super Apologiã Philippi Melanchthonis Academię Witebergensis epistola ad Carolum Miltitium. Academiæ Witebergensis epistola ad Fridericum Saxoniæ ducem. Academiæ Witebergensis epistola ad Leonem X. Rom. Pontificem. Canonicorum indoctorum Lutheranorum ad Ioannem Eccium responsio. Informatio & deliberatio delectorum ab vniuersitate, ad allatam instructionem de missa. De missa priuata, sententia quorundam delectorum ab Academia Witebergensi ad Fridericum Electorem. Synodi Augustinianorum sententia de libertate monachorũ. Epigrãmata in iuris Canonici incẽdium: Bullæ episcopales 2. prior pij, posterior papistici pontificis, super doctrina Lutherana. Bullæ pontificiæ per Eccium ad scholam Witebergensem insinuatio. Bullæ eiusdem publicatio per episcopum Frisingensem. Antonini cuiusdam positiones. Adolphi episcopi responsio ad epistolam Lutheri. Adriani VI. Romani pontificis, ad consules & senatum Bambergensem. Ad electores principes & omnes ordines Imperij. Ad Fridericũ ducem Saxoniæ Aduersus Lutherum. Alberti Cardinalis & archiepiscopi Moguntinensis responsio ad Lutherum. Contra leges Papisticas, sacerdotibus prohibentes matrimonium. Apologia Bartholomæi Bernardi. Eras. Roterodami axiomata pro causa Lutheri. Item epistola ad Fridericum ducem Saxoniæ. Caroli V. Imperatoris edictum, de causa Lutheri: Caroli V. imperatoris literę ad Lutherum, quibus ad comitia Wormaciensia vocatus est. Clementis VII. Romani pontificis breue ad Fridericum

cum ducem Saxoniæ. Aliud breue ad eũdem. Francifci Cheregati epiftola ad Senatum ciuitatis Bambergenfis. Friderici Electoris ducis Saxoniæ refponfio ad epiftolam Caietani. Item ad epiftolam Cardinalis Raphaëlis. Item ad Eraf. Rot. Eiufdem refponfum datum Martino Caracciolo, & Hieron. Aleandro legatis Rom. pont. Friderici Electoris fcriptũ ad Valentinum à Dietleben, eo tempore Romæ agentẽ. De matrimonio contra legem pontificiam de cœlibatu. Difputatio authore M. Gafparo Contagifer, Saxonici collegij apud Erphordiam Decano. Gafpari Crucigeri, & Georgij Rorarij epiftola ad lectorem. Georgij epifcopi Sambienfis epiftola ad Plebanum in Fifchhufen. Hulderici ab Hutten epiftola ad Bilibaldum Birckheymerum, in qua breuiter commemorat quid actum fit cum Luthero in conuentu Wormaciæ. Secunda ad Carolum V. Imperatorem. Tertia ad Electorem ducem Saxoniæ. Quarta ad Germanos, qualis paftor fit Leo X. Rom. Pontifex. Quinta ad Luth. Sexta confolatoria ad Lutherum. Septima ad Luth. eiufdem argumenti. Octaua ad Marinum Caracciolũ Oratorem Rom. Eiufdem fragmentum ex inuectiua in Hieronymum Aleandrum. Exclamatio in incendium Lutheranum. Inuectiua in Cardinales, Abbates, epifcopos oppugnantes Lutherum. Inuectiuæ in Hieron. Aleandrum fragmentũ. Inuectiua in Marinum Caracciolum oratorem. Rom. Romanæ curiæ pictura ex epiftola quadam Hulderici ab Hutten ad Electorem Saxoniæ. Emferi epiftola ad Ioannem Zack de difputatione Lipfica. Ioachimi Helleri epigrãma in Hofeam. Ioannis Eccij articuli hæretici. Eiufdem epiftola ad Iacobum Hochftraten de Lipfica difputatione. Alia epiftola ad M. Lutherũ. Eccij excufatio. Eccij pofitiones contra Lutherum. Eccij fedis Papifticæ nuncij epiftola ad Witebergenfes. Ioannis Frobenij epiftola ad Lutherum. Ioannis Padufcka presbyteri Pragenfis ecclefiæ epiftola ad Lutherum

rum. Ioãnis Tetzelij disputationes quibus defendit indulgentias contra Lutherum. Iusti Ionæ epistola de amplissimo beneficio Dei erga populum Iudaicum ad D. Wolfgangum in Anhalt. Laurentij Campegij legati Romani Pontificis epistola ad Fridericum Electorem. Laurẽtij de Medices Cardinalis epistola ad Georgium Spalatinum. Leonis decimi Romani põtificis Breuia ad Degenhardum Pfeffinger. Duo ad Fridericum ducem Saxoniæ. Breue ad Georgium Spalatinum. Breue ad Thomam Caietanum. Bulla contra errores Martini Lutheri & Sequacium. Decretalis noua & vltima de indulgentijs. Rosa aurea à Leone X. Romano Pontifice per Carolum Milticium ad Fridericum electorem missa. Mauricius episcopus Warminensis, ad archipresbyterum Plebanum in Brunsbergk. Maximiliani Imperatoris Augusti epistola missa ex conuentu August. de cõtrouersijs Lutheri ad Leonem X. Nicolai Amsdorffij epistola ad Lutherum de Erasmo Roterodamo. Propositiones Petri Maluẽdæ. Explicatio prouerbiorũ Salomonis. Philippi Melanchthonis in ecclesiasten enarratio breuis. In cantica canticorũ argumentũ. In Esaiæ quatuor priora capita argumenta. In Esaiam argumentum. In Ieremiæ threnos argumentum. In Danielem commentarius. In Zachariam prophetam commentarius. Confessio fidei exhibita Imperatori Carolo V. in comitijs Augustæ. Apologia Augustanæ confessionis. Papaselli interpretatio. Apologia pro Luthero aduersus furiosum Parisiensium Theologastrorum decretum. Defensio contra Eccium. Epistola de disputatione Lipsica. Epistola disputationibus Lutheri præmissa. Epistola ad studiosos Theologiæ. Epistola ad D. Wolfgangũ principem in Anhalt. Præterea plurimæ eiusdem disputationes cum Luth. disput. impressæ sunt. Staupitij epistola ad Spalatinum. Dialogus Syluestri Prierij sacri Palatij Apostolici magistri contra Lutheri conclusiones. Eiusdem Replica

ad

ad Martinũ Lutherum. Vincentij Obſopœi epiſtola ad Michaelem Obſopœum fratrem ſuum germanum. Eiuſdem epiſtola ad ſenatum Hallēſem in Sueuis. Vinceſlaus Lincus de Ambroſio Catharino. Vinceslai Roſdialouini prępoſiti Pragēſis epiſtola. Viti Theodori epiſtola ad Fridericum Bernbeckum Senatorem Kitzingēſem. Alię duæ ad Georgium in Anhalt. Epiſtola ad Nicolaum Amſdorffium epiſcopum eccleſiæ Numburgenſis.

* Poſt eius obitum editi ſunt articuli, qui noſtræ partis nomine exhibendi fuerant in concilio Mantuæ, vel vbicunque illud futurum eſſet: & quid vel accipere vel concedere nos poſſemus nec ne: ſcripti à D.M. Luthero, & Smalcaldiæ anno 37. in conuentu propoſiti: & anno 1579. Item volumen magnum, ſermonum eius conuiualium, germanice in fol. Eiuſdem aliquot nomina propria Germanorum ad priſcam Etymologiam reſtituta. Martini Lutheri teſtimonia de ſocio laborum & periculorum ſuorum Philippo Melanchthone. Acceſſerunt & aliorum laudatiſſimorum virorum de eodem Philippo ſcriptiſq; eius iudicia perquam honorifica. 4. Gorlicii. 1580. Itemq; querela ſeu ſomnium M.L. &c.

Ornarunt eum elogiis viri paſſim Germaniæ, præclariſſimi, pręcipue verò Ioannes Stolſius, cuius Eteoſticha ſequentia leguntur:

I. Annus Natiuitatis Lutheri

1483.

Natus es Iſlebiæ diuine Propheta Luthere,
Relligio fulget te duce, Papa iacet.

II. An-

II. Annus Magiſterij Philoſophici 1503.

Erfurdi iuuenis titulos capit vrbe Magiſter
Luſtra ſuæ ætatis quatuor acta colens.

III. Annus Monachatus 1504.

Vana ſuperſtitio corpus iuuenile cucullo
Ornat: id omne tibi fraudi age Papa fuit.

IV. Annus Profeſſionis VVitebergæ 1508.

Mittitur Albiorin, Chriſto auxiliãte, Lutherus:
Quantus erat vates! gloria quanta Scholæ!

V. Annus Doctoratus & peregrinationis Romam 1512.

Staupitÿ eſt iuſſu titulos Doctoris adeptus
Vt trucis Italiæ venit ab vrbe Lupi.

VI. Annus Religionis inſtauratæ 1517.

Relligionis opus cœno extrahis, auſpice Chriſto:
Verax ô dextro nixe Luthere DEO.

VII. Annus Confeſſionis coram Caietano. Auguſtæ 1518.

Auguſta Chriſtum profitetur in vrbe Lutherus,
Non curans vultus, Præſul acerbe, tuos.

VIII. An-

VIII. Annus diſputationis Lipſicæ 1519.

Eccius eſt iuſti victus virtute Lutheri:
Diſputat vt Julij Lipſia in vrbe die.

Annus Confeſſionis in vrbe Vangionum 1521.

Cæſaris ante pedes, proceres ſtetit ante potentes,
Accola qua Rheni Vangio littus adit.

Annus Pathmi 1522.

Carlſtadij ob furias ad Saxona tecta cucurrit;
Faucibus ex ſæuis rurſus oueſque rapit.

Annus Matrimonij 1525.

Seditio agricolæ ferro eſt reſtincta potenti:
Fœdera coniugij caſta Lutherus init.

Annus Conuentus Marpurgi 1529.

Marpurgi cœnæ Chriſti ferit acriter hoſtes:
Stabat vt à ſæuis cincta Vienna Getis.

Annus Confeſſionis Auguſtanę exhitæ Carolo v. Imp. 1530.

Auguſtæ ſtatibus fidei Confeſſio cunctis
Propoſita eſt: Chriſti gloria læta redit.

Annus obitus 1546.

Nona bis obſcuro lux Februa conſtitit ortu:
In patrio vt moreris, clare Luthere ſolo.

Eſt & inter illos Theodorus Beza non poſtremus ita canens:

Roma orbem domuit, Romā ſibi Papa ſubegit;
Viribus illa ſuis, fraudibus ille ſuis.
Quanto iſto maior Lutherus, maior & illa
Iſtum illamque vno qui domuit calamo.
I nunc Alciden memorato Græcia mendax:
Lutheri ad calamum ferrea claua nihil.

At Maior ille poëta maximus quid non vno hoc canebat Diſticho?

Lutherus DECIMVM confecit ſtrage LEONEM:
De claua noli quærere, penna fuit.

Lauterhius vt in cæteris omnibus ita & hic grauiſſimè.

In terras prono rueret ne pondere cœlum;
Suppoſuit cœlo brachia magnus Atlas.
Cum dulci rueret ne tellus Teutona pace:
Suffulta eſt precibus, magne Luthere, tuis.
Doctor Atlas omnis ſincerus vertice mundum
Suſtinet: effundit cum pius ore preces.


IOANNES ÆPINUS HAMBURGENSIS THEOLOG'
B
Nasc. Hamburgi saxon.
anno
Obijt in patria
A° 1553.
Pastor in Hammonis sacra pabula præbuit urbe
Æpinus gregibus Rex pie Christe, tuis

JOANNES ÆPINVS Theologus.

IOANNES Æpinus Hamburgi natus est, liberâ Saxoniæ Ciuitate, is postquam multiplicem linguarum artiumque eruditionem sibi comparasset, primus ex Euangelicis Sacrosanctæ Theologiæ Doctor salutatur, VVitebergæ anno 1530. habuit autem in eo actu *Casparum Crucigerum, & Joannem Bugenhagium* socios Doctoratus Insigniorum. Postea ordinatus est in supremum Ecclesiæ Hamburgensis pastorē & antistitem. Præfuit illi vocationi annos circiter 20. summa cum fide & diligentiâ, adeò vt perpetuò & diuino plane numine sacrosanctam & incontaminatam conseruaret fidem & religionem Ecclesiarum Saxonicarum contra Edictum Cæsareum, quod Augustæ Vindelicorū de re Ecclesiastica erat promulgatum, INTERIM nomē præ se ferens, donec scilicet Synodo Oecumenica decerneretur,

quid de ea futurum esset amplius; incidit in annum 1548. Tandem Hamburgi in patriâ obijt plurimis de religione libris scriptis, & de republica Christiana optimè meritus, Anno nimirum 1553. 3. idus Maij. anno ætatis 54. Scripsit, in Psalmum quendam Dauidis commẽtarium in quo de iustificatione, de vita Christiani hominis, de votis & iuramentis, de consuetudine impiorum vitanda, de vsuris, de contractibus, de reditibus, de corruptelis in iudicio sincerè agitur, alijq; nõnulli loci diligenter explicantur. scripsit libellum de sacris cõcionibus formandis, impressum cum aliis eiusdem argumenti libellis: item librum de iustificatione hominis, de operibus legis, de fidei iustitiâ & origine, de fidei discrimine & virtute. De notis & signis iustificationis, fidei & hominũ iustificatorum, de imbecillitate & peccatis sanctorum, de discrimine peccatorum, de præmiis fidei & bonorum operum, cum confutationibus argumentorum, quæ ab aduersariis adduci possunt. fecit enarrationẽ in Psalmum 69. in qua hæc continentur: Descriptio Messiæ & regni eius: quibus armis mundus Christiano expugnandus & subiiciendus sit: quomodo colligenda Ca-

da Catholica Christi Ecclesia: quod sit eius regimē,& quæ ipsius defensio & ꝑpagatio. Quæ virtus & efficacia Ecclesiastici ministerii. Breuem explicationem etiam articuli fidei de descēsu Christi ad inferna fecit: item, cur afflictionibus Ecclesia DEI exerceatur. Congressus ecclesiasticos sedulò custodiendos & tuendos. Fecit epitomeñ Historiæ de Iudaici regni excidio, & de quibus nos admonet ex Historia. Prophetiam item de Iudæorum abiectione, & Gentium electione & vocatione. Huius Philippus Melanchthon hisce versibus Encomion decantauit:

Hæc est Æpini Doctoris imago Ioannis,
Qui docuit castè dogmata pura DEI.
Saxonicoq́ pios cœtus in littore rexit,
Fulsit & exemplis integra vita bonis.
Vrbis vbi Hamburgæ stant ardua Mœnia claræ
Maßiliæ veteris quæ decus omne tenet.
Et superat meliore bono quod præbet honestum,
Et fidum hospitium maxime Christe tibi.
Inde etiam Æpinus vigilans & pectore firmo
Errorum fucos depulit atq́ dolos.

Ergo

Ergo DEO grates tanto pro munere dico:
Utq; regat ſemper pectora noſtra peto.
Et faciat ſemper nos vnum vt ſimus in ipſo,
Æterni gnatus quod petit ipſe Patris.


ANDREAS GERARDUS HYPERIUS Theologus.
Nasc. Hyperis Flandrorum
A°. 1511.
Obyt Marpurgi
A° 1564.
Hyperius sacros felix exponere libros
Claruit eloquio vir pius, ore gravis.

ANDREAS GERHARDVS
Hyperius Theologus.

ANDREAS Gerardus Hyperius, vitale lumen primum Hyperis aſpexit, quod inclytum eſt Flandrię oppidum, anno 1511. Patrem habuit Andream Hyperiū clariſſimum apud Hyperas Iureconſultum; is vbi per Flandriam varia Gymnaſia perluſtraſſet, tandem Pariſiis & Louanij Philoſophiæ pariter ac Theologiæ ſtudiis eruditus fuit. perluſtrauit ferè vniuerſam Italiā, Galliam, Germaniam, Hiſpaniam, & Britanniam, vitā ſtudioſam & academicam perpetuo ſectatus. Demum Eccleſiæ & Scholæ Marpurgi Profeſſor conſtituitur, anno 1542. in qua ipſe diuinas & humanas literas, vir citra controuerſiam eruditiſſimus ſimul ac diligentiſſimus, totos annos viginti duos docuit. At ne mortuus quidem vniuerſam Eccleſiam Chriſti libris ſcientiſſime ſolidiſſimeq; ſcriptis erudire informareq; deſinit; plus equidē multo poſte-

ris relicturus, nisi maiorẽ vtilitatis publicæ, quã valetudinis curam gerentem intempestiua mors sustulisset. Excessit itaq; rebus humanis anno domini 1564. Cal. Febr. annum vitæ agens 53. sepultus Marpurgi Hassorum, quod Eteostichon sequens eleganter exprimit:

Flandria quem genuit Haßia nostra tegit.

Scripsit commentarium de honorandis magistratibus, in quo Psalmus 20. Exaudiat te Dominus, enarratur. Item in Psalmum 12. Saluum me fac domine, in quo oratur, vt dominus extirpatis omnibus erroribus synceram doctrinã vbiq; promoueat, paraphrasin. Scripsit etiam de formandis cõcionibus sacris, seu de interpretatione scripturarũ populari libros duos. Item in Epistolam ad Romanos exegemata, in quibus partium dispositio clarissime ostenditur. Scripsit de recte formando Theologiæ studio. De sacræ scripturæ lectione ac meditatione quotidiana libros duos. Methodi Theologiæ libros duos. Topica Theologica. Catechesin. Postremò vno volumine edita sunt sequẽtia opuscula. De sacrarum literarum studiis nõ differendis. De institutione nouorum collegiorum, in quibus iuuentus eruditur ad suscipien-

cipiendam Ecclesiæ gubernationem. De publico studiosorum in schola Theologica examine. De Catechesi. De fide hominis iustificandi, ac de fide operibusque hominis iustificati quæstiones. Christum nō instrumentalem modo esse salutis nostrę causam, verùm etiam efficientem & principem. Nō esse aliam iustificationis viam, quàm qua Abraham iustificatus est, per fidem scilicet absque operibus. De spiritu & literâ. Conciliatio horum locorū, qui legem factis exprimunt, iusti habentur, ad Romanos 2. &, ex operibus legis nemo iustificatur, ad Rom. 3. & similiū, qui pari modo videntur inter se dissidere. De hominis merito apud DEVM. Historiam quæ legitur 2. Machabæorum de donariis missis Hierosolymam ad sacrificium pro expiandis peccatis mortuorum, parum esse efficacem ad comprobandum, mortuis ad salutem prodesse missarū celebrationem. Verba Pauli 1. Cor. 15. De his qui baptizātur pro mortuis, paulo aliter quam à nonnullis hactenus factum est, distincta & exposita. De Synodis annuis. De publica in pauperes beneficentia. De feriis bacchanaliorum, quodq; apud Christianos locum habere nullo modo debeant, omnia hæc

ſimul impreſſa ſunt. Eiuſdem opuſculorũ theologicorum pars ſecunda continet hos libros: De piorum auditorum in diiudicandis doctrinis officio. De prouidentia DEI, & conſolationibus contra omnis generis pericula ab ea petẽdis, cum enarratione Pſalmi 107. De probatione ſui ipſius. Conſultatio de coniugio miniſtrorum Eccleſiæ. Vtrum eorum ſententia qui Babylonem in Apocalypſi, interpretãtur ſignificare vrbem Romam recipi vlla ratione queat. De his qui DEO patri ita ſummã tribuunt dignitatẽ, vt filium cõſtituant inferiorem, & patri inæqualem. Præcepta Decalogi aliter olim digeri ſolita, atq; nunc vulgo cernuntur digeſta, ſuperque ea re veterum tàm Hebræorum, quàm Græcorum & Latinorum ſententiæ. Ad verba illa Apoſtoli 2. Corinthiorum 3. Epiſtola mea vos eſtis, & DEVS idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamenti. De veris Apoſtolatus, Doctoratus & ſimilium graduum Inſigniis, propoſita quædam. De ſacramentis in genere, vbi nonnulla de circumciſione & Baptiſmo. Super verba Apoſtoli ad Romanos 2. Iuſtificantur autem gratis per gratiam, tum de locutione illa, qua dicuntur iuſtificari homines ſola fide. Quo-

modo

modo intelligendũ quod Apoſtolus ait ad Rom. 1.homines à DEO in reprobam mentem tradi: tum quomodo peccata peccatis puniantur. Scripſit etiam de ratione ſtudij, ſcripſit Dialectica, Rhetorica, Arithmetica, Geometrica, Coſmographica, Optica, & Aſtronomica quædam: item Phyſica, Scholia ad decem libros Ethicorum Ariſtotelis. Item Obſeruationes locorum in eas Euangeliorum particulas, quæ ſingulis Dominicis recitari in Eccleſiis conſueuerunt. De ſtudioſorũ vita & moribus. Exegemata in omnes D. Pauli Epiſtolas. Feriarum Scholaſticarum lib.12. De ordinanda Eccleſia lib.6. Verùm ex his quędam morte præuentus non abſoluit. Poſt eius ex hac vita exitum *Laurentius Hyperius Andreæ Hyperij filius*, quædam parentis ſui opera edidit, & in ea præfatus eſt, veluti Eſaię prophetæ oracula, annotationes breues & eruditas. Compendium Phyſices Ariſtoteleæ & alia. Eiuſdem Commentarij in Epiſtolas ad Galatas & Epheſios. In Epiſtolas ad Philippenſes, Coloſſenſes & Theſſalonicenſes ambas, cum indice gemino. in Epiſtolas D. Pauli ad Timotheum, Titum, Philemonem. & D. Iudę cõmentarij, nunc primum opera *Ioannis Mylij* in lu-

in lucem editi ſunt: Eum Nigidius in ſuo Marpurgenſium Profeſſorum Catalogo tali cohoneſtauit eloquio:

PETRVS NIGIDIVS
Senior.

Hyperium terræ flentes mandauimus omnes,
Ah dignum innumeros viuere poſſe dies!
Fortuna inuidit, iuſſitq́ abrumpere fila
Atropos, heu quantum ſuſtulit illa virum!
Hic potuit ſacros felix exponere libros,
Scripta prophetarum nota fuere ſatis.
Legerat hic pariter veterum monumenta virorũ,
Eloquio clarus, vir pius atque grauis.
Doctrina præſtans, cunctis virtutibus auctus,
Notus & Eois Heſperiisq́ plagis.
Ecquis enim neſcit ſcripta illius, aurea ſcripta?
Artis & ingenij nobilioris opes.
Hunc legite ignari ſacrorum ſacra profeſſum,
Syncera mentes imbuet ille fide.


CASPARUS CRUCIGER Lipsensis, S Theologus Doctor.
B
Nasc. Lipsiæ,
A° 1504.
Ob. Witteberga
A° 1548
De Cruce qui clarum nomen Caspare mereris,
Militiæ tantæ signifer ecquit eris.

CASPARVS CRVCIGER S. Theologiæ D.

CASPAR Cruciger patriâ Lipsensis fuit, natione Misnius, natus Kal. Ianuarij anno 1504. Vsus autem est in patria Præceptore Casparo Bornero, & Petro Mosellano domestico pædagogo, idque amplius quadriennio. Studiorum suorum Colophonem VVitebergæ imposuit, triumque linguarum egregie peritus factus fuit. Erat præterea omni liberali arte & doctrina politus, præsertim Mathematum & Physicæ, & Medicinæ studiis excelluit. Postea summum Doctrinæ gradum in Theologia est adeptus, Doctorque salutatus, quam non viua solum voce, sed & scriptis amœnissimi ingenij, & fidei sanctiss. testibus plurimũ illustrauit atque propagauit. Fidus Christi præco & fidelis Martini Lutheri in opere Dominico cõficiendo adiutor & socius. Tandem obiit VVitebergæ in statione sua strenue consistens, corporis

viribus ingenium minimè adæquantibus, florente adhuc ætate, anno vitæ confecto 45. anno verò ſalutis 1548. die 16. Nouembris. Petri Lotichij Muſam ſummæ gratiæ elegantiæque ergò ſubiiciam: ita vero canit illa;

Ore tribuſque potens linguis & pectore Gaſpar
Talis, adhuc vita cum frueretur erat.
Gaſpar ouile DEI qui rexit, vimq́ luporum
Reppulit, & iuuit relligionis opus.
Luſtra ſui ſeptem vix luce peregerat æui,
Funere ſublatus cum fuit ante diem.
Lucida, nunc coràm cœleſti ſede receptus,
Quæ prius ingenium calluit, aſtra videt?

Scripſit commentarium in Epiſtolam Pauli ad Timotheum priorem: item Orationem de ordine diſcendi habita in promotione Magiſtrorum. Idem ſcripſit commētaria in Euangelium Ioannis: item in Pſalmos: Enarrationes in duos articulos Symboli Niceni. Magnam partem enarrationum & Concionum Martini Lutheri excepit in Scholis & Templis, & eiuſdem multa in Latinam aut Germanicam linguam tranſtulit. Eiuſdem explicatio germanica Pſalmi 22. ad formu-

lam

lam precationis pro Chriſtiano magiſtratu accommodata, publicè habetur.


IUSTUS IONAS S. Theol. Doct.
B.
Nasc Northusiæ, A° 1492.
Ob Eisfeldæ in Francia A° 1555.
Iustior ut Iona te non foret alter, utrunq;
Sacrorum atq; fori ius tibi Iuste paras.

IVSTVS IONAS
S. Theolog. Doct.

IVSTVS Ionas patriam habet veterem illam ciuitatē Imperialem apud Cheruſcos Northuſiam, vbi anno 1493. in lucem editus eſt; is ſimulac prima liberalium artium ſtudia percepiſſet, primum Iuri ciuili operam dedit, & inſignem in ea facultate ſibi acquiſiuit ſcientiam; conſilio tamen mutato ex conſulto humani Iuris, factus eſt ſacræ Theologiæ, quæ diuini Iuris magiſtra eſt, Doctor clariſſimus; vir ſummi ingenij & magnæ induſtriæ: vnde diuinarum literarum profeſſor, & deinde Prępoſitus Templi VVitebergæ conſtituitur; quo tempore comes cōſtantiſſimus fuit in acerrimis illis tempeſtatibus filiorum magni illius Principis Electoris IOANNIS FRIDERICI: & fidus adminiſter Lutheri in reſtituendis Saxoniæ Eccleſiis. Fuit autem omnium rerum in religionis cauſa per Germaniam geſtarum auditor ipſe & conſcius. Demum conſtituitur antiſtes Eccleſiæ in Sali-

Salinis Saxonicis,&totius illius Diœceſeos inſpe-
ctor & reformator. in cuius etiam veluti ſinu M.
Lutherus animam ſuam DEO moriens commendauit. Tandem Eisfeldæ in Francia orietali oppidò ſancti Paſtoris munere perfunctus, ſumma cum pietate vitæque innocentiâ obiit ſancta morte, anno ſalutis 1555. Ætatis anno 63. 9. Octobr. Scripſit in Fabrũ ſcortationis patronum, pro coniugio ſacerdotali defenſionem. Orationem de ſtudiis Theologicis. Annotationes in acta Apoſtolorum. De miſſa priuata & vnctione Sacerdotum Libellum Martini Lutheri è germanico in latinum tranſtulit. Enarrationes nouas Martini Lutheri in Ionam Prophetam ab eodem ipſo latinę redditæ ſunt. Eiuſdem Lutheri librum de Iudæis & eorum mẽdaciis latinum fecit. Scripſit etiam libellum cõtra VVicelium. De eo præclare cecinit Ioannes Stigelius, his verſibus:

IOANNES STIGELIVS.

Quæ tibi ſit doctæ Iona facundia linguæ,
Iampridem notum Rhenus & Iſter habent.
Largior à ſummo ceu defluit æthere nimbus,
Sic fluit eloquij copia larga tui.

Nam

Nam tua seu teneat suspensam copia plebem,
Vix puto sic aliquem Nestora posse loqui.
Seu reddas Latio sanctos sermone prophetas,
Pendet & à verbo docta caterua tuo.
Seu tua victuris mandes pia dogmata chartis
Eloquij currunt flumina magna tui.
Quali lactifluo depromit Liuius ore.
Conditor historiæ Roma vetusta tuæ.
Conseris at quoties cum magno verba Philippo,
Crediderim Crassum cum Cicerone loqui.
Quod si fert animus facundo ludere versu,
Carmine par magnis Vatibus esse potes.
Siue iuuat tacitas naturæ inquirere causas;
Hic etiam ingenij Vena diserta tui est.
Quæ sit & ingenuæ prorsus non improba mentis
Atque omni grauitas asperitate carens.
Quis sit amor, quæ sit pietas, quis candor in omnes,
Vix elegis videor dicere posse meis.
Officia officiis, & amore lucraris amorem,
Utq; hominum celebret te genus omne facis
Viue diu felix multosque superstes in annos
Perpetuo Vatum carmine digne cani.

Nec minus eleganter Eobanus de eodem cecinit:

Lingua nobilis, ore fulminator,
Cui mentem Genius dedit beatam,
Dignum cœlo animum parente: Iuris
Humani ſimul, & ſacri peritus.
Et Vates bonus, & Sophus diſertus,
Hic eſt nomine IVSTVS *ipſe* IONAS.


GEORGIVS MAIOR THEOL WITEBEG.
obijt Wittebergæ Aº 1574
Nascitur Normb. Aº. 1502
B.
Quit majus MAIORE putas quid dignius illo
Namqꝫ docenda facit et facinda docet

GEORGIVS MAIOR
Theologus.

GEORGIVS Maior natus in vrbe Imperij Norimbergâ, anno 1502. à primâ ſtatim adoleſcẽtiâ omnes pariter diſciplinas auidiſſime imbibit; vnde optimarum artium Magiſter primo VVitebergę creatus fuit, ac deinde SS. Theologiæ Doctor ibidem autoritate publica renunciatus. Eam multis annis non ſolùm in Academia, verùm etiam in Eccleſia publice priuatimq; docuit, cum ſingulari laude induſtriæ & prudẽtiæ atq; eloquentiæ, claruit in celebri VVitebergenſi Academia profeſſor editis commentariis & eruditis lucubrationibus literariæ reipubl. accommodatis. Tandem ſenex obiit, in eadẽ vniuerſitate anno ſalutis 1574. ætatis anno 72. 28. Nouemb. Scripta eius quæ in vnum collecta publicata habentur tomis tribus diſtincta hæc ſunt. Primus Tomus continet Enarrationem Epiſtolarum S. Pauli. Secundus Ho-

milias in Epiſtolas dierum dominicorum & feſtorum. Tertius homilias in Euangelia dominicalia & dies feſtos. Porro præter hæc ſeparatim edita ſunt: Commonefactio ad Eccleſiam Catholicam, orthodoxam, de fugiendis & execrandis blaſphemiis Samoſatenicis, Arianis, Eunomianis & aliis cõtra Blandratam, & alios nonnullos huius ſectæ renouatores: addita eſt doctrina de ſancta Trinitate refutationis loco: Repetitio & poſtrema declaratio doctrinæ de iuſtificatione hominis coram DEO, germanice. Oratio de confuſionibus dogmatum veteribus & recentibus in Eccleſia excitatis ab hominibus Fanaticis. Enarrationes Epiſtolæ ad Hebræos. Conſolatio contra terrorem mortis, germanice. De Germanica Bibliorum interpretatione admonitio & confutatio cauſarum ob quas eorum lectione laicos arcent Papiſtæ, item mendaciorũ quæ ſpargunt contra Lutheri translationem. Septem partes Homiliarum in Euangelia Dominicalia & dierum feſtorum. Admonitio de extremo iudicio ad conſolationem fidelium, & terrorem impiorum neceſſaria hiſce afflictis temporibus, germanice. Explicatio trium ſacrorũ carminum noui

noui fœderis, Beatæ virginis, Zachariæ, & Simeonis, germanice. Annotationes in Iustini Historias. Vita patrum, cum præfatione Martini Lutheri. Tabula in Rhetoricam Philippi Melanchthonis, & Des. Erasmi Roter. de Copia libellum, impressa Argentorati, cum Petri Mosellani Schematibus. Elegantiores aliquot parabolæ ex Erasmi Roterodami Similib. in puerorum vsum selectæ & in locos communes redactæ, indicatis autorum locis, ex quibus singulæ sunt conquisitæ, liber impressus Magdeburgi. Sententiæ veterũ poëtarum per locos communes digestæ. De Origine & autoritate verbi DEI, & quę Pontificum, Patrum & Conciliorum sit authoritas admonitio. Catalogus doctorum Ecclesiæ DEI à Mundi initio ad nostra tempora. Refutatio horrendæ prophanationis cœnæ Domini. De arbore consanguinitatis & affinitatis regulæ eiusdẽ, & tabellæ. Quæstiones Rhetoricæ ex Cicerone, Quintiliano & Philippo Melanchthone excerptæ, & cum Orationibus aliquot excusæ: Ioannes Maior Ioachimicus Poëta hæc super ipso cecinit:

IOANNES MAIOR IOACHIM.

Qui donis animi mensuram nominis implet,
Hæc tibi Maiorem parua tabella refert.
Cui linguam Charites, cui Pleiade natus acumen,
Facundosq; dedit Suada canora sonos.
Sed non Mercurius, si vellet, pingere posset,
Ingenium scriptis pinxit vt ipse suis.
Nec tamen effugit deliri iurgia Flacci:
Qui furit in fatum Teutonis ora tuum.
Gratus amor cerebro est, quē mollis amarac⁹ edit,
Sed necat immundas illius aura sues.
At tu Maior eris, rumpantur vt ilia Flacco:
Cum fidei fructu, perge docere fidem.


MATHIAS FLACCIVS ILLYRICVS Theologus.
Nascitur Albonæ Anno 1520. Obijt Francfordij Anno 1575.
Quod scelus et totus sis culpa diserte Mathia:
Incusare alios desine culpa tua est.

MATTHIAS FLACIVS Illyricus.

MATTHIÆ Flacio, Albonæ, Illyriæ oppido, ex veteri & ingenua Flachiorum familia nato pater fuit Andreas Flachius, vir integer & honeſtus; mater Iacoba Lucia, ex nobili ibidem Luciorum familia. Ille autem cum indole eſſet præclara, literarum artiumq́ue opt. ſtudiis à parentibus conſecratus Franciſco Aſcerio Mediolanenſi, viro doctiſſimo, præceptore vſus eſt. Doctrinæ eruditæ fundamentis Albonæ iactis Venetias miſſus eſt ſub diſciplinam Clariſſimi viri Iohannis Baptiſtæ Egnatij. Porro annos natus 17. religioſi & pręclari viri Baldi Lupatini, Frãciſcanorum Prouincialis, propinqui ſui, conſilio Theologiæ ſe dedidit; inq́; celeberrimã Baſilienſium Academiam ſe contulit. Baldus autem ille paulo poſt Lutheri nomine in ſuſpicionem hæreticæ prauitatis incidit, adductusq́; Venetias vigeſimum ibidem annum carcerem, tandemq́; mari ſubmerſus ſup-

plicium, Lutheranæ confeſſionis ergò, fortiſſimè ſuſtinuit. Cæterum Baſileæ Flacio hoſpes cõtigit & præceptor D. Simon Grynæus, vir clariſſ. anno Chriſti 1539. quo finiente ad ſuum gentilem Matthiam Garbicium Illyricum, literarum Græcarum profeſſorem, Tubingam ibat. Anno demum Chriſti 1541. VVitebergam profectus eſt, hoſpitem nactus venerandum & doctiſſimum virum Fridericum Bachouium, Eccleſiæ VVitebergẽſis miniſtrum: qui paulo pòſt, tentationes eius ex ſenſu iræ diuinæ aduerſus hominum fœditates & peccata, ex prædeſtinationis item myſteriis, conceptas, ad DD. Pomeranum & Lutherum retulit: à quibus deinceps fuit ſacrarum literarum conſolationibus confirmatus, & ad profeſſionem publicã linguę ſanctę promotus anno Chriſti 1544. Sequenti vero, Magiſterij dignitate ornatus de illorũ, quos dixi, Theologorum cõſilio duxit vxorẽ. Conflato demũ bello Schmalcaldico, & ſcholis Saxonicis diſſipatis, relictâ VVitebergâ Brunſuigam profectus eſt, inuitatus à clariſſimo D. Medlero. Sedatis nõnihil armorum facibus VVitebergam ad profeſſionẽ ſuam redijt, anno 1547. Sed mox ex vulgato illo Interim exi-

ſtentibus

ſtentibus inter Theologos Miſnicos & Saxonicos diſſidiis, ipſe, qui à priori Lutheranorũ confeſſione nihil remittendum putaret, inuiſus collegis ſuis Magdepurgũ migrauit, ſine vlla ſtipendij promiſſione. Libera enim ibi Euangelij confeſſio retinebatur, licet vrbs ea toto ab Imperio proſcripta & multis periculis expoſita eſſet. Ibidẽ multo confidentius contra Papatum, Adiaphora, & alias Lutheranæ ſiue Auguſtanæ Confeſſionis corruptelas ſcripſit. In Oſiandrũ quoq; primus calamum ſtrinxit, & Schvvenckfeldium reprehendit. Interea & illos Centuriarum Magdepurgenſiũ nomine celebres Eccleſiaſticæ hiſtoriæ commentarios adornauit, adiutus cumprimis à nobilibus & præſtantiſſimis viris D. Caſparo Nidpruck, Conſiliario Cæſario, & Ioh. Bapt. Heinzelio Auguſtano; atq; aliis nonnullis: laboris etiam iſtius ſocios conſecutus cum alios tum Nicolaum Gallũ, Iohannẽ VVigandum, & Matthæum Iudicẽ. Hæc agẽte ad Albim Flacio, ſcholam nouam inſtituebant Ihenæ Duces Saxoniæ. Eò igitur ille ad docendas ſacras literas vocatus profectusq́; eſt anno 1557. Paucis vero ibi annis exactis inter ipſum & præſtantẽ Rhetorem, Philolo-

lologumq; disertissimum, VictorinũStrigelium, ortis super Libero, quod vocant Theologi, arbitrio dissidiis, exulauit denuo cum multis tum Academiæ tum prouinciæ à Victorini libero arbitrio abhorrentibus Theologis: & fuerunt qui istas hominum sacratorum profligationes & exilia Gothæ deinceps & aliis excidia peperisse putarent. Ihenâ igitur abijt Illyricus, & ad Istrum profectus est Ratisbonam, nõ feriatus quidem, neq; ocio deditus, sed perpetuis literarum sacrarum studiis intentus. Scripsit enim ibi argumenta in 60. Psalmos Dauidicos; Admonitionem ad gentem sanctam de corrigendo Canone Missæ: admonitionem de vitando Contagio fermenti Adiaphoristarum. Libellum de cauendis in religione Christiana mutationibus: item de vera & falsa differentia: contra Interimistas & Adiaphoristas, &c.

Antuerpiam vocatus anno Christi 1567. reformandæ ibidẽ Religioni operam dedit, vnà cum Spangenbergio, Hamelmanno, &c. & remigrans Argentinæ substitit, atq; ibi notum illud Glossæ Noui Testamenti opus edidit. Francofordiam tandem ad Mœnum cõcessit, vsus præstantium

ibi

ibi virorum patrociniis: cum cæteroquin inter fratres ipſius ortis ſuper dogmate de peccati originalis eſſentia rixis, à plerisq́; deſereretur inſimulatus hæreſeos Manichaicę; paucis ipſum defendẽtibus, & Lutherum eandem tenuiſſe ſententiam affirmantibus: Veruntamen ille Manichæus audiit, atque diem ita obiit Anno Chriſti 1575. ætat. 55. V. Id. Menſ. Mart. Adfuit decedenti præter alios Cl. V. D. Adamus Lonicerus, Reip. Francofortenſis archiater. Exequias funebres concione in publicum editâ decorauit M. Caſparus Heldelinus Cronbergenſis Eccleſiæ paſtor. epicediis atq; Epitaphiis verſibus Dn. VVendelinus ab Helbach. D. Iohannes Fraxineus, Poëta Cæſarius; Chriſtophorus Irenęus, Paulus Reineccerus, Marcus Volmarius Theologi: Præter illa quæ ſuperius dixi opera, edidit & alia complura: vt Epiſtolas & Apologias inſtituto ſuo accommodatas. Item libellum de vera Chriſti & falſa Antichriſti doctrina: Contra primatum Papæ: ſententiam miniſtrorum Chriſti in Eccleſia Hamburgenſi, Lub. Lun. Magd. Hiſtoriam certaminum inter Romanos Epiſcopos & ſextam Carthaginienſem Synodum, Africanaſq; Eccleſias: Pia quædam vetuſtiſſima Poë-

Poëmata, Antichriſtũ eiuſq; ſpirituales inſectantia: Catalogum teſtium veritatis, qui ante Lutherum Antichriſto reclamârunt: Ethnicam Ieſuitarum doctrinam de expiatione peccatorum & Iuſtificatione. Diſputationẽ de religione cum Doctoribus Ieſuitis habitam Fuldæ Anno 1573. Clauem item ſcripturæ: & alia ferè infinita, tam edita, quam nondum edita; quæ ſi ſingula enumerare velimus, aliquod pagellas inpleremus. Inter ea ſanè Gloſſa in vetus Teſtamentum adhuc premitur à multis expetita.


PAULUS EBERUS Theologus et pastor Wittebergens.
Nasc Kittingæ in francis
A°. 1511.
Obijt Wittebergæ
A° 1569
Ingenio Virtute Fide simul ore diserto
Præclaros inter clarus Eberus erat.

PAVLVS EBERVS
Theologus.

PAVLVS Eberus Kittingæ Franciæ orientalis oppido natus, poſt patriæ ſcholã ad ſpem vberioris doctrinę Onolsbachium primo cõmigrauit, ſed æger anno vix exacto in patriam reuerſurus, ab equo conſternato raptatus, multis corporis partibus miſerabiliter luxatis, magnã valetudinis ſuæ paſſus eſt iacturam: qua iterum confirmata, VVitebergam proficiſcitur, homo in omni iudicio elegantiſſimus, Philoſophiæ pariter & Theologiæ ſtudiis ſumme deditus, ſummos in vtraque ſapientiâ tam diuinâ quàm humana honores cum laude ibidem promeritus fuit: tandem profeſſor vtriuſque eius Philoſophiæ in Academia VVitebergenſi annis circiter triginta octo clarus ac eloquens; Paſtor præterea Eccleſiæ & antiſtes verus vigilanſque, ſacræ Hiſtoriæ & Philologiæ in primis ſtudioſus, quam & cõpluribus ingenij mo-

numentis egregiis plurimum illustrauit, & ad posteros propagauit, pie sanctéque obiit VVitebergæ x. Decembris die, anno salutis 1569. Ætatis LVIII. Scripsit Historiam populi Iudaici, à reditu ex Babylonico exilio, vsque ad vltimum excidium Hierosolymæ. Calendarium Historicum, in cuius præfatione de eius vtilitate & mensium apud diuersas gentes varietate tractat; qui libellus post obitũ eius à filiis, nouis Historiis auctus, atque in germanicam linguam etiam translatus est. Scripsit præterea tabulam in qua maiorum Christi Catalogus à Mattheo & Luca scriptus exponitur. Explicationem Euangelij quod secunda dominica Aduentus recitari solet, de aduentu Christi ad iudicãdum viuos & mortuos duabus homiliis comprehensam germanicè. Cantilenas aliquot pias & suaues 4. & 5. vocum, quibus Ecclesia celebrat memoriã incarnationis filij DEI collegit. Eiusdem institutio Germanica de sancto sacramento Corporis & sanguinis IESV Christi. Item Euangeliorum Dominicalium expositio diligẽs & ingeniosa, multa vtilissima continens habetur publicè. Fecit argumenta in Psalterium. De eodẽ hosce Schosseri versus habeto:

Hos

Hos quicunq; vides infirmi corporis artus,
Quos tibi Pictoris parua tabella refert.
Consilium perpende DEI, qui splendida mundo,
Visa, putat regno non satis apta suo.
Eligit infirmos per quos Ecclesia Christi
Docta, salutarem poßit habere fidem.
Ille etiam praiens iuuat instrumenta salutis,
Præsidioque leuat membra pusilla suo.
Et nunc parua licet sit vox, & corpus Eberi,
Ipse per hunc optat notior esse DEVS.
Ergo prius celebres docuit qui sedulus artes,
Ætherio sacras nectare pascit oues.
Quid spectas teneros artus? in corpore paruo
Sæpe etiam Pietas ingeniumq́; viget.

Habeto & hos Stigelij Poëtæ:

Colligis è priscis quod idonea tempora fastis:
Quod cœlum & cœlo tempora lapsa notas.
Paule, tibi referet meritas Ecclesia grates,
Hac etiam speculum quæ videt arte suum.
Paule, tibi referet meritas Respublica grates:
Cui suus hoc studio vindice constat honos.

Et iam fata tuis aſpirant mollia chartis,
Sentit & æternos pagina viua dies.
Adiiciunt Muſæ lætæ frondentia tauro
Serta, Aganippæi fonte rigata iugi.
It comes aſpirans animum ſenſumque libello,
Ætatum Genius ſemina longa trahens.


IOANNES MATHESIUS THEOLOG' in Valle Joachimica
B
Nasc. Rochlicij in Misnia
A° 1504
Ob. in Valle Jochimica,
A°. 1565.
Quam præ te feres doctrinam, docte Mathesi,
Præ se feri ipsum nominis indicium.

JOANNES MATHESIVS
Theologus.

IOANNES Mathesius Rochlicij Misniæ oppido natus anno 1504. variam multijugamque eruditionem sibi VVitebergæ cōparauit, sub optimis & clarissimis doctoribus M.Luthero & Philippo Melanchthone; primo factus est Ludi literarij magister, ac deinde Pastor Ecclesiæ in Valle Ioachimica equidem vigilantissimus pariter & fidelissimus. Tanta fuit pietate, & tàm eximia constantia, tot in illo virtutes fuerunt, adeò admirabilis ac pene diuina facundia & in docendo dexteritas singularis, vt nunquam satis dignè prædicari possit. Tandem pro Concione finem vitæ suæ præsagiens, suæque Ecclesiæ valedicens mortuus est Apoplecticus anno Christiano 1565, ætatis suę anno 51. Non. Octobr. Reliquit post se Thesaurum piæ posteritati perpetuò fruendū; Expositionem videlicet præcipuorum dogmatum fidei nostræ.

Explicationem Psalmi 133. Quæstiones de Confessione, absolutione, Sacramento altaris. Item quam consolationem ex Baptismo pœnitens homo percipiat: Consolationem tempore pestis ex primo libro Paralipom. 27. cap. Psalmo 91. & Esaiæ cap. 39. quę omnia germanicè scripsit, vt & Historiam de vita, morte, resurrectione, ascensione in cœlos, sessione ad dextram DEI patris, extremo iudicio Domini nostri Iesu Christi. Conciones quadragesimæ de salutari consideratione passionis & mortis Christi. Sareptam. Expositionem omnium locorum scripturæ sacræ, in quibus aliqua rei metallicæ fit mentio; additum est Chronicon Vallis Ioachimicæ. Postillam germanicam seu expositionem Euãgeliorum Dominicalium & dierum festorũ totius anni. Libellum precum. item alium precum libellum pro coniugibus. item de Christiana Oeconomia, & mundo matronæ Christianæ. De vita Lutheri librum germanicum. De sapientia, Iustitia, sanctificatione libellum germanicum. item institutionẽ de Catechismi Lutheri declaratione ministrorum Ioachimicæ vallis. Elogium illi scripsit Mentius, quod elegãtiæ ergò subiicere placuit: est autẽ tale.

MEN-

MENTIVS.

Talis erat docti facies veneranda Mathesi:
Quando fidem Christi voce professus erat.
Patria Rochlicium est, sed Leucoris alma fidelem
Discipulum adiunxit sancte Luthere tibi.
Ex Sophiæ studiis fructum percepit, & ipsi
Eximium attribuit Pallas in arte gradum.
Fraterno coluit, quem magnus amore Philippus,
Quique sacer Templi tector Eberus erat.
Valle Ioachimicâ munus Doctoris obiuit:
Arguit & fraudes impie Papa tuas.
Quin etiam vicit diuina voce cateruam,
Sacra petit variis quæ tua Christe dolis.
Sola hic ora vides; si vis & cernere pectus,
Scripta lege; & nosces pectus & ora viri!
Corpus habet tellus: mens viuit in æthere, donec
Iungatur carni rursus, vt ante, suæ.

EPITAPHIVM CALAMInus fecit tale:

Hoc Mathesius est loco sepultus,
Qui cum singula, quæ docet Mathesis

Calleret; tamen huic DEI Mathesin,
Verbi scilicet enthei Mathesin,
Humanæ antetuli pius Mathesi.
Nunc cœlo viget, ac videt, quot unquam
Christo pectora cœlitus renata
Conquisiuit, & imbuit Mathesi
Et quæ non licuit videre carni
Aut inquirere; iam perenne plena
Rerum mens erat omnium Mathesi.


NICOLAUS SELNECCERUS S. Theol. Doct. Lipsens.
Nasc.
A°.
obijt
A°.
Multa legis, sed plura doces, quin plurima scribis,
Sellneccere, animæ nectar & ambrosia.

NICOLAVS SELNECCERVS Theologus.

NICOLAVS Selneccerus Theologiæ Doctor & eiuſdem Profeſſor in Academia Lipſenſi vixit annis LXII. is ſibi ipſi hoc ſcripſit Diſtichon, cuius argumentum facile tum modeſtiam tum pietatem viri arguit:

Quid ſum? nil. quis ſum? nullus. ſed gratia Chriſti,
Quod ſim, quod viuo, quodque laboro, facit.

Scripſit quam plurima, quorum hæc eſt enumeratio: Libellus Collectaneorum, continens tres tractatus de præcipuis capitibus doctrinæ Chriſtianæ, quæ à Papiſtis corrūpuntur & oppugnantur, De ſcriptura, de Ecclesia, de fide & operibus. Explicatio germanica prophetæ Eſaiæ. Reſponſio ad conuitia Flacianorum & acta Colloquij Aldenburgenſis. item ad Cœleſtini conuitia. Aduerſus Catechiſmum Heidelbergenſem, Aduerſus Bezæ interpretationem huius loci, oportet Chri-

Christum cœlo capi. De prosodia in vsum Græcos & Latinos versus scribere discentium. De anima. Epitome in Philosophiam Aristotelis. Libri aliquot Carminum. Pædagogium in quo tota doctrina Christiana tractatur. Annotationes & argumēta in Librum sapientiæ Salomonis, eiusdemque libri noua ex Græco versio. In Genesim primum Librum Moysis commentarius, addita Chronologia ab initio mundi vsque ad exitum populi Israelitici ex Ægypto. Exemplar Epistolæ scriptæ ad Theologos Academię VVitebergensis de re Sacramentaria. Disputatio Grammatica de interpretatione Græcorum verborum act. II. Catalogus breuis præcipuorum Conciliorum Oeconomicorum & nationalium à tempore Apostolorum, vsq; ad nostram ætatem in Academia Lipsensi dictatus, & post recognitus inserta doctrina de idiomatum communicatione in Christo seruatore. Exegema eiusdem. 1. De vnione personali duarum in Christo naturarum. 2. de idiomatum communicatione. 3. de Cœna domini. Item recognitio analecti. Confessio Germanica. De maiestate Christi. Literæ germanica lingua scriptæ ad Danielem Gresserum de controuersia circa

circa cœnam Domini. Ad Theodori Bezæ calumnias reſponſio. Oratio de præcipuis Eccleſiæ Doctoribus. Chriſtianæ interrogationes & reſponſiones de Articulo fidei, Aſcendit in cœlum, ſedet ad dextram DEI patris omnipotentis. Item ſumma Chriſtianæ doctrinæ & confeſſionis de cœna Domini, & compendium præcipuorum dogmatum Chriſtianæ doctrinæ. Pſalmi cum breuibus ſummariis & precationibus patribusfamilias & eorum liberis. Hiſtoria paſſionis Chriſti ex quatuor Euangeliſtis collecta, addita explicatione germanica. Inſtitutiones Chriſtianæ religionis cōtinentes explicationē locorum Theologicorum. Concio prima de abſolutione. Germanica cōcio ex Pſalmo 18. In acta Apoſtolorum annotatio. Carmen paraphraſticum in D. Pauli Epiſtolas. Explicatio in Hieremiā & Sophoniam prophetas. Propoſitiones & quæſtiones in octo libros Phyſicorum Ariſtotelis ad vſum ſtudioſorum ſcriptæ. Libellus Phyſiologicus de rebus naturalibus elegiaco carmine ſcriptus & in eundem annotationes. Libellus Sphæricus. Notatio de ſtudio ſacrę Theologię & de ratione diſcendi doctrinam cœleſtem. Catalogus locorum Theolo-

gicorum & Philoſophicorum. Oratio de linguarum ſtudiis. Lutheri oratio de ſcholis inſtituendis edita à Selneccero in vſum ſtudioſæ iuuentutis. Ab eodem oratiuncula ad DD. Paſtores habita. Renunciatio Baccalaureorum Sacræ theologiæ; & in hac ſolenni renunciatione oratio explicans Pſalmum 8. Annotationes in Geneſim cum Præfatione in qua ratio redditur de doctrinæ Chriſtianæ capitibus controuerſis, addita eſt Iſagoge in Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium. in tria priora capita Danielis. in Amos. in Abdiam. Poëmatum ſacrorum pars prima, continens paraphraſin Pſalterij, ſeu Carminum Dauidicorum libros quinque. Euangeliorum & Epiſtolarum omnium quæ Dominicis & feſtis diebus in Eccleſia Chriſti proponi debent, Harmoniæ, explicationes & Homiliarum partes tres. Poſtilla in quatuor partes diſtributa. In Epiſtolas Catholicas Ioannis Apoſtoli homiliæ. Euangelium Ioannis Euangeliſtæ & Apoſtoli ex Syra verſione accurate deſcriptum in vſum piæ & ſtudioſæ iuuentutis. In Apocalypſin germanicè. Symbolorum Apoſtolici, Niceni, & Athanaſiani exegeſis fideliter repetens doctrinam perpetuam

tuam

tuam Ecclesiæ DEI de præcipuis capitibus & articulis Christianæ fidei, inprimis de diuinitate æterna filij DEI, de vnione Hypostatica duarum naturarum in Christo, de Maiestate filij hominis, de communicatione idiomatum, de cœna Domini. De hypostatica naturarum in Christo vnione Themata. Libellus breuis continens collationem locorum textus Biblici, & Chaldaicæ paraphrasis, quæ Targum vocatur, in quibus chaldæi vsurparunt dictionem *verbi*, intelligentes *logon, filium DEI:* item eorum in quibus vsurparunt vocem Messiæ Christi. De nouo edidit librum Martini Lutheri de Iudęis & eorum mendaciis, de Schemhamphoras Iudęorum, de familia Christi, contra Sabbatharios & Iudęorũ mendacia atque dolos. Item in Iudęorum conuitia & Blasphemias contra Christum & nostrum magistratum. Theses de doctrina Sacramentorum noui testamenti, confutatio accusationum, quibus Sacramentarij Ecclesias puriores, quæ Augustanę cõfessioni subscribunt, onerare solent, continens sinceram doctrinam, de cœna domini, & duabus naturis in Christo. Refutatio Exegeseos Sacramentariæ. Epistola scripta ad Lambertum

Danæum de Exegeſi Recitationum de libro concordiæ, admonitionem Neuſtadianam luculenter confirmantium examen, in gratiam doctrinę Chriſtianæ ſtudioſorum in Academia Lipſica, & aliorum piæ concordiæ amantium, collectum à Ioanne Baleo Theologiæ ſtudioſo.


IOANNES KLAINAVIUS
Eccl. Neuburg. Superinten.
Nascitur anno. 14
Obijt. anno.
Tu qui Klainavi præsentia numina cernis
Quis mage te felix sive beatus erit

IOANNES KLAINAVVIVS
Theologus.

SILIVS Italicus poëta nobiliſſimus graphice, vt omnia, depingit boni nobiliſq; ingenij indolem, quod quidem tale eſſe vult quod poſſit:

Stramine porrectum dure duxiſſe ſub aſtris
Inſomnes noctes, frigusque famemq; domare.

Siquidem in ætate iuuenili certa totius vitæ ſpes concipi, & tanquam ex vnguibus leo diiudicari ſolet, tumq; in primis animo opus eſt Herculeo, quo voluptatum illecebras contemnere, laboreſque patienter ſuſtinere poſſit. Cum verò ea ætas tum maxime fluctuet, & nunc in hanc nunc in illam partem à vitiis impellatur, prudens antiquitas, admodum concinno figmento illud explicare voluit; dum videlicet Herculem poſtquam ex Ephebis exceſſiſſet, in ſolitudinē progreſſum diu meditabundum conſediſſe & deliberaſſe ſecum fingit,

fingit, adhuc autem dubitāti duas mulieres insigni forma & habitu, sed alteram lasciuiore, alteram grauiore vultu apparuisse, vtranque propositis præmiis, illam Voluptatē delitiis & luxu; hanc Virtutem laboribus ad se amplectendam & sequendam eum inuitasse: ipsum verò tandem arduam & asperam virtutis viam, plane faciliq; Voluptatis semitę prætulisse, atque ideò spreta Voluptate, se Virtuti comitē adiunxisse. Recte quidem Hercules & magnanimè, neq; sine tot laborum suorum præmio inæstimabili. Recte & illi quicunque hodie nullos studiorum labores, nullas vigilias lucubrationesq; defugiunt, donec optatam eorum metam contingant, ac velut in portum tutum & quietum ex sæuissima aliqua tempestate tandem appellant. Quorum in numero Ioannes Klainauius præcipue recensendus nobis offertur, qui studiorum suorum finem tam felici successu, tamque præsenti numine consecutus est, vt ipse de sese affirmare non dubitet, se in omnibus actionibus suis gratiam & benedictionem diuinam manifeste experiri, quod hisce ex Psal. 16. versiculis testatum voluit:

Quic-

Quicquid ago aut patior laxis in rebus & arctis,
Præsentem semper conspicor esse DEVM.
Ille meo lateri nunquam non dexter adhæret,
Ne mouear stabiles efficit ille vices.

Adest enim diuina benedictio omnibus quicunque virtutis viam ingressi, fultique numinis auxilio intrepide pergunt: adfuit & illa Reuerendo huic & clarissimo viro dn. M. Ioanni Klainauio, Ecclesiæ Neuburgensis ad Danubium Pastori & Superintendenti vigilantissimo, cuius in ære factam Iconem admodum spectabilem, mentis quoq; honestatem animique virtutes præ se ferre certum est.


HUGO DONELLUS
Iurisconsultus.
Orator
Historicus
Nascitur.
Ipsa licet dotes Themis in te effuderit omnes
Exuperas dotes attamen ipse tuas.

HVGO DONELLVS
Iureconſultus.

HVGO Donellus Iurecōſultus, tantæ autoritatis, tanti iudicij, prudentiæ, facundiæ atq; peritiæ fuit, vt de eo veriſſime dixerit, quiſquis in eum ſequens luſit Diſtichon:

Quod voluit Cicero, Craſſus, Pōpeius, & ipſe
Cæſar, qui nobis præſtet, hic vnus erit.

Ætatem attigit annorum ſexaginta quinq;, non ingenij tātùm, ſed & animi dotibus vir omnium præſtantiſſimus. at enim licet pictor effigiem eius ad viuum plane hic nobis repræſentarit, nuſquam tamen ea exactius, nuſquam verius patebit quàm in tot publicatis lucubrationibus eius doctiſſimis grauiſſimiſque: quæ vt velut animi imago, ſimul cum vultus Icone extarent, operæprecium duximus, ſi & ea ordine ſubiecta proponeremus. ſunt autem hæc: Commentarius in Titulum de Vſuris in Pandectis & ſequentem, ordi-

ne hæc capita iuris complectens: de Vſuris, de nautico fœnore, de Fructibus, cauſa, & acceſſionibus. de mora. Commentarius ad titulum Digeſtorum de rebus dubiis, ad Titulum C. de pactis & tranſactionibus. Commentaria in titulos ſex iuris. Cōmentarius ad Titulum Digeſtorum de præſcriptis verbis, & in factum actionibus. Liber de eo quod intereſt.


PETRUS BELLOIUS THOLOSAS
Ætatatis suæ 47
Si quis honos studijs si gloria debita rectis
Jam tua Beloi te quoq; fama manet

PETRVS BELLOIVS Tolosas siue Petrus Belloinus Cenomannus.

CRypticus noster Iconem quam hic apponimus priuato suo iudicio exaratam absoluerat, præscriptũ ei fuerat nomen PETRI BELLOII Tolosatis, qui anno Christi 1582. ætatis suæ annũ ageret tricesimum primum. At enim cum de eodē & nobis aliquid in medium esset afferendum, nec tamen de Belloio quicquam certi pro tempore affirmare poteramus, PETRI BELLOINI CENOMANNI viri tum doctissimi tum clarissimi eam esse effigiem suspicati, hîc ea scribemus, quæ de eo dici impræsentiarum nobis commodum fuit. tametsi ætate minus conueniant. Fuit autem Petrus Belloinus Cenomãnus, hoc est, ex Lugdunensi Galliæ Celticæ prouincia siue Lombardia oriundus, non literis tantùm & præclara eruditione nobilis, sed & peregrinationibus in remotissimas orbis partes susceptis rerum exoticarum indagator soler-

ſolertiſſimus, quod tum monumentis editis luculenter demonſtrauit, tum æterna nominis ſui celebratione comprobauit. Atq; vt fidem dictis faciamus, videbimus quænam eius lucubrationes doctorũ manibus tritæ in publico proſtent. Sunt autẽ hæc fere eius ſcripta: De aquatilibus libri duo, cũ Iconibus ad viuam ipſorum effigiem, quo ad eius fieri potuit expreſſis. De admirabili operum antiquorum, & rerum ſuſcipiendarũ præſtantiâ liber primus. De medicato funere, ſeu cadauere cõdito, & *lugubri defunctorum eiulatione* liber ſecundus. De medicamentis nonnullis ſeruandi cadaueris vim obtinentibus liber tertius. De arboribus coniferis, reſiniferis, aliis quoque nonnullis ſempiterna fronde virentibus, cùm earundem Iconibus ad viuum expreſſis. De melle Cedrino, Cedria, Agarico, reſinis, & iis quæ ex coniferis proficiſcuntur: promiſit & aliũ librum de arboribus ſempiterna fronde virentibus. De obſeruationibus ſingularium omniũ rerum in diuerſis regionibus viſarum. nempe in Græcia, Aſia, India, Ægypto, Arabia & alibi libri tres gallice excuſi. Liber Gallicus de piſcibus marinis peregrinis. Deque Delphino, &c.

XLV.



Humanos artus rimatur, et astra Driander
Unde gerat famam nominis inde refert.

JOANNES DRYANDER
Medicus Anatomicus & Mathematicus.

IOANNES Dryander aliâs *Eichman*, VVeteranus ſiue Veteraquitanus, fuit ex Haſſia, Medicinæ Doctor præſtans, Anatomicus excellens & Mathematicus clarus, Profeſſor earundem facultatũ fuit Marpurgi, quod ſequenti elogio teſtatur Nigidius ſenior:

Arte Mathematica præcelluit ille Dryander
Et medica pariter nobilis arte fuit.
Ex alta docuit magna cum laude cathedra,
Externis notus Teutonibuſque ſuis.
Præfuit incautæ mira grauitate iuuentæ,
Dum geßit toties ſceptra verenda Scholæ.
Herbarum vires cunctarum nouit, & ægris
Utiliter toties pharmaca tuta dedit.

Ast tam præclarum nihilominus arte Galenum
Momenti spacio sustulit hora breuis.

Obiit Marpurgi anno 1560. 20. die Decembris. Scripsit Anatomen Capitis humani in Marpurgensi Academia publice ab ipso exhibitam. Annuli astronomici structuram atque explicationem. Disputationem quandam Medicam Sphęræ materialis, siue globi cœlestis explicationem Germanam. Cosmographiæ introductionem, cum quibusdã Geometriæ, & Astronomiæ principiis ad eam rem necessariis. Astronomiæ atque Cosmographiæ instrumentum vna cum Canonibus. Pinxit duos globos astriferos, figuris & circulis egregie ornatos. De horologiorũ solarium varia compositione librum fecit. Idem edidit libellum germanicum de thermis Emsensibus, nõ procul à Constantiâ sitis. Librum Petri Aponensis de Venenis recognouit & edidit. Abrahami Iudæi libellum itidem recognitum edidit: vt & Ioãnis Stœfleri Cosmographicas aliquot descriptiones & de Sphæra cosmographica conficienda, cum quibusdam aliis in Ptolemæi Geographiam. Prostat eiusdẽ vniuersalis praxis omnium morborum particularium edita Germanice. De

vsu

vſu inſtrumenti nocturnalis,pro captandis horis ex ſtellarum inſpectu libellus. Aſtrolabij Canones latine. Quadrantis explicatio. Euritij Cordi duo libri germanici de Calculo curando,& de Vrinarum Iudicio editi ſunt ab eodem. De Chriſtiano vſu Medici & Medicinarum libellus germanicus. Libellus de peſte, cui alterum eiuſdem argumenti adiungere pollicitus fuit. Scripſit prę terea quædam,quæ an edita ſint incertum eſt, videlicet Anatomen matricis, vbi quædam neque veteribus neque recentibus obſeruata excutiuntur. De vulgatiſſimi horologij ſolaris (quod Cōpaſſum vocant) ſtructura, vſu,&de magnetis mira facultate, atque aſtronomis neceſſario vſu. De diuerſis rotatis, tam automatis, quam appenſo pondere ſe mouentibus horariis, ferreis ligneiſq;. Librum de abditis rerum miraculis ſub manibus habuit, partim ex ſua obſeruatione, partim ex aliorum ſcriptis iam publicatis, tum priuatim ipſi communicatis.Scripſit & Canones in Sphęram. In organon Ptolemæi de Compoſitione & vſu duos libros. Cylindri in poculo, vtpote in argenteo ſcypho efformandi rationem & vſum. Aſtrolabium toti Europæ inſeruiens, vbi nec opus eſt

 adhi-

adhibere rete, lineam fiduciæ, nec quicquam aliud, nisi prætenue filum, cum nodulo mobili. Quadrantem sexagenarium instrumentum dictum. Quadrantis Apiani copiosam explicationem & vsum. extat eiusdem tractatus de duplici terræ proiectione in planum pro mappis. Scripsit quoque præfationem in profectionem Brasilensem Ioannis Stadij germanice.


ADAMVS LONICERVS Med. Physic. Francf. ad Moenum.
B.
Nasc. Marpurg. 10 Octob. A°. 1528.
Obijt Francf. ad Moen. 29 May. A°. 1586.
Hebarum scribis solerti indagine vires,
Est labor, est multa cognitionis opus. fabr.

ADAMVS LONICERVS
Medicus Phyſicus, & Ciuis Franc-fordij ad Mœnum.

ADAMVS LONICERVS Marpurgi Haſſorum natus, anno 1528. 10. die Octobr. parentem habuit virtute propria & eruditione præclara illuſtrem, *Ioãnem Lonicerum Orteranum* ex comitatu Mansfeldenſi oriundum, profeſſorem trium linguarum in Vniuerſitate Marpurgenſi, cuius Iconem & Natales ſub Numero XXIX. in hoc III. Tomo præmiſimus. *Adamus* ergo à patre omni cura à prima ſtatim pueritiâ, tàm priuata, quàm publica inſtitutione bonis literis imbutus, artium Baculaureus creatur in patriâ Academia anno ætatis ſuæ decimotertio, menſe ſeptimo: Magiſterij verò Lauream ibidem adipiſcitur anno 1545, poſtquam ætatis annũ decimumſeptimum & menſem vnum egreſſus eſſet. Continuato hoc modo ſtudiorũ curſu, anno 1546. à patre miſſus *Franc-*

fordium, quod eſt ad Mœnum, commendatur ipſe iuuenis Viro eruditione, prudentiâ & authoritate graui *dn. Iacobo Micyllo*, tum temporis Rectori & inſtauratori Scholæ illius inclytæ Reip. Francf. à quo in collegã adoptatus Spartam ſuam pro virili exornabat. Verùm dn. Micyllo ob motus bellicos locum mutante, etiam Adamus hic ſub autumnum anni 1547. impetrata à Senatu venia Marpurgum ad ſuos rediit; nec multo tempore poſt, ſimul ipſe & doctiſſimus Caſparus Rodulphus Dialectices in Academia Marpurgenſi profeſſor, à ciuitate Fridenbergenſi, quæ eſt in Tencterorum tractu, ad conſtituendum illic pædagogium inuitantur, paret vterq; perfungiturque eo officio ad Paſcha vſque anni 1550. Poſt Paſcha Marpurgum reuerſus Lonicerus, Ephorum Stipendiariorum ibidem annum vnum agit: eo exacto Moguntiam ad *Doct. Oſterodum Medicum* clariſſimum, vti ſub eo aliqua praxeos medicæ fundamenta poneret, ex parentis ſui conſilio, & commendatione Egenolphi, ſe cõferebat, ibi ergo Doct. Oſterodi filiorum pædagogiam iuxta priuatim adminiſtrans ſtudiorum ſimul & vitæ ſuæ rationem commodè habuit. Poſt biennium

nium reuocatur ab academicis Marpurgum, vt Matheſeos profeſſionem ibi faceret, cui præfuit ſeſquiennium: Interea ſub annum 1554. Doctoratus Inſignia publice collata Marpurgi ſuſcepit, promotore Io. Dryandro Medico & Mathematico, cuius effigiem & ipſam immediatè præmiſimus. Die, quę actum Doctoratus publicum proxime inſequebatur, Nuptias ſolenni feſtiuitate ibidem celebrat cum MAGDALENA virgine honeſta, honeſti & eruditi viri Chriſtiani Egenolphi Hadamarij, ciuis Francfordiēſis (qui primus Typographiam in Rempub. Francfordianam inuexerat) filiâ; ex quo matrimonio anno deinde 1557. 26. Nouembr. die ſuſcepit hic Lonicerus filium illius coniugij ſui primi vnicum, Ioannem Adamum Poëſ. & Med. cand. qui conſultò ſibi hactenus TEVCRIDIS ANNÆI PRIVATI nomen vſurpat, cuiuſque operâ & ſtudio pręſens hoc de Viris illuſtribus Opuſculum, tum alia quædam tàm metrica quàm ſoluta oratione facta & foras data ſunt, ſuo loco enumeranda. Doctoratus itaque Matrimoniique ſolennitatibus, vno actu ſimul, vt diximus, peractis Adamus Lonicerus euocatur per literas academiæ Moguntinenſis, ad Me-

dicinę professionem ibidem suscipiendam. Quare mathematicâ professione Marpurgi resignata, discedit inde cum noua nupta, & ad socerũ suum Egenolphum Francfordium diuertit, descensurus postridie secundo Mœno Moguntiam. Accidit verò vt ea nocte, qua Francfordium venisset Lonicerus, fatis cōcederet Doct. Ludouicus Graphius Medicus illic ordinarius, vnde Egenolphus genero consulit, vt per dies aliquot Francfordij subsistat, non ingratum fore Senatui fortuitum eius interuentũ, fidem simul facit, si ita eueniat, vt Senatus operâ Loniceri vti vellet, se Egenolphum nullo negotio ab Vniuersitate Moguntinensi dimissorias impetraturum: accidebat id ipsum autē peropportune ipsi etiam Egenolpho, vt qui generi operâ in negotiis typographicis cōmodius ita vti posset, quippe qui iam ante eius fidem & diligētiam in corrigendis prælorum operis aliquandiu expertus esset. Hac occasione Lonicerus mediante socero suo Egenolpho, ab inclyto Francfordiensium Imperialiũ Senatu medicus ordinarius honesto oblato stipendio adoptatus est, anno 1554. Octobr. die 4. Quam stationem summa cum fide, nec sine gloriâ strenue defendens

defendens ad annos triginta duos continuos, tandem ſine optato vitam volens clauſit anno 1586. 19. die Maij. Vir præclara eruditione, reique medicæ peritiâ non ſuis tantùm conciuibus, ſed & exteris commendatus: Ciuis autem ſuæ Ciuitatis bonus, honoratus, & ſpectabilis. Edidit is Arithmetices introductionem Latinam. Aphoriſmos Hippocratis à Foreſio explicatos publicauit. Quid in re herbaria præſtiterit, teſtantur tum Botanicon, tum Hiſtoria plantarum diuerſimodè ab ipſo latine ſcripta, typiſque Egenolphianis edita, quæ vtraque ab Euritio Cordo ipſe ſtudioſus olim vt plurimùm exceperat. Teſtatur & Herbarius vernacula lingua ſub eius nomine publicatus, quem Eucharius Röſlein, eiuſdem Reipub. Francf. Medicus ordinarius prius dum viueret, pro Egenolpho aliquoties editum adornauerat, Lonicerus verò poſtea toties recudendum, probe reuiſum & iuſta portione auctum bono iure ſuum fecerat, vt qui & ipſe cohæres eſſet inter Egenolphicos. Atq; hæc de Adamo Lonicero Medico Phyſico, & Ciue Francfordiano.


CL. PTOLOMÆUS ALEXANDRINUS Mathematicus.
Nasc. Alexandriæ
Aº.
Obyt
Aº.
Sustinuit coelos humeros fortissimus Atlas,
Jncubat ast humeris terra polusq; tuis

CL. PTOLOMÆVS ALExandrinus Mathematicus.

CLAVDIVS Ptolomæus, natione fuit Ægyptius, patria Pelusiensis, floruit sub Marco Antonino Imp. Romano, clarissimus artium liberalium, & græcarum literarũ studiis Alexandrię. Primus omnium apud Græcos cœli rationem accuratius diligentiusque explicuit. Instrumēta quæ ab Hipparcho inuenta erant, demonstrauit clarius. Princeps itaque doctrinæ Mathematicæ iure fuit habitus, in Astrologiæ enim scientia nulli secundus erat. Is monumentis ingenij & doctrinę relictis pene diuinis mortuus etiamnum inter mortales viuit, æterna gloriæ laude victurus perpetuò. Scripsit Geographiæ libros octo græcè excusos. Item magnæ Constructionis mathematicę, vulgo Almagestum vocant, id est, perfectę cœlestiũ motuum pertractationis libros XIII. Idem opus Latine fecit Georgius Trapezuntius, quod Lucas Gauricus recognouit, cui accesserunt annotationes Erasmi

rasmi Osvvaldi Schreccesuchsij. Scripsit præterea de iudiciis astrologicis, aut, vt vulgo vocant, quadripartitæ Constructionis libros 4. quorum duo priores à Ioachimo Camerario trãslati sunt. Centiloquium, id est, centum sententias, quæ à Iouiano Pontano trãslatæ sunt. Itinerarium stellarum à Nicolao Leonico latine redditum: quæ cum aliis quæ quidem latine extant, vno volumine excusa sunt Basileæ. Scripsit item Apotelesmatum lib. 4. De Musica libros 3. Eiusdem Geographici Libri latine excusi sunt cum Indicibus duobus, quorum adminiculo veterum simul ac recentiorum locorum situs facillima ratione in tabulis depictis deprehenduntur, per Conradum Lycosthenem Rubeaquensem: Præfixa est etiam Epistola, in qua de vtilitate tabularum Geographicarum ac duplicis Indicis vsu late disseritur, eodem authore: item tabulę nouæ, quę hactenus in nulla Ptolomaica editione visæ sunt. Venetiis Geographia Ptolomæi Italice excusa est in 8. Petro Matthiolo Senensi interprete, cũ tabulis elegantissimis & nouis quibusdam in ære sculptis. Eiusdem planisphærium latine excusum est. Claruit circa annum 140. Scripsit Regulas artis Mathematicæ

maticæ græcè & latinè, quas Eraſmus Reinholdus explicauit. Harmonicorum libros tres ab Antonio Hermanno Gogaua in latinam linguam conuerſos. De prædictionibus aſtronomicis libros quatuor à Philippo Melanchthone in latinā linguam tranſlatos. Geographiam cum cōmentariis Ioſephi Molcij & tabulis veteribus atq; nouis typis æneis. Habentur in Bibliotheca Imp. Viennæ Claudij Ptolomæi ſententiæ, ſiue de vtilitate librorum, in octauo manuſcriptæ. Proſtat quoque Geographiæ editio Baſileæ, in qua tabulis omnia nomina locorum exprimuntur, quæ in Ptolomæi Geographicis libris habentur. Eleganter in eum cecinit Bruno Seidelius hiſce verſibus:

BRVNO SEIDELIVS.

Me cœli ſummo ſtudiorum iure parentem
Dicas: nota mihi tota Matheſis erat.
Collegi, quod in his docuerunt artibus omnes,
Ac ſunt ingenio multa reperta meo.
Conſcripſi totum doctrinæ corpus: vt inde
Qui veros fontes optat habere, petat.

XLVIII.


NICOLAUS COPERNICUS Torunæus Borussus, Mathemat. Nat. Aº. 1473. Ob. 1543.
Non docet instabiles Copernicus ætheris orbes,
Sed terræ instabiles arguit ille vices

NICOLAVS COPERNICVS
Turunæus, Mathematicus.

NICOLAVS Copernicus Torunum in Boruſſia patriam nactus, anno 1473. in Mathematicis ſtudiis adeo excelluit, vt in ſuo genere quo nimirum Ariſtarchi Paradoxa ſecutus fuit, facile princeps habendus ſit. Ariſtarchi enim Samij iſtius Paradoxa amplexus Terrã mobilem, Solem in medio vniuerſi immobilem non tam re & veritate, quam ſpecie quadam, & vt ſuam doctrinam ſaluaret, ſolertiſſimus conſtituit. Præter ſtudium Mathematices fuit vir inſigni pietate, virtute ſpectata, & morũ humanitate ſumma præditus. Is dum annũ iam ſeptuageſimum ageret, tandem ſatur vitæ laborumq; ex hac mundi inſtabilitate, ad immotam illam cœleſtemque æternæ lucis contemplationem volens concęſſit anno 1543. Scripſit Reuolutionum libros, quibus terram moueri aſſeritur.

Fecit & Canonem triangulorum cũ tabula, &c. Ornarunt eum ſuis elogiis:

NICODEMVS FRISCHLINVS.

Quem cernis viuo retinet Copernicus ore
Cui decus eximium formæ par fecit imago,
Os rubeum, pulchriq; oculi, pulchriq; capilli,
Cultaque Apellæas imitantia membra figuras.
Illum ſcrutanti ſimilem, ſimilemque docenti
Aſpiceres, qualis fuerat cum ſydera iuſsit
Et cælum conſtare loco, terramque rotari
Finxit, & in medio mundi Titana locauit.

BRVNO SEIDELIVS.

Arctoo mea clara fuit doctrina ſub axe:
Eſt vbi Sarmatico Pruſsia iuncta ſolo.
Ipſe noua cæli motus ratione notaui:
Certior hæc priſca regula noſtra fuit.
Omnibus at doctis hæc fundamenta probaui:
At mea te quædam nunc Paradoxa mouent.


PHILIPPUS DE MONTE Belga
DD Max & Rod II Jmpp Muſici Canon & Theſaur Cameracenſis
Clarior ut ſu pero reſonaret in æthere Pſalte
Fixit in hoc Montis vertice Diva pedem.

PHILIPPVS DE MONTE Musicus.

MVsica antiquitùs apud Græcos tantæ venerationis fuit, vt idem Musici, & Vates & Sapientes iudicarentur: quid enim homini conuenientius, quàm quem DEVS opifex mundanę totius machinę, ad harmonicos numeros effinxerit, vt & idē harmonia præcipue delectetur, animetur, excitetur. Conuentum illum orbium cœlestium quis est qui ignoret? hinc tripudia, hinc choreæ, hinc saltationes quasi diuinitùs in hominū societatem demissæ & irrogatæ sunt. Nam cum antiquitas spiritus illos siue angelos, vt theologi loquuntur, qui orbes planetarum rotant, coleret vt DEOS, excogitauit quendam corporis nostri motum in honorem Deorum per imitationem, & perinde etiam concentum, nam saltantes in chorea progrediuntur duobus passibus, deinde regrediuntur per vnum, & postea subsistunt cum quodam gestu corporis, quod ad illorum motuum videlicet

cet cœleſtium imitationem factitarunt; his inſeruit concinna Muſices modulatio, & hinc eſt ꝙ ſaltatio & Muſica, & antiquiſſima eſt, & ſanctiſſimos grauiſſimoſque viros in diuinitatis honorem oblectauit. Dauidem enim regem antè arcam fœderis cantaſſe & ſaltaſſe ſacra refert Hiſtoria. Recte Ouidius: Si vox eſt, canta: ſi mollia brachia, ſalta. & in eodem: Brachia ſaltantis, vocem mirare canentis. Quæ cū ita ſint quam non merentur ij laudem, qui in hoc ſtudij genere præ cæteris humano generi gratum conſultumque fecerunt, atque vt veteres illos artifices ſilentio prætereaın, quis neſcit quantos hæc ætas noſtra in hac arte magiſtros protulerit: inter quos vel inter præcipuos erit is cuius Iconem ad viuum effictam hic appoſuimus: videlicet admodum Reuerendus & præclarus Vir, dn. Philippus de Monte Belga, DD. Maximil. II. & Rodulphi II. Rom. Impp. Chori Muſici præfectus, Metropolitanæ Eccleſiæ Cameracenſis Canonicus & Theſaurarius, &c. in cuius effigiem verè, & eleganter cecinit, quiſquis ſequentis Diſtichi autor fuit:

Cernimus excelſum mēte, arte, & nomine Montē,
Quo Muſæ & Charites conſtituere domum.

Teſtan-

Teſtantur id tot præclara artis ingeniiq; pene diuini ipſius monumenta, quibus ille tum famæ ſuæ celebrationem, tum artis honorem magnifice aſſeruit: ſunt autem hæc: Madrigalium libri duo, quinque vocum. Miſſa. Item Gallicæ cantiones 5.6.& 7. vocum. Sacrarum Cantionum cum quinque vocibus liber quintus, &c.


NICOLAUS MACHIAVELUS FLORENTIN'
B
Nasc. Florentiae.
Ao.
Obiyt
Ao.
Supremum per te nacta est Prudentia culmen,
Ulterius nec quo progrediatur habet.

NICOLAVS MACHIAVELLVS *Florentinus.*

NICOLAVS Machiauellus Florentiæ in Italia natus, vixit ætate Philippi Strozij & Clementis VIII. pont. max. Vir summo iudicio, vsque adeò vt post hominum memoriam nemo extitisse tantus existimetur, cum quo Machiauellus suo quodam modo cōferri nequierit. Historiarum omnium tantam cognitionem habuit, vt ceu rebus omnibus gerendis interfuisset, causas, consilia, progressus, euentusque omnium in animo promptos haberet: quæ res illi vnâ cum acutissimo ingenio coniuncta, ad Reip. administrationem, vniuersumq; vitæ politicæ vsum, tantum momenti attulit, quantum ratio cum experientia coniuncta, vnquam alicui in aliqua arte aut exercitatione prodesse potuerit. In consiliis capiendis ac rerū suscipiendarum deliberatione, solus videtur Historiæ vsum intellexisse: tanta scilicet fuit eius solertia & industria in cōferendo domestica exempla, cum

peregrinis, præſentia cum futuris atque præteritis. Similia cum ſimilibus, vt ex præteritis rerum futurarum euentus præuidere perſæpe potuerit. Et quid multis opus eſt, vnũ ſufficit nobis argumentum, eius *Diſputationes*, quas *Diſcurſus* appellauit, de rebus à Tito Liuio prima DECADE ſcriptis, in quibus antiquiſſimam illam veterum Romanorum virtutem tanquam in compendio comprehenſam expreſſit, ad imitandum propoſuit, & ob quas cauſas noſtra ætate eiuſmodi prę clara facinora nuſquam patrentur tam euidenter demonſtrauit, vt totius Hiſtoriæ ſuccum in iis comprehendiſſe videatur. Adeò ſcilicet, vt earum lectione, induſtrius Lector, qui vir bonus eſſe velit, ad vitæ politicæ vſum, plus vtilitatis, cognitionis ac experientiæ breui temporis ſpacio ſibi comparare poſſit, quam ſi multos annos in euoluendis libris de republ. ab aliis quibuſcunque authoribus ſcriptis, ſeſe macerauerit. Quæ cum ita ſint, tantumque fuerit *Machiauelli* ingenium atque virtus, quid mirum ſi aliqua eius peculiaria conſilia à toto propemodum mundo reprehendantur, omneſq; clamitent, ſi quid callidiori conſilio in orbe Chriſtiano geſtum eſſe videatur,

artes

artes illas esse Machiauelli! Equidem, *omne animi vitium tanto conspectius in se crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.* At verò cum de contrariis idem sit iudicium, quis vetat quo minus & hic Lectori suum iudicium sit liberum, vt dum contrariorum consiliorum rationes ostenduntur, doceturque male, impie, hostiliter agere, simulac ea in mentem veniant quæ econtra bene, pie, amice, prudenter fieri solent. Hoc enim doctrinæ genere etiam Machiauellum vsum in libris de Repub. & in eo veteres omnes superasse nemo bonus dubitat, adeò vt ex eorum lectione longe maior rerum cognitio comparari possit, quam si vel diuini Platonis libros de Republ. vel summi ipsius Aristotelis, aut alterius cuiusquam Politica legeris; cognoscere autem hinc licebit non bonorum tantum, sed etiam prauorum & callidorum consiliorum rationes: & vt summatim dicam, Bona, Mala, Pia, Impia, Callida, simplicia, sapienter stulteq; facta, omnis generis plurima. atque hæc quidem quæ hactenus recensui præfatus erat ille, qui eius operum & versionem ex Italico, & editionem adornauerat. Sunt vero etiamnum superstites viri boni, graues & fide di-

gni, qui cùm eius notitiam in Italia familiariter habuerint, de eodem ingenue teſtimonium perhibere nõ verentur, quod fuerit nimirum vir ſtupendæ eruditionis & prudentiæ, quin vitæ integerrimæ, morumque innocentia inſigni, & pietate ſumma. Sunt autem Machiauelli opera, quę Italico idiomate ipſe conſcripſit, partim politica, partim Hiſtorica, partim denique de ratione bellum gerendi, inter hæc Diſputationem de Rep. libros quatuor primùm ex Italico vertit iam olim *Syluester Telius Fulginas:* idem etiam latinum fecit Machiauelli librum de Viri Principis inſtitutione. Scripſit Machiauellus de re militari ad *Laurentium Strozam Philippi filium* lib. 7. è Tuſco in latinum tranſlatos per *Joan. Morelium Pariſinum.* Fecit Comœdiam Italicam *Clizia* inſcriptam. Extat eiuſdem Hiſtoria ad ſanctiſſimum patrem Clementem VIII. Italice: extat & de Senatore tractatus latinus. *Contra Machiauellum ſcripſit Stephanus Junius Brutus Celta* librum, cui titulum fecit Vindicię contra Tyrannos, ſiue de principis in populum, populique in principem legitima poteſtate. Fecit & tractatum de ma-

de magiſtratus, & ſubditorum erga magiſtratus *Alphonſus Meneſius Benauides Tarraconenſis* cum Elegia parænetica ad Galliam.

F I N I S.

INDEX

EORVM, QVI III. HOC TOMO CONTINENTVR, cum Diſtichis ſingulorum Iconibus ſubiectis.

1. Albertus Magnus Bolſtadius.

Magnus es, at maior fieri dum Alberte recuſas,
Diſpeream ſi quid maius hic orbis habet.

2. Æneas Syluius.

Vt pius Æneas, vt & alter Syluius eſſet,
Ductor & Oenotriæ Paſtor in vrbe fuit.

3. Hadr. Cardinalis.

Orbis Pontificem ſummum me maximus Orbis
Cæſar, pro meritis gratior ipſe facit.

4. Georgius Buchananus Scotus.

Scotia ſi Vatem hũc gelidam produxit ad arcton,
Credo equidem gelidi percaluere poli.

5. Michaël Hoſpitalius.

Eſſet qui Galli dignus moderamine regni,
Inuentus nemo eſt hoc MICHAELE *magis.*

6. Philippus Melanchthon.

Corpore paruꝰ erat ſed maximꝰ arte Melãchthon,
Teutoniæ Phœnix & Philomela fuit.

7. Iulius

7. Iulius Scaliger.

Julius hic vultu est Cæsar, sed Scaliger ille,
Quo prius ingenio nil animove fuit.

8. Iosephus Scaliger.

Jlle simul Musas & Phœbum scripserat ipsum
Qui scribit nomen, clare Josephe, tuum.

9. Paulus Scalichius.

Omnia qui nosti diuina humanaque sensa,
Dic age quo fato Paule perite iaces?

10. Carolus Vtenhouius.

Ecquid Utenhouio debetur prima canentum
Gloria, quo Phœbo haud gratior vllus erit.

11. Petrus Victorius.

Victor es, & vincis Musis & Apolline dextro;
Quin age Parcarum vincere claustra studes.

12. Ioannes Sambucus.

Excitat & sanos scripsit Sambucus, & ægros
Restituit medicâ maximus arte, manu.

13. Hartuicus Smidenstetus.

Ore Smidenstetus mulcebat pulpita & aulas,
Guelfius Amphion, & Linus alter erat.

14. VVolfgangus Lazius.

Lazius Historiam Regumq; Ducumq; recensens,
Associus vixit Regibus & Ducibus.

15. IOACHIMVS VADIANVS.

Phœbus vtrumq; tibi dederat Vadiane, canendi
Arte simul polles, Pæonis arte simul.

16. HENR. MEIBOMIVS.

MEIBOMIO tantum debet schola Julia Vati,
Maiori quantum Leucoris alma suo.

17. Helius Eobanus Hessus.

Primus Eobanus patriis qui lusit in oris,
Vir simul & Vates optimus ille fuit.

18. Matthæus VVesenbecius.

Docte VVesenbeci Iuris diuine sacerdos,
Te nemo hoc docuit rectiùs aut meliùs.

19. Ioannes Fichardus.

Jus Musis, Musas exornas iure Ficharde
Consilio prudens, eloquioque potens.

20. Tiberius Decianus.

Quæ responsa dabat pro iure Tiberius, illa
Suada, Themis, Pitho consuluere prius.

21. Fran-

21. Franciſcus Hottomannus.

Rectiùs vt iuris nodos euoluere poſſes,
Te magis Hiſtoriæ nemo peritus erat.

22. Michaël Teuberus.

Nil natura tibi, tibi nil fortuna negauit,
Vtraque muneribus te coluêre ſuis.

23. Hieron. Mercurialis.

Et Sol & Phœnix medicorum Hieronymus, illo
Conſpicuus vultu Mercurialis erat.

24. Petrus Andr. Matthiolus.

Herbarum vires non rectiùs edidit alter,
Nec mage te clarus hac ſuper arte fuit.

25. Ioannes Langius.

Quantus in arte foret Phœbæa Langius, ipſa
Scripta docent toto publica facta polo.

26. Ianus Cornarius.

Per te nunc Latium Cous luſtrauit Apollo,
Teq; colit Coum Teutonis ora ſuum.

27. Io. Crato à Craftheim.

Cæſaribus miſcens trinis CRATO *pharmaca, iure*
Vnus Cæſaribus imperat ille tribus.

28. Burchardus Mithobius.

Quid te Mithobi melius, quid doctius vsquã est,
Ipse tuo ridet Phœbus in ingenio.

29. Ioannes Lonicerus Senior.

Tres pariter Linguas doct⁹ Lonicerus ad vnguẽ,
Orator, Vates claruit, atque Sophus.

30. Ioannes Hussus.

Cantibus & dulci vincens modulamine cygnos,
Rex inter cygnos candidus Anser erit.

31. Hieron. Pragensis.

Quod fueras magno diuine Philippe Luthero,
Husso Pragensis hoc fuit ipse suo.

32. Martinus Lutherus.

Felix Vate tuo Germania, quo duce constat
Libertas populis relligioque tuis.

33. Ioannes Æpinus.

Pastor in Hammonis sacra pabula præbuit vrbe
Æpinus gregibus, Rex pie Christe, tuis.

34. Andreas Gerardus Hyperius.

Hyperius sacros felix exponere libros,
Claruit eloquio vir pius, ore grauis.

35. Caspa-

35. Caſparus Cruciger.

De Cruce qui clarum nomen Caſpare mereris,
Militiæ tantæ ſignifer ecquid eris?

36. Iuſtus Ionas.

Iuſtior vt Iona te non foret alter, vtrunq;
Sacrorum atque fori ius tibi Iuſte paras.

37. Georgius Maior.

Quid maius Maiore illo, quid dignius ipſo?
Qui facienda facit, quique docenda docet.

38. Matthias Flacius Illyricus.

Scire meum vis dogma: homo totus culpa ſcelusq́;
Quid blateras, vtrum ſic Manichæus ero?

39. Paulus Eberus.

Ingenio, Virtute, Fide, ſimul ore diſerto
Præclaros inter clarus Eberus erat.

40. Ioan. Matheſius.

Quam præ te ferres doctrinam docte Matheſi,
Præ ſe fert ipſum nominis indicium.

41. Nicolaus Selneccerus.

Multa legis, ſed plura doces, quin plurima ſcribis,
Selneccere, animæ nectar & ambroſia.

42. Ioannes Klainauius.

Tu qui Klainaui præsentia numina cernis,
Quis mage te felix, siue beatus erit.

43. Hugo Donellus.

Ipse licet dotes Themis in te effuderit omnes,
Exuperas dotes attamen ipse tuas.

44. Petrus Belloius.

Si quis honos studiis, si gloria debita rectis;
Iam & tua Belloi te quoque fama manet.

45. Ioannes Dryander.

Humanos artus rimatur & astra Dryander,
Unde gerat famam nominis, inde refert.

46. Adamus Lonicerus.

Herbarum scribis solers indagine vires,
Est labor, est multæ cognitionis opus.

47. Cl. Ptolomæus.

Sustinuit cœlos humeris fortißimus Atlas,
Incubat est humeris terra polusque tuis.

48. Nicolaus Copernicus.

Non docet instabiles Copernicus ætheris orbes,
Sed terræ instabiles arguit ille vices.

49. Phi-

49. Philippus de Monte.

Clarior vt ſupero reſonaret in æthere Pſaltes,
Fixit in hoc Montis vertice Diua pedem.

50. Nicolaus Machiauellus.

Supremum per te nacta eſt Prudentia culmen,
Vlterius nec quo progrediatur habet.

FINIS.

Impreſſum
FRANCFORDII AD MOENVM,
Typis Matthæi Beckeri: impenſis Hæredum Theodori de Bry.

ANNO M. D. IIC.


IV PARS
ICONVM VIROS VIRTVTE ATQVE
ERVDITIONE ILLVSTRES repræsen-
tantium, quorum alij inter vivos esse
jam olim desierunt, alij vero nunc quoq
vitali lumine honorum et dignitatum
suarum perfruuntur gloria
Natalium eorundem breuis & succincta notatio,
singulis Eiconibus adiuncta Distista
item passim addita, opera & studio
In ære recens scite facta & forûs data, per hæredes
Theodorj de Brÿ Leod. Franfordÿ ad Moenū.
ANNO MDXCIX

LECTORI SPECTATORIQVE, AMICO, CANDIDO, BENEVOLO, PIO, S. P. D.

NIHIL mortalibus optabilius, quàm placere Deo immortali, atque iuuare mortales, tàm qui nunc ſunt, quàm naſcituros omnibus ſæculis, & relinquere aliquid cum è vita exceditur, quo non ſine ſumma laude vixiſſe teſtatum fiat. Hoc animis ſuis reputãtes tot illuſtres animæ, quorum hîc effigies damus, partim in DEVM tanta pietate extiterunt, partim tanta in homines beneficentia, atque meritorum induſtria, vt vixiſſe eos nunquam pœnituerit, quin vt fama ipſorum immortalis omnem mortalitatis labem penitus illis abſterſerit. Hinc DEO nunc quoque viuant genioque ſuperſtiti, atque ſtudia quæ in terris proſequebantur vegeti, nunc etiam in beatorum ſedibus repoſiti plene beateq; percolunt iu-

uantque, placentes DEO immortali, & mortalibus bene fieri cupientes, omnique posteritati recte consultum, secundum illud poëtæ: *Quæ gratia currûm Amorumque fuit viuis ea cura sepultos Prosequitur, &c.*

Hisce itaq; studiis illi veram amplamq; nobilitatem adepti, maxime quidem inter mortales clarent, adeo vt eorum Vitæ in exemplum omnibus veniant, quoniam ab iis & studia literarũ, cultusque diuinus, atque respublica omni ope adiuta & exculta fuerunt, si .n. vel ad extremas orbis oras oculos conuertas, opus aliquod egregium horum Minerua elaboratum videris, pacisq; commoda & aucta & exornata intelliges. Vnde laurea illis æterna parta, laurea, inquam, & Ducum & Vatum ornamẽtum: Duces enim militiæ suæ maxime strenui, Vatesq; diuini extiterunt, extantque, donec grata posteritas eorum monumenta in præsens deueneratur, deuenerabiturq; in venturum.

Viros itaq; hosce sapientia claros, iustitia cõspicuos, pietate integritateq; præditos, totam Mundi machinam ita illustrare videmus, vt si quando radios in posterorũ mentes immiserint, proh supreme Iupiter, quantus subito inde fulgor emicat! quæ mẽtis effulgescit claritas! Hęc nos intuamur luminaria, horum illustremur splendore atq; lumine, hæc mentis nostræ tenebricosos illuminent recessus, sitq; hinc, ex quo incãdescat ingenii nostri scintilla ad famæ inflammationem longe lateq; se populariter spargentem.

Quis enim *vetat opposito lumen de lumine sumi?*

Scenam vero quam hic exhibemus, dædalam atq; omnium omnino personarum esse cupimus, in quam omnium disciplinarum artifices producantur, ab aliis atq; aliis iam ante hinc inde descripti, hinc Theologus, quod multa cũ deuotione veneretur, scrutetur, hinc Iuriscõsultus, quod cõfidenter alleget, requirat, hinc Medicus, quod dispẽsare velit, sapiẽter eligat: hinc

sit & Astronomo, ad quod tanquã Cynosuram sua dirigat, hinc quod imitetur Historicus, astruat. at nec diuinũ Poëtarum genus silentio prætereo, hinc enim & illis erit œstrum citatius, feliciusq; se in Deorum commercia afferent, quando DEVS præsens pectora eorum concutit numine plena atque spiritu æthereo incalescentia. Vnde non immeritò Poësis omnium disciplinarum consummatio erit, quæ DEOS pariter, quæque homines afficit, quæque prodesse simul, simulque delectare satagit in omnibus, de qua eò liberius præ cæteris hic agere placuit, quod ea cæterarum omnium coronis sit, quodque plus delectationis atque perfectionis, imò diuinitatis in se contineat, quàm quæque reliquarum, quod vel in vnico exemplo facile patebit, in fabula nimirum, quæ toto cœlo notissima ita à Galeotto explicatur: quæ Mulciberis dolis Martemque Veneremq; captos tenuit. Mars siquidẽ & Venus, indicio Solis in adulterio retibus Vulcani deprehensi, atq; ab omnibus conspecti, abstrusam Mathesin continent, atque ex intimis Matheseos penetralibus originem trahunt, adulterium enim publica pœna plectitur, & adulterium facit Martis Venerisq; in Tauro cõiunctio, & hæc est illa ficta concatenatio: ex Tauro Venus in Leonem mittit Antiscium, Leo est Solis domicilium & signum igneum, & hinc Solis indicium, & opera Vulcani, quę retia fecerunt. Vulcanus enim ignem significat, vt coitus Martis & Veneris in Tauro, vbi Luna exaltatur, amantium complexum efficit, quem Poëtæ finxerunt, laqueus vero & retia sunt Veneris antiscia in signum igneum iacta, & huius adulterii index Sol; nam Leo calidus antiscio Veneris inflãmatus, simile enim simili additum facit furere, hoc adulterium publicauit, domus enim Solis, Leo, qui cum de trigono igneo sit, Vulcanum retia machinantem sub figmento continet, & hoc pacto totius mali causa in Solem reiicitur, à domicilio enim eiusdem deprehen-

ſio & publicatio adulterii manauerunt. Hiſce & ſimilibus fabulamentis antiquitas plurimum oblectata fuit, ſunt enim res poëticæ vt quædam picturæ, vt pictura poëſis erit, &c. item pictoribus atque poëtis, &c. at ex rebus pictis & fictis ſenſa eligere, hoc eſt ſapientis opus. atq; hæc fuit omnium diſciplinarū conſummatio, hoc ſcenam inſtructiſſimam producere, hoc mortalibus atque immortalibus prodeſſe atque placuiſſe, hoc cum ſumma laude ſibi poſteriſq; vixiſſe, hoc deniq; eſt exemplum aliis relinquere, quo veluti Miltiadis trophæis excitetur Themiſtocles dormitans, quoq́; excitentur ſtudioſi, Muſarumque cultores, quibus vti placeamus ea in parte, hunc quoque quartum Iconum Tomum vltro volentes iiſdem deferimus.

I. A. L.

Ad Magnificum,

NOBILISSIMVM, STRENVVM, CLARISSIMVMQVE HEROEM, dn. IOAN. IAGEMAN in Hardegssen & Göttingen / Reuerendissimi, Illustrissimi, potentissimique Domini, dn. HENRICI IVLII, postulati Episcopi Halberstadiensis, Ducis Brunsuic. & Lunæburgen. &c. CANCELLARIVM amplissimum, ac Consiliarium intimum, I.C. Dominum & Mecœnatem suum omni cultu deuenerandum.

DEBEBAM IAGEMANNE tibi hoc, ô Nobilis HEROS,
Quod vitæ reliquum continet omne meæ.
Qui res infractas, & sortis paginam vtranque
Expertum, solido vis stabilire loco.
Iamque meos adeò victu tectoque receptas:
Hei mihi cur grata nullus ab arte ferar!
Id voluens, certæ indicium debere fatebar
Mentis, & officij signa probanda mei.
Iamque animi fidens præsentem rite libellum,
Optabam Genij symbolon esse boni.
Sed quia nec meritis bene responderet, & ipse
Per se nil præter-quàm leuidense foret;

Ille

Ille quidem tenebras iaceat demersus in imas,
Splendida nec tanti viderit ora viri.
Forte mola salsa sed enim quia sæpe litamus,
Lucida thuricremos cum negat ara focos.
His etiam ô studiis iam nunc minus asper adesto,
Atque ipso dignum te quoque finge DEO.
Sic tibi perpetuò felicia sydera currant,
Rebus & aspiret cœlitus aura tuis.
In te Magnanimi sic res & cura recumbat
Principis, à GVELPHIS *qui tulit omē auis.*
Quo neque Germanas generosior exit in oras,
Fortior aut patriæ rebus adesse velit.
Sin minus: & pergis virtute accendere famam,
Et merita officiis accumulare nouis.
Nos equidem ingratos coges periisse, sed ipsum
Te mage Magnificum, Munificumq; facis.

Ioan. Adamus Lonicerus,
aliâs Annæus Priuatus,
Ciuis Francfordien.


IANUS DUZA Dominus a Nortwick Poeta & Orator
B
Nasc in
Ao
Ob
Ao
Nobilitas cui docta placet, cui nobile Carmen,
Ingenium Duzæ nobile semper amat.

JANVS DVZA Dominus à Nordouick.

IANI DVZÆ Nordouicis Vitam huic Proſopographiæ inſerturi, multa præclara equidem, tum de tãti viri generoſa proſapia, atq; virtutibus verè heroicis, tum de eruditione præclara, atque excellenti in re poëtica exercitatione ſeſe offerrent, ſi oratione noſtra nimis ſterili, vberrimã illius ingenij meſſem metere valeamus: ex viua vero icone de eo cuiuis liberum potius iudicium relinquemus, quam aut parum ſufficientia, aut parum pro dignitate faciẽtia afferamus. Celebrant eum monumenta ſua nobiliſſima, inter quæ ſunt, Notæ ad Saluſtij Hiſtoriarum libros doctiſſimę, & prę cidanea pro Q. Valerio Catulo; celebrant eum ingenioſiſſima politiſſimaq; carmina, quæ totis vo-

 lumini-

luminibus edita ab ipſo in publico proſtant, quibus & viuus ſibi illuſtre decus comparauit, nominiſque ſui celebrationem ad omnem poſteritatem tranſmittet.

Vir & Heros omni memoria digniſſimus tũ ex maiorum meritis, tum ex virtute propria, quod doctiſſimus Arrias Montanus altius animo perpendens, ſuo quoque eloquio eum præclare exornauit, quod tale eſt:

Nobilis & genere eſt, & carmine Duza iocoſo
Moribus integris nobilis ille etiam.
Diſpeream mihi ni ſemper placuitq; placebitq;
Ingenium purum, doctaque Nobilitas.

Quod elogium vel vnicum abunde nobis ſatisfaciet. Quæ enim maior laus quam à laudato atque docto laudari celebrariq;, homini contingat ſuperſtiti?

A 3



MODIUS hic modium Juris compleverat omnem,
Quam Vitæ modius plenior ante foret.

FRANCISCVS MODIVS
Brugensis Nobilis I.C. & Poëta.

FRANCISCVS MODIVS Brugis in Flandria natus & genere & ingenio nobilis, minime fortunæ bonis cõtentus fuit, sed virtute atque eruditione pręclara, inter summos literarum antistites reponi meruit, iuuenis multa aduersa atque adeò vtranque fortunæ paginam expertus, patronis tamen excellentibus vsus, præcipue verò Neustettero, cuius in poëmatibus suis passim honorificentissimam mentionem facit, miro fortunæ genio euasit, Virtus enim & probitas magnam sui admirationem etiam apud ignotos parit, propterq́; virtutem & probitatem diligimus eos, quos nunquam vidimus, siquidem arctiora virtutis vincula sunt, quam sanguinis, & omnis bonus bono proxime cognatus est propter animorum similitudinem, ex qua sola honestæ voluptates, sententiæ, actiones, omnisque

que recte viuendi ratio proficiſcitur: in hac enim ſatis eſt ad bene viuendũ, ſatis etiam ad beatè, ſatis vt fortiter viuamus, etiam vt magno animo, & quidem vt nulla re egeamus, ſemperque ſimus inuicti: vt nihil pœniteat, nihil deſit, nihil obſtet: ideoq; ipſa etiam ſibimet eſt merces pulcherrima, ipſa abunde ſui præmium eſt, quicunque demum euentus cõtingat: adeò vt vera laus veræ virtuti debeatur, eamque gloria tanquam vmbra neceſſariò ſequatur: virtus enim omni culpa carens nihil præter ſe ipſam ad ſe pertinere cenſet, vnde recte Claudianus:

Ipſa quidem Virtus precium ſibi, ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus vllis
Erigitur, plauſuue petit clareſcere vulgi,
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis:
Diuitiis animoſa ſuis, immotaque cunctis,
Caſibus, ex alta mortalia deſpicit arce.
Hanc tamen inuitam blande veſtigat, & vltro
Ambit honor, docuit toties è rure profectus,
Lictor, & in mediis Conſul quæſitus aratris.

Hoc animo, hiſce moribus Modius noſter extra omnem fortunæ tumultuãtis aleam euectus

ctus tantum in Muſarum Virtutiſque exercitiis confirmatus præſtitit, vt poſt funera etiamnum ſuperſtes immortalis eius efflorеſcat gloria, nec enim Modius hic, licet iuuenis immatura admodum morte & quidẽ cœlebs pręuentus carnis viam ingreſſus ſit, omnis mortuus nobis erit, viuit ille dum viuent monumenta illius nobiliſſima: teſtes vos adduco, tanti viri alumnos reduces, te Flaui Vegeti Renate, tuoſq; de re militari libros quatuor, te quoque SEXTI IVLI Frontine, tuoſque ſtratagematum libros totidem: teque ô ÆLIANE inſtruendarum acierum artificem, & quẽ primo loco poſitum volebam, te MODESTE vocabulorum rei militaris magiſtrum, quos omnes quidem Modius noſter poſt Hermolai Barbari, Budæi & quorumcunq; aliorum editiones diligenter auctoratos recenſitoſq; conſcripſit: taceo Notas non aſperſas, ſed abſterſas ſubinde à VEGETIO atq; FRONTINO. Atque vt hiſce denegetur fides vtrunque Iuris Corpus, & tot Hiſtoricorum clariſſimorum emendatos libros appello: ERASMVM NEVSTETTERVM Virum ampliſſimũ & ſplendididiſſimum, cognomento STVRME-

RVM Equitem Francum vltro mihi ſuffragari vt cuius fides ſpectatiſſima ſit, iam ante noram cuius patrocinio Modius noſter & ſe, & Poëmata ſua conſecrauit: at niſi mihi de eo plus ſatis conſtitiſſet, ad Muſas omnes ipſumque Apollinem prouocarem illico, at enim & has & illum tibi fidem ô Lector feciſſe, certo tibi perſuaſeris, quotieſcunque vel nudum Neuſtetteri nomen tibi inauditum fuerit.


ADOLPHUS OCCO A.F.A.N. Med. Augustanus.
Nasc. Augustæ Vindel.
A.o 1524.
Ob.
A.o.
Dum veterum hic revocat nummos, & Pæonis artes
Provehit, et Medicos ornat & Historicos

ADOLPHVS OCCO A. F. AN. *Auguſtanus Medicus.*

QVi Martis caſtra ſequuntur, Imperatorum, Ducum, Chiliarcharum, Centurionum ſuorum nomina, facta & pericula enarrãdo animos ſtudiumq́; militiæ incẽdere ſolent: at qui in Muſarum caſtris ſtipendia faciunt, ſuos quoq; Duces, Præceptores, imò Apollines à grata memoria repetere gaudent, quæ res ad excitãdos ſtudioſorum animos haud aliter facit, quàm Miltiadis Trophæa, quæ Themiſtoclem dormientem excitabant. Doctorum enim hominum Vitæ atque volumina ſcripta adeò ſtudioſorum animos ad laudem & laborem inflammant, vt nocturna ſimul diurnaque operâ & ipſi ad idem eruditionis, glorięq́ue faſtigium contendant, inſiſtentes veſtigiis Ducum ſuorum præuiis & neutiquam fallibilibus. At tibi, ô Muſarum miles fortiſſime, quantum erit Occonum familiæ eruditæ & cla-

rissimæ scripta atq; Vitas cognoscere. Tres enim Adolphos Occones Medicos nusquam interrupta linea habuit Augustana vrbs apud Vindelicos: Patrem videlicet, Filium & Nepotem, inter quos Adolphus Occo secundus huius nominis primus in Germania edidit NICOLAVM ALEXANDRINVM. At verò Adolphus Occo medicus Augustanus tertius, cuius tibi augustam faciem hic depictam apposuimus, transtulit Georgij Gemisti Plethonis explicationem de virtutibus, & locum de moribus Philosophorum ex Platonis Theæteto. Castigauit etiā Senecæ scripta, scripsit conclusiones triginta & vnam ad Quæstionem Numlues, quæ Pestis dicitur, necessario habeat adiunctam febrim pestilentem, vel putridam, vel hecticam, ita vt vel contenta cordis vel ipsius substantia putreat necessario. Item Consilium contra pestem cum aliis Augustanæ reip. medicis iuratis. Carmen in obitum Gesneri. Pharmacopœiam seu Medicamentarium pro rep. Augustana: cui accessere simplicia omnia officinis nostris vsitata, & annotationes in eadem, & cōposita. Idem Imperatorum Romanorū numismata à Pompeio Magno ad Heraclium,

raclium, quibus ſuperadditæ ſunt inſcriptiones quædam veteres, arcus triumphales & alia ad hanc rem neceſſaria collegit. Quæ tam præclara opera cum in Doctorū manibus verſentur paſſim, quis Occones hoſce mortales genitos affirmarit, qui licet è cōſpectu noſtro euaſerint, perpetuum tamen ſibi, locum in memoria poſterorum compararunt, ita vt & nomina ipſorum, & geſta, & labores exemplo Muſarum cultoribus æque perſeuerent, ac ſi etiamnum præſentes in ſtatione ſua ſubſiſterēt, Interim effigie hac Occonis fruamur tertij, qui Auguſtæ natus Vindelicorum patre Adolpho Medico, & item auo Adolpho eiuſdem reipubl. Medico natus fuit Anno 1524. Symbolum eius veræ pietatis argumentum euidens tale legitur:

Sum tuus in vita, tua ſunt mea funera Chriſte,
Christe tibi viuam, Chriſte tibi moriar.


WERNERUS SEUTTER IURIUM. Doctor Ciuis Augustanus
Non tantum petitur Sautero vita per herbas,
Vita ſed Christi palmite. ſalus. prima

VVERNERVS SEVTTERVS Iurium Doctor, Ciuis Auguſtanus.

QVAM recte faciāt ij, qui nec maiorum titulis, neque tabulis, neq; inſigniis contenti, neque opibus, honoribus aut voluptatibus detenti, ad veram laudē & immortalitatem propria virtute contendunt, euentus ipſe declarat, quantumcunque enim diuitiis, honore, autoritate maiorumq́; ceris quiſquam polleat, tamen niſi virtute ornatus ſit propria, quàm miſeram vitam viuat, exempla demonſtrant, neque verò aliud voluit Socrates, Pythagoræ diſcipulus, Philoſophiam de cœlo, id eſt, de ſtellarum orbiumque cœleſtium, & aliarum rerum naturaliū ſpeculatione, in priuatorum domos reuocans: phyſicam enim & alias artes minime negligebat, ſed & elegantiſſime de iis diſſerebat, eaſq; paſſim commēdabat omnibus, ſed tantum docuit bene & recte viuere, idq́ue ſecundum naturalem rationem, quò vide-

C licet

licet ſummam illam felicitatē & beatitudinem conſequeremur; oſtendit enim non diuitiis & voluptatibus, ſed ſola virtute certiſſimam felicitatis poſſeſſionē acquiri: & certe reliqua omnia cum virtute cōparata parum momenti habent ad vitam bene inſtituendam. Quis eſt ergo qui non ſplendorem eius & pulchritudinem admiretur, maxime cum hæc etiam in hoſte poſita delectet, tantumque cæteris præſtet rebus, vt dici vix poſſit, quantum interſit, quę Virtus quanto altiùs in animo radices egerit, tanto maiorem eius admirationem in oculis hominum excitat, ſuntq; illi etiā reliquis eo eminētiores atq; conſpectiores, quo propius ad eam acceſſerint, neq; exēplis longius petitis illud nunc declarabimus: En VVERNERVS hic SEVTTER Iurium Doctor & Ciuis Auguſtanus, quanto reliquos exit dignior, à vel vnius huius patronę ſuæ ductu auſpicioque fideliſſimo! quæ heroica viri grauitas in pectore! quæ veneranda in vultu autoritas! quis animi candor, morumq; innocentia! quod pietatis ardens ſtudium! vnde haud immerito de eodem Poëta ita cecinit:

Dat

Dat Galenus opes, dat Iuſtinianus honores,
Sed tibi dant viuum Biblia ſacra decus.

Is vero patriæ ſuæ ſydus naſc. Auguſtæ Vindelicorum vrbe nobiliſſima anno 1532, quam virtutis ſuæ radiis coruſcationeq; in tantum illuſtrauit, vti haud iniuria dubites, hæccine alumno ſuo, an vero ille nutrici ſuæ plus acceptum referat: quare vt hæc quoque Proſopographia ex ipſo eſſet ſplendidior, eſto nunc & idem dn. SEVTTERVS quoque chori huius velut gemma & margarita nitidiſſima, ſua virtute irradiãs illuminansque totum hoc proſcenium.

V.


GEORGIUS LAUBIUS MEDICINÆ DOCTOR.
Nasc. Augustæ Vindelicorum
A°. 1554.
Ob.
A°.
Laubius ut Medicos frondesceret inter & herbas
Nobilis frondentis nomen et artis habet.

GEORGIVS LAVBIVS AV-
guſtanus, Medicinæ Doctor.

OMNIBVS *eſt aliis Medicus præſtantior vnus*, vt habet verſus Homericus, quod equidē plurimorum maximorumq; virorū teſtimonio longè lateq; cōprobatur, at.n.cum Medicina nō circa ſalubria ſolū, ſed & circa venena verſetur, equidē & ampliſſimum & ſapientiſſimum omnium ſtudium eſſe neceſſe eſt, ſiquidē medicare vel medicari (quod vtrunque in vſu eſt, teſte Vergilio: *Semina vidi equidē multos medicare ſerentes:* &, *ſenibus medicātur anhelis*) aliud nihil eſt, quàm naturam rei immutare, vnde & colorare eſt, & medicamen pro colore ſumitur, atq; venenum id eſſe dicimus, quod rei naturam immutat, teſtimonio Iuriſconſultorum, venenum ergo, & medicina, ſiue medicamen eiuſdē naturæ ſunt, & eodem, vt ita dicam paſſu ambulant; Medicare igitur & venenare pariter ſalubria & perni-

tiosa esse noscuntur, Varro ab Hannibale querit, cur biberit medicamentum, id est, venenum, sic Salustius venenum malũ: Suetonius boletum medicatum dixit, vnde nobis medicina & venenum idem esto quod pharmacum, & quemadmodum color res variat & immutat fusca cum albis, lutea cum flauis commutãs, sic medicina ex ægro sanum, ex sano ægrum cum lubet facit. Haud aliter viri sapiẽtes in rebus politicis pari vtuntur prouidentia, pariq; iudicio, variantes & ipsi humanas naturas, acerrimos enim reip. hostes in intimos conuertunt amicos: pacemque bellumq; pro tempore seminant. & Ouid. 7. Metam. medicos moderatores rectissime dixit:

Nec moderator adest, inq; ipsos sæua medentes
Erumpit clades, obsuntque autoribus artes.

Summam enim moderationem medicamenta desiderant, *Quid*, enim & *Quomodo*, medicum non efficit, sed *Quantum*, & *Quando*. Sic viri prudẽtes pro tempore tergiuersati occasionem expectant, & rerum pondera pensitantes citò, tutò, & iocunde curant quæ tria medicum consummatum reddunt. O amplissimũ medicinæ studium! ô orbis vniuersi ornamentũ! ô studiorum

diorum lumen, ô pacis tutamen, ô bellorum pacem inducentium ſuſtentaculum! Medicina enim ab impetu inuadentis præmunit, aut iam graſſantis morbi malitiam repellit. Poëtæ iſta ad conſtellationem iſta retulerunt, quando Iouem in Taurum verſum Europam rapuiſſe fingunt, diuerſa enim conſtellatione fit, vt medicus vel præſeruando vel curãdo procedat, Iupiter enim in Tauro Præſeruantem Medicũ efficit. Mars vero in Scorpione Curantem melius facit. Te igitur ô GEORGI LAVBI hic cõpello, qui & numeros medicinæ impleueris omnes, quique patriam tuam AVGVSTAM nobilem ita tuteris ne ægrotet amplius, neq; cum ſanitati eam reſtituis, ſummam beneuolentiã, humanitatem ſinceritatemq; illi ſubducis: faciendum enim tibi perſuaſiſti. Vide quæſo quam omnis in te patria tua oculos cõuerterit, ex quo ab anno Chriſti 1554. formoſiſſimũ illud mundi lumen ſuſpicis, atq; donec in multam ſeramq; ſenectam ætatem tuam feliciter prouehis, omnem immortalitatis tuę ſpem in ſolius filij Dei vnigeniti meritis ita reponens, vt ipſe in te, tuq; in ipſo viuatis in omnem æuiternitatem, ſecundũ elogium tuum

tuum vere ſapiens,& piũ pariterq; Chriſtianiſſimum,inquis enim:

Mors mihi non mors eſt , quia Chriſti morte redemptus

Non morior: vita eſt mors tua, Chriſte, mihi.

Id vt palàm ſit omnibus, patere, ô Vir clariſſime, Iconem, nunc hanc tuam, huic quoque catalogo apponi; encomiũ tuis virtutibus conueniens ſcribent illi,quibus melior Apollo fauerit,atque vt cum poëta loquar:

Nunc te marmoreũ pro tempore fecimus, at tu,
Cum fœtura gregem ſuppleuerit, aureus eſto.

VI.


CHRISTOPHORUS HARDESIANUS IC. Syndic. Norimb
LI
Nasc. Hardesiæ in Duc.
Ao. Bruns.
Obijt
Ao.
Romulidum Leges & jus coeleste vens, renol
Quā verci seqris jus utriusq fori

CHRISTOPHORVS HARDEſianus, Iureconſultus.

NEMO tam alienus eſt à gloria, nemo tam auerſus ab ea, cui nõ iucundiſſimum ſit gratiſſimumq; æternum laborum ſuorum præconium mandari ſcriptis, omnes namque laudis ſtudio ducimur, vt dixit ille, qui immodicam laudis & gloriæ cupiditatem nuſquam diſſimulauit: qui verò laudis cõtemptores videri volunt, propè nouerunt gloriam eſſe Crocodilum, id eſt, in eo ipſo, dum gloriam deſpiciũt, ſeſe maxime prædicari; ſi quidem ſecundum alterius dictum; nulla tanta humilitas eſt, quæ dulcedine gloriæ non tangatur; quin imò quod vetus rithmus habet: *Contemptor famæ nunquam laudabitur à me.* At ſane iaceret iam olim in tenebris quàm plurimorum virorum doctiſſimorum memoria, eximiis ſane laudibus digniſſima, niſi vel Vitæ ipſorum ab aliis decantatæ, vel ſcripta eorundem eſſent ab

aliis recommendata (*ſcire enim tuum nihil eſt, niſi te ſcire; hoc ſciat alter*) & laus quę ab alio proficiſcitur longe veriſſima eſt iucundiſſimaque. quæ ſæpe à minoribus etiam profecta delectat: quod fortaſſis ad eorum imitationem fieri putarim, qui vt vel Muſicam addiſcant ipſi, vel vt eius inſtrumenta manibus attrectēt, adduci nullo modo poſſunt, laudant interim illi exercitij iſtud genus elegans, ſuæ tamen perſonæ & dignitati conuenire negant, honorificentiuſque ducunt, inter lautiores epulas accumbendo crinitos iſtos Iopas aurata cythara perſonātes auſcultare, quam ſi ipſi menſæ aſtantes modulamina concinant. Idem animo reputantes noſtro, minime dubitauimus huic Proſopographiæ inſerere quoque *CL. V. dn. CHRISTOPHORVM HARDESIANVM I.C. & Syndicum* dum viueret, *inclytæ Norimbergenſium Reip. honoratiſſimum*, nacti enim effigiem eius ad viuum expreſſam, nobis ipſis ea in parte deeſſe noluimus, neq; hæc res ſcrupulum nobis peperit, nouimus quę viri illius in rep. autoritas, nouimus quæ virtutum doctrinæq; eius eminentia, nouit omnis Germania noſtra, quibus in remp. meritis immorta-

mortalitati nomen ſuum conſecrarit: atque vt cætera taceant, loquitur iſtud abunde *Reſponſorum eius Iuris liber,* quo vix doctiorē, vix conſultiorem reperias in eo genere.

Cæterum HARDESIA Ducatus Brunſuicenſis oppidū, ob viros inde oriundos eximios, nobile clariſſimumq;, HARDESIANO noſtro patria eſt, in qua finita nobilium de Gladebeck/ familia, *Magnificus, Nobilis atque Strenuus dn. IOAN. IAGEMAN* in Hardegſſen & Göttingen *I.C. Reuerendiſſimi Illuſtriſſimiq; Ducis Guelfi dn. HENR. IVLII Muſagetis fortiſſimi potentiſſimique Cancellarius ampliſſimus,* nunc reſidet. At verò te, ô HARDESIA, beatiſſimam, cui non Hercinia ſolùm virentiſſima, ſed & frondoſum Cyrrhæ nemus & nemoroſa Cynthi iuga inuideāt plurimùm, nunc enim nō ex te modò tot tātiſq; illuſtraris luminibus, maxime *HENR. illo PETREO tuo HARDESIANO V.I.D. atq; Conſiliario principali Guelfico conſultiſſimo,* nec non *Georgio Bartoldi Oſtmanno Illuſtriſſimi quondam Principis, ac Domini, Domini Erici Iunioris Ducis Brunſ. & Lun. incly-*

tæ recordationis Consiliario ac Dicasterij Mundensis præside, tum hoc ipso, quem modo diximus, *Christophoro Hardesiano I.C.Clariß.* atque insuper optimi nominis præclaræque eruditionis Theologis ac Historicis *Ioanne Spangenbergio & Io. Letznero Hardesianis*: Verùm, en ipso etiam Domino Curiali nunc tuo, velut Apolline præ cæteris fortunatior emines; ipso, inquã, *Magnifico, Nobiliß. & Strenuo, Clarißimoque Viro, dn. Joanne Iageman in* Hardegssen *&* Göttingen/ *Principali Brunouiensium Cãcellario ac Consiliario intimo, I.C. &c.* Sed enim reseruemus nos fatis interim melioribus, donec & te, *ô fortunata Hardesia*, tuorumq; laudes concelebremus plenius: hîc saltem Christophoro nostro, suum addamus Encomium, quod illi suauissimus olor Francus multa canebat cum dulcedine;

PAVLVS MELISSVS Schedius.

Leges Romulidûm cœlestia dogmata callens,
Antistes fidei Iustitiæque sacræ.

Har-

HARDESIANVS erat facie ſpectabilis iſta,
Quem docili ſolers duxit in ære manus.
Nil reliqui natura ſui ſcitiſsima fecit,
Præter quod viuos hac ſinit arte frui.
Poſt obitum ſpecies repræſentatur, & ore
Quam priùs hic tantum non propiore ſumus.
Pectora quin nõdum defuncta linuntur amicis,
Sic fruimur labiis HARDESIANE, tuis.
Et merito, ô quantus re ipſa es: cum ſpiret imago
Lumine Sulpitium, *numine viua* Numam!

VII.


M. CYRIACVS SPANGENBERGIVS
Theologus
Ætatis Suæ 70
Omnis in æthereo tua stet fiducia cælo.
Namq; tuas iterum Spes facit illc rates.

CYRIACVS SPANGENBERgius Theologus.

ANNO Chriſti 1528. patre IOANNE SPANGENBERGIO HARDESIANO, Viro erudite docto, boniq; nominis Theologo, natus eſt Northuſiæ *Cyriacus Spãgenbergius.* Hic cum literarum artiumque fundamenta ieciſſet in Schola Northuſana, & cum Præceptoribus tum parentibus ſpem ſui feciſſet præclaram, vlteriores ingenij cultus capiendi cauſa miſſus eſt *Vuittebergam,* ea tunc Scholas per Germaniam famâ & celebritate cũ *Philippi Melanchthonis,* tum *Martini Lutheri* ſuperabat cæteras. Hîc igitur ille ſtudiis liberalibus eam nauabat operam, vt inter Philoſophię candidatos complures locum conſequeretur primum. Renunciatus autem ſolenni Academiarum ritu art.opt. *Magiſter,* vni deinceps Theologiæ totum ſe dedidit, quadrien-

nio toto auditor illius, quem modò diximus, *Martini Lutheri*. Eo verò defuncto cũ ad docendas literas in Schola, mox ad doctrinæ cœlestis capita in Tēplis explicāda vocatus *Islebiam*, perque triennium recta docendo, falsaque refellendo munere suo probè perfunctus esset, de voluntate generosorum Dominorum, *Comitum*, *Mansfeldiam* concessit, Ecclesiæ ibidem tum arcis, tum oppidi Decanus & Parochus. Vixit autem inibi magnoque fuit in precio annis XXII. Porrò cum anno Christi 1548, post profligatos fœderis Schmalkaldici Proceres, & captum *Joannem Fridericum Electorem Sassoniæ*, atque promulgatũ illud, quod etiamnum INTERIM appellant, edictum CAROLI V. institutamque paulo ante Relligionis mutationem, nihil hic à Lutheri & confessionis Augustanæ professione remittendum, neque Pontificiis quicquam cedendum putaret, eorum qui *Interimistæ*, & *Adiaphoristæ*, & *Maioristæ*, & *Synergistæ*, nec nõ *Semipelagiani* appellabantur, concitauit in se odia, atq; à *Friderico Staphylo*, cæterisque Pontificiorum doctoribus, *rigidus Confeßionista*, siue *Jllyri-*

Illyricanus, à VVittebergenſibus *Flacianus* vocabatur : ſanè *Matthiam Flacium Illyricum*, ętate illa & Interim iſtud, &eos qui VVittebergę idem atque Lipſiæ acceptare, rurſumque Pontificis Romani iugum ceruicibus Lutheranorum inducere viderentur, publicè reprehendentem, eoque nomine male paſſim audientem, opera conſilioque cum nonnullis per Saſſoniam inferiorem Theologis aliis *Cyriacus* hic plurimum confirmabat: vt verò præfatis antagoniſtis inuiſus, & ob notatas eorum opiniones odioſus foret, à *Generoſis* tamē dominis ſuis liberaliter inuitis illis, & clementer defenſus eſt. Cæterùm cū (inter eoſdē Generoſos ipſius heros obortis diſſidiis) *in Comitis Volradi*, cæterorumq; inclyti olim *bellatoris Alberti* filiorum ac nepotū, nec non *Petri Erneſti*, &c. fide permaneret & quoſdam præterea fratrum ſuorum Iſlebiæ in Matthiam Flacium, corruptæ hominum naturæ vitium acutius docentem diſputantemque acerbius inuectus publice culparet, in exilium profligatus, prænominatum herum ſuum, *Comitem Volradum*, rei militaris ſcientia, fideique

Christianæ confeſſione præſtantem, & ipſum exulem fideliter ſecutus eſt, eidemq; *Argentinæ* demum decedenti adfuit, & funeris exequias, vt ex *Joannis Sturmij V. Cl.* tum in publicum edito programmate conſtat, pie cohoneſtauit. Hinc *Schlitſeam Buchouiæ* ad docendam Eccleſiam, vocatus eſt: verum defunctis paulò pòſt nobilibus, & præcipue per *Haßiam* exiſtimationis viris *Vuilhelmo à Schacht*, & *Joãne à Görtz*, denuò in exilium actus, ſub Principali *Illuſtriß. Landgrauij Guilhelmi Illuſtrißimæ memoriæ* patrocinio clementiſſimo tantiſper *Vachæ* durauit, dum ab *Illuſtri & Inclyto Mansfeldenſium Comite Erneſto, Joh. F. Alberti nepote*, *Argentinam* accerſitus, eò tota ſe cum Bibliotheca, præclarâ quidem illâ conferret. Eiuſdem igitur hic Domini ſui clementi liberalitate, tum in literarum ſacrarum, tum in Hiſtoriarum ſtudia omni adhuc cogitatione incumbit. Lucubrationes eius extãt complures, inter quas eminent Baſileæ typis antehac Oporinianis editæ in Biblia Sacra Tabulæ: & Epiſtolarum Pauli Apoſtoli interpretationes: & enarrationes tum Cate-

techiſmi, tum Pſalmorum M. Lutheri. Rerum item Germanicarum, Saſſonicarum præcipue & Mansfeldēſium annales ſiue Chronica haud vulgaria: & celebres de Nobilitate commentarij. Scripta præterea diuulgauit non pauca alia, præcipue de peccato Originali. Vt vero per *Matthiam Flacium Illyricum, Sarcerium, Irenæum, Joch. Magdeburgium, VVolffium, Heldelinum, Treuerum*, cæteroſque litis eiuſdem conſortes, nihil in Eccleſiam noui inuehi, ſed Germanam potius *Auguſtanæ Confeßionis*, & *M. Lutheri*, ſui olim Præceptoris, ſententiam defendi etiamnū contendat, non ita tamen ſuorum multis adhuc perſuadet; *Bellarmino* quidē & Pontificiis Theologis aliis hac in parte aſtipulantibus, & etiamnum in Lutheranorum pertinaciorū ſeriem ipſum referentibus. Eiecti eiuſdē *Mansfeldiâ Hiſtoriam* præter alios *Schererus*, nō paruæ apud pontificios autoritatis Scriptor, recenſuit contra *Oſiandrum*. Sed vt ſcriptorum eius ſpecialiorem aliquam tabulam habeamus, quædam enumerabimus, quæ non minus Lectori ſcitu erunt grata. Scripſit autem præter ſu-

pra enumeratas lucubrationes *Admonitionem ad omnes Germanos milites laudis & honesti studiosos*, addita est consideratio vaticinij Danielis 12.cap. *& admonitio vt in delectu militum Papistico non dent nomina.* sunt præterea eius opera hæc: Historia de Vita, Vocatione, Ministerio ecclesiastico & morte Ioachimi VVestphali. Instructio quomodo infantes DEO offerri debeant, & vt eorum exemplo corã DEO ambulandum sit, loco funebris concionis in obitu *Reinharti Comitis Mansfeldẽsis* adhuc paruuli. Præfatio in Germanicum Psalmorũ & aliarum Ecclesiasticarum cantionum librum. Præfatio alia itidem in librum Andreæ Langij Cythara Lutheri, Psalmi, & Cantiones sacrę Martini Lutheri explicatæ concionibus aliquot. Concio qua Germanos ad pœnitentiam exhortatur. Explicatio priorum octo capitum Epistolæ Pauli ad Romanos. Conciones de tota vita Christiana. Responsio ad mendacia quæ sparguntur vulgo, quod Diabolum creatorem faciat. Preces afflictæ Ecclesiæ contra falsos doctores ex Psalmis collectæ germanice. Conciones 18. de D. Luthero ha-

ro habitæ quibus eius laudes prædicantur; pleræque ex his ſeparatim editæ ſunt Germanicè. Reſponſio ad Iudicium Theologorum VVittebergenſium & Lipſenſium, de peccato originali latine & germanice. Speculum matrimoniale. Conciones 70. nuptiales, quibus quicquid vtiliter de matrimonio dici poteſt, continetur. Cytharæ Lutheri pars tertia & quarta complectens capita Catechiſmi cantionibus expoſita. Conciones ſeptem de prouidentia DEI & æterna electione. Earundem Concionum plenior explicatio. Præfatio in librum Iodoci Hockerij de excommunicatione Germanice. Cōcio eiuſdem de peccato & remiſſione peccatorū. Item Confeſſio de quibuſdam fidei articulis, contra falſas Theologorum proteſtantium accuſationes. Refutatio lenis accuſationis concionatorum Iſlebiæ, in qua Mansfeldicos Manichæis cōparant. Pollicitatio, adiecta breui confeſſionis de Originali peccato repetitione: Hiſtoria de initio, fundatione aliiſque rebus cœnobij Mansfeldenſis, adiunctis duabus Orationibus funebribus. Ad Inſtitutionem Iacobi Andreæ, de peccato Originali Reſponſio. Pœnitentia Dauidis, exemplum

emplum veræ & ſalutiferæ patientiæ regis Dauidis ex Pſalmo 51. De colloquio Lindauico inter Iacobum Andreæ, & Tobiam Ruppium anno 1575. Reſponſio ad Iſlebienſes Theologos, ex qua cauſæ & acta plurima controuerſiæ de peccato originali intelliguntur. Hiſtoria *Manichæorum*, de furioſæ & peſtiferæ huius ſectæ origine, & propagatione, doctoribus, diſcipulis & propugnatoribus, eorumque actis & ſcriptis, vanitate, & inconſtantia, ex Eccleſiaſticis hiſtoriis & patrum ſcriptis collecta. Idem Pſalterium Dauidis, cæteraſque cantiones ſacras, veteris & noui Teſtamẽti, & plures ſanctorum Euchariſticas ſententias Muſicis numeris & vocibus accommodauit, germanice in octauo Francforti, Anno 1582. Ad 18. ſupra indicatas Conciones de Luthero acceſſit 19. & 20. ſermo de eodem anno 1583. edidit librum germanicum hoc titulo: Aduerſus nouos gloſſatores, & inuertentes verba Chriſti in Cœna, hoc eſt corpus meum quod pro vobis traditur. Hactenus quidem commemorata in publicum abierũt, quæ apud ipſum verò adhuc latent plurima vtiliſſima, dies ipſa in medium producet, quando id vel authori, vel aliis eius patronis aut hæredib. olim cõmodum videbitur.


MARTINUS CHEMNITIUS BRUNSUICENSIS Theologus.
B.
Nasc. Brunsingæ
Aº
Obyt in patria
Aº 1586.
Si qua Tridentino latuit Sphinx abdita monstro,
Eruta Chemnitij est omnis ea ingenio.

MARTINVS CHEMNITIVS *Marchita, Theologus Brunſuic.*

MARTINVS CHEMNITIVS natus eſt BRITZÆ, veteri *Marchiæ* oppido, FIDELI cognominato, anno 1522. parentibus honeſtis, patre lanificio victum quæritante. In iuuentute varias difficultates & ſtudiorum impedimēta ob rei familiaris anguſtiam expertus. Primis literarum rudimentis in Schola patria poſitis, artium & linguarum fundamenta *Magdeburgi* iecit: Philoſophię ſtudia *Frācofordiæ ad Oderam* ſub agnato ſuo dn. GEORGIO SABINO, & VVittebergæ ſub dn. PHILIPPO præceptoribus, & hic præter cætera Matheſin quoque addidicit. Inde dn. Sabinum *Regiomontium Boruſsiæ* inſecutus Scholæ oppidanæ ibidē præpoſitus gradu MAGISTERII in prima eius Academiæ promotione ornatus eſt. Poſtea Bibliothecæ Principis in-

ſtructiſſimæ præfectus Theologiæ ſtudio totũ ſe dedit: *Duci Boruſsiæ* ob ſtudium *Aſtrologiæ* ſanioris, & ſingularẽ quandam in eo ſtudiorum genere dexteritatem, & εὐςοχίαν præcipue carus, eoque nomine etiam à *Marchione Brand. Joanne* in honore habitus. Iſthinc VVittebergam denuò reuerſus, dn. Philippi conuictu vſus fuit, à quo publica locorum cõmunium prælectione ipſi demãdatâ, ſub primordia iſtius prælectionis *Brunſuigam* à Senatu eius loci vocatus cõmigrauit: cui laudatiſſimæ Eccleſiæ continuos triginta annos primò Coadiutor, deinde Superintendens (quo tempore gradu DOCTORIS *Roſtochij* decoratus eſt) præfuit, ſummaq; tum fide, tum laude & Concionibus & Lectionibus publicis inſeruiit. Cum interim opera eius à *rege Daniæ Friderico, Electoribus, Palatino Ludouico, Saxone Auguſto, & Brandeburgico Ioh. Georgio; Principibus, Ioanne Marchione Brand. Alberto Boruſsiaco, & Iulio Brunſuicenſi, Ordinibus Euangelicis Auſtriæ, aliisque celebribus Rebusp.* expetita fuiſſet. Conſiliis ipſius in negociis Eccleſiaſticis vſi ſunt *Elect. Brand.*

Jo.

Jo.Georgius: Duces Brunſuicenſes & Luneburgenſes, Iulius & Guilhelmus. Labores pro aſſerēda contra aduerſarios Orthodoxa veritate infinitos exantlauit, Philoſophus ſummus, & Theologus profundiſſimus, neque veritatis bonarumque artium ſtudio, neque laude officij facile cuiquam ſecundus. Tandem laborum mole fractus, viribuſque corporis exhauſtis, anno dn. octuageſimo ſexto: octauo Aprilis die, Ætatis anno, ſexageſimo tertio completo, in conſtanti eius doctrinæ, quam viuus voce & ſcriptis profeſſus fuerat, confeſſione carnis viam ingreſſus, animam ſuam Chriſto commendauit, in eoq; pie & placide *Brunſuigæ* obdormiuit: ingenij, eruditionis, iudicij & moderationis laude, apud ipſos etiam aduerſarios ſibi parta, nominiſque memoria ex editis monumentis in toto Chriſtiano orbe immortali relictâ. Scripſit multos ſanè præclaros de religione libros, quos inter præcipuus eſt ille Examinis Decretorum Concilij Tridentini toto orbe terrarū celebratus, complectens explicationem pręcipuorum locorum differentiæ Chriſtianæ: extat eiuſdem explicatio de duabus naturis in Chriſto, deque hypoſtati-

ca earum vnione, de communicatione idiomatum, qua ea quæ vnius naturæ propria ſunt, tribuuntur perſonæ in concreto, quomodo vtraque natura in Chriſto agat cum communicatione alterius & quid humana natura in Chriſto præter Phyſica idiomata, ex hypoſtatica cum diuinitate vnione acceperit, &c. ex ſcripturæ ſentẽtiis, & ex purioris antiquitatis teſtimoniis collecta. Extat eiuſdem liber contra Catechiſmum Heidelbergenſem: Fundamenta item ſanæ doctrinæ de vera & eſſentiali præſentia, exhibitione & ſumptione corporis & ſanguinis Domini in Cœna. itẽ Forma examinis ſiue enchiridion, de præcipuis doctrinę cœleſtis capitibus germanice ab eo cõſcripta, & in latinam linguam conuerſa per Ioannem Zangerum, edidit & librum de peccato originis cõtra Manichæos, Concionem itẽ de Baptiſmo germanice excuſam Henricopoli, decorauit eum hoc Elogio

GEORGIVS CALAMINVS.

Magnum terra virũ, magni poſt fata Lutheri,
Si quem felici Teutonis orbe tulit.

Certe

Certe CHEMNITIVS fuit is: monumenta librorum,
Hercule vel dignus quod labor ille probat:
Impia dum Latiæ decreta examinat Hydræ:
Fœta Tridentino quæ parit illa ſolo.
Enthea ſyderei tutans & iura Senatus,
Pugnando Chriſti pro grege victor ouat.
Et bene habet: monſtrum vires quodcunque reſumat,
Peſtis Chemnitium vincere nulla poteſt.
Ecquis erit ſemper MARTINVS in arma paratus?
Alcidenque dabunt ſæcula quæque ſuum.

MARTINVS BAREMIVS F.
hoc illi anagramma luſit:

MARTINVS CHEMNITIVS, SAcræ Theologiæ Doctor, Eccleſiæ Brunſuicenſis Superintendens
ἀναγραμματικῶς.

Bullæ inopes veri: duce Chriſto ſcanditur æther:
Terſimus: agnoſces, mens niſi cæca nocet.

AN-

ANDREAS TRICESIVS NOBILIS Polonus Epitaphium faciebat, Plocensi in oppido Masouiæ ad Vistulam, die XXX Iunij, anno Christi M. D. LXXII.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ.

ORNATISSIMI ACRI IVDICIO, ERVditione solida, & multis præclaris virtutibus sacræ Theologiæ Doctoris, dn. MARTINI CHEMNITII Marchitæ, Pentapolis Brunsuigæ Superintendentis integerrimi.

MARTI*us huic animus, diuino & Flamine ple*NVS,
CH*risti propugnat qui dogmata, debet inesse:*
EM*endatque sacris inuectos eius abusus.*
NI*mirum in vitâ, supremâ luce, futurâ*
CI*ues sicut Sol fulgebit hic inter Olympi,*
VS *que in perpetuum,* DANIEL *testatur vt, æuum.*

SYMBOLVM VERO DN. MARTINI CHEMNITII quod viuus sibi adagij loco vsurpauit, idem Epitaphij vice Manibus inscriptum est, mutatis mutandis, tale:

Quod viuo (vixi) in carne: viuo (vixi) in fide Filij DEI, *qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Gal. 2. vers. 20.*


GEORGIUS PRINCEPS ANHALDINUS, Ascaniæ comes, Præpositus Magdeburgen.
B.
Nasc.
A°. 1507.
Ob.
A°. 1553. 15. Kl. Nouemb.
Ascaniæ proavi quantum valuere triumphis,
Hoc tantum pura religione valet.

GEORGIVS PRINCEPS Anhaltinus, Ascaniæ Comes, Præpositus Magdeburgensis.

GEORGIVS DEI Gratia, ex illustrissimorum Germaniæ principum familia antiquissimæ nobilitatis prognatus, patrem habuit *Ernestum, Principem Anhaltinum, Comitem Ascaniæ, Bernburgi & Seruestæ Dominum*, matrem *Monsterbergensem*, natus est anno 1507. Princeps omnibus & animi & corporis dotibus egregiè ornatus: prima sua studiorum rudimenta feliciter *VVittebergæ* posuit, rarissimo à multis sæculis exemplo Sacrosanctæ Theologiæ se totum addixit; vnde Ecclesiæ *Magdeburgẽsis* & *Misnensis Præpositus* electus fuit, persunctus munere pariter Principis & Pastoris optimi, laude summa atque autoritate propemodum diuina, quo videlicet felices illius subditi haberent, quem &

in terris dominum agnoſcerēt, & in cœlum pręeuntem ducem ſequerentur, ſingulari exemplo omnium virtutū ſanctiſſimarum hominibus ſui ordinis in medium propoſito, quin & publicis ingenij præſtantis & ſanctæ operæ monumentis apud poſteros relictis quamplurimis. Obiit feliciſſima morte, completo anno ætatis 46. 15. Kl. Nou. anno 1553. Encomia illi ſcripta à clariſſimis Germaniæ Poëtis & ingeniis; inter cætera & hæc leguntur:

PILIPPI MELANCHTH.

Aſcaniæ ſtirpis Virtus eſt clara triumphis,
Ordine quos numerant ſæcula longa patrum.
Cæſar in Adriaco cum geſſit littore bellum
Et fregit Venetas Maxmilianus opes:
Dux erat Aſcaniæ natus de ſtirpe Rodulphus:
Fixit is in Veneto multa trophæa ſolo.
Nunc ad maiorū decora hæc laus magna Georgi
Accedit verè principe digna viro.
Quod ſic doctrinam reliquis virtutibus addis
Ut verum celebres pectore & ore DEUM.

Et

Et Christi illustres ingentia munera scriptis:
Iustifica supplex quæ capis ipse fide.
Exemploq; Esdræ, populum dum iure gubernas,
Doctrinæ spargis semina pura simul.
Summe DEVS, solus qui das felicia regna,
Ascanios fratres, te precor ipse, regas.

Scripsit Orationem consolatoriā de dicto Christi, Nemo rapiet oues meas ex manibus meis, in synodo diœcesana Mersbergensi recitauit. item Concionem Epithalamij loco habitam Torgæ in nuptiis illustrissimi *Augusti ducis Saxoniæ, & Annæ Danici regis filiæ* anno 1548. die 8. Octobr. Conciones quatuor de vtraque specie Sacramenti, in quibus grauissimis argumentis aduersariorum obiecta diluuntur & refutantur. Consolationem ad VVolfgangum fratrem in morbo. Conciones duas de falsis prophetis, & vero vsu doctrinæ Christianæ, in quibus errores Mersbergensis Episcopi Sidonij refellit. Eiusdem Conciones & scripta omnia, cōplectentia summam veræ doctrinę, quæ traditur in Ecclesiis repurgatis è germanico in latinū sermonem conuersa, & vtilibus scriptis ante non editis aucta,

prodierunt VVittebergæ in fol. Eiuſdem tractatus de ritu Apoſtolico ordinationis vſitatæ in Eccleſiis purioribus additus eſt ad Cõfeſſionem Auguſtanam: Sententiæ verò eiuſdem de controuerſis articulis editæ ſunt opera & ſtudio *Selnecceri.*

IOANNES LAVTERBACHIVS.

Clarus Anhaltina de ſtirpe Georgius heros,
Cui nulla è Ducibus ſæcla tulere parem.
Hebræo doctus, doctus ſermone Pelaſgo
Auſonioq; fuit totius orbis amor.
Non modò purgata iam relligione, ſalubre
Agnouit ſectans mente ſalutis iter.
Defendit ſcriptis quoque coram Cæſare magno,
Nec veram metuit voce docere fidem, &c.


IOANNES FORSTERUS HEBRÆUS Theologus
B.
Nasc. Augustæ Vindel.
Aº. 1495
Obijt Witebergæ Sax.
Aº. 1556. 12 Dec.
Hebræos inter, diuumq; oracla professos
Forsterus palmam laudis & arte habet.

JOANNES FORSTERVS
Theologus Hebræus.

IOANNES FORSTERVS vſuram lucis primùm *Auguſtæ Vindelicorum* cepit, anno 1495. Adoleſcens multas Germanię Academias perluſtrauit, deditus præcipuè ſtudio linguarum, quæ in Scholis maximè docētur, cum ergo tùm in linguis, tùm ſacris literis egregiè pfeciſſet, S. Theologiæ Doctor *VVittebergæ* fuit renunciatus, in qua Academiâ deinde Linguæ Sanctæ Profeſſor habitus eſt longe doctiſſimus: eam Lexico edito plurimum illuſtrauit & amplificauit. Tandem poſtquam Chriſtianæ reipublicæ multis annis fidelem operam nauaſſet, immoritur iiſdem ſtadiis, quibus dum vixerat, contentus inhæſerat. Obiit autem *VVittebergæ* anno Domini 1556, XII. Decembr. Ætatis LXI. Scripſit ſanè, vti diximus, nouum & abſolutum Hebraicæ linguæ

Dictionarium, non ex Rabinorum commentitiis, ſed ex ipſis theſauris Bibliorum, & accurata eorundem locorũ collatione deproptam, cum phraſibus ſcripturæ veteris & noui Teſtamenti diligenter annotatis, quod excuſum eſt Baſileæ in folio.


IOANNES BUGENHAGIUS Pomeranus Theol. Witt.
Nasc. Iulini in Pomera.
A°. 1485.
Ob. Wittebergæ.
A°. 1558.
In medio felix pelago jam Danio nidos
Te duci constituit pro grege Christigenu

JOANNES BVGENHAGIVS
Pomeranus Eccleſiæ VVitteberg. Paſtor.

IOANNES BVGENHAGIVS naſcitur anno 1485. *Iulini in Pomeraniâ*, poſuit prima ſtudiorũ ſuorum fundamenta *Gryphiſvvaldiæ* in Academiâ, & factus eſt Literator iuuentutis *Treptæ*, deinde adiunctus collegio Presbyterorum Lectionibus ſacris & popularibus concionibus operam dedit. Demum Chriſtianiſmo per LVTHERVM inſtaurato VVittebergam euocatur anno 1521. vbi ſummus Eccleſiæ Paſtor, & Academiæ Profeſſor conſtituitur. Qua in ſtatione ille totos annos 38. ſumma fide & diligentia conſtantiſſimè perſeuerauit; ab omni prorſus alienus ambitione & auaritiâ, cum ad ſplẽdidos Põtificatus ſuſcipiẽdos à ſummis Regibus & Prin-

cipibus sæpius inuitaretur; præstabat autem fidelem suam operam interim plerisque Ecclesiis Septentrionalibus pie rectéq; constituendis, videlicet *Daniæ, Pomeraniæ & Saxoniæ*, tanquam Legatus Dei, & Euangelista sanctissimus. Tandem relicta sui memoriâ beatâ, obiit placide *VVittebergæ* annū agens vitæ septuagesimum tertium, 20. Aprilis die; Anno Christi 1548. Scripsit interpretationē in librum Psalmorum. Psalterium Dauidis & integros locos sacræ scripturæ, ex omnibus prophetis cum quibusdam aliis piis canticis latine conuertit. Annotationes fecit in Epistolas Pauli, ad Ephesios, Philippenses, Colossenses, vtranque ad Thessalonicenses, ad Timotheum, vtranque ad Titum, Philemonem & Hebræos. Publicam confessionem ex Christi institutione, de Sacramento corporis & sanguinis Christi, qua suæ fidei de Cœna domini reddit rationem. Contra nouum errorem de Sacramento corporis & sanguinis domini nostri Iesu Christi Epistolam, quæ eadē germanice expressa est VVittebergæ. Epistolam ad fideles in Anglia. Annotationes in Deuteronomion; in Samuelem Prophetā, id est, duos libros Regum. Historiam

riam passi Christi & glorificati, ex euangelicis conciliatam cum annotationibus; eadem germanice edita est VVittebergæ. Scripsit etiam expositiones in Ionam Prophetam. Extat eiusdem Epistola Christiana, ad generosissimam matronam *Annam ducissam Stetinensem*, germanice.

EVM MELANCHTHON SEquenti ornauit Encomio:

Coniugis vt senio confecti corpus aquatum
Ipsa suis humeris Halcyo grata gerit.
Sic benè promeritum Doctorem Ecclesia curet,
Et leuet ætatis pondera dura seni;
Sic tua canities Doctor Pomerane fidesque
Sincere est cunctis iam veneranda piis.
Qui procul externis sparsisti fidus in oris
Pura Euangelij semina voce tuâ.
Ac ceu Baptistes agnum monstrare solebat,
AEterno Christum de genitore satum.
Tu quoq; iustifica docuisti agnoscere Christum,
AEternique patris sumere dona, fide.
Fictiliumq; alias formas tua lingua DEORVM,
Euertit, Papæ quas voluere coli.

Et

Et velut in scopulis celsos locat Halcyo nidos,
Hyberni circum quos fremit vnda maris:
Sic medio in pelago felix iam Dania nidos
Extruxit Christo, te fabricante, pios.
Te DEVS hos inter texit, iuuitque labores.
Nunc vita functus viuis in arce poli.

Eundem anonymus scite descripsit hisce iambicis:

Si sic docendo flexiles
Mouere mentes quiueris,
Lenti vt solent curuescere
Dumi (id sonat vis nominis)
Tum laude maior qualibet
Sis iure habendus omnibus.


VITUS DITERICHUS Pastor Ecclesiæ Noriberg
B
Nasc. Noribergæ,
anno.
Ob. in patria
A° 1549 26 Martij
Vile quod in terris animis das vivere vitam,
Æternum vives vivide Vita Deo

VITVS DITERICHVS
Theologus Norimbergens.

PATRIA VITI DITERICHI fuit *Norimberga* Germaniæ vrbs longe clarissima. is verò *VVittebergensis* Academiæ vetus alumnus, Philosophiæ pariter & Theologiæ studiū ibidem amplexus est, in Philosophia *Magister*, in Theologia, si non nomen, at omen tamen *Doctoris* clarissimi diuino numine assecutus est, quod suis partim, partim Doctoris sui, M. Lutheri, ceu iudicis & approbatoris dignissimi commentariis sacræ scripturæ in publicum editis satis euidenter contestatus est. Ob id ergò Norimbergam reuocatus & ministerio Euangelico præpositus est in æde Sebaldinâ. *Ratisbonæ* in Comitiis anno 1546, adhibitus fuit colloquio doctorum virorum de religionis cōtrouersia. Vir magna vi eloquentiæ & vitæ sanctimonia præditus, tan-

tus, tandem obiit in patria feliciter anno 1549. 26. Martij die. Collegit & diuulgauit commentaria Martini Lutheri in Micheam Prophetam, & annotationes in 11. caput Genesis (quibus & præfationem apposuit) cum aliis coadiuuantibus. Extant eiusdem annotationes quæ commentarij vice esse possunt, in Psalterium Dauidis carmine redditum per Eobanum Hessum. Oratio quæ de studio linguarum in Academia VVittebergensi ab eo pronunciata est, habetur impressa cum declamationibus Philippi Melanchthonis. Scripsit breues annotationes in tota Biblia germanica. Explicationem aliquot sententiarum consolatoriarum ex D. Ioan. Fecit expositionem germanicam in Esaiam. Annotationes compendiarias in nouum Testamentum. Plures tractatus germanica lingua edidit, de quibus sequentes adscribemus. Liber de officiis Pastorum, quem vulgo Agenda Pastori nuncupāt. Explicatio Psalmi 9. qui affert consolationem moribundis. Expositio Psalmi 20. aduersus Turcas. Institutio Christianæ doctrinæ & vitæ. Sententiæ consolatoriæ aduersus stimulos conscientiæ. Tractatus quomodo se gerere debeat

Christia-

Christianus tempore persecutionis. Institutio de modo orandi. Homilias in verba Simeonis, de præparatione ad mortem. Elegans est Elogium quod *Philippo Melanchthone* authore tulit, hisce versibus:

Effigiem Viti pictura hæc monstrat inanem.
Conueniens nomen cui Theodorus erat.
Clara pios dedit huic vrbs Noricaberga parentes,
Addidit ingenio sed sua dona DEVS.
Ipsius mores casti & sine labe fuerunt:
Iustifica coluit te quoque Christe fide.
Sparsit & in patriâ constanti robore mentis
Pura Euangelij semina voce piâ.
Ingenij monumenta sui; sed plura Lutheri
Edidit: his poterunt secla futura frui.

EST ET CLARISSIMI DN. REVSNERI carmen in eundem elegantissimum quod sequitur; in quo de se ipso ita loquitur Vitus:

Multum qui scribit, multum quoq; viuere terris
Creditur, hinc ætas scriptitat illa nimis.

Pauca equidem scripsi, sed vitæ commoda sanctæ,
Per me commodius Biblia quisque leget.
Per me Euangelij fit lectio clarior, ægris
Per me pectoribus certa medela venit.
Sat scripsi, sat ego vixi quoque: nempe professus,
Dum vixi, Patriæ cælica verba meæ.
Quod superest Christo super æthere viuo beatus,
Quem colui: felix viuere Vita DEO.



Quid condimento hoc sapiat mage, quid mage gratum
Hoc Pfeffingero, cui sua dicta piper.

IOANNES PFEFFINGERVS *S. Theol. D.*

BAVARVS fuit natione IOANNES PFEFFINGERVS, natus anno 1494. Vir ſpectatæ tum eruditionis tum probitatis & inſignis Theologus, totus à prima ætate promouendæ Chriſti gloriæ addictus. is repudiata ſuperſtitione Papiſtica, multo ardentiùs agnitam veritatem amplexus fuit: ſacrarũ literarum *Doctor* pręclarus erat, & *Lipſenſis Eccleſiæ Paſtor,* & Antiſtes verus ac venerandus. Fatis tandem cõceſſit anno Chriſtiano 1573. Ætatis anno 80. 3. Non. Ianuarij. Scripſit de gradibus & vocatione miniſtrorum in Eccleſia DEI, concluſiones ad diſputandum propoſitas. Item de cap. 5. Machabęi concluſiones cum confeſſione doctrinę & fidei. idem libellum germanicum edidit de adiaphoris, & alium contra dolos & fraudes, quibus diuinã veritatem quidam labefactare conantur, Pręterea librum con-

ſolationum deſumptarum ex verbo DEI. Item Concionem in funere *Iuſti Menij*. Eiuſdem Methodica enarratio vniuerſæ Hiſtorię Ieſu Chriſti, additis formis precum, emendata ab authore, paulò ante ſuum ex hac vita exitum, & per Ioannem Salmutenſem edita eſt germanice. Ornauit eum Berſmãnus Poëta inſigni elogio quod ſubiiciemus;

Qui Pfeffingeri ſimiles in imagine vultus
Aſpicis, hoſpes, & hæc perlege ſcripta memor.
Bauariæ dedit hunc tellus in luminis auras,
Quem vita functum Lipſia condit humo.
Dicere lõga mora eſt per quot diſcrimina rerum
Hunc exercuerit dæmonis ira trucis.
Finibus extorrem patriæ preſſumque ſuorum
Inuidiâ, atque odiis turba profana tuis.
Dum venale Papæ cœlum, miſſamque peroſus,
Mauult eſſe tui portio Chriſte gregis.
Cui ſe doctrinæ ſtudio, ſanctoque labore
Atque operæ curâ conſiliique fide,
Addixit, moderanſq; ſcholas & templa gubernãs
Haud grauis imperij fulmine, pacis amans.

Teſtis

Testis erit iuueni vitæ sine labe peractæ,
Leucoris, & secli fama, Luthere, tui.
Et tu relligionis apex, diuine Melanchthon,
Et tu qui clarum de Cruce nomen habes.
Postq́; hos consilij consors, sociusq́; laborum,
Tu quoq; adhuc nostræ spes Ioachime, scholæ.
Orba sui luget Pastoris Lipsia fatum:
Amissumque gemit Misnidos ora patrem.
Salue sancte senex, decus ô venerabile morum,
Salue cœlestum consociate choris.

ORNAVIT EUNDEM PETRUS LOSSIUS sequenti carmine:

Eximium patriæ decus & pia fama suorum,
Ille ego sum populi Lipsia clara tui.
Qui verbis potui mollire adamantina corda,
Soluere qui curis tristitiaque graues.
Exemplum fueram morū & pietatis honestum,
Id quoque nunc culta posteritate probo.
Inuide dic de me nunc quidlibet, ipse ego iunctus
Nunc Christo longè sum meliore loco.

XIIII.


IOANNES DRACONITES Theol. Naſc. Caroloſtadii in Franconia. Obijt. Witteborgæ, Aº. 1566. 18. Aprilis.
Pauca quidem ſed docta leget, qui ſcripta Draconis
Volvit; at hei properam quam gemet ille necem.

JOANNES DRACONITES
Theologus.

IOANNES DRACONITES natione *Francus*, patria *Carolostadius*, primum ætatis suæ tempus in studiis literarum & doctrinæ *Erphordiæ* cōsumpsit, & eodem in loco honores scholasticos adeptus, ibidem eas aliquandiu publice & priuatim cum laude docuit. deinde *VVittebergæ* sacrosanctæ Theologiæ *Doctor* renūciatus fuit. Hinc *Marpurgi*, & inde *Rostochij* sacras literas professus, tandem *Sambiensis Ecclesiæ præses* constituitur. Verùm *VVittebergam* regressus, Bibliorum opus quintuplex animo agitabat ad instar illius Origenis operæ veterum monumentis celebratæ, vt & alterius recentioris Complutensis. Cuius specimē in medio reliquit sanè egregium & posteris admirādum. Tandem inter hos tam pios & sanctos conatus vir optimus & doctissi-

mus, ac in primis linguæ Hebrææ, Chaldææ, Grecæ, Latinæ, preter vernaculam peritiſſimus è vita euocatur, ac *VVitteberga* magno reipubl. & Ecclesiæ detrimēto obiit maior Septuagenario anno ſal. 1566. 18. Aprilis, quod elegantiſſime EOBANVS in ſequenti carmine expreſſit:

Poſtquam eſt aperta & explicata veritas
Per ſcripta Chriſtiana, per verbum DEI,
Vt ipſius vel è media plebe infimi
Myſteriorum conſcij, nil ambigant:
Quin conſtet antichriſtidos regnum ſcholæ
Veniſſe in iſta & perdidiſſe tempora:
Quidni fateamur Antichriſtum impium
Exterminandum Chriſtianis omnibus,
Ac perſequendum Chriſtianis omnibus,
Conſtante veritate, ſcripturâ, fide;
Ne pergat vltra Chriſtianos fallere
Tyrannica crudelitate & fraudibus.
Si forte quæris illius potentiam,
Autoritate qua ſit ad verbum DEI,
Quod ipſe deprauarit improbiſſime,
Et plura eodem ſcripta pertinentia:

Hæc cerne ſcripta quæ Draconites tibi,
Sed ſcripta pauca, at erudita condidit:
Quæ Chriſtianæ veritatis maximam
Partem ſcopumque perſequendum continent.

Tranſtulit aliquot ſacros veteres Teſtamenti libros ex Hebræo, & ſuccinctis commẽtariis eos explicauit, ex quibus hæc ſunt: Commentarius in Pſalmos aliquot & capitula Geneſeos de Chriſti regno: Pſalterium ex Hebræo verſum cum ſcholiis ſeorſim adiunctis, Commẽtarius in Danielem ex Hebræo verſum, cum oratione & indice. In Pſalmum 112. enarrationes. Sunt & germanice quędam eius nomine edita, quorum hîc nulla mentio. Commentaria Euangeliorum de Ieſu Chriſto filio DEI libri duo, quorum primo continentur Euangelia ab Aduentu vſq; ad Aſcenſionem, altero ab aſcenſione vſque ad aduentum, quibus adiectus eſt Catechiſmus. Idem ſcripſit commentaria in Obadiam & Pſalmum 137. Item commentaria in Ioëlem. In diuerſos Prophetas interpretationes. Amos Prophetam ex Hebræo in Latinum conuertit. Edidit etiam *Orationes funebres in obitum Eobani; in obitum Gerardi Nouiomagi: in obitum Doct. Nicolai Ma-*

Magni: in obitum Doct. Martini Lutheri. In obitum Elisabethæ Blanconemiæ. Item Orationem in peste super illud Iob 19. Scio quod redemptor &c. De Catechismo super Euãgelium Marci 10. De Euangelico concionatore: De officio Principis & concionatoris: De victoria principis super Psalmum 149. De Christiana fide super verbum DEI fundata, ad Bremenses. Defensionem coniugij sacerdotalis ex scripturis. Defensionem concionatorum Euangelicorũ ad Colonienses. *De numeris Oratoriis librum.* Carminum librũ. Postilla per annum 1545. Subiecit textui Hebraïco Prouerbiorum Salomonis quatuor aliarum linguarum versiones & annotationes, idem in aliquot Prophetas præstitit. De eodem Nigidius ita canit:

Hic Draco percelebris doctrinæ fama trilinguis,
Saluifici verbi buccina clara fuit.
Nutriit hunc iuuenem præstans Erphordia primùm
Leucoream cupide transtulit inde scholam.
Amplexus magni solidissima scripta Lutheri,
Dotibus & captus clare Philippe tuis.

Sincere

Sincere docuit diuini oracula verbi,
Doctrinæ rectæ consona vita fuit.
Præsidiis verò linguarum adiutus hic idem,
Sustinuit Psalmos explicuisse sacros.
In nostro docuit bis senos impiger annos,
Post alium cœpit quærere sponte locum.
Rostochium vidit, mox post ea tempora factus
Regis montanæ portio iusta scholæ
Hinc VVittebergam rediens sua fata subiuit,
AEtate in sera floridus ipse senex.

XV.


IOANNES BRENTIUS
Theologus.
B
Nasc. Weilliæ in Sueuia,
Aº. 1499.
Ob. Stutgardiæ,
Aº 1570. 20. Sept.
Ardor eras veræ brentzi pietatis, illum.
Ardorem incendit Relligionis amor.

JOANNES BRENTIUS Theologus.

IOANNES BRENTIVS natus est *Vueillæ* oppido imperiali in *Sueuia*, anno 1499. Primę laureę insignia suscepit anno ætatis suę XV. Secundæ XVIII. idque *Heidelbergæ*, vbi diuinas & humanas literas magno cum applausu professus est. Anno deinde 22. constituitur Ecclesiastes *Halæ Sueuorum*, ipse simul Religionis reformandæ autor optimus maximus cum *M. Luthero & Ph. Melanchthone*, non sine maximo vitæ fortunarumque discrimine. Dehinc *Tubingam* euocatur auspiciis *Huldrichi Ducis Vuirtebergensis*, vbi Academię Commissarium & Ecclesię Antistitem agit. Tandem *Studgardiæ Christophori Ducis* vocatu Pastor & Præpositus Ecclesiæ verè Apostolicus constituitur, fungiturque eo munere ad Vitæ vsque finem summa cum religione, fide,

 pru-

prudentia, dexteritate, induſtria, vigilantia, atq; maximo cū vniuerſæ reipubl. Chriſtianæ commodo. is Colloquiis religioni componendę Imperij adhibitus, *Auguſtæ, Haganoæ, VVormatiæ, Ratisbonæ, Tridenti*, & Commētariis in Biblia vniuerſa Exegeticis, aliis præterea ſcriptis Dogmaticis clariſſimus obdormiuit in domino, anno 1570. ætatis 71. M. 11. D. 17. 20. Septembris. Scripſit libellum caſuum quorundam matrimonialium, cui præfatus eſt D. M. Lutherus: Item Cōmentarium in Exodum Moyſis. Commentarium in Leuiticum. Commentaria in librum Iob. In Amos Prophetam. in Eccleſiaſten Germanicè, quod deinde ab alio latinitate donatum eſt. In Epiſtolam Pauli ad Philemonem & in Hiſtoriam Eſter commentariolum. In Euangelia ſecundum Lucam homilias. in Ioannis Euangelion exegeſin. In Acta Apoſtolorum Homilias. Explicationem Pſalmi Dauidis 94. Deus vltionum & 130. De profundis. Commētarium in Eſaiam Prophetam. Idem conſcripſit Syntagma eorum, quæ nomine illuſtriſſimi Principis VVirtebergēſis per legatos eius acta ſunt in Cōcilio Tridentino. Libellum de adminiſtranda re-

publ.

publ.& obediẽtia ſubditorum. Libellum de pœna Anabaptiſtarum. Præterea conſcripſit Commentarios in libros Ioſuæ, Iudicum, Ruth, duos Samuelis. In Oſeam, in epiſtolas Pauli ad Galatas, Philippenſes, Coloſſenſes, in Epiſtolam Pauli ad Romanos commentariorum libros tres. In Pſalmorum Decades vndecim. Conciones germanicas duas, de Peſte vnam, alteram de Grandine. Syngramma de cœna Domini contra Ioannem Oecolampadium. Contra Petrum Aſotum. Catechiſmum. Poſtillam. De perſonali vnione duarum naturarum in Chriſto, & aſcenſu Chriſti in cœlum, & ſeſſionem eius ad dexteram Dei patris. Sententiam de libello Bullingeri cui titulus eſt Tractatio verborum Domini, in domo patris mei manſiones multæ ſunt. de Maieſtate Domini noſtri Ieſu Chriſti ad dexteram Dei patris & de vera præſentia corporis & ſanguinis eius in cœna contra Petrum Martyrem, & Henricum Bullingerum. Recognitionem Propheticæ & Apoſtolicę doctrinæ de vera maieſtate domini noſtri Ieſu Chriſti, ad dextram Dei patris ſui omnipotentis, in quo ſcripto refutatur Henrici Bullingeri liber, cui titulum fecit fundamen-

tum firmum cui tutò fidelis quiuis inniti potest: Testamentum editum Latine & Germanice. Omnia eius opera aliquot tomis simul excussa sunt in folio. Eiusdem vetus sententia de Cœna Domini, quam inseruit exegesi in Ioannis Euangelium, edita est aliquoties. Hunc decorauit insigni elogio:

IOANNES LAVTERBACHIVS.

In restauranda socius pietate Lutheri
Brentius, Ausonij magna ruina Papæ.
Talis erat facie senij confectus ab æuo:
Quàm priùs abriperet mortis amara manus.
Consilij multum conuentus iuuit honestos,
Quos habuit sanæ relligionis amor.
Colloquiis præsens interfuit omnibus, idem
Immensas auxit relligionis opes.
Vera quod Europæ floret doctrina per oras,
Quæ celebrat Christum relligiosa fide.
Non paruas isti grato fert pectore partes,
Plurima pro cuius nomine dura tulit.

E qui-

E quibus insidias fugiens odiumque Potentum
Diuina tectus liber abiuit ope,
Urbis Alexandri Doctor velut obuius hostem
Effugit, Nili cum peragraret aquas.
Organa Doctrinæ Christi quod in orbe furores
Hostiles superant, cura benigna DEI est.



Dum ſarcis ſciſſas in relligione cohortes,
Sarta tibi merito cœlica tecta facis.

ERASMVS SARCERIVS Theologus.

ERASMVS SARCERIVS ANNÆMONTII, quę vna est ex Misniæ ciuitatibus metalliferis, natus, anno 1500. liberaliũ artium & virtutis sapientiæque studiis probe excultus fuit, in primis sacrarum literarum sciētia claruit, sacris siquidem literis VVittebergæ egregiè nauauit operã quas non solùm concionando cum magno pietatis zelo, sed & scribendo propagare atque illustrare pro virili conatus est maximè. Primò *Lipsiæ* Ecclesiastes, ac deinde *Nassouiæ* Comitatus Pastor & antistes fidelissimus fuit. Tandem optimè de Ecclesia meritus, & multis ingenij sui monumentis haud vulgaribus piæ posteritati relictis obiit *Magdeburgi* anno salutis 1559. Mensis Nouembris die 28. ætatis anno 69. Scripsit Dialecticam, Rhetoricam, Commentarios in Iesum Syrach. Expositiones in Epistolas Dominicales, ac

feſtiuales ad Methodi formam ferè abſolutas. In quatuor Euangeliſtas iuſta ſcholia, ad perpetuæ textus cohærentiæ filum. Scholia in acta Apoſtolica, quę Commentaria fuſiſſima poſſint eſſe. In Epiſtolam ad Romanos, ad Galatas, Epheſios, Philippēſes ſcholia. Methodos in præcipuos ſcripturæ diuinæ locos, ad nuda didactici generis præcepta in Theologorum vſum compoſitas. Dialogum reddentem rationem veterum ſynodorum, cùm generalium tùm prouincialium: item viſitationum & nuper habitę Synodi & viſitationis pro paſtoribus comitatus Naſſouienſis ſub D. Guilhelmo Comite, ſimulq; explicantem eiuſdē viſitationis acta, quæ cognita etiam aliis regionibus multū vtilitatis afferre poſſunt. De cōſenſu veræ Eccleſię & Sanctorum patrum, in primis autem D. Auguſtini ſuper præcipuis Chriſtianæ religionis articulis. Conciones de ſignis & cauſis, quibus Germaniæ, niſi ſe ad pœnitentiam cōuertat, mala plurima portenduntur. Sermones de pœnitentia, De modo reuocandæ diſciplinæ. De Conciliis & Synodis. De viſitatione parochiarum. De officio Magiſtratus & ſubditorum, De iuſtitia quæ coram Deo eſt, & bonis

nis operibus. Liber de cauendis veterum Papistarum craſſis, & nouorum Sophiſtarum inſidioſis erroribus. Scripſit ſcholia in omnes fere veteris & noui Teſtamenti libros. Libellum etiam de cruce conſcripſit, in quo plurimas cauſas recenſet, quare DEVS piis crucem immittat, impreſſum cum præfatione Philippi Melanchthonis. Congeſſit in vnum librum veterum & recentiorum ſententias de coniugio & diuortio, qui liber impreſſus eſt germanice. Fecit Dictionarium Scholaſticæ doctrinæ. Corpus Iuris matrimonialis; libellum de fraterna reconciliatione Germanice, Conſolatorium ſcriptum de ſuis liberis, ad Chriſtianum comitem germanicè. De cognitione Veritatis germanice. De paſſione & morte noſtri Saluatoris. Eiuſdem doctrina Chriſtiana Euangelij & pontificia, quatenus vtraque verbo DEI & patrum ſententiis ſit munita, cum refutatione doctrinæ falſæ publice typis mandata prodiit. Hunc Lauterbachius Poëta ſequēti carmine eleganter deſcribit:

Qui geris à ſancto, Sarceri, nomen amore,
Non equidem fruſtra nomen, Eraſmus, habes

Relligionis honos, artes vitæque decorum,
Radices vt agant ſpe meliore ſuas,
Das operam ſancto mentem perculſus amore:
Dum calamo, viuâ dum ſacra voce colis.
Ingenij calamo quæ non monumenta relinquis?
Vt ſarta, vt maneat gloria tecta DEI?
Quæ non ſuggeſto facundus ab ore Pericles,
Quæ decet vt faciat munia quiſque doces?
Relligionis honos, artes, vitæque decorum,
Vt Chriſto, fructu diuite, regna parent.


GEORGIUS VOLCKMARIUS S Theol Doc et Profess witteberg
Nas.
Ao.
Obijt.
Ao.
Pulpita Leucoreæ testantur Palados huic que
Facundo fuerit gratia in eloquio,

GEORGIVS VOLCKMARVS SS. Theol. D. & Professor VVittebergæ.

S*Cire tuum nihil eſt, niſi te ſcire; hoc ſciat alter*, inquit *Horatius*. at vt conſtet, doctos ſcienteſque viros patriam & rempub. pro viribus iuuare, & iuuaſſe olim dū viuerent, facit Hiſtoriarū cognitio, ſcriptorumq; induſtria, quæ ſola beatitudo iure dici poteſt, vnde ſcire vere beatum efficit: econtra verò omnis malus, aut ignorans eſt, aut impotens. animus enim tum beatus eſt, cum omnium optima & pręſtātiſſima intelligit. Cumque Deum optimū & præſtantiſſimum omniū, maieſtatis immenſæ, potentiæ infinitæ, omnia in ſe continentem, in quo præteritorum, pręſentium, futurorū exemplaria relucent, animus noſter atq; intellectus apprehendit, tum beatus eſt, tunc gaudio ſolido impletur, tunc veram & immutabilem beatitudinem poſſidet, & merito: Deus

Deus enim eſt ſummum bonũ: ſed prout quiq; viri ſapientiſſimi & diſciplinarum fonte exculti crediderunt, ita erunt & ſapientiores, & quod conſequens eſt, beatiores, capacioreſque felicitatis æternæ, vnde illud dictum eſt, *fulgebunt iuſti ſicut ſtellæ, & intelligentes ſicut firmamentum*, quanto autem totum parte præſtantius ſit, qui non videt cæcus eſt, & hac in re ſicuti in luce cõtingit, clariſſimam enim lucem non omnes æqua portione arripiunt, namque qui hebetioris ſunt viſus, minus claritatis accipiunt, quàm qui acutiore lumine perfruuntur, & huc tendere illud Euangelicum videtur, *in domo patris mei multæ manſiones ſunt*, non enim omnes beati, cum plene contenti ſint, æquam beatitudinem poſſident, quoniam ea vt quiſque capax eſt participat, vt in conuiuiis videmus, eſculentorum capaciori ventre qui eſt, plus illo vorauit, qui anguſto ventre compactus eſt, & tamen vterque ad ſaturitatem vſque repletus eſt, neque amplius optat. quæ ſane ſatis hic in loco attingimus in contumeliam ignorantiæ, quæ ſapientiæ, id eſt *Palladis* hoſtem ſe profitetur, cuius quidem Palladis & amatrix & pediſſequa eſt ſciẽtia, ſola beatum

tum efficiens. Vnde *Cicero* omnibus qui rempub. iuuerint, auxerint, defenderint certum & definitum locum in cœlo esse, vbi beati sempiterno æuo perfruantur, econtrario vastatoribus conturbatoribusque reipub. in inferno locum tribuit *Vergilius*. Hæc ergo quæ narrauimus fidem certissimam nobis faciunt, Reuerendo & claro Viro *Georgio Volckmaro SS. Theologiæ Doctori ac eiusdē Professori in Academia Vuittebergensi publico* beatorum sedem in cœlo paratam; hoc autem nulla certitudine sed coniecturis assequi possumus, ipse namque pius, eruditus, & scientia pollens pios scientesque omnes coluit, ornauitque, pro rep. desudauit strenue, atque verbum Dei omnis scientiæ fontem, in prata amœnissima atque viridaria florentissima deriuauit; sed hæc & alia quæ tantus vir egit, ad exaltationem patriæ, ad reipubl. emolumenta, ad conciuium ornamenta, ad salutem studiosæ iuuentutis, ad scholæ, ecclesięq; decorem, ad communem denique vtilitatem direxit, nullus in eo fastus, nullum superbiæ vestigium, nulla arrogantiæ scintilla vnquam apparuit, vnde præclare in eius effigiem & grate ita lusit:

N SAM.

SAM. ROSENLON SAXO.

Sic vultus, ſic ora tulit Volckmarus, vt iſta
Peniculo artificis picta papyrus habet.
Quanta viro fuerit linguæ facundia, quantâ
Senſa ſacri eruerit dexteritate Libri,
AEdita Leucoreæ teſtantur Palladis arte
Pulpita, & excelſæ grandis honos Cathedræ.

XVIII.


GEORGIUS WIRTH, Medicus Archiater Ludovici Regis Ungariæ & Boemiæ. Nat. Leoberga in Silesiæ Aº. 1470. Ob. Gorlicij Aº. 1524.
B.
Vt summas summi spectetur Cæsaris aulas,
Pœniæ meruit Wirthius artis ope.

GEORGIVS VVIRTHIVS

Medicus Archiater Ludouici Regis Hungariæ & Bohemiæ.

GEORGIVS VVIRTHIVS naſcitur in *Sileſiæ oppido Leoberga*, Anno Chriſti 1470. Prima ſtudiorum tyrocinia in patriâ faciēs deinde plurimis optimiſque artibus extra eam per varias Academias animum ſuum induit. Anno 1509. *Lipſiæ* primum *Magiſterij titulos tulit.* Deinde *Bononiæ ampliſsimo Doctoris Titulo in Medicina decoratus eſt anno 1515.* Cum verò per Liburniam ex Italia cogitaret in patriam redire, præter ſpem ac votū prouinciæ illius Medicus, quaſi diuinitus, delegatus fuit. Quin & paulo poſt inclyto *Ludouico Bohemiæ & Pannoniæ Regi* deſignatur Archiatrus. Quo munere ſplēdidiſſimo cum laude & dignitate perfunctus, ab eodem Rege *Budiſinæ Luſatiorum* conſtituitur DECANVS,

ſingulis videlicet meriti ergò. Obiit demum feliciter Gorlicij anno 1524. ætatis anno 54. die 9. Martij, relictis ocij ſui literarij Symbolis in omne æuum perduraturis. Ioannes Riuius ſequenti Eloquio eundem deſcripſit:

Magnus vt ingenio, ſic clarus honore Magiſtri
Egregij primum iura locumque capit,
Hic vbi Muſarum ſedem Philyræus Eliſter
Alluit & rapidus Lipſidos arua premit.
Poſt hinc digrediens Italaſque profectus ad oras
Per medicas artes ſedulus ire parat.
Felſina Doctoris meritâ ornatumque coronâ
Ad patrios iuſsit læta redire Lares,
Hoc titulo fulgens agitare inglorius artem
Noluit ingenij conſcius ipſe ſibi.
Tum Regi iuueni Ludouico ſceptra Bohemo
Qui tenuit præſtò eſt Pannoniæque ſimul.
Ergo ſalutiferæ medicamina porrigit artis:
Et reliquis fauſta præſtitit ille manu.
Felix ô hæres ex fratre Georgius artis
Cui parilis ſimul, & nominis alter adeſt.

Extāt annotationes PETRI VVIRTHII Lambergi

bergi longè doctissimæ, quibus Chelyn illã Dauidicam Psalmorum ita illustrauit, vt vel copiosissimis aliorum cõmentariis anteferri mereantur, quod opus à fratre, ni fallor Romæ Canonico se hæreditario accepisse testatur.

XIX.


IACOBUS MILICHIUS Medicinæ professor witteb.
B.
Nasc. Friburgi Brisgauorum
Ob. Ao. 1501.
Witebergæ,
An. 1559. 10. Nouemb.
Leucoris alma tibi felicia sydera currant,
Sydera quæ per me sunt tibi clara magis.

JACOBVS MILICHIVS *Medicus Doctor.*

IACOBVS MILICHIVS natus est *Friburgi in Brisgoia*, anno 1501. vir & morum suauitate, & literarum eximia eruditione clarissimus, Mathematumque imprimis & Philosophiæ vniuersæ studiosissimus, id quod abunde contestantur elegantissima ipsius commentaria in secundum *Plinij Librum* de Mundi historia. Fuit autem *Medicinæ Doctor ac Professor publicus in Vniuersitate VVittebergensi*, homo singulari erga DEVM pietate, præstantique erga homines humanitate. Tandem vitæ suæ finẽ fecit in eadem Academia apoplecticus, anno salut. M. D. LIX. x. Nouembr. Commentarios in secundum Plinij librum de historia mundi recognitos edidit, adiecta in fine Oratione de dignitate Astrologiæ ab ipso dicta, in promotione Magistrorum. fecit

O ora-

orationem de vita Galeni inſertam Declamationibus Philippi Melanchthonis. aliam etiam de vtilitate Dialectices. item aliam de Cordis partibus & motibus. item *Quæſtionem vtrum potus intra ſitim cõtinendus ſit, an verò corpus largius irrigandum*. Hiſce ſanè monumentis exquiſitiſſimis & communi hominum ſaluti, & rei literariæ commoditati, ſimulq; propriæ famæ nominiſque celebrationi atque immortalitati ita conſultum fecit, vt iure dubitetur, vtrum præclaris ingenij dotibus, an verò ipſa naturæ bonitate plus de humano genere promeruerit, at nec in eo tam præclaras virtutes indictas præterierunt nobiliſſimi Germaniæ Poëtæ, inter quos & fons & Apollo noſtri ſæculi Poëtarum ita canit:

PHILIPPVS MELANCHTH.

Inuida Milichium rapuerunt fata Iacobum:
Qui ſibi, quique aliis viuere dignus erat.
Cui pater ipſe ſuas artes donauit Apollo:
Natura & gremio nutriit alma ſuo.
Ille vias cœli, cœloque errantia nôrat
Sydera, quaſque habeant illa vel illa vices.

Adde

Adde poteſtates herbarum, vſumq; medendi,
Scriptaque ſolerti tot monumenta manu:
Hîc herbæ veſtras decuiſſet promere vires,
Quando alios veſtra ſæpe leuauit ope.
Sed noua cum tellus quondam noua germina fundet,
Et noua cum cœlum prouehet aſtra nouum.
Tum nouus exuuiis decoratâ carne reſumptis
Milichius, priſcæ dum videt artis opes.
Multa ſuper flores, & cœli ſigna loquetur,
Abramo faciens mutua verba patri.
Nunc ver purpureum, felici ſpiret in vrna,
Frondeat vt pictis ſemper amœna roſis.

IOSEPHVS à PINV.

Autorem genitum poſt omnipotentis Olympi
Addita dena annis ſæcla fuere nouem
Phœbus & hic centum bis quinaq; luſtra peregit,
Milichius vitam clauſit in orbe ſuam.
Fluxerat ipſius decies vbi quintus ab ortu,
In curſu bis iam quartus & annus erat.


IOAN GUINTERI' ANDERNAC Medicus
B
Nasc. Andernaci Vbiorum,
Ao. 1487.
Ob argentinæ.
Ao. 1574. 4 Octobr.
Fugasti lethum medicæ clarissimus arte,
Securus fati vivis in orbe tej.

JOANNES GVINTERIVS Andernacus Medicus.

IOANNES GVINTERIVS *Andernacus, Andernaci Ubiorum*, vrbe celebri natus anno 1487. in primis annis *Dauentriæ*, ac *Marpurgi* in literis versatus est cum ingenio felici nec sine industria singulari: deinde *Goslariæ* Scholę moderator factus, & mox *Louanij Græcæ Linguæ Professor* fuit. postea Medicinæ studio se *Lutetiæ Parisiorum* tradidit totum, familiaris summus *Guihelmi Budæi & Lascaris Græci*: conuertit ibi medicos Græcos ac præsertim *Galenum* in latinum sermonem, vnde *Francisci I. Regis Galliæ, & Io. Bellaij Cardinalis liberalitate summâ Medicinæ Doctor & Medicus Regius salutatus, Anatomes corporis humani autor atque instaurator* fuit. Interim *à Rege Daniæ* perbeni-

gne expetitus, atq; *à Ferdinando Cæsare Augusto* singularis meriti ergò nobilitatus est. Pòst tumultu Gallico ob Religionem moto, primum vrbe *Mediomatricum* & deinceps *Argentinæ* Medicinam exercuit: simulq; in eadem Academia Professor publicus *Aristotelẽ & Demosthenem* interpretatus fuit. Tandem de republica literaria optime meritus obiit feliciter *Argentinæ* anno Christi 1574. 4. Octobr. Vertit autẽ è Græco de Anatomicis administrationibus libros nouem. De constitutione artis Medicæ. De Theriaca ad Pisonem. De pulsibus ad Medicinæ candidatos. Introductionem seu Medicum. De sectis ad Medicinæ candidatos. De præsagiis ex insomniis. Hippocratis librum de victus ratione priuatorum cum Galeni commentario. Polybij de victus ratione libellum. De semine Galeni lib. 2. adiectis castigationibus Græci exemplaris. De facultatum naturalium substantia. Quod animi mores corporis temperaturam sequantur. De elementis. De propriorum animi cuiusque affectuum agnitione & remedio. De optima corporis humani constitutione. De bono corporis habitu. De plenitudine. de atra bile. De tumoribus

præ-

præter naturam. In librum Hippocratis de natura hominis commentaria duo. De Antidotis libros 2. præfationem in Methodum medendi Galeni ad Glauconem, ſeorſim Græcè Pariſiis excuſam, vbi conqueritur de Medicinæ veteris interitu. Pauli Æginetæ libros ſex, qui ſummam rei medicæ complectuntur ex nouiſſima tranſlatione ipſius commentariis etiam illuſtrati excuſi ſunt Argentinæ. Anatomicarum inſtitutionum ſecundum Galeni ſententiam ad candidatos medicinæ lib. 4. impreſſi Baſileæ, cũ opuſculo Georgij Vallæ de partibus humani corporis, qui deinde recogniti & aucti per Andream Veſalium Venetiis impreſſi. De Victus & Medicinæ ratione cum alio, tum peſtilentiæ tempore obſeruanda idem trãſtulit Galeni librum de totius morbi temporibus. Scripſit etiam de medicina veteri & noua tum cognoſcenda, tum facienda Commentarios duos. item de Balneis & aquis medicatis Dialogos tres. De peſte. De Compoſitione medicamentorum & vſu eorundem. De humorum præparatione. Commentaria Oribaſij in Hippocratis Aphoriſmos ipſe prim⁹ edidit. cui ſic merito fecerunt Encomia hæc ſequentia:

HV-

HVBERTVS DAMIVS ANDERNACVS.

Ut natura parens dederat mortalibus olim
Hippocratem, ipsa suum, quo retineret, iter:
Sic quoque Guinterium tandem DEVS *artis alumnum*
Edidit, & medicam reddere iußit opem.
Fecit & occubuit: tua quo Germania famæ
Nunc medico celebris gloria parta viget.
Fama per ignotas gentes volat: ossa recepit
Terra, sed æthereã mens colit vna domum.

MICHAEL TOXITES.

Hîc situs est Andernacus prope coniugis ossa,
Expectans regni gaudia læta DEI.
Certabant Virtus, Pietas, Doctrina, senectus,
Et voluit primo quælibet esse loco.
Sed vicit Pietas, animumque per æthera Christo,
Aduexit cuius numen adorat ouans.
Jngenuus coluit felici sydere Musas
Pæoniæque tulit pluribus artis opem.

Jn

In terris famam, nomenque reliquit honestum,
Spiritus it cœlo, membra recepit humus.
Excessit septem decies ac amplius annos,
Mens tamen in sano corpore sana fuit.
Sed quid opus multis? laus vni hæc sufficit vna:
Ingenio magnos vicit & arte viros.

GEORGIVS CALAMINVS.

Octo Guinterius iam quando decennia messem
Et clausit æuo septimam:
Iam iam care pater (dictis Panaceia modestis
Compellat AEsculapium.)
Sat vitæ famæque dedit, nostroque labori
Guinterus arte nobilis.
Scis quod Louanium, sit & Argentina docentem
Mirata, post Lutetiam,
Hic vbi Vesalium medicus, Graiaque magister
Lingua poliuit Sturmium.
Scis quod lustra nouem medico iam floreat vsu:
Antiqua nostræ cum nouis
Artis & euertit nostro mysteria ductu
Perennis ac viret libris.

Sit requies æterna ſeni: ſit vera voluptas,
Et nata cœlo gaudia.
Sic ait: hinc animâ Guinterius intrat Olympum,
Mortale terra ſuſcipit.


GUILIELMUS GRATAROLUS BERGOMAS, GALLUS, MEDIC⁹
Nasc. Bergomi
A°.
Obÿt
A°. 1566.
Gratarolus patriam linquens atq; itala rura,
Germanos inter claruit arte viros.

GVILHELMVS GRATAROLVS
Bergamâs, Medicus.

GVILHELMVS GRATAROLVS, natus est *Bergamo, Galliæ cisalpinæ* oppido; is Medicus fuit & Philoſophus excellens: inprimis verò Phyſiognomon & ſpeculator naturæ ſolertiſſimus; qui egregie nominis ſui celebrationem euexit ſcriptis libris quampluribus: vnde toti terrarum orbi celebratus innotuit, tandem animam expirauit anno 1562. 6. die Maij *Baſileæ Rauracorum*, quòd eleganter *Petrus Nigidius ſenior* hiſce verſibus expreſſit (egit enim idem Gratarolus Profeſſorem & Medicum etiam in Haſſię Academia Marpurgi.)

Doctrinam Papæ Gratarolus corde peroſus,
Germanos cupide viſere cœpit agros.
Nobilis hunc miſit Cattis Baſilea, ſed anno
Vix ſemel exacto rurſus eò rediit.

Siue quod Haßiaco non posset viuere cœlo,
Siue quod in votis vrbs Basilea foret.
Hæc vita functi gelido nunc clara sepulchro
Insignis claudit corpus & ossa viri.

Scripsit librum de memoria reparanda, augenda, seruandaque omnimoda remedia & præceptiones. Item librum de prędictione morum naturarumq; hominum, facili ex inspectione corporis. Prognostica naturalia de temporum mutatione perpetua, ordine literarum: adiecta sunt vndecim signa terræmotus ex Ant. Mizaldo. De thermis Rheticis, ex Vallis Traschurij agri Bergomatis librum, cum diuersorum authorum scriptis de Balneis. Compendium *de tuenda valetudine literatorum, & eorum qui magistratu funguntur, illorum præcipue qui in ætate constantiæ, vel ab ea parum absunt.* De notis Antichristi: De vini natura, artificio, & vsu, de re omni potabili. Item de memoria reparanda, conseruandaque: De prædictione morum naturarumq; hominum, &c. prognostica. De tuenda valetudine in vniuersum. *De literatorum conseruanda valetudine.* De peste. Theses de peste, hæc omnia

vno

vno volumine impressa sunt Basileæ in octauo. Scripsit praxin medicam. Correctiones & additiones in librum Italicum falso attributum Cl. V. Gabrieli Fallopio, cui titulus est secreta Fallopij. Censuram in primum librum Alexij Pedemontani in quo medica tractat, modũ faciendi quintam essentiam simplicem. De viribus, vsu ac mixtione aquæ ardentis. Equorum & domesticorum aliquot animalium remedia, annis 25. vndique collecta. Edidit etiam cum præfatione, & glossulis Petrum Pomponatium de causis occultorum effectuum seu de incarnationibus. Ioannem de Rupecissa, de extractione quintæ essentiæ omnium rerum potissimum pro vsu medico, quem auxit optimis rebus eiusdem aut similis argumenti. Chemicorum præcipuorum volumen, cum præfationibus, prolegumenis & obscurorum aliquot locorum declarationibus. Præterea aliorũ opera partim dudum edita, partim nunquam antea publicata correxit, vti sunt: Petri de Abano vel Apano libellus de venenis, ad manuscriptum exemplar correctus: cui adiecit multa eius argumenti vtilissima, nec antea edita. Chirurgicus libellus per iusta capita distinctus

gallice

gallice ſcriptus ante annos 135. Scriptores qui cõſilia & curationes de Sudore Anglico annotarunt. Theatrum Galenicum Mundellæ completum, & in meliorem ordinem redactum. Thaddęi Florentini & Guilielmi de Brixia conſilia medica. Eiuſdem *proficiſcentium, ſeu magnis itineribus diuerſas terras obeuntium medicina.* Veræ Alchimiæ modus.

Q


LEONHARTUS FUCHSIUS MEDICUS et philosophus.
Ob. Tubingæ
Si qua Dioscoridi si qua est data fama Galeno
Participem ex alqua me quoq; parte habet

LEONHARDVS FVCHSIVS Medicus.

LEONHARDVS FVCHSIVS natus eſt *Vuembdingæ, oppido Rhetiæ*, anno 1501. prima literarum rudimēta *Heilbrunnæ* poſuit, inde per omnes honores Scholaſticos aſcendit, primum bonarum artium Baculaureus Erphordiæ ſalutatus, Magiſter deinde Philoſophiæ Ingolſtadij: & aliquot annis poſt Medicinæ Doctor ibidem appellatus. Medicinam publice in eadem Academia ſumma cum fide & diligentia profeſſus aliquandiu, mox Onolsbachij Medicinam factitans, Principum Marchionum Brandeburgicorum Archiatrus fuit: inde Ingolſtadium reuocatus, ſed religione obſtante Onolsbachium regreſſus eſt. Denique euocatur *Tubingam* ad Medicinam publice docendam, quam ipſe & ratione optima, & Oratione ſapientiſſima multis annis fideliter &

ſtudioſe explicauit, magna cum gratia atque admiratione omnium, & commentariis innumeris ſpectatæ eruditionis atque ſcientiæ in omni Medicinę genere illuſtrauit plurimum: Tandem exemplum diligentiæ & laboris, decus & ornamentum Academiæ ſingulare, optimè de præſentibus poſteriſque meritus ſumma cum teſtificatione cōſtantiæ & fidei in religione obiit ibidem in Chriſto fideliter, ſexto Idus Maij, anno 1566. ætatis 65. Eius opera hæc ſunt Medicinę Methodus, ſeu ratio compendiaria perueniendi ad veram ſolidamque Medicinam: item de vſitata huius temporis componendorum miſcendorumque medicamentorum ratione libri tres, iis qui praxin medicam exercent maxime neceſſarij; De ſanandis totius humani corporis, eiuſdemque partium, tàm internis, quàm externis malis libri 5. Tabulæ aliquot vniuerſæ medicinę ſummam & diuiſionem compendio complectentes: Tabulæ ſex in Galeni libros de morborum cauſis & ſymptomatibus. Paradoxorū medicinæ lib.3.in quibus multa à nemine hactenus prodita, Arabum, ætatiſque noſtræ medicorum errata confutantur, & obiter Sebaſtiano Mon-

tuum

tuum medico Riuorienſi reſpõdetur. Apologiæ tres; quarum prima aduerſus Guilhelmum Putaneum docet, Aloen aperire ora venarum: 2. aduerſus Sebaſtianum Montuum nonnulla paradoxorũ capita defendit: 3. aduerſus Hieremiam Thriuerium, in internis inflãmationibus pleuritide præſertim, è directo partis affectæ ſanguinem mittẽdum eſſe. Item explicationes aliquot paradoxorum de Hiſtoria ſtirpium commentarij inſignes, adiectis earundem viuis plus quam quingentis imaginibus, nunquam ante ad naturæ imitationem artificioſius effictis. Item ſuccincta vocum difficilium & obſcurarum paſſim in eo opere occurrentium explicatio. Hippocratis aphoriſmorum ſectiones ſeptem è græco in latinum ſermonem conuertit & luculentiſſimis commentariis illuſtrauit, adiectis annotationibus in quibus quotquot ſunt in Galeni Commentariis loci difficiles ad vnguem explicantur. Vertit etiam aliquot Epidemiôn libros Hippocratis commentariis adiectis. *Eius aduerſus Chriſtiani Egenolphi Typographi Francfortani calumnias reſpõſio excuſa eſt Baſileæ anno 1545.* Item *Cornarius furens ibidẽ excuſus, apud Eraſ-*

mum Xylotectum. ſcripſit item *Apologiam aduerſus Gualterum Ryffum.* Difficilium aliquot quæſtionum & hodie paſſim controuerſarum explicationẽ, libros quatuor auctos & recognitos. Nicolai antidota vertit & annotationibus illuſtrauit. Annotationes ſcripſit in libros Galeni de tuenda valetudine. In eiuſdem libros de differentiis febrium, & locis affectis commentaria. In eiuſdem de morbis libros commentaria. Item in Libros de Medicinis ſimplicibus. præterea libros quinq; de medendi ratione recognouit & auxit, additis tribus libris Chirurgicis. Methodũ ad medicinam perueniendi, ſiue compendium medicinæ omnino nouum fecit. adhęc de compoſitione medicamentorum libros quatuor auxit & recognouit, adiecto quod ante deſiderabatur, Diſpenſatorio, vt vocant. Plantarum effigies excuſas ſeorſim, quinque diuerſis linguis reddidit. de Oculorum remediis libellus germanicus eodem autore prodiit. item an Morbifica aliqua ſit de Galeni ſententia cauſa continens, quæſtiones medicæ de peſte. Commentaria in methodum medendi. Hippocratis Epidemion libros tranſtulit, & in ordinem alphabeticum redegit.

degit. Commētaria in Galeni libros tres de temperamentis fecit. item Compendium anatomię, pręterea duos alios tomos Hiſtoriæ ſtirpium primo adiecit, in quibus omnibus plures quàm duodecim Iconum ſunt centuriæ. *de Fuchſio ita cecinit,*

IOANNES LAVTERBACHIVS.

Quale Dioſcorides medica præclarus in arte,
Herbarum nomen cognitione tulit:
Tale ſua meruit, maius quoque Fuchſius arte,
Herbarum nulli cognitione minor.
Herbarum propriis naturam viribus ille,
Ut tandem nude protulit abſque typis.
Sic tribus, hic omnes veris iconibus herbas
Exprimit ingenio dexteriore tomis.
Arte Dioſcorides quod Graiis: Fuchſius iſtud
Non modò Germanis, omnibus orbe locis.
Ne ſit opus terras vitæ penetrare periclo:
Ne iuga, vel valles, vel nemoroſa loca.
Abſque labore tomis herbas cognoſce, fouere,
Auguſtos medicæ, qui cupis artis opes.

Dum

Dum bonus herbarum ſpecies vireſq; miniſtrat,
Haud errat, graue qui cum duce tentat iter.


CONRADUS GESNERUS Medicus & Philosophus
B.
Nasc. Tiguri.
A°. 1516.
Ob. ibid.
A°. 1565. 73. DBR.
Tot scribis libros, tantumq; mereris in arte,
Ut sis vel Medicis Bibliotheca tuis.

CONRADVS GESNERVS,
Philoſophus & Medicus.

CONRADVS GESNERVS Tiguri vrbe Heluetiorum primaria natus anno Chriſti 1516. poſtquã in patria literarum fundamenta poſuiſſet, Argentinenſem Scholam primo adiit, deinde Bituriges Auaricum, mox etiam Lutetiam Pariſiorum profectus optimis diſciplinis eruditus eſt. Eo itaque ſtudiorum curſu abſoluto, Luſannamque rediens, Græcas literas ibi profeſſus fuit, per integrum triennium: demum Baſileæ ſupremam in Medicina lauream adeptus ſe inde Tigurum cõtulit, perpetuumq; domiciliũ ſibi ibidem conſtituit. qua in vrbe & Medicinam fecit & Philoſophiam publico ſtipendio docuit annis 25. Vir pius & omni genere virtutum ornatiſſimus, omnia naturæ arcana perſcrutatus, magis cogitãs de aliorum vtilitate promouẽda, quam propriæ ſalutis tuendæ curam rationemve ſuſcipiens, in

omni literarum genere, præſertim verò in Medicina & Philoſophia naturali atq; Philologia clariſſimas lucubrationes edidit, erat enim Philologus & Philiſtor doctiſſimus, lumen Germaniæ & decus Heluetiæ, tandem cum incredibili luctu Eccleſiæ, Scholæ, Reip. bonorum denique omnium, blandiſſima quidem morte, ſed atrociſſima peſtilentia abſumptus obiit Tiguri in patriā, anno 1565, ætatis anno 49. die 13. Decembr. Scripſit pene infinita ſuo marte, & multa ſimul aliorum ſcripta in lucem protulit: quorum omnium Catalogum cum ipſe ediderit, viſum eſt eundē ipſius verbis apponere, & Corollariū addere eorum, quæ poſt catalogum conſcriptum edita ſunt: aut in Bibliotheca Clariſs. Medici Caſpari VVolffij aſſeruantur.

Primum igitur circa annum D. 1537. (Conradi Geſneri verba pono) Lexicon Græcolatinum, quod iam ante à diuerſis & innominatis neſcio quibus miſere ſatis conſarcinatum erat, ex Phauorini Camertis Lexico Græco ita auxi, vt nihil in eo extaret, quod non vt ſingulari fide ac diligentia, ita labore maximo adiicerem: ſed typographus me inſcio, & præter omnem expectationem meam, exiguam duntaxat acceſsionis meæ partem adiecit, reſeruans ſibi forte auctuarium ad ſequentes etiam editiones. Eodem paulo poſt defuncto, meum exemplar recuperare non potui. Ab eo etiam tempore in gratiam Heinrici Petri Baſilienſis Typographi, ter aut quater ex diuerſis lectionibus meis, idem volumen inſigni acceſsione auxi, ita vt ſemper nominarem authores, à quibus ſingula exce-

excepissem, ut & authoritas maior esset, & orthographia minus corrumperetur: quod si alij etiam multi Lexicorũ corruptores potius quàm authores, obseruassent, non usque adeò aliquot millibus locorum corrupta hæc volumina hactenus in publicum prodiissent, non solùm Typographicis erratis passim innumeris absurdissimè referta, propter imperitiam illorum qui ad præla corrigunt: sed ipsorum etiam authorum, quorum plurimos idcirco sua nomina profiteri puduit. Vltima quidem editio à me, locupletata Basileæ nuper prodiit ex officina Hieronymi Curionis, anno Domini 1560. Septembri, in folio, chartis trecentis octoginta quatuor. Cæterum hoc anno, quo hæc scribo. 1562. Geneuæ prodiisse audio longè copiosissimum emendatissimumq́, Græcæ linguæ Thesaurum, à Rob. Constantino incomparabilis doctrinæ viro, ex Ioan. Crispini officina. Medicaminum succi duorum (quæ Antiballomena Græci vocant) Galeno adscriptorum tabula Latinitate donata, adiectis etiam Græcis multò castigatioribus, & annotationibus in quasdam locos. Eadem ex libris Dioscoridis, AEtij, & Pauli AEginetæ passim excerpta, & in unum diligenter conscripta, subiecimus. Chartæ sunt quinque cum dimidia, excusæ Basileæ in octauo cum Actuarij opere de compositione medicamentorum, apud Robertum Winter, anno Domini 1540. Enchiridion historiæ plantarum ordine alphabetico, ex Dioscoride sumptis descriptionibus, & multis ex Theophrasto, Plinio, ac recentioribus Græcis additis: facultatibus autem ex Paulo AEgineta plerunque quàm breuissimè adscriptis, &c. in gratiam medicinæ candidatorum, qui cognitionis stirpium causa rusticari interdum solent. Robertus Winter imprimebat in 8. Basileæ anno 1541. chartis nouendecim. & eodem anno Melchior Sessa Venetiis in 16. Huic similem alium de cæteris simplicibus medicamentis libellum nondum edidi. Compendium ex Actuarij Zachariæ libris, de differentiis urinarum, iudiciis, causis & præuidentiis. Vniuersalis doctrina Cl. Galeni Pergameni de compositione pharmacorum secundùm locos affectos à capite ad calcem, particularibus medicamen-

 dicamen-

dicamentis omißis. Symbola Galeni experimentorum ex lib. eius collecta, & aliorum quorundam. Hosce 3. libros, Christophorus Froschouerus Tigurinus typographus vno volumine coniunxit. Tiguri 1541. in 8. chartis 24. Apparatus & delectus simplicium medicamentorum, ex Dioscoride & Mesuæo præcipuè, alphabeti ordine, pharmacopolis maximè vtilis liber. Continentur autem eodem volumine, vniuersalia Pauli Aeginetæ præcepta de medicamentorum secundum genera compositione: & eiusdem argumenti omnia quæ in Galeni libris de compositione med. κατὰ γένη præcepta extant: multis superfluè dictis, & particularibus plerisque compositionibus remotis, &c. Frellonij fratres excudebant Lugduni 1542. in 8. chartis 18. & dimid. & Venetiis fratres de Nicolinis in 16. Catalogus plantarum nomina Latinè, Græce, Germanicè & Gallicè è regione proponens, secundum ordinem alphabeti, Latinis præeuntibus vnà cum vulgaribus pharmacopolarum nomenclaturis, &c. His accedunt in calce operis Nomenclaturæ stirpium secundum varias gentes, Dioscoridi adscriptæ, in ordinem literarum digestæ. Liber impressus est Tiguri apud Froschou. 1542. in 4. chartis 4. & dimidia. De syllogismis Compendium authoris incerti, è Græco translatum, excusum Basileæ in 8. chartis duabus & dimid. apud Ioan. Oporin. cum Ioachimi Perionij lucubrationibus quibusdam in organum Arist. 1542. Moralis interpretatio errorum Vlyßis Homerici, authoris incerti. Commentatio Porphyrij philosophi de Nympharum antro in 13. libro Odyssææ Homericæ. Apologiæ quædam pro Homero & arte poëtica, fabularumq́ aliquot enarrationes, ex Commentariis Procli Lycij Diadochi philosophi Platonici in lib. Platonis de republica: in quibus plurimæ de diis fabulæ, non iuxta grammaticorum vulgus historicè, physicè aut ethicè tractantur: sed theologicis, (vt gentiles loquuntur) ex prima philosophia rationibus explanantur. Omnia per nos è Græco sermone conuersa, & euulgata Tiguri, 1542. in 8. chartis 12. ex Offici. Froschouiana. Porphyrij philos. quæstiones Homericæ. Pauli Silenciarij

tiarij hemiambia, de thermis, & alia quædam ex Græcis eodem tempore, aut etiam postea à me conuersa, nondum in lucem exiuerunt. De lacte & operibus lactariis libellus, philologus pariter ac medicus, cum epistolæ ad Iacobum Auienum Glaronensem de montium admiratione, excusus Tiguri 1543. in 8. chartis 6. & dimid. Ioannis Stobæi Collectanea siue loci Communes CXXIII. ex omni genere authorum vetustißimorum Græcorum, cl. ferè congesti, ex nostra interpretatione Latina, &c. His accesserunt opuscula tria, à nobis etiam primùm Latinè edita: nempe Cyri Theodori dialogus de amicitiæ exilio senariis iambicis. Opuscula duo Platoni adscripta, vnum de iusto, alterum, an virtus doceri poßit. Omnia Græce & Latine è regione, Tiguri apud Froschouerum, cum duplici indice, vno rerum, altero authorum, anno Domini 1543. in folio, chartis 210. & iterum Stobæi locis, cum ex manuscriptis exemplaribus, tum aliunde, auctis atque recognitis, anno 1550. & tertio, 1559. Eosdem locos Oporinus Basileæ edidit Germanice, Ge. Læto interprete. Audio & Antuerpiæ Latina nostra seorsim excusa esse absque Græcis. Noua editio valde aucta, parata prælo apud me est. Heraclidis Pontici Allegoriæ in Homeri fabulas de diis, & sermo Dionis de Homero Latini facti, excusi Basileæ apud Ioan. Oporinum, adiectis etiam eisdem Græcis, & aliis quibusdam raris ac elegantibus opusculis, anno Domini 1544. in octauo chartis 14. & semis. Michaelis Ephesii Scholia in Aristotelis libellos, nempe: De iuuentute & senectute, vita & morte. De longitudine & breuitate vitæ. De diuinatione per somnum. Omnia è Græco translata, & impressa Basileæ in 8. anno D. 1541. chartis 6. & dimidia, cum Nicolai Leonici explanatione in primum librum Aristotelis de partibus animalium, apud Westhemerum: & Venetiis anno 1543. in folio, cum Alexandri Aphrodis. commentarijs in librum Aristotelis de sensibus, Lucilio Philaltheo interprete. M. V. Martialis poëtæ Epigrammata (ad linguæ Latinæ copiam, & varias rerum nomenclaturas vtilißima) ab omni verborum obscænitate, in adolescentium præci-

præcipuè scholarumq́; vsum, expurgaui, & in locos circiter 86. digessi. His adieci Dialogos tres, quibus ratio huius instituti redditur, & multa de puerilibus studiis commemorantur. Et in fine Annotationes Iac. Micylli, Froschouerus cudebat Tiguri 1544. in 8. chartis 28. Ambrosii Calepini Dictionarium linguæ Latinæ, quod anno 1544. mense Septembri impressum est Basileæ apud Leonhardum Hospinianum, innumeris locis castigauimus: & ex postrema editione Venetijs publicata ad insigne Sirenis, quæ supra quatuor millia vocabulorum ex probatissimis authoribus accessisse gloriatur, omnia in nostrum exemplar transtulimus: & prosodiæ, id est, quantitatis syllabarum notas (plerunque etiam versus poetarum, quibus ea confirmetur) nouo labore singulis dictionibus, quæ ordine alphabeti explicantur, inscripsimus. Cæterum nomina propria, ex quibus maxima pars Venetæ accessionis constabat, seorsim à Latinis vocabulis in peculiare alphabetum, partim proprio labore, partim iuuantibus amicis, digesta sunt, additis omnibus illis, quæ in postremis dictionarijs poëticis continebantur. Huic volumini titulum fecimus, Onomasticon nominum propriorum: quod tertio iam auctum & emendatum à nobis prodiit, Basileæ ex Hieronymi Curionis officina. In secunda quidem editione, quæcunque Stephanus regius Grammaticus Græcus propria locorum nomina habebat, Latine interpretatus adieci, & loca castigaui innumera. Græca etiam nomina passim addita sunt. Vltima editio publicata est Basileæ, anno 1560. in folio. Sunt autem Latinarum dictionum chartæ 312. cùm aliâs, tum ex Pauli Manutij obseruationibus plurimum auctæ. Onomastici verò nostri priuatim chartæ 61. In Lexicon Græcolatinum, anno 1544. Basslaæ excusum in 4. de Vtilitate ac dignitate linguæ Græcæ præfati sumus. Antonij Tilesii Itali Consentini opuscula aliquot, partim iam prius diuersis in locis, partim nunquam prius edita, tum styli Romana puritate, tum editione, varietate & lepôre argumentorum, magno studiosorum applausu excipienda, Ioan. Oporino Basiliensi typographo dedi: qui ea publicauit, anno 1545. in 8.

in 8. chartis vndecim. Ex his ligato ſermone conditus eſt Imber aureus Tragœdia: & poematia 7. ſoluto autem Commentarij duo, vnus de coloribus, alter de coronarum generibus. Ab eo quidem tempore etiam alia quædam huius authoris poemata in Italia typis impreſſa, nactus ſum: quæ cum præcedentibus coniuncta denuò excudi optarim, vt tam elegantis ſcriptoris, quæ extant omnia, vno volumine haberentur. Bibliotheca vniuerſalis, ſiue Catalogus omnium ſcriptorum locupletiſsimus, in tribus linguis, Latina, Græca & Hebraica: extantium & non extantium, veterum & recentiorum, vſque ad annum Domini 1565. doctorum & indoctorum, excuſorum & in Bibliothecis latentium: Opus nouum, & non Bibliothecis tantum publicis priuatiſve inſtituendis neceſſarium, ſed ſtudioſis omnibus cuiuſcunque artis aut ſcientiæ, ad ſtudia melius formanda vtiliſsimum. Tiguri apud Froſchouerum 1545. in fol. chartis 325. adiecto ad finem indice nominum vniuerſorum, vt ea quorum prænomina fortè Lector ignorat, inuenire poſsit. Non ſolum autem ſingula authorum ſcripta hoc volumine enumerantur: ſed ſingulorum etiam librorum argumenta ſæpius adſcribuntur, ſiue ex ipſorum authorum præfationibus, vt ſimul etiam ſtyli aliquod ſpecimen præbeatur Lectori, ſiue aliter: & ſuper multis Cenſuræ doctorum hominum, & alia quædam, quæ in Compendiis poſtea excuſis, non meo quidem conſilio omiſſa ſunt, poterant enim breuius quidem exponi, non tamen prorſus omitti. Sed ſuum plerunque lucrum ſpectant typographi, potius quàm vel authorum voluntatem, vel vtilitatem Lectorum ſolidam. In Compendium quidem illis poſtea impreſsis, permulta authorum nomina noua, recentiora præſertim, acceſſerunt: ſed omnis illa acceſsio ſeorſim etiã à Froſchouero noſtro excuſa eſt, vt qui primam editionem emerunt, aut deinceps etiam empturi ſunt, fructus illo non fruſtrentur. Sententiarum ſiue Capitum Theologicorum præcipuè, ex ſacris & prophanis libris Græcis collectorum digeſtorumq́; in Locos communes, per Antonium & Maximum monachos, Tomi tres. Antonij

loci Melissa inscripti, inq; duos Tomos diuisi, numero sunt 175. Maximi verò 71. Tomo vno comprehensi. Abbæ Maximi, philosophi, confessoris & martyris, Aphorismorum seu Capitum de Perfecta charitate & aliis virtutibus Christianis, Centuriæ quatuor. Theophili sexti Antiochensis episcopi, de Deo & fide Christianorum contra gentes Institutionum libri tres ad Autolycum. Tatiani Assyrij, Iustini martyris discipuli, Oratio contra Græcos (Hæc omnia quinque diuersorum authorum volumina) mea cura ex codicibus manuscriptis transcripta, & meo labore emendata, ante & ad prælum, (præter Maximi Centurias prius excusas, nunc quidem castigatiores,) Froschouerus Græce excudit Tiguri 1546. in fol. chartis 73. Et rursus eadem omnia in Latinum sermonem conuersa, eodem anno in folio chartis 99. Ex his primam partem Melissæ Antonij ego interpretatus sum: & Tatiani Orationem, cui & annotationes adieci. Secundum verò Melissæ partem, & Maximi Locos Ioannes Ribittus Subaudus Latina fecit. Maximi Centurias, Vincentius Obsopæus: Theophili Institutiones, Conradus Clauserus. Enumeratio medicamentorum purgantium, vomitoriorum & aluum bonam facientium, ordine alphabeti, excusa in quarto, Basileæ in officina Frobeniana, anno Domini 1546. cum Antonij Musæ libello de catapotiis. Naturalis scientiæ totius Compendium, ex Aristotelis aliisq; libris ab Hermolao Barbaro patricio Veneto confectum, & in Italia impressum mendosissimè, quoad eius potui, repurgatum Ioanni Oporino tradidi, è cuius officina prodiuit, chartis octo in 8. anno 1548. quibus ille adiecit Hieronymi Wildenbergij Aurimontani in plerosque Aristotelis physicorum libros Epitomen, chartis vndecim. Pandectarum siue partitionum vniuersalium, qui secundus Tomus Bibliothecæ nostræ est, libri nouendecim: excusi Tiguri apud Froschouerum in folio, 1548. chartis 191. In his libris omnium, qui in primo Bibliothecæ tomo nominantur authorum, & plurimorum insuper aliorum scripta, non alphabetico ordine vt in primo tomo, sed secundum artium & scientiarum

rum genera per certas classes & locos communes enumerantur: non titulis modò librorum memoratis, sed capitum etiam inscriptionibus, & particularibus plurimorum librorum argumentis. Librorum inscriptiones hæ sunt: 1. De grammatica & philologia. 2. De dialectica. 3. De rhetorica. 4. De poetica. 5. De arithmetica. 6. De geometria, opticis & catopticis. 7. De musica. 8. De astronomia. 9. De astrologia. 10. De diuinatione cum licita, tum illicita, & magia. 11. De geographia. 12. De historiis. 13. De diuersis artibus illiteratis. 14. De naturali philosophia, & theologia gentium. 15. De prima philosophia seu metaphysicis. 16. De morali philosophia. 17. De œconomica philosophia. 18. De re politica, id est, ciuili & militari. 19. De iurisprudentia. His liber vicesimus subiungendus erat de re medica, quem certas ob causas reliqui, & ne hactenus quidem absolui, quamuis materia satis copiosa mihi sit congesta. Pandectarum, hoc est, secundi tomi Bibliothecæ liber 21. siue vltimus, De theologia Christiana, seorsim cusus ibidem, in fol. 1549. chartis 90. Est autem is liber veluti index per locos digestus in plerosque veterum & recentiorum theologorum libros, hoc est, librorum titulos & capita ferè, &c. Et chartis nonaginta, quibus constat, postremæ septem continent Indicem alphabeticum, huic de theologia libro & superioribus 19. communem. Cl. Galeni librorum editioni Latinæ, quæ publicata est Basileæ in officina Frobeniana, ex Iani Cornarij recognitione, anno 1549. capitum distinctionem & argumenta in plerosque libros, ab initiis singulorum, adieci: quæ in multis (iis præsertim, qui rei medicæ tyronibus præcipuè necessarij lectu sunt) ita copiose ac methodice tractantur, vt vel Epitomes aphoristicæ instar haberi possint. Historiæ animalium liber 1. qui est de quadrupedibus viuiparis, cum figuris ad viuũ expressis: opus philosophis, medicis, grãmaticis, philologis, poëtis, & omnibus rerũ, linguarumq́ variarum studiosis, vtilissimum simul iucundissimumq́ futurum: in quo non modò simplex animalium historia continetur, sed etiam veluti cõmentarij locupletissimi, & castigationes plurimæ

in veterum ac recentiorum eiusdem argumenti, quæ videre nobis licuit omnia, ex authoribus ferè ducentis quinquaginta, &c. Ita digestis commodo perpetuoq; ordine omnibus, vt quicquid de vnoquoque animali cognoscere libuerit, nullo negotio statim inueniatur. Neque enim ad continuam lectionem à nobis hæc condita sunt, sed vt eorum qui Dictionariorum esse solet, ad inquirendum maxime, vsus sit: quod non intellexerunt, qui prolixitatis in hoc opere nos accusarunt. In sequentibus quidem animalium libris, minus prolixus fui, hoc est, in philologia parcior. Hoc volumen in Epitomen contraxit, philologia omni omissa, excellens doctrina & virtute medicus Laurentius Hiel, in illustri Academia Ienensi hoc tempore professor: idem forte facturus in reliquis etiam nostris de animalibus libris, vt aliquando coniuncti publicentur. In Germanicum verò sermonem simili compendio transtulit hunc & secundum de quadrupedibus ouiparis, Conradus Forer Vitoduranus medicus, nunc etiam ecclesiæ minister, & similiter de aquatilibus volumen. Auium verò historiam Germanicam fecit Rodol. Hustinus, quæ iam excusa est, anno D. 1548. chartis 87. Thesaurus Euonymi Philiatri de remediis secretis, (voco autem secreta, in quibus pars purior & tenuior, ab impuriore crassioreq; secernitur, arte,) liber physicus, medicus, & partim etiam chymicus, & œconomicus in vinorum diuersi saporis apparatu, medicis & pharmacopolis omnibus præcipue necessarius, impressus Tiguri apud Andream Gesnerum F. in 8. chartis 39. anno 1558. Agit autem præcipue de artificiosis aquarum & oleorum destillationibus siue extractionibus, ex herbis aliisq; simplicibus medicamentis. Secunda eius editio prodiuit anno 1558. adiectis quibusdam instrumentorum destillatoriorum figuris, & nouo Iacobi Bessoni libello, de absoluta ratione extrahendi olea & aquas è medicamentis simplicibus. Hunc librum cum in gratiam Andreæ Gesneri patruelis mei, noui tum typographi, immaturum ederem, nomen meum addere nolui. Nunc quoniam & magno studiosorum rei medicæ applausu eum exceptum video, & ali-

quando

quando absolutiorem dare cogito, si Deus vitam dederit: me eius authorem esse dissimulare amplius nolui, præsertim cum iam viri quidam eruditi id deprehenderint. Ex eadem officina Germanicus etiam euulgatus est, Rodolpho Landebergero nostro (ecclesiæ Bulaci diacono, in agro Tigurino) interprete. Et Latine in 16. Lugduni: ibidemq́ue, ni fallor Gallico. Veterum aliquot theologorum Græcorum orthodoxorum libri Græci, & iidem Latinitate donati è regione: quorum plerique partim Latine, partim Græce antehac non sunt editi, nostra plerique cura excusi, Tiguri apud Andream patruelem, anno 1552. in folio, chartis 104. Sunt autem hi: Canones Apostolorum, & veterum tredecim sanctorum Conciliorum decreta, à Clemente Romano, ut quidam putant, versi & collecti, &c. Ignatij martyris & Archiepiscopi Antiocheni, epistolæ 12. Ioanne Brunnero Tigurino interprete. Athenagoræ Atheniensis philosophi Christiani Apologia, vel Legatio pro Christianis, ex nostra interpretatione cum annotationibus nostris. Eiusdem de mortuorũ resurrectione liber, Petro Nannio interprete, cum Henr. Stephani typographi doctissimi (qui hos duos Athenagoræ libellos seorsim prius excudit Geneuæ) in Græcum simul contextum & Nannij versionem Annotationibus. Aeneæ Gazæi Platonici Theophrastus, siue de animarum immortalitate & corporum resurrectione dialogus, Ioan. Wolphio ecclesiæ Tigurinæ ministro interprete. Cidonij de Contemnenda morte oratio, Raphaele Seilero I.C. Augustano interprete. Hermeæ philosophi irrisio gentilium philosophorum, eodem interprete. Expositio capitum admonitoriorum Agapeti diaconi ad Iustinianum Imperatorem, innominato interprete. Ex his ego suppeditaui Aeneæ Gazæi Platonici Theophrastum, ex nobili Reipub. Augustanæ bibliotheca nactus: & Ignatij epistolas, quas Lutetiæ paulo ante Græce excusas ignorabam. In Hieronymi Tragi de stirpibus Commentarios Argentinæ excusos apud Ribeliũ, anno 1552. præfationem adieci in gratiam typographi, quæ continet Catalogum rei herbariæ scriptorum, qui ad illud vsque tempus aliquid ediderunt,

derunt, extantium & non extantium, &c. satis copiosum, chartis circiter 3. De thermis & fontibus medicatis Heluetiæ & Germaniæ libri duo, excusi Venetiis in officina Iuntarum, anno 1553. in fol. char. 5. cum quadrante, cum permultis aliorum libris, qui thermas Italiæ descripserunt. Ab eo autem tempore, quoniam plurima obseruaui, quibus hoc argumentum plenius illustrem, spero me breui eundem librum auctum & recognitum seorsim editurum. Tabulæ collectionum, quibus per singulos anni menses, quæ stirpes in singulis per Germaniam flores fructusq; ut plurimum proferant, ordine recensetur. Argentinæ à Ribelio impressæ 1553. in octauo. chartis quinque cum quadrante, cum Dauidis Kyberi summi amici mei, rei herbariæ Lexico: quod dum sub prælo esset, eodem anno, mense Ianuario, optimus & doctissimus vir peste sublatus obiit, mihi verò iam morte proximus quæ excudenda supererant, vt ante prælum inspicerem ac emendarem commendari voluit, &c. itaque & præfationem in illum librum, & in authoris mortẽ Idyllium lugubre Græcum condidi. Icones animalium quadrupedum viuiparorum & ouiparorum, quæ primo & secundo historiæ animalium libris à nobis describuntur, cum nomenclaturis singulorum Latinis, Italicis, Gallicis, & Germanicis plerunq; per certos ordines digestæ, Tiguri procudebat Froschouerus 1553. in folio, chartis 17. & rursus auctas ac recognitas, tum alias tum multis descriptionibus & iconibus additis, quæ in historiarum libris nõ habentur, anno 1560. chartis 32. Ligari autem debent cũ sequentibus animalium Iconibus. Historiæ quadrupedum ouiparorum liber, id est, secundus de animalibus, cum appendice ad quadrupedes viuiparas, anno 1554. ibidem excusos in folio, chartis 37. Et quia paruus est, commode vno volumine cum historia auium, id est, tertio de animalibus libro ligabitur. Historiæ auium liber, (qui est tertius de animalibus) cum figuris, ex eadem officina, anno 1555. chartis quatuor supra ducentas. In fine adduntur Paralipomena. Icones auium omnium, quæ in nostra auium historia describuntur cum nomenclaturis singularum in linguis

diuersis

diuersis Europæ: ibidem euulgatæ, anno 1555. in fol. chartis 33. Et rursus anno 1560. nouis aliquot iconibus ac descriptionibus auctæ & recognitæ, chartis 37. In eam editionem emendationes & additiones aliquot conieci ad finem Iconum quadrupedum secundæ editionis. De medicinæ chirurgicæ præstantia & antiquitate scriptum nostrum, & Enumerationem alphabeticam virorum illustrium, qui rem chirurgicam in scriptis vel artis vsu excoluerunt, Gesneri fratres duo (patrueles mei) Tiguri publicarunt, chartis septem & dimidia ferè, in volumine satis magno, quo diuersos chirurgiæ scriptores, mea fere cura complexi sunt. De raris & admirandis herbis, quæ siue quod noctu luceant, siue alias ob causas, Lunariæ nominantur, Commentariolus. & obiter de aliis etiam rebus, quæ in tenebris lucent. Inseruntur & nouæ quædam herbarum Icones. Descriptio montis Fracti siue Pilati vulgo dicti, iuxta Lucernã in Heluetia. Patrueles mei imprimebant Tiguri, anno 1555. in 4. vnà cum Ioan. du Choul. G.F. Lugdunensis, Pilati montis in Gallia descriptione: & Ioan. Rhellicani Idyllio, quo Stocchornum montem altissimum in Bernensium Heluetiorum agro versibus heroicis describit. Chartæ sunt omnium duodecim cum dimidia. Epitome bibliothecæ nostræ tomi primi, à Conrado Lycosthene Rubeaquensi, edita primum Basileæ, per Iosiam Simlerum Tigurinum recognita & aucta, plus quã bis mille authorum accessione, excusa Tiguri apud Froschouerum in fol. 1555. chart. 105. Ad eam quidem augendam nos quoq; collectanea nostra contulimus, &c. Huius Epitomes accessio, appendix primi tomi futura, seorsim etiã impressa est, vt supra diximus. Rob. Constantinus Gallus etiã Lutetiæ edidit Nomenclatorem scriptorum insigniũ, qui veluti Epitome breuissima vtilissimaq; bibliothecæ nostræ est: vbi optimos quosq; veteres & recentiores scriptores nominat, extantes duntaxat, manuscriptos vel impressos, secundum genera artium & scientiarum digesto libro, &c. Eum Andreas Wechelus Parisiis excudit 1555. in 8. chart. 12. Mithridates, siue de differentiis linguarũ, tum veterum, tũ quæ hodie apud diuersas nationes

in to-

in toto orbe terrarum in vsu sunt, obseruationes, typis Froschoueri excusæ Tiguri 1555. in 8. chartis 10. cum tabula quæ orationem Dominicam in plurimis linguis scriptam proponit. Libelli 2. medicinales: Vnus De sanitate tuenda: Alter, Contra luxum conuiuiorum: Tertius, Contra notas astrologicas Ephemeridum de secandis venis. Sesquicharta à patruelibus impress. 1556. in 8. Cl. Aeliani Prænestini Pontificis & sophistæ, qui Romæ sub Imperatore Antonino Pio vixit, Meliglossus aut Meliphthongus ab orationis suauitate cognominatus, monumenta, quæ extant omnia Græce, Latineque è regione, cura & opera nostra in lucem edita. Sunt autem hæc: De animalium natura lib. 17. ex Petri Gillij Galli & nostra interpretatione, ad Græcos codices manuscriptos recogniti, & tertia fere parte ex iisdem per nos aucti, Græce quidem prius antehac non excusi. Variæ hist. lib. 14. Iusto Vulteio Wetterano interprete, nunc etiam recogniti. De militaribus ordinibus instituendis more Græcorum lib. 1. à Fr. Robortello Vtinensi in Latinum sermonem versus, & ab eodem picturis quam plurimis illustratus, nunc denuo emendatior. Epistolæ rusticanæ, Sebastiano Guldebercio Tigurino interprete. Omnia Tiguri apud patrueles meos, anno 1556. in fos. chartis 176. De piscibus & aquatilibus omnibus libelli 3. I. Halieuticôn P. Ouidij Nasonis emendatum & scholiis illustratum. II. Aquatilium animantium Enumeratio iuxta Plinium, emendata & explicata, serie literarum. III. Eorundem Nomenclator Germanicus longè copiosissimus: Et alia quædã ad piscium historiam pertinentia Andreas Gesnerus F. excudebat Tiguri 1556. in 8. chartis 18. De stirpium aliquot nominibus vetustis ac nouis, vt sunt Mamirâs, Môly, Oloconitis, Doronicum, Bulbocastanum, Granum alzelin vel Habbaziz, & alia complura, Epistolæ duæ: vna Melchioris Guilandini Borussi: & altera nostra, cum nouis iconibus tribus. Chartæ sunt tres excusæ Basileæ apud Nicolaum Episcopium F. 1557. in 8. & rursus cum epistola Matthioli Senensis. M. Antonini Imperatoris Romani & philosophi de seipso seu vita sua libros 12. vnà cum Marini

Neapo-

Neapolitani libro de Procli vita & felicitate, Græcos e bibliotheca illustrißimi principis Othonis Heinrici, cum vir doctrina excellens Michael Toxites nobis communicasset, describendos curaui, & ad archetypum contuli, & patrueli Andreæ anno 1558. cudendos dedi, vnà cum translationibus Latinis; in Antonini quidem libros Gul. Xylandri Augustani: in Martini verò Proclum, amici cuiusdam nostri iuuenis pereruditi, qui præ modestia nomen suum exprimi noluit. Chartæ sunt 30. in 8. Historiæ animalium liber quartus, quæ est de piscibus & aquatilibus, cum iconibus, procusus Tiguri à Froschouero 1558. in fol. chartis 335. Ad finem Paralipomena quædam accesserunt. Continentur autem eodem volumine Gul. Rondeletij quoque & Petri Bellonij de Aquatilium singulis scripta. Hannonis Carthaginensium ducis Nauigatio, qua maximam Libycæ oræ partem vltra Herculis columnas lustrauit, *è Græco sermone in Latinum conuersa, adiectis etiam scholiis. Sesquicharta impressa Tiguri apud Andream Gesnerum F. anno 1559.* cum Ioan. Leonis Africani Descriptionis Africæ libris nouem, *in 8. Xenocratis de alimento ex aquatilibus libellus Græcus nostra opera editus, idemq; Latinus ex nostra interpretatione, vnà cum scholiis. Chartæ sunt quatuor cum dimidia, procusæ Tiguri apud Andream patruelem in 8. vnà cum Iani Dubrauij Olmucensis episcopi, De piscinis & piscium qui in eis aluntur naturis libris quinque. Icones animalium aquatilium in mari & dulcibus aquis degētium, plus quàm* DCC. *cum nomenclaturis singulorum Latinis, Græcis, Italicis, Hispanicis, Gallicis, aliisq; interdum. Explicantur autem singulorum nomina ac nominum rationes, præsertim in Latina & Græca lingua vberrimè: & nominum confirmandorum causa descriptiones quorundam, & alia quædam præsertim in magno nostro de Aquatilibus volumine non tradita, adduntur: deq; singulis Rondeletij, Bellonij, Saluiani, & nostræ sententiæ explicantur breuißimè. Froschouerus cudebat Tiguri 1560. in folio chartis 101. Hoc monendus est Lector, tres libros, quibus conti-*

nentur Icones Quadrupedum, Auium & Aquatiliũ, commode vno volumine ligari. Historia & interpretatio prodigij, quo cœlum ardere visum est per plurimas Germaniæ regiones, ineunte anno 1561. die tertio à Natali Dominico: deq; aliis quibusdam prodigiis veteribus ac nouis. Chartæ sunt tres impressæ apud nos eodem anno in octauo Con. Bolouesi authoris nomine, meum enim non ponere placebat, ne quis sutorem vltra crepidam mihi obiiceret. *Placuit hæc interpretatio Anglis, qui sua lingua eam ediderunt. Amicus quidam hic Germanice reddidit, sed nondum edidit. Dictionarium Germanicolatinum nostra adhortatione copiosissimum Iosua Pictorius noster confecit, excusum Tiguri à Froschouero in 4. 1561. cum nostra præfatione, in qua de lingua Germanica in vniuersum eiusq; dialectis, & quàm latè pateat: quid ei cum Gotthica & Gallica commune: deq; antiquis ac recentibus in ea scriptis, & illustrandæ eius ratione disserimus, per sesquichartam fere. Valerij Cordi Simesusii Annotationes in Pedanij Dioscoridis Anazarbæi de medica materia libros quinque, longe aliæ quàm antehac sunt euulgatæ. Eiusdem historia stirpium libri quatuor, nunc primum in lucem editi, adiectis etiam stirpium iconibus, & breuissimis Annotatiunculis. Eiusdem Sylua, qua rerum fossilium in Germania plurimarum, Metallorum, Lapidum & Stirpium aliquot rariorum notitiam breuissime persequitur. Eiusdem de artificiosis extractionibus liber. Eiusdem compositiones medicinales aliquot, non vulgares. His accedunt Stocchornij & Nessi in Bernatium Heluetiorum ditione montium, & nascentium in eis stirpium, descriptio Benedicti Aretij professoris in schola Bernensi. Descriptiones & icones quædam plantarum nostræ, & De hortis Germaniæ liber à me tum recens conscriptus. Hæc omnia typographo Argentinensi Iosiæ Rihelio suppeditaui, anno 1562. qui ea publicauit in fol. chartis trecentis ac tribus. Hortorum Germaniæ priuatim chartæ sunt 32. Prolegomena in opera Galeni, Latina, quæ hoc anno 1562. Basileæ prodeunt, ex vltima doctissimorum hominum recognitione, &c.*

Char-

Chartæ ſunt ſedecim quadrante in magno folio. Caſſij iatroſophiſtæ naturales & medicinales quæſtiones 84. circa hominis naturam & morbos aliquot, ex noſtra interpretatione Latina. Eædem Græce longe quàm antehac caſtigatiores cum ſcholiis noſtris. Iacobus Geſnerus imprimebat Tiguri 1562. in 8. chartis nouem cum dimidia: vnà cum Antonij Sneberg eri medici Catalogo medicamentorum ſimplicium peſtilentiæ veneno aduerſantium. Santis Ardoyni Piſaurenſis medici de Venenis libri octo: cum tribus eiuſdem argumenti Ferdinandi Ponzetti Cardinalis, excuſi Baſileæ apud Henr. Petri, & P. Pernam, anno 1562. in fol. Vtriuſque authoris codicem ante annos quadraginta aut amplius retrò excuſum, typographis ego ſuppeditaui: cum in nullis amplius bibliopoliis proſtarent. Ariſtotelis libellum de virtutibus à me tranſlatum, paſſim Stobæi Collectaneis Græce & Latine inſerui: ſicut & Theophraſti characteres, Græco contextu & Politiani tranſlatione, quoad eius potui emendatis. His vltimus hoc tempore adnumeretur, præſens hic de ſcriptis tum propriis, tum aliorum à me editis. Ex his hactenus impreſſis lucubrationibus noſtris, pleraque olim, ſi vixero, & iterum edi ea contingat, aucta & emendata dabo.

De nondum editis, partim perfectis, partim imperfectis adhuc. Verſabar hoc tempore in adornanda noſtra ſtirpium hiſtoria, cuius materiam vberrimam & picturas quam plurimas, permultis retro annis congerere cœpi. Ab ea verò multæ ſubinde occupationes neceſſariæ, multæ etiam ex improuiſo impedimenta me auocant. Nuper quidem doctiſſimo typographorum Heinrico Stephano, Xenophontis de venatione libellum, ab Omnibono Leoniceno *minime bene conuerſum, in eius gratiam vt emendarem roganti, obſecundare volui: & ſpero tranſlationem illam cum Scholiis fortè noſtris, inter cætera Xenophontis opera Latina ex eius officina propediem appariturã, vnà cum noſtris in eundẽ librũ obſeruationib. & emendationibus Græci contextus. Alterũ impedimentũ immatura doctiſsimi Auguſtani medici Ioannis Moibani mors*

 mihi

mihi attulit: qui nuper suo fato fungens, amicis mandauit vt conuersionem suam & annotationes in Euporiston Dioscoridis Anazarbei libros duos, nusquam antehac editos, imperfectas ad me mitterent. quas ego propter amicitiam, quæ nobis viuentibus intercessit, ipsius nomine perficerem ederemq́: id quod eò facilius suscepi, quoniam & illum amaui plurimum, & libros Græcos Senatus Augustani liberalitate iamdudum transcriptos habui, inq́ iis interdum animi gratia me exercui. Nuper etiam Valerij Cordi Descriptionis stirpium librũ quintum sum nactus, quem in Italia confecit: eumq́ perlectum Argentinam ad Rihelium typographum, vt maturè excuderet, misi. Oppiani de Aucupio librorum Paraphrasim, quam Venetiis olim mihi describendam curaui, Græcam Latinitate donaui, & nostræ animalium historiæ passim inserui: editurus etiam seorsim, si occasio fuerit, cum aliis quibusdã Græcis, de animalibus scriptis, &c. Procopij Gazæi in Octateuchum (id est, priores octo veteris Testamenti libros) Commentarios Græcos, copiosos sanè & eruditos, ex eadem bibliotheca nactus ante annos aliquot, transcribendos curaui, & Con. Clausero conuertendos dedi, vbi primum typographus contigerit, Græce etiam editurus. De canibus Ioan. Caij Angli medici & philosophi summi libellus, cum nostris quibusdam additionibus, vel per se, vel cum alio quopiam ad animalia pertinente libro edendus, apud me asseruatur. Serpentium & insectorum historiæ materiam copiosam congessi. De lapidibus, gemmis & omni fossilium genere Obseruationum syluam collegi. Remediorum secundum genera & locos digestorum, maximum numerum in schedis reposui. In Aristotelis quosdam libros physici argumenti, paraphrases aut scholia, in alios Græce, in alios Latine, ex Græcorum interpretum commentariis concinnaui. Admirandas Aristotelis narrationes emendaui, & meliori ordine digessi, Græce. Latina quædam & Græca carmina, Epigrammata, Idyllia, conscripsi. Germanicorum nominum propriorum, virorum & mulierum, (quibus vsa est Germania, antequam sanctorum nomina ex linguis peregri-

peregrinis reciperet,) aliquot millia ſecundum terminationes diſpoſita habeo. Apparet autem in ſingulis pene certa aliqua ſignificatio, vt vel ominis gratia, vel ſaltem non temere, ſed certam ob cauſam impoſita videantur, ſicut & apud Græcos ferè. Nihil autem antiquius in noſtra lingua, & vnde, qualis ante multa ſecula fuerit, magis appareat, extare puto. (* Hunc librum Marcus Widlerus Tigurinus, à Geſnero inchoatum, ſeſe auxiſſe, & abſoluiſſe profitetur: eiusq́ editionem pollicetur.) Germanicorum vocabulorum quam plurimorum ex Hebraica, Græca & Latina, origines meditor, & alia quædam, ſi Deus conceſſerit, ſed vt res humanæ ſunt, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. Volui tamen etiam nondum editas & imperfectas lucubrationes meas commemorare, partim vt viri boni ac eruditi, me, dum vixero, nunquam otioſum futurum, meq́ & mea omnia reipub. literariæ promouendæ perpetuò deuotiſsima fore intelligant: partim, vt qui ætate ac valetudine firmiores & otio magis abundantes homines literati, ſimiliter erga bona ſtudia atque ego affecti, reperiantur, ij de rudibus atque inchoatis quibuſdam meis materiam ſibi expoliendam, perfacile impetraturi, poſtulare à me poſsint.

COROLLARIVM. Enchiridion rei medicæ triplicis. Illius primum quæ ſigna ex pulſibus & vrinis diiudicat. Deinde Therapeuticæ de omni morborum genere curando ſingillatim. Tertiò Diætetica vel de ratione victus, præſertim in febribus. Hoc volumine continentur. De pulſibus libellus, ex Galeni libris collectus ac veluti in formulam redactus, authore quidem incerto, ſed diligentiſsimo doctiſsimoq́. De iudiciis vrinarum tractatus ex probatiſsimis collectus authoribus, & in tabulæ formam confectus, adiectis etiam cauſis, quæ hanc vel illam vrinam reddant, Ioan. Vaſſeo Meldenſi authore. Morborum internorum propè omnium curatio, breui methodo comprehenſa, ex Galeno præcipuè & Mar. Gattinaria, per Iacobum Syluium medicum ſelecta. De ratione victus in febribus ſecundum Hippocratem, in genere & ſingillatim

lib.3.authore Brudo Lusitano medico. Præfatio Conradi Gesneri ad Achillem P. Gassarum medicum. Liber impressus Tiguri per Andream Gesnerum F.& Iacobum Gesnerum fratres, anno 1555. in 8. chartis 59. semis. Con. Gesneri de anima liber sententiosa breuitate, veluti per tabulas & aphorismos vt plurimum conscriptus, philosophiæ & medicinæ studiosis accommodatus. Impressus Tiguri apud Iac.Gesnerum, 1563. in 8.chartis 15. De omni rerum fossilium genere, gemmis, lapidibus, metallis, & huiusmodi, libri aliquot plerique nunc primum editi. Ioan. Kentmanni Dresdensis medici Nomenclatura rerum fossilium, quæ in Misnia præcipuè, & aliis quoque regionibus inueniuntur. Eiusdem, Calculorum qui in corpore ac membris hominũ innascuntur, genera 12. depicta descriptaq; cum historiis. De metallicis rebus ac nominibus, obseruationes variæ ex Schedis Georgij Fabricij. Seuerini Gœbelij medici de Succino lib.2. prior Theologicus, posterior physicus & medicus: cum Corollario C.Gesneri. Valerij Cordi de Halosantho seu spermate Ceti liber, cum Corollario C.Gesneri. S.Epiphanij episcopi Cypri, de 12. gemmis quæ erant in veste Aaronis, liber Græcus & Latinus, cum Corollario C. Gesneri. Fr.Ruei medici Insulani, de Gemmis aliquot, iis præsertim, quarum Ioan. in Apocalypsi meminit, & aliis quarum vsus hodie apud omnes percrebuit, lib. 2. Theologis non minus vtiles quam philosophis. C.Gesneri, de rerum fossilium, lapidum & gemmarum maximè, figuris & similitudinibus liber: non solùm medicis, sed omnibus rerum naturæ ac philologiæ studiosis, vtilis & iucundus, omnia simul impressa Tiguri apud Iac. Gesnerum, anno Domini 1565. in 8.chartis 67. Εὐπόριστα. Ped. Dioscoridis Anazarbæi ad Andromachum, hoc est, De curationibus morborum per medicamenta paratu facilia lib. 2. Græce & Latine, partim à Ioanne Moibano medico Augustano, partim verò post huius mortem à C. Gesnero in linguam Latinam conuersi: adiectis ab vtroq; interprete Symphoniis Galeni aliorumq; Græcorum medicorum. Argentinæ excudit Iosias Rihelius, anno 1565. in chartis 62. Iod. Willichij

chij Magirica, emendauit & edidit Tiguri. Moschionis de Affectibus mulierum, liber impressus Basileæ apud Guarinum, à Gasparo Wolphio editus. Euonymi seu de remedijs secretis pars secunda, edita à Gasparo Wolphio, Tiguri apud Froschouerum 1569. * *Hic etiam modo in Germanicam linguam translatus est per D. Ioan. Iacobum Nuschelerum medicum. Epistolarum medicinalium Gesneri, libri tres editi sunt per Gasparum Wolphium. Itemq́; Oxymellitis elleborati descriptio & vsus: vnà cum eiusdem de Aconiti primi assertione, ab eodem. Præterea quam plurimos Græcos & Latinos authores partim emendauit, partim scholiis illustrauit, poëtas quidem Græcos Nicandrum, Orpheum, Aratum, Sophoclem, Euripidem, Hesiodum, Musæum, Dionysium, Q. Calabrum, Coluthum, Tryphiodorum, Sibyllina oracula. Medicos, Aretæum, cuius etiam capita quædam manuscripta in bibliotheca Gesneri asseruantur. Veterinariæ medicinæ libros. P. Æginetam, Simeonem Sethi, Celsum, Auicennam, Nicolaum Alexandrinum. Alios quoque authores emendauit, & quidem diligentißimè, Athenæi Dipnosophistas. Scriptores rei rusticæ. Stobæi sententias: item Antonij & Maximi monachi, quos Stobæo coniunxit. Iulij Pollucis Onomasticum. Seruantur etiam in eius bibliotheca libri nondum editi. Præterea Demetrij Constantinopolitani de nutritione & cura accipitrum lib. 2. De canibus lib. 1. Græce. Epiphanij quædam Græca manuscripta. Petri de Musandinis, de cibis & potibus præparandis pro infirmis. Alexander Seitz de Thermis & modo lauandi.*

VIDEAMVS IAM ET ELOGIA quædam illi facta, quorum præcipuum decantauit THEODORVS BEZA.

Te cœlo mutante ſolum, GESNERE, volucres
Quæcunque pennis aëra permeant,
Repleuere modis omnia triſtibus,
Migrantem amicum extrema ſupra ſydera
Omnes cum gemitu graui ſecutæ.
Te cœlo mutante ſolum, GESNERE, feroces
Gemunt in antris belluæ,
Et ſtabuli pecudes o[illegible]æ.
Sibilis Colubri te feri gemunt lugubre,
Imisque quotquot ſub cauernis
Occulta terrarum colunt:
Et flaccidum plantæ virentes,
Et pallidum flores nitentes
Et flaccidum arbores comantes.
Regna te per humida,
Et belluoſus qua ferit vndique
Reboantia littora Pontus,

Planctu

Planctu sonoro deflet Amphitrite,
Et liquidis sub aquis pisces natantes mutitāt:
Natura te omnis denique, ut suorum fidum Antistitem
Plorat sacrorum, muta
Futura deinceps; ni loquaris mortuus.
Hæc inter tibi turbatus, GESNERE, parentat
BEZA tuus, Vati Vates, & amicus amico
His incompositis innumeris numeris.

FELIX TRVBIVS.

Cum nossem terras, nossem genus omne ferarum,
Aethereumque genus, squamigerumque genus.
Plantarum seriem cum vellem ponere certam,
Mors operi intentum repperit atra meo.
Et, GESNERE, tibi dixit spectanda supersunt
Nunc tandem rutili sydera celsa poli.
Linque igitur terras & corpora linque caduca,
Cum Christo in cœli viuere posse datur.


CÆLIUS SECUNDUS CURIO Philosophus.
B.
Nasc. Cijriaci Taunnorum
Aº. 1503
Ob. Basileae
Aº. 1599.'8. al. DBR.
Coelius hic coelum triplici sibi vendicat usu,
Corde pius, lingua purus, & arte bonus.

CAELIVS SECVNDVS CVRIO Philoſophus.

CÆLIVS SECVNDVS CVRIO Italus, *Cyriaci Taurinorum* oppido natus anno 1503. Monticalerij educatus in prima pueritia fuit. Adoleſcens deinde Taurini ingenuis artib. imbutus eſt: qui cum ob ſinceram fidei Chriſtianæ doctrinam, quam ab ineunte ętate, ſpreta ſuperſtitione Pontificia, amplexus fuerat, varias ab hoſtibus perſecutiones, carceres, vincula paſſus eſt: ſemper tamen poſt tot Eporediæ, Taurini, Lucæ intentatas mortes atque flammas præſentiſſima numinis ope mirabiliter ereptus eſt: vnde per præcipuas Italiæ vrbes, ac præſertim Mediolanum atque Papiam fama eruditionis ac religionis ſuæ paſſim ſpargebatur, adeò vt ob Pontificis Romani inſidias, amplius in Italia ſe tutum eſſe nō poſſe videret: quare Luſannæ primò amplius quadriennio ac deinde Baſileæ, à qua & Magiſterij

Insigniis ornatus & ciuitatis iure donatus fuit, philosophiæ & eloquentiæ studia professus est annis propemodum XXIII. Tandem præclara sui memoria ad immortalitatem, tàm docendo, quàm scribendo post se relicta, excessit è viuis ætatis suæ anno 67. salutis humanæ 1569. ad VIII. Kl. DCB. opuscula quæ eleganter & pie conscripsit hæc sunt: Araneus siue de prouidentia DEI. Libellus de immortalitate animorum. de liberis pie educandis. paradoxa Christiana duo. Paraphrasis in principium Euangelij S. Ioannis. Adhortatio ad religionem. Oratio de ingenuis artibus. *Oratio in laudem Scribarum*. Funebres Orationes duæ. Laudatio cuiusdam qui pro patria occubuit. Quatuor breues orationes è Græco versæ. Bernardini Ochini sermo ex Italico versus. pro vera & antiqua Ecclesiæ Christi authoritate in Antonium Florebellum oratio. de omni artificio differendi atq; tractandi summa. Commentarij in Ioachimi Perionij de Dialectica libros tres. In eosdem libros Epitome. Pasquillus Ectaticus, cum aliis etiam aliquot lepidis Dialogis, quibus præcipua religionis nostræ capita explicantur. De literis doctrinaq; puerili libri quinque

que & libellus *de ratione docendi Grãmaticam.* Christianæ religionis institutio. Nizolij in Ciceronẽ obseruationes ab eo locupletatæ. de Mensuris Romanorum tractatus, cũ Liuio excusus, simul cum præfatione in T. Liuium. Cõmentaria in Philippicas M. T. Ciceronis Orationes. Enarrationes in Orationes Ciceronis pro P. Quintio, C. Rabirio perduellionis reo, Lucio Cornelio Balba. T. An. Milone, M. Marcello, Q. Ligario, rege Deiotaro, & in inuectiuas quatuor in Catilinam, impressæ sunt ab Oporino cũ variorum autorum in omnes Orationes Ciceronis commentariis. In M. T. Ciceronis topica explicationes ad Iuris Ciuilis rationes, quod voluit Cicero, potissimum accommodatæ. Epistolarum selectarum libri 2. Orationum *(inter quas & Agrippæ contra monarchiam, & Mecœnatis pro monarchia aduersariæ orationes duæ lectu dignissimæ, ex Dione Latinitate donatæ continentur.)* liber 1. insunt autem Orationes quædam funebres Æschinis, Demadis, Demosthenis singulorum singulæ latine expressæ. Oratio de ingenuis artibus. de Rhetoricæ & partitionum Oratoriarum Ciceronis commoditate. de honore in pro-

mulgatione institutorum Academię Basiliensis. Frācisci Spieræ Ciuitatulani historia ab eo ex Italica lingua in Latinam translata. *Oratio Honorij Traumani ad milites pro tuenda libertate Germaniæ* ex Germanica Lingua in Italicam à quodam alio, & deinde in Latinam ab eo translata. Appiani de bellis Hispanis librum ex Græca lingua conuertit in latinam, ac præfationem eius editionis præfixit, qua vitam Gelenij describit. Librum de amplitudine regni DEI fecit. Francisci Guicciardini Historiam ex Italica lingua in Latinam conuertit. M. Antonij Sabellici historię nouum supplemētum adiecit. Historiam Melitensis belli descripsit. Thesaurum latinæ linguæ noua editione perconcinnatum edidit. item *libros tres de perfecto Grammatico. Parentatus illi fuit hoc Epitaphio,*

PAVLVS CHERLERVS.

Arte potens, pietate grauis, sermone politus
Cælius hic molles in leni funere somnos,
Juxta cara sibi, quondam sua pignora, carpit:
Cumq́; his exurget priscis reuidendus amicis,
Luce

Luce ſub extrema: Cum tu fortiſsime IESV
Viua DEI ſoboles, ſonitu præeunte tubarum,
Adueniens iudex liquidis in nubibus acer,
Iudicioq; premes orbem, & noua præmia reddes:
Præmia grata probis: reprobis ingrata; ſed æqua,
Et fidei vacuis ipſorum debita factis.

XXV.


HULRICHUS ZWINGLIUS Helvetius Ecclesiæ Tigur. Pastor. Nasc. Zugij, an 1493. Cæsus ab hostib. XI. Octob. an. 1531
Zwinglius & calamo & signis dum pugnat
Victo & vincenti par data palma fuit.

HVLDERICVS ZVVINGLIVS
Heluetius Theologus.

ZVGII natus eſt HVLDRICHVS ZVVINGLIVS, anno 1493, eſt uatem illud oppidum in Heluetiis, primam adoleſcentiam laudabiliter in ſtudiis peregit, idque primùm *Baſileæ*, deinde *Bernæ*, tum *Viennæ Auſtriæ* eum Baſilienſis Academia Magiſtrum artium & Philoſophiæ pronunciauit anno 1506. Poſtea ibidem ſacris literis initiatus eſt, fideli opera *Thomæ VVitebachij Theologi clariſsimi* vſus. Sacerdos itaq; factus eſt primo *Claronæ* Anno 1516. deinde Paſtor eligitur in celebri illo Eremitanę Virginis fano. Demum *Tigurinæ* Eccleſiæ ſummus Doctor & Antiſtes conſtituitur anno 1519. Is primus in Heluetia Pontificum indulgentiis fortiter ſe oppoſuit: Religionem Euangelicam inſtaurauit: Fœdus cum hoſtibus DEI impium fortiſſimæ nationi diſſuaſit

 ſedu-

ſedulò. Colloquium ob Euchariſtiæ negotium. publicum cum Theologis Marpurgenſibus habuit anno 1529. Bello tandē Heluetico ciuili, fungens miniſterio ſuo in caſtris proque aris & focis fortiter pugnans occubuit Ætat. 46. Anno Chriſti 1531. x1. Octobr. Scripſit multa, quæ in quatuor Tomos digeſta typis excuſa ſunt.

In primo Tomo continentur: Opus articulorum, ſiue concluſionum 67. paræneſes ad communem Heluetiorum ciuitatem, ne Euangelicæ doctrinæ curſum impediant, nec licitis ſacerdotum connubiis offendantur. Supplicatio quorundam apud Heluetios Euangeliſtarum, ad R. D. Hugonem epiſcopum Conſtantien. ne ſe induci patiatur, vt quicquam in præiudicium Euangelij promulget, neve ſcortationis ſcandalum vltra ferat, ſed presbyteris vxores ducere permittat. Apologeticus Archeteles appellatus, quo reſpondetur paræneſi R. D. Conſtantienſi ad Senatum præpoſituræ Tigurinæ miſſæ. Suggeſtio deliberandi ſuper propoſitione Hadriani Pont. Roman. Nerobergæ facta ad Principes Germaniæ. Apologia, qua in publicis Heluetiorum comitiis Bernæ congregatis, ad quædam falſò ſibi intentata crimina reſpondit. Epiſtola ad Senatum & populum, totamq́ eccleſiam Toggiorum. Epiſtola ad communem Heluetiorum ſocietatem, qua docet, Compaternitatem matrimonij vſum non impedire: ſimulq́ monet, ne ſeſe externorum inſidiis turbari patiantur. Paræneſis ad vetuſtiſſimam Suitenſium Remp. vt principum amicitias & inſidioſa alienigenarum munera caueat. De certitudine & claritate verbi Dei lib. 1. De Canone Miſſæ Epicher eſis. De Canone Miſſæ libelli apologia. Aduerſus Hieronymum Emſerum canonis Miſſæ aſſertorem, Antibolon. Ad Fridolinum Lindouerū Bremgartenſem concionatorem, ſuper publica de gratia per Chriſtum hallucinatione Expoſtulatio. Chriſtiana & orthodoxa prudentiſſ. Tigurinorum

rum Cos.totiusq; Senatus responsio, ad Constantiensem episcopum, de Idolis & Missa. Ad Valentinum Comparem archigrammateum Vraniensem responsio, de Euangelio, Doctoribus, vel patrum authoritate, de Imaginibus, & Purgatorio. Isagoge in Euangelicam doctrinam, à prudentißimo Tigurinorum Senatu cunctis ecclesiarum tam in vrbe, quàm in agro ministris exhibita, vt ea instructi Euangelium pure prædicent. Quo pacto ingenui adolescentes formandi sint, præceptiones. Pastor, quo docetur quibus notis veri pastores à falsis discerni possunt, & quid de vtrisque sit statuendum. De duplici iustitia, diuina & humana, liber vnus. De delectu & libero ciborum esu, de offendiculo item & scandalo liber: de casta, intemerata semperq; virgine Maria, sermo. Amamnema de prouidentia Dei, ad illustrißimum Cattorum principem.

Tomus secundus continet τὰ πολεμικά, id est, pugnas quæ ipsi cum aduersariis suis intercesserunt, vt est, in Catabaptistarum strophas elenchus. Ecclesiastes, id est, de ratione & officio concionandi liber, contra Catabaptistarum seditiosas conciones conscriptus. De baptismo & eius prima institutione, anabaptismo, & pædobaptismo, id est, paruulorum & infantium baptismo liber, diuisus in tres tractatus. Ad Balthazaris Huebmeier Pacimontani libellum de baptismo editum responsio. Ad Petrum Gynoræum epistola, in qua de Fabro, Eccio, & Balthazare Catabaptista quædam comperies. De peccato originali declaratio, ad Vrbanum Rhegium. De tumultuum & seditionum authoribus, & quinam seditiosi meritò dicendi sint, qua denique via ad Christianam pacem commode perueniri poßit. Ad Matthæum Albertum Rutlingensium Ecclesiasten, de cœna Dominica. De vera & falsa religione Commentarius, ad Franciscum Galliarum regem. Subsidium siue Coronis de Eucharistia. Ad Io. Bugenhagij Pomerani epistolam, contra nouum errorem, vt ille scripserat, responsio: qua Eucharistiæ negotiũ & Christi verba, Hoc est corpus meũ declarantur. Ad Theobaldi Billicani epistolã re-

ſponſio, eiuſdem argumenti. Ad Vrbanum Rhegium epiſtola, ſuper eadem re. De cœna Domini plana breuisq́; inſtitutio, in ſimplicium quorundam vſum conſcripta, ne argutis aliorum fallaciis decipiantur. Epiſtola ad celeberrimam quandam Germaniæ ciuitatem, quæ tam ipſius quàm Oecolampadij ſcriptis aditum ad ſe præcluſerat. Ad libellum doctoris Io. Struthionis de cœna Domini contra ſe ſcriptum reſponſio. Reſponſio breuis ad epiſtolam ſatis longam amici cuiuſdam haud vulgaris, in qua de Euchariſtia quæſtio tractatur. Amica Exegeſis, id eſt, expoſitio Euchariſtiæ negotij ad M. Lutherum. Ad M. Lutheri ſermonem in Wittenbergenſi eccleſia pro ſubſtantialis corporis & ſanguinis Chriſti in ſacramento aſſertione, contra Svvermeros aut fanaticos publice habitum, pia & amica apologia ſeu reſponſio. Orthodoxa reſponſio, qua Chriſti verba, Hoc eſt corpus meum quod pro vobis traditur, veterem ac vnicum ſenſum perpetuò retinere: & Mar. Lutherum vltimo ſuo ſcripto de Sacramento, nec ſuum nec pontificis ſenſum docuiſſe, aut confirmaſſe, docetur. Ad Mart. Lutheri librum, quem is Confeſſionem dixit, reſponſio. Ad Confeſſionem Mart. Lutheri reſponſio. Sermo primus Bernæ habitus, fidei ſuæ confeſſionem, & eiuſdem expoſitionem continens: tractat autem expoſitionem totius ſymboli Apoſtolici, & multa obiter de corporis Dominici natura, deq́; Euchariſtia diſſerit. Sermo vltimus, quem apud Bernenſes de conſtantia habuit. Ratio fidei ad Carolum quintum Romanorũ Imperatorem. Epiſtola ad Illuſtriſsimos Germaniæ Principes Auguſtæ congregatos, de Eccij conuitiis. Chriſtianæ fidei breuis & clara expoſitio ad Franciſcum Galliarum Regem ſcripta, paulò ante mortem eius. Ad Ioannis Eccij Heluetiorum Legatis Badenæ agentibus tranſmiſſam epiſtolam, Chriſtiana reſponſio, qua Zuinglio intentatæ calumniæ diluuntur. Ad eiuſdem epiſtolam & nouem pagorum Heluetiæ conſilium Frouuenfeldæ initum, breuis & extemporanea reſponſio, Tigurino Senatui exhibita S.P.Q. Tigurini ad Ioannem Eccium epiſtola ſaluum cõductum ipſi promittens, adiuncto ſimul Huldrici Zuin-

Zuinglij epiſtolio. Ad duodecim Heluetiorum pagos, omnesq́ fœderis eiuſdem ſocios, de Badenſi Diſputatione epiſtola. Ad Ioannis Eccij propoſitiones ſeptem, reſponſio prima. Ad Ioannis Eccij falſas & impias reſponſiones, in Badenſi diſputatione proditas, reſponſio ſecunda. Ad Ioannis Fabri μὴ ἐπεσταλμένην ἐπιστολήν, id eſt, nunquam tranſmiſſam epiſtolam, Reſponſio. Altera ad Ioannem Fabrum epiſtola, qua ad Fabri ſcriptum, quo Zuinglij ad duodecim Heluetiorum pagos, epiſtolam inſectatus eſt, reſpondetur. Tertia ad Ioannem Fabrũ reſponſio, libellum ipſius mendaciorum pleniſſimum, quem Nouitates dixit, confutans. Ad vniuerſos Chriſti fideles epiſtola, vt impium Fabri conatum, quo non nuper modò conſcriptis libris, verum etiam noui Teſtamenti codicibus incendium molitur, caueant. Quo pacto mendaciorum doli, quibus hoc ſeculum noſtrum ſcatet, caueri poſſint, breuis, ſed exacta inſtitutio. Acta diſputationis primæ, quæ R.D. Conſtantienſis epiſcopi Legatis cum Huldrico Zuinglio, & inter alios complures Tigurinæ ditionis miniſtros extitit, anno Domini 1523. menſe Ianuario. Acta diſputationis ſecundæ, quæ coram vniuerſo Tigurinorum Senatu & verbi miniſtris circiter quingentis tranſacta eſt, anno eodem, menſe Octobri.

Tomus tertius, ea quæ in Geneſin, Exodum, Eſaiam, Ieremiam Prophetas, partim ex ore illius excepta, partim ab illo conſcripta ſunt, vnà cum Pſalterio Latinitate donato, continet. Pſalterium ab Huldrico Zuinglio ex Hebraica veritate ſermone Latino donatum. Complanationis Iſaiæ prophetæ fœtura prima, cum Apologiæ, cur quidq́ ſic verſum ſit. Appoſita eſt autem Diui Hieronymi traductio e regione verſioni Huldrici Zuinglij: ſic vt columnæ (vt vocant) columnis reſpondeant. Complanationis Ieremiæ prophetæ, fœtura prima: adiecta Apologia cur quidque ſic verſum ſit, cum epiſtola nuncupatoria ad S. P. Q. Argentorutenſem.

Quartus Tomus complectitur Annotationes in quatuor Euangeliſtas, & Paſſionis Dominicæ hiſtoriam: item in Pauli apoſtoli epiſtolam

ad Romanos, Corinthios, Philippenses, Colossenses, Thessalonicenses, Hebræos: præterea in Canonicas D. Iacobi, & primam Ioannis, epistolam. Annotationes, ex Huldrici Zuinglij ore exceptas. Breuis commemoratio mortis Christi, ex quatuor Euangelistis, per Huldrichum Zuinglium in vnam seriem concinnata. Scripsit præterea Epistolas multas doctrina ac pietate mira refertas, quæ vnà cum Oecolampadij epistolis impressæ sunt. Et hactenus de Zuinglij lucubrationibus, quas vel ipse Latine scripsit, vel ab aliis, vtpote Leone Iudæ, Rodolpho Gualthero, Gasparo Megandro, è Germanico in Latinum sermonem transfusas habemus.

CVIVS ENCOMIA HÆC HABETO:
THEODORVS BEZA.

Zvvinglius arderet gemino cum sanctus amore,
Nempe Dei in primis, deinde etiam patriæ:
Dicitur in solidum se deuouisse duobus,
Nempe DEO in primis, deinde etiam patriæ.
Quam bene persoluit simul istis vota duobus,
Pro patria exanimis, pro pietate cinis.

ANONYMI.

Quid tibi cum rabidi Martis furialibus armis
Docti ingenij Zvvingli fuit?
Transigeris costas putri porrectus arena,
Phalangis inter Principes:

Debue-

Debueras inter ſacras ſenuiſſe Camœnas,
Ac profuiſſe moribus.

TVMVLVS EIVSDEM.

Qui Chriſto & Patriæ vixit, docuit, vigilauit,
Pro Chriſto & Patria fortiter occubuit.
Sed quid rettulerit, qua tandem morte necetur:
Cui dum viuebat viuere Chriſtus erat.
Zvvinglius occubuit ſed corpore, cætera nunquã:
Nam meliore ſui parte ſuperſtes erit.
Rumpere liuor edax vita qui perpete Chriſto,
Quiq; bonis manet, haud mortuus eſſe poteſt.
Mors etiam lucro eſt, multo iam fœnore mentis
Fortius exurgent ſemina iacta piæ.

ETEOSTICHON.

Occubuit patrio bellator: Cinglius enſe,
Et preſſa eſt armis gens populoſa ſuis.


MARTINUS BUCERUS THEOLOGUS
Nasc Selestady. in Alsatia. A°. 1491.
Ob. Cantabrigæ in Anglia. A°. 1551. Kl. Marty.
Crematur ibid. A°. 1556.
Restituitur ibid. A°. 1560.
Anne ideo Bucere alio petis orbe Britannos,
Vt cinis & cineris gloria tanta fores.

MARTINVS BVCERVS
Theologus.

MARTINVS BVCERVS SELESTADII celebri Alſatiæ oppido natus, Anno 1491. cui ex Dominicanorum cloacâ, Lutheri voce, VVormatiæ coram Cæſare libere loquentis, excito, variiſque inſidiis poſt appetito, reſtitutam apud ſe *Argentina* (vt & *Vlma*) lubens debet Eccleſiam: Cuius & Eruditionem ſingularem, & Zelum pietatis eximium, cum eximiâ prudentiâ cōiunctum omnibus ſeculis teſtabuntur, tùm doctiſſimæ ipſius lucubrationes, & in publicis comitiis diſputationes habitæ: tùm pro Eccleſiarum pace, quamuis non felici ſemper ſucceſſu, labores exhauſti. Is igitur Theologus verè *Aretius Bucerus*, poſt vicennium integrum, quo Argentinæ ſacras literas in Eccleſiâ & Scholâ docuit, in Angliam demum profectus, *Edouardo VI*, religio-

ſiſſimo Rege vocante *Cantabrigiæ* in Academia Theologiam, ſummo cum doctorum, piorumque omnium concurſu, circiter biennium profeſſus, cùm placidâ morte pridie Kl. Martij anno 1551, annum ætatis agens 61. obiiſſet, quinto pòſt anno, euerſo poſt *Eduardi Regis* obitum, religionis ſtatu, erutus crematuſq;, anno 1566, martyrij palmam tulit. Quarto rurſus anno pòſt, admirabili rerum viciſſitudine, ſub *Eliſabetha Regina*, iudicio aduerſus innocentem publice reſciſſo, in integrum reſtituitur, anno 1560.

Is plurima mandauit literis, cùm vernaculo, tùm latino ſermone, ex quibus hactenus latine edita ſunt; Sacrorum pſalmorum libri quinque, ad Ebraicam veritatem planiùs quam vulgò genuina verſione in latinum traducti, primum appenſis bona fide ſententiis, deinde pari diligentiâ adnumeratis verbis & argumentis adiectis. Explanatio eorundem familiaris, qua præter ſcopum & ordinem dictorum, ſingulæ prope voces explicantur. Tractati ſunt etiam aliquot loci communes ex fonte ſcripturarum adhibita autoritate patrum. In ſacra quatuor Euangelia enarrationes. Metaphraſes & enarrationes perpetuæ Epiſtolarum D. Pauli Apoſtoli. Diſſidentium in ſpeciem locorum ſcripturæ, & primarum hodie in religionis doctrina controuerſiarum conciliationes & deciſiones 24. commentaria in Epiſtolam ad Romanos. Epiſtola D. Pauli ad Epheſios verſa paulo liberius, bona tamen fide ſententiis Apoſtoli appenſis cum commentario. Tzephaniah, quem Sophoniam vulgò vocant, prophetarum Epitomographus, ad Ebraicam veritatem verſus, & commentario explanatus. Præfatio in quartum Tomum Poſtillæ Lutheranæ, con-

næ,con-

næ,continens summam doctrinæ Christi. Epistola explicans locum 1. Corinthior. 10. an nescitis quod qui in stadio currunt, vsque ad, sed plures illorum non approbauerit DEVS, cum annotationibus in quædã paucula Lutheri. Epistola Martini Lutheri ad Ioannem Heruagium, superiora criminans. Responsio ad hanc Martini Buceri: item ad Pomeranum satisfactio pro versione Psalterij. Pro vera Ecclesiarum in doctrina, ceremoniis & disciplina reconciliatione & compositione. Acta colloquij in Comitiis Imperij Ratisbonæ habiti, quæ continent articulos de religione concinnatos, & non conciliatos omnes, vt ab ipso imperatore, ordinibusq́ imperij ad iudicandum & deliberandum propositi sunt, qui liber etiam germanice est editus. Contra Episcopum Abrincensem defensio. Martini Buceri & Bartholomæi Latomi scripta duo aduersaria, Disputata Rotisbonæ in altero colloquio anno Domini 1546, & collocutorum Augustanæ Confessionis responsa, quæ ibi cœperant, completa, de iustificatione & locis doctrinæ Euangelicæ omnibus quos doctrina de iustificatione complectitur: Tractata & decreta de concilianda religione in comitiis, Ratisbonensi anno 1541. Spirensi 1544. Wormatiensi 1545. & Augustano anno Domini 1548. Ad Ecclesiam Anglicanam gratulatio de religionis Christi institutione. Et responsio ad duas Stephani Episcopi Wintoniensis Angli conuiciatrices epistolas, de cœlibatu sacerdotum & cœnobitarum, in qua demonstratur S. Coniugij abstinentiam contra DEI & Ecclesiæ leges exigi ab omnibus ad Sacerdotium & admissis & admittendis. Eiusdem responsio de Cæna Dominica ad obiecta quæ contra veritatem Euangelicam Murnerus partim ipse finxit, partim ex Roffensi & aliis pietatis hostibus sublegit. Item per quos steterit, quo minus Haganoæ proximis comitiis de componendo religionis dissidio initum colloquium sit. De optima ratione habendorum conciliorũ & pacandarum Ecclesiarum. A quibus iure exigatur restitutio bonorum Ecclesiasticorum præterea in latinam linguam transtulit Postillam maiorem (vt vocant) Lutheri: & Pomerani com-

mentaria in Psalmos. Epistola apologetica ad syncerioris Christianismi sectatores per Phrysiam Orientalem, & alias inferioris Germaniæ regiones, in qua Euangelij Christi vere studiosi, non qui se falsò Christianos iactant, ab iis defenduntur criminibus, quæ in illos Erasmi Roterodami Epistola, ad Vulturium Neocomensem intendit. Apologia qua fidei suæ atque doctrinæ circa Christi cœnam, qua tum ipse tum alij Ecclesiastæ Argentinenses profitentur rationem simpliciter reddit, atque citra dentem depellit, quæ in ipsum Epistola quædam Ioannis Brentij Ecclesiastæ Hallensis, inscio, vt creditur, authore edita, crimina intendit. Non esse ferendas in Templis Christianorum imagines & statuas coli solitas, causæ ex arcanis literis, sententiis patrum, edictis religiosorum Cæsarum; Vnde candidus Lector videbit, quam pie Senatus Argentinensis nuper Simulacra omnia cũ aris eliminanda suis templis curauerit. *Epistola in Euangelistarum enarrationes nuncupatoria, ad præclaram Academiam Marpurgensem, in qua quid hæresis, quid hæretici, & quatenus cum dissentientibus societas Christi seruanda sit, disseritur: excutiuntur quoque articuli conuentus Marpurgici. Confessio quatuor ciuitatum Argentorati, Constantiæ, Memmingæ & Lindauiæ, qua sacratissimæ Cæsareæ maiestati fidem suam in comitiis Augustanis exposuerunt. Quid de baptismate infantium iuxta scripturas* DEI, *sentiendum, excussis quæcunque vel pro hac obseruatione, vel contra eam afferri solent. Epistola ad quendam hac in re dubium. Axiomata apologetica. De sacro Eucharistiæ Mysterio, & circa hoc Ecclesiarum concordia, quibus respondet Thematis Nicolai Amsdorfii, Argentoratenses falsò criminantis: An statui & dignitati Ecclesiasticorũ magis conducat admittere Synodum nationalem piam & liberam, quàm decernere bello, Epistolæ duæ Decani & Canonici cuiusdam. De concilio & legitime iudicandis controuersiis religionis, item criminum, quæ in eum Cochlæus ad illustrissimos Principes, ac clarissimos ordines S. Romani Imperij per Germaniam, & quæ Ioannes Gropperus ad maiestatem*

Impe-

Imperatoriam perscripsit confutatio. De vera & falsa cœnæ Dominicæ administratione lib. 2. in priori refutatur mutilatio Eucharistiæ, & docetur qua religione seruanda sint præcepta DEI de ceremoniis: in altero de veris & falsis sacrificiis & oblationibus Ecclesiæ, vitiis Missarum, cura mortuorum, Purgatorio agitur. altera aduersus Latomum responsio. Item præfatio ad patres, qui DEVM in synodo Tridentina timent, de causis, quæ pios homines ab ea synodo absterrent. Præfatio in historiam de morte sanctißimi viri Ioan. Diazii Hispani: De regno Christi Iesu seruatoris nostri libri duo, ad Eduardum VI. Angliæ regem, non solùm Theologis atque Iuris peritis profuturi, verùm etiã cunctis rempublicam bene & feliciter administraturis cognitu in primis necessarij. Prælectiones doctißimæ in Epistolam D. Pauli ad Ephesios habitæ Cantabrigiæ in Anglia, ex ore prælegentis collectæ & in lucem editæ opera Immanuelis Tremelij Theologiæ doctoris & eiusdem professoris in academia Heidelbergensi. De vi & vsu sacri ministerij, cùm in genere, tùm de singulis partibus eius. Gratulatio ad Ecclesiam Anglicanã de religionis Christi restitutione, quæ Argentorati ad annos vsque 28. sonuit. Oratiuncula, quã habuit in academia Cantabrigiensi, cum publice in Doctorem Theologiæ crearetur. Exomologesis de Eucharistia. De eadem ad D. Petrum Alexandrum Gallum. Item de eadem ad D. Petrum Martyrem Vermilium. Censura siue iudicium D. Buceri super libro sacrorum Angliæ à Thoma Crammero Archiepiscopo Cantuariensi petitum. De reformatione collegij Canonici formula. De examinatione Canonica ordinandorum. De ordinatione legitima ministrorum Ecclesiæ in vsum reuocanda. De re vestiaria in vsu sacrorum vsurpata, ad D. Hopperum. De eadem re scriptum ad D. Thomam Crammerum archiepiscopum. Concio in locum Apostoli ad Ephesios cap. 4. Hortor itaque ego vos vinctus in Domino. Disputata publice in academia Cantabrigiensi, præside D. Bucero, à studiosis quibusdam excepta, ipsiq; post ad castigandum exhibita, postea verò aduersariis quoq; missa. Historia controuersiæ in pu-

blica disputatione agitata inter D. Bucerum & M. Iungum, de operibus hominum ante iustificationem factis. Scripta duo M. Iungi, quibus dogma suum Pelagianicum asserere conatur, ad Procancellarium & collegiorum præfectos missa. Eorundem confutatio per D. Bucerum, cum ex sacris literis, tum ex orthodoxis patribus. Cui sub finem aliquid subiicitur de vsura. Quos iam commemorauimus libros seruat Conradus Hubertus ecclesiæ Argentinensis minister, qui hos breui volente Deo in publicum edet. Penes eundem sunt permulta alia Buceri scripta, de re eucharistica atque concordia. Tractatuli theologici non pauci. Quæstiones theologicæ intricatæ. Propositiones variæ Argent. disputatæ. Contra Schuuenckfeldium & Anabaptistas. Epistolæ plus quam ducentæ. Item vernacula lingua nondum edita. Ad Wilhelmum & Erasmum episcopos Argentinenses scripta quædam de Interimistico negotio. De Synodis Argentoratensibus. Consilia ad comitia Imperialia. De disciplina ecclesiastica. De scandalo dando & accipiendo. De visitatione ægrorum: & alia huius generis.

Porro Germanica lingua sequentes libri Buceri in publicum editi sunt. Ad senatum populumq́ Wissenburgensem, Summarium concionis ibidem habitæ, additis causis discessus sui, & articulis aliquot. Neminem debere sibi soli viuere, & quomodo huc perueniri possit. Responsio ad criminationes aduersariorum in qua se pœnæ offert, si in vita & doctrina criminis alicuius iuxta verbum Dei puniendi conuincatur: ac docet vitam cœnobitarum qualis nunc in vsu est, Deo repugnare, ideoq́ nulla voti ratione habita deserendam esse. De disputatione habita inter Conradum Tegerium Prouincialem Augustinianorum & ministros Argentinenses breuis & vera expositio. De eadem disputatione Tregeri admonitio ad ministros verbi per Heluetiam, anno. Psalterium cum annotationibus Pomerani in Germanicam linguam translatum, anno. Causæ ex sacris scripturis allatæ reformationis Argentinæ factæ quoad Missam, Baptismum, ferias, imagines, cantum ecclesiasticum:

cum: additæ sunt literæ ad illustrißimum principem Fridericum Palatinum Rheni, quibus admonentur magistratus ne patiantur se à falso nominatis ecclesiasticis adduci, ad damnandum inaudita causa doctrinam quæ scripturis sacris defenditur. Admonitio ministrorum Argentinensium de cauendis articulis Iacobi Cautij, qui Anabaptistarum hæresim spectant. Arbogastus dialogus de cœna Domini, in quo tractantur omnia argumenta à Luthero in libro quem Confeßionem inscripsit proposita. Acta disputationis inter ministros Argentinensis ecclesiæ, & Melchiorem Hofmannum habitæ. Præparatio ad concilium, hoc est, colloquia aliquot quomodo ab vtraque parte Papistica & Euangelica concordia pia iniri & conseruari poßit. Catechismus maior. Catechismus minor in Latinam linguam conuersus à Ioanne Sleidano. De vera œconomia ecclesiæ, ministrorum ordinatione, vsu & administratione sacramentorum, de baptismo dando paruulis, & consensione circa sacramentum corporis & sanguinis Domini. Præfatio in librum de officio magistratuum in causa religionis, conuersum ex Augustino ad Bonifacium. Colloquia de ecclesiæ ministerijs & actionibus, & quodnam sit magistratus officium in his curandis & emendandis. De vera animarum cura & pastorum officio quomodo in ecclesia instituendum & exercendum sit: vbi ostenduntur veræ causæ ineundæ concordiæ & eutaxiæ constituendæ in ecclesia. Conciones tres in Euangelium, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, &c. Matth. II. habitæ Benfeldi, & magistratibus Alsatiæ inscriptæ, addita exhortatione ad cogitandum de vera ecclesiæ reformatione. Colloquia aliquot ex diuino & humano in re de pace religionis tractata. De Iudæis an & quatenus inter Christianos ferendi sint. De bonis ecclesiæ, qui sint iusti horum possessores, quis sit horum abusus & rapina, ac quomodo commodißime vera & Christiana horum posseßio & vsus restitui poßint. Item responsio ad dialogum contra Protestantes editũ, sub nomine Conradi Treuu de Fridensleuen. Quis impedierit Haganoæ ne colloquium de religione haberetur:

item

item quo iure à Protestantibus petatur restitutio bonorum ecclesiasticorum: denique quid de pace religionis actum sit Augustæ. Norimbergæ, Francofurti, Haganoæ. 1540. sub nomine Varemundi Luitholdi. Omnia acta & scripta de conciliandis religionis controuersiis à Cæsarea maiestate, Principibus & statibus imperij, & legatis Pontificiis proposita & tractata in postremis comitiis Ratisbonensibus fideliter collecta, descripta & explicata. Defensio prima eorum qui Euangelij causa Bonnæ geruntur ac docētur. Coloniensis reformatio. Secunda defensio & expositio præcipuorum capitum Christianæ religionis quæ Bonnæ & in aliis locis archiepiscopatus Coloniensis traduntur, cum refutatione firma calumniarum, quæ sub nomine Deputatorũ Academiæ Coloniensis & Cleri secundarij Coloniæ editæ sunt. Confutatio nouæ fidei à Louaniensibus articulis 32. Defensio reformationis Coloniensis. Vera vnica & simplex ratio Germanicam nationem reconciliandi in causa religionis, & quid de hac re in comitiis actum sit, addita defensione iusta aduersus Io. Gropperi falsas criminationes. Breue Pauli III. *PP. ad Heluetiorum* XIII. *pagos, & postulata legati Pontificij vt se iungant nouo fœderi Cæsaris & Papæ. Item eiusdem fœderis capita. Bulla præterea Papæ, in qua belli contra Euangelicos causa supplicationes indicit, & indulgentias promittit: cum pia admonitione Buceri. Pia admonitio ad Cæsaream & Regiam maiestatem, Principes & status imperij Wormatiæ congregatos, de instituenda seria emendatione & reformatione ecclesiæ. Contra restitutionem Missæ & reliquorum sacramentorum & ceremoniarum Papisticarum. Christiana & simplex consideratio qua ratione tolerabile aliquod initium reconciliandæ religionis fieri possit. Lipsiæ anno 1539.* præsente & consentiente Wicelio composita: *cum præfatione Buceri, 1545. Quam facile sit consensionem in religione totius ecclesiæ reformationem ad Germanos instituere, quæq; sint præcipua huius rei impedimenta & quomodo ea amoueri possint: addita protestatione quod paratus sit hæc contra Sophistas Colonienses probare coram Cæsarea &*

Regia

Regia maiestate, &c. De colloquio Ratisbonensi, 1546. inchoato, & discessu auditorum & collocutorum quos principes Augustanæ confessionis illuc miserunt. Psal. 120. explicatio ad Bonnensem ecclesiam, vna cum refutatione famosi libelli contra piam reformationem, & Bucerum absque nomine editi, titulo, delineatio seu Effigies Buceri. Non esse admirandas graues afflictiones nostrorum temporum, neque animum propterea despondendum, sed erigendum piis consolationibus, &c. Epistola ad quandam afflictam & perturbatam Ecclesiam, Compendium doctrinæ, quæ nunc ab annis 28. in Argentinensi Ecclesia sonuit, vna cum refutatione calumniarum, quibus monasteriensis spiritus & doctrina ministris Ecclesiæ Argentinensis tribuitur. Concio habita Bernæ, & cum actis Disputationis Bernensis edita. ad Monasterienses de ministerio & Sacramentis liber scriptus nomine ministrorum Ecclesiæ Argentinensis. Commentarij Martini Lutheri in duas D. Petri Epistolas in Germanicam linguam translati. Item latine edita à Sturmio scripta quædam de Eucharistia. Retractatio cum commentariis in Euangelia, & separatim quoque edita Latine, & ab authore germanice transmissa Senatui Bernensi. Cuncta hæc Buceri Latina & Germanica scripta si in vnum coniungerentur, efficerent Tomos IX. iustæ magnitudinis. Porro Historia Vitæ, illius obitus, sepulturæ, &c. edita est Argentinæ: Huic Encomia sua decantata sunt à Viris clarissimis, inter quos,

THEOD. BEZA.

Natales Bucere tuos Germania iactat,
Natalibus felix tuis.
Quis verò, & quantus fueris, tua scripta loquun-(tur,
Ad littus orbis vltimum.

De Vita si quis rogitet; Germania dicet,
In Vita Bucerum expuli.
Ast ego sic pulsum (pia dixerit Anglia) foui,
Tandemq́ texi mortuum.
Verùm mox eadem (factum ô immane) sepulcro.
Flammis cremauit erutum.
Fallor ego, totus terrenæ fæcis an expers
Bucere sic cœlum tenes.

IOANNES CHECVS.

Vita grauis misero, grauior mors: sed tibi tanto
Mors nec Vita potest esse Bucere grauis.
Vita fuit Christus Mors lucrum: viuere cessas
Naturæ, at Christus vita perennis adest.
Alma fides Christi quam tu super astra ferebas
Te super astra eadem sustulit alma fides.
Cumq́ tui mores, pietas, doctrina probentur:
Mors tua non grauis est, & grauis est eadem.
Mors grauis est nobis orbatis lumine tanto;
Non grauis est tibi, quæ vita beata tibi est.
Doctrinæ studium, Vitæ constantia, mortis
Exitus, ô idem sit mihi Christe precor.

GVIL-

GVILHELMVS BVCLÆVS.

Lis est, Germanus fueritne Bucerus, an Anglus,
Vtraque gens causam quo tueatur habet.
Mundanum celebris fecit Germania ciuem,
Cœlestem ciuem terra Britanna facit.
At cœlum mundo longe est præstantius, ergo
Conditio melior terra Britanna tua est.

PETRVS CANDIDVS.

Ornauit, docuit, conformauitq; Bucerus:
Templa, scholas, vrbes: eloquio, arte, fide.

IOAN. LAVTERBACHIVS.

Doctrina rerum Bucerus cultus, & arte
Infidæ liber Sortis in orbe iocus.
Iactatus terra, pelagi iactatus & vndis,
Ob Christum forti pectore damna tulit.
Sortis contemnens ludibria, damnaq; rerum,
Doctrinæ sparsit semina pura DEI.
Non operum docuit meritis æterna mereri:
In Christo sola iustificante fide.

Et patriâ cedens, à Rege vocatus ad Anglos,
Externa vixit non diuturnus humo.
Hi ſine mente fidem reuocantes, condita quamuis
Ingrati nudant corpora, dantque rogo.
Poſt Regina tamen cum magno corpus honore
Reſtituens cineres ponere curat humo.
Somniet in mundo ne verbi doctor honores:
Sortis enim Verbi doctor in orbe iocus.

ANONYMI.

Ludibrium ſortis, varie iactatus ARETI,
Semina doctrinæ pandis vbique tuæ.
Præreptum fato tumulauerat Anglia corpus
Mox cadit in triſtes atra fauilla rogos.
Regia ſed cineres Virgo miſerata repoſtos,
Vrnæ ſupremæ iuſsit honore coli.


PAULUS FAGIUS THEOLOGUS
B.
Nasc. Tabernis, Rhenanus in Palat.
A°. 1504.
ob. Cantabriæ, in anglia
A° 1550 pr id Nouemb
Crematur ibid A° 1556
Restituitur ibid A 1560
Tu vero sequere & fratrem ne desere frater,
Par cum Bucero gloria parta tibi.

PAVLVS FAGIVS
Theologus.

PAVLVS FAGIVS *Tabernis Rhenanis* natus in Palatinatu anno 1504. prima ſtudiorū fundamenta Heidelbergę poſuit, deinde cum ſanctæ linguæ ſtudio arderet incredibili, ſub Capnione Doctore (cui poſtea ſucceſſit) Argentinæ ad miraculum vſque peritiſſimus eius euaſit, ipſis Iudæis teſtibus. Iſnæ primum moderator ſcholæ, deinde Paſtor factus eſt Eccleſiæ. Vſus autem patrono incomparabili Petro Buflero eius vrbis primario Senatore, in ſancta linguâ exornandâ, vnà cum Elia Leuita Iudæo Veneto doctiſſimo, Argentinam demum vocatur: prius tamen vrbe Conſtantia per biennium reformata, Argentinę demum munus Paſtoris ſimul & Doctoris egregiè ſuſtinuit anno 1544. Tandem periculoſiſſima Germaniæ tempeſtate, Cæſare Victore, in Angliam abreptus cum Bucero collega & Synaſpide,

ſpide, Cantabrigiâ vix ſalutatâ (heu) mortuus eſt anno 1550. pridie Idib. Nouembr. annum vitæ agens 45. non abſque ſuſpicione veneni. Eandem anno quinto poſt cũ Bucero Martyrij palmam, Marianis temporibus exhumatus ac crematus tulit. Simul poſtea cum eodem, ſub Eliſabethâ Regina ipſius memoria in integrũ reſtitutâ, anno 1560. Is edi curauit libros aliquot partim Hebraicos, partim etiam à ſe conuerſos, adiutus opera Venetiis accerſiti Heliæ Leuitæ Iudęi, vt ipſe teſtatur in præfatione ſuper Thisbiten Heliæ à ſe tranſlatum, qui liber ab authore Thisbi vocatus eſt à numero vocum 712. quæ in hoc opere explicantur. Præter hunc edidit etiam ſententias verè elegantes, pias, mireq; cum ad linguam diſcendam, tùm ad animum pietate excolendum vtiles, veterum ſapientum Hebræorum, quas Capitula aut Apophthegmata patrum nominant, in latinum à ſe verſas ſcholiisque illuſtratas, impreſſas Iſne latinè & hebraicè. Itẽ ſententias morales ordine Alphabeti Ben Syræ, vetuſtiſſimi authoris Hebręi, qui à Iudæis nepos Hieremiæ Prophetæ fuiſſe creditur, hebraicè & latinè eodem interprete, cum ſuccincto commentario. accedit

dit Tobias Hebræus, vt is adhuc hodie apud Hebræos inuenitur (ex vrbe Constantinopolitana recens transmissus, ita vt illic olim excusus erat) cum translatione Fagij, qui etiam puncta editionibus in gratiam rudiorum subiecit. Precationes Hebraicæ, quibus in solennioribus festis Iudæi, cum mensę accumbunt, adhuc hodie vtuntur, & quo modo, ordine & ritu eas dicãt: ex quo videre licet vestigia quædam ritus veteris populi, quem & Christus in cœna sua, vt eam Euangelistæ, præsertim, Lucas describunt, in quibusdam obseruauit. Paruus item tractatulus ex libro fidei, Iudęi cuiusdam ad Christianismum conuersi ante annos 200. in quo obiter ostendit causas aliquot, propter quas multi Iudęi, etiamsi veritatem agnoscant, ad fidem nostram accedere verentur, impressæ cum translatione Fagij. Expositio dictionum Hebraicarum literalis, & simplex in quatuor capita Geneseos, pro studiosis linguę Hebraicę circa finem adiicitur paraphrasis Chaldaica Onkeli, quam Targum vocant, in eadem capita, cum versione latina. Liber fidei seu veritatis, quem doctus quidam Israëlites, ante multos annos edidit, ad comprobandum fidem Chri-

ſtianorum perfectã eſſe & niti ſuper fundamentum ſacræ veteris ſcripturæ ; hebraice & latine eodem interprete prima quatuor capita Geneſeos Hebraice cum verſione Germanica è regione, Hebraicis tamen characteribus exarata, eaq; iuxta vſitatam Iudæorum interpretationem ad verbum tranſlatę, vna cum ſuccinctis in fine adiectis ſcholiis, & ratione legendi Hebræogermanica. Compendiaria Iſagoge in linguam Hebræam. Commentarios Rabi Dauid Kimhi in priores aliquot Pſalmos Hebraicè & Latinè ex ſua verſione edidit. Eliæ Leuitæ præfationẽ Hebraicam in Lexicon eius Chaldaicum, quod etiam imprimẽdum ipſe curauit. Idem Thargum, hoc eſt, paraphraſin Onkeli Chaldaicã in quinq; libros Moyſis ex Chaldaico in Latinum fideliſſime tranſtulit, & in ſingula fere capita breues doctaſque annotationes adiecit. Scripſit etiam collationem præcipuarum quæ in vſu ſunt tranſlationum in Geneſin. Elegans eſt tum aliorum, tum epigramma hoc, quo illi parentatus eſt,

GVILHELMVS DAIVS.

Bucero primas dedimus, tibi Paule ſecundas,
Et damus, Hebrææ gloria prima Scholæ.

Hor

Hoc vno inferior Bucero Paule fuiſti,
Quod prior extremum cernis adeſſe diem.
Verùm illo maior Bucero Paule fuiſti,
Quod prior æterno iuſſus adeſſe DEO.
In reliquo ſimilem duxiſti tempore vitam,
Ambo ſalutiferi buccina fida DEI.
Ambo ſtelliferi ſparſiſtis ſemina regni:
Semina prouentu non caritura ſuo.
Vnde vtrunque DEVS *magno dignatus hono-*
re,
Vtrunque ad ſuperi tranſtulit aſtra poli.
Et ne veſtra queant communia fata putari,
Qualia ſunt quæ nos, vulgus inane, ferunt.
Mors poſtquam è vita, ſolitâ vos lege tuliſſet,
Reſtituit ſacris oſſa cremanda focis,
Non vt confeſſi tantùm, ſed vt vltima paſſi,
Scandatis celſi ſydera ſumma poli.
Felices animæ, ſuperas licet iiſtis ad oras,
A vobis veſtrum nomen abire nequit.
Eximia ſemper viuetis laude perennes:
Quam canet Aoniis noſtra Thalia modis.

GVILIELMVS VVICHANVS.

Dulcibus vt Christi Fagius requiescat in vlnis,
Sustulit è terris in sua tecta DEVS.
Papa quod, vt sanctus superas migrauit ad oras,
In terris tumulo non dedit esse locum.
Flammea sed primam sequitur mors altera mortem,
Quodque erat in terris, id datur omne rogis.
Morte sed ex gemina duplex en vita resurgit,
Altera dat terris, altera adesse DEO.
Mens agit in summis, licet vstus corpore, cœlis,
Viuere nobiscum viuida fama facit.
Esse quid hoc dicam? certe est mirabile dictu:
Interimunt vnum, non duo fata, virum.
Aspera nonnullis vitam mors abstulit vna:
Nil Fagio mortis spicula bina nocent.
Sic sanctis Dominus mediis dat viuere flammis,
Sic sancta iustus viuet adusque fide.

IOAN-

IOANNES LAVTER-
BACHIVS.

Ut genus humanum pauit glans fagina quondam

Quam prius è variis mensa grauata cibis:

Fagius interpres sacrorum candidus, orbis

Conditor Hebræo cui dedit ore loqui.

Pro meritis operum peragrans Sionia Tempe,

Sic auditori sacra fruenda dedit.

Haud operæ parcens plantauit sacra docendo:

Haud æri, linguam fouit, Apella, tuam.

At quæ pro tanto cumulauit dona labore,

Dum sibi non studuit sed Pietatis opi?

Ni miserans hominis sortem, Buslere, fuisses,

Et coniux, rerum nil tenuisset inops.

Mille reliquistis solidos, pluresque benigni:

Fudit in Hebræos, quos dedit ære, libros.

Quod non incœptos absoluit cura labores,

Hunc rapuit nondum terra Britanna senem.

Quamque tuis fuerit studiis ingrata, sepulchro

Nudata in cineres ossa redacta monent.

Sunt ingrata pij mundo bona præstita: rectè
Præmia pro factis tristia sanctus habet.


IOANNES OECOLAMPADIUS Theol. Nat. Winsbergæ in Francia, an. 1482. Ob. Augustæ Vind. Ao 1531. kl Decemb.
Lampade si celebris tale Basilæa renides,
Non urbs Helvetias clarior inter erit.

JOANNES OECOLAMPADIVS
Basilien. Ecclesiæ Pastor.

IOANNES OEcolampadius Germanus natione, patriã habuit VVinsbergam Franciæ oppidum, vbi lucis vsuram primũ cepit Anno Christi 1482. Optimarum artium Baccalaureus, mox & Magister Heidelbergæ factus est; Iurisprudentiæ primò operam dedit Bononiæ in Italia: reuersus autem deinde in Germaniam, & Ioãne Capnione vsus Doctore in academiâ Tubingensi trium linguarum peritissimus euasit: vnde professione Theologus esse maluit, quam Iurisconsultus: Quare primò patriæ, deinde Basileæ, post Augustæ, Ecclesiastes factus est. Sacræ autẽ Theologiæ Doctor creatur anno 1516. Multum ille hinc inde variis iactatus casibus, primus tandem Euangelicæ doctrinæ auctor, & summi Templi verus Episcopus, Basileæ constitutus, vt doctrina sic vitæ sanctimonia colẽdissimus fuit.

Tandem magno cum luctu totius vrbis & desiderio, peste grassante fidus gregis sui Pastor & Pater, anthrace correptus placide & pie in domino obdormiuit paucis post Zvvinglium diebus, Ætatis 49. anno Christi 1531. Kl. Decembribus. Scripsit multa, quæ in certas classes digesta subiiciemus:

Exegetica: in Genesin annotationes ex ore OEcolampadij in schola publice interpretantis excerptæ. Exegemata in librum Iob. In Esaiam commentariorum libri sex. In Ieremiam commentariorum libri duo. In Threnos Ieremiæ enarrationes cum præfatione Capnionis. In Threnos Ieremiæ homiliæ germanicæ, translatæ etiam in latinam linguam. In Ezechielem commentarius per Capnionem editus cum Epistola Grynæi. *De morte Oecolampadij & vita ipsius per Capnionem* descripta. Expositio primi capitis Prophetæ Ezechielis de officio magistratus & subditorum edita germanice, est autem multo copiosior quam latina, quæ cum integris commentariis habetur. In Danielem commentariorum libri duo. In Hoseam, Ioëlem, Amos, Abdiam, Ionam, & duo capita Micheæ annotationes.

tiones. In poſtremos tres Prophetas, Haggæum, Zachariam & Malachiam commentarius, idem germanice quoque editus eſt. Conciones in aliquot Pſalmos ex ore concionantis excerptę & in latinum ſermonem verſæ. Conciones in totum Pſalterium, Ezechielem, Danielem, Enarrationes in Euangelium Matthæi. Annotationes in Euangelium Ioannis. In Epiſtolam ad Romanos annotationes. Explanationes in Epiſtolam ad Hebræos, vt ex ore prælegentis excerptæ. Demegoriæ, id eſt, Conciones x x i. in Epiſtolam Ioannis primam. Eaſdem in germanicam linguam conuertit & edidit Caſpar Hedio.

DIDASCALICA. Quod non ſit oneroſa Chriſtianis confeſſio. De ritu Paſchali ad Capitonem. Ad ſacrarum literarum lectionē exhortatio. Liber de genuino ſenſu verborum domini, hoc eſt corpus meum, ex vetuſtiſſimis doctoribus, idem germanice editus. de diſcrimine verbi interni & externi. de dignitate Euchariſtię ſermones duo, quorum prior habitus eſt in die ſancti Thomæ lecto Euangelio Ioannis 21. Secundus in vigilia Natalis. de nō habendo pauperum delectu, ſermo in Epiſtolarum volumine excu-

ſus. De gaudio reſurrectionis ſermo, in quo de myſterio tridui contra Sophiſtas. Sermo in verba Thomæ. Dominus meus & DEVS meus, in quo de vera paupertate tractatur. Sermo de Euchariſtia, quem iuuenis ſcripſit. Sermo de paſſione domini. Sermo de venerando & laudando DEO in Maria. Sermo de interceſſione Diuorũ cõtra Fabrum. Oratio ad Clerum Auguſtanum de Expoſtulatione Chriſti cũ Petro ablutionem pedum recuſante. Liber Epiſtolarum; Conciones populares in aliquot loca noui Teſtamenti, impreſſæ cum Enarrationibus in Matthæum. Concio ad puellos cum expoſitione Symboli apoſtolici. Oratio habita anno 1526. Oratio habita coram ſenatu Baſilienſi, de reducenda excommunicatione apoſtolica. Oratio Synodica. Concio Bernæ in diſputatione habita. Cõcio de cantico Simeonis. Conciones in Euangelium Marci, in Epiſtolam ad Coloſſenſes, item per totum annum. Libellus quod miſſa nõ ſit ſacrificium: item *quod imagines, quæ ad cultum proſtant ſint tollendæ è templis*, etſi quidam dubitant an hic ſit Oecolampadij. Quomodo in ordinem redigendi ſacrificuli, cõſilium. Catechiſmus ſiue inſtitutio

ſtitutio puerorum in religione. Epiſtolarum Oecolampadij & Zvvinglij liber. Annotationes in varia Chryſoſtomi opuſcula ab ipſo in latinum verſa. Opuſcula Proſperi, Auguſt. & Ambr. contra liberum arbitrium ab Oecolampadio congeſta, & cum præfatione ipſius edita. Dragmata vel Enchiridion græcæ linguæ.

Apologetica. Repulſio Apologiæ ſacrificij Euchariſtię, quam Amb. Pelargus Dominic. ſenatui obtulit. De ſacrificio miſſæ contentio contra Auguſt. Marium. Elleborum pro Iacobo Latomo Theologo. Ad Bilibaldum Pirckheymerum de Euchariſtia reſponſio prior: ad eundem reſponſio poſterior: ad Theobaldum Billicanum Nordlingiacenſem concionatorē Epiſtola; quinam in verbis cœnæ alienum ſenſum inferant. ad Eccleſiaſtes Sueuos antiſyngramma, vbi reſpondet ad ſingulas Syngrammatis illorum ſententias de cœna domini. modeſta reſponſio ad M. Lutheri inſtitutionē de Euchariſtia, vnà cum reſponſione ad Syngramma Eccleſiaſtarū Sueuiæ germanice. Secunda reſponſio ad eundem germanicè. Tertia reſponſio ad eiuſdem confeſſionem de cœna Chriſti è germanica lingua in

latinam conuersa. Institutio de anabaptismo, magistratu, & iureiurando, contra Caroli N. articulos, germanicè. Responsio ad Balthasarum Hubmeyer Anabaptistam germanicè. Themata CXIIII. Basileæ disputata in auditorio Theologorum. Quid de Sacramento veteres senserint, Dialogus, cui insertæ sunt Epistolæ Philippi Melanchthonis & ipsius Oecolampadij. Acta Disputationis Badensis.

CONVERSA è GRÆCO. Textus libri Geneseos secundum LXX. interpretes. Diui Chrysostomi Homiliæ 66. in Genesin. Annotationes in acta Apostolorum. Psegmata in Epist. ad Corinthios I. Sermo de Eleemosyna, & alia quæ in quinto Tomo operum D. Chrysostomi Frobenianæ editionis continentur. Diui Cyrilli cum Hermia Dialogorum de Trinitate lib. 7. Eiusdem argumēta; quod Spiritus Sanctus sit DEVS. De adoratione & cultu in spiritu & veritate Dialogus. contra Iulianum Apostatam pro religione Christiana lib. 10. de recta fide in Christum libri 3. Sermo de eo quod DEVS factus sit homo. Defensio anathematismorum contra reprehensionem Theodoreti ad Euoptium. Gennadij Patri-

archæ

archæ Cõstantinopolitani Epistola de Simonia. Gregorij Nazianzeni sermo de moderandis disputationibus. de laudibus Cypriani. de amandis pauperibus. de laudibus Machabæorum. Gregorij Neocęsariensis Episcopi metaphrasis in Ecclesiasten Salomonis. Item Canones. Gregorij Nisseni Oratio de vita Mosis. Ioannis Damasceni sermo, quantum defunctis prosint viuentium bona opera. Nicephori Carthophylacis epistola de ligandi & soluendi potestate. Petri Archiepiscopi Alexandrini canones pœnitentiales. Thalasij Hecatontades quatuor. Theophylacti Episcopi Bulgariæ in quatuor Euangelia Enarrationes.

In Germanicam linguam conuertit libellum Basilij contra vsurarios & de regula monachorum, & alia quædam. Huic parentatus grauissime ita cecinit,

THEODORVS BEZA.

Oecolampadius serena nuper
Lampas, æde sacra DEI, coruscans,
Qualis limpidiorue puriorue
Vix vllis micuit lucerna seclis,
En mortis iacet obrutus tenebris.

At

At vobis male sit, malæ tenebræ
Lucis munere quæ breui fruentes,
E heu, nos miseros homunciones
Nocte sic premitis tenebricosâ.
Sed bene hoc cecidit, nigræ ô tenebræ,
Quod dum ipsam petitis, malæ, lucernam,
Laternam tamen obruistis vnâ:
Laterna vt lateat quidem hîc sepulta,
Ipsa sed magis emicet lucerna.

ANONYMI.

Cecropiis quod & ante Solon cordatus Athenis,
Et tibi bellipotens Sparta Lycurgus erat.
Diuinis: lubeat recte modo legibus vti:
Oecolampadius hoc Basilæa tibi est.

P. CANDIDVS.

Clara sacrâ Domini lampas fulgebat in æde,
Oecolampadius tunc vbi præco fuit.

HIERONYMVS TREVTLERVS.

Multa dedi, docuiq; vagum dispersa per orbem,
Quæ pia posteritas, si qua futura, legat.

For-

Forſitan Hebræo dicar doctißimus ore:
Ut pereant lites, laus ſtet vt iſta, ſat eſt.


PETRUS MARTIR VERMILIUS, Theologus.
B.
Nasc. Florentiæ, Aº, Ob. Tiguri, Aº. 1562. pr. Id. IXBR.
Martijr eras viuus, sed re non nomine tantum,
Testis id Heluetius Anglus & Ausonius.

PETRVS MARTYR
Vermilius Theologus.

PETRVS MARTYR *Vermilius*, *Florentiæ* vrbe Italiæ nobili natus, & ab ipſa pene pueritia bonarum literarum ac in primis religionis ſtudio inflammatus, primum ſe Sancti Auguſtini Canonicorum ordini addixit in Fœſulano Cœnobio. poſtea Patauij totius Philoſophiæ, & linguę Gręcæ, mox Bononiæ etiam Hebrææ linguæ exactam adeptus fuit notitiam: adeò vt ſacris concionibus habēdis omnium illius ordinis per totam Italiam princeps habitus fuerit. Æterni demum luminum datoris cœleſti irradiatus luce, cum *Ioanne Valdeſio Hiſpano* prima inſtaurandi Chriſtianiſmi fundamenta Neapoli, ac deinde Lucæ iecit. Mox Romæ vſtulandus ingratæ patriæ valedicens, Tigurum primum, inde Baſileam, poſt Argentinam procurāte *Martino Bu-*

cero vocatur. Quin & cũ eodem in Angliam ab *Edouardo sexto Rege* euocatus *Oxonium* ad profitendum sacras literas: Marianis tamen mox secutis temporibus, iterũ cessit ab Anglia, Argentinamque in pristinum locum restitutus est. Denique senectæ suæ portum optatum sortitus Tigurum, sacras ibi literas per quinquennium maxima cum omnium attentione & admiratione interpretatus est, & tandem præclaros laborum suorum testes post se reliquens libros prope innumeros, obiit placide anno 1562. Ætatis 63. pr. Id. IXBR. Scripta vero ab ipso, edita hæc sunt: Catechismus siue Symboli explicatio Italice: Commentarij doctissimi in Epistolam priorum D. Pauli ad Corinthios. Commentarij in librum Iudicum. In Epistolam D. Pauli ad Romanos Commentarij. Defensio doctrinæ veteris & apostolicę, de Sacrosancto Eucharistiæ sacramento, aduersus Stephani Gardineri librum, quem ille primùm sub commentitio nomine Antonij Cõstantij, deinde proprio suo ipsius nomine apposito euulgauit, opus longe accuratissimum, in quo quicquid de Eucharistia in sacris literis, Patrum Conciliorumq; monumentis proditum est,

est, accurate & copiose tractatur. Disputatio de Eucharistiæ sacramento habita in celeberrima vniuersitate Oxoniensi, de eadem, retractatio ibidem habita, hi duo libri editi sunt vna cum defensione doctrinæ de Eucharistia. Defensio ad Richardi Smythæi Angli, olim Theologiæ professoris Oxoniensis. Duos libellos de cœlibatu sacerdotum, & votis Monasticis. Porrò post obitum eius sequentes libri editi sunt. Commentarij in duos libros Samuelis. Commentarij in primum librum Melachim, & posterioris libri vndecim capita priora. Commentaria in primum librum Mosis. Commentarij in primum, & secundum, & tertij libri Ethicorum Nicomachicorum Aristotelis initium. Precum ex Psalmis libellus Epitome defensionis aduersus Stephanū Gardinerum. Confessio de cœna domini exhibita Senatui Argentoratensi. Sententia de præsentia corporis Christi in Eucharistia, proposita in colloquio Poissiaco. Epistola de causa Eucharistiæ, ad virum quendam magni nominis, hæc simul cum oratione de vita Martyris impressa, sunt. Eiusdem loci cōmunes ex variis ipsius autoris scriptis in vnum librum collecti, & in qua-

tuor classes distributi: Accesserunt huic editioni ab ipso authore P. Martyre scripti, nec antea publicati Loci de libero arbitrio, Prouidentia DEI, Prædestinatione & causa peccati. Ad hæc Orationes siue Conciones, nec non Quæstiones aliquot & Responsa: Epistolæ. item partim Theologicæ, quibus varij loci explicantur, partim familiares, cum præfatione D. Rodolphi Gualtheri Tigurini, de vsu & vtilitate locorum communium, & de formandis Concionibus: Indice item rerum & verborum copiosissimo. Præterea commentarij Martyris in Exodum, in Prophetas aliquot minores. Epistolæ item & Orationes aliaque nonnulla eius manuscripta seruantur à *Iulio Terentiano*. De Martyre hoc ita cecinit,

THEOD. BEZA.

Tuscia te pepulit, Germania & Anglia fouit,
Martyr, quem extinctũ, nunc tegit Heluetia.
Dicere quæ si vera volent, & nomine dicent,
Hic fidus Christi (credite) Martyr erit.
Vtq; istæ taceant, satis hæc tua scripta loquuntur,
Plus satis hoc Italis exprobrat exilium.

IOAN-

IOANNES SCHESLERVS.

P etri nomen habet, firmo quia robore Chriſtu M
E docuit, ſtabilis qui ſolet eſſe Petr A
T eſtis erat viuus, ſed nũc monumẽta loquuntu R
R elligio veræ quid pietatis habe T
V rna viri cineres habet hæc: colit ætheris ἄςY
S piritus, illuſtris viuit in orbe labo R.

Proſopopœia librorum P. Martyris.

Si præſens animi latentis index
Eſt Oratio, ſicut eruditus
Rerum nos docuit magiſter vſus:
Si morum documenta ſunt libelli,
Noſtro nil melius probatiuſve.
Dum vixit potuit parente fingi
Nil diſertius, eruditiuſve:
Nobis nam genitis parente tanto
(Verum dicere ſiquidem licebit.)
Nil ſincerius eſt, probatiusque,
Nil politius, elegantiusque.
I nunc liuor edax, tuumque rode

Et Cor & digitos, & omne quicquid
Infelix rabies vorare suadet,
Mirum ni tibi plaudis & triumphas,
Inuictus quia miles iste Christi
Nunc victus iacet, & iacet sepultus.
Imponis tibi turpiter Sceleste:
Saltem reddidit id, quod ante fato
Se debere sciebat & sepulchro:
Et hoc sponte quidem volensque fecit.
Iam vitæ satur & satur laborum:
Sed quà parte sui perire nescit,
Immortale modò perennat æuum,
Lætis Cœlicolum beatus oris.
Nec nos interea decus parentis,
Nec famam celebrare desinemus,
Dum connexa poli suos tenebunt
Cursus, in statione dum manebunt
Sol & Luna diesque, noxq́, donec
Alto flumina se mari recondent:
Toto nos etiam legemur orbe:

XXX.


HENRICUS BULINGERUS Helvetius Theologus
B
Nasc. Bremogarti,
An. 1504.
Ob. Tiguri
An. 1584. 27. Sept.
Vixisti bene, fecisti bene dij bene faxint,
Et bene de factis nunc quoq vita tibi est.

HENRICVS BVLLINGERVS
Heluetius, Theologus.

HENRICVS BVLLINGERVS natus Bremogarti oppido Heluetiorũ, anno 1504. primo Embricæ, deinde Coloniæ Agrippinæ artibus liberalibus informatus, Magiſterijque titulo ibidem exornatus fuit. Poſtmodum ludo literario Capellæ pręfectus, per integrum ſexennium iuuentuti erudiendæ operam dedit, quod ſtadium vbi cum laude decurriſſet, ſacris deinde Concionibus in patriâ præfectus eſt. Tandem Tiguri Paſtor & Antiſtes Eccleſiæ in Zvvinglij locum ſufficitur, eamque annis quadraginta tribus ſingulari fide atq; induſtria adminiſtrat. Lucubrationibus deniq; propemodum infinitis, partim de religione Didacticis & Exegeticis, partim Polemicis & Dogmaticis paſſim in toto orbe Chriſtiano nobilitatus, obiit ſenex Tiguri 17. Septẽbr. anno Chriſti 1575. Scripſit autem varia latine &

germanice, quæ ab ipso autore, in certas classes digesta fuerunt, prout sequitur:

DIDACTICA.

TOMVS PRIMVS: *Catechesis pro adultioribus scripta de his potissimũ capitibus. De principiis religionis Christianæ, Scriptura sancta. De Deo viuo vero & æterno. De fœdere Dei & vero Dei cultu. De lege Dei & decalogo mandatorum Domini. De fide Christiana, & symbolo apostolico. De inuocatione Dei, & oratione Dominica, & de sacramentis Ecclesiæ Christi anno domini 1519. ad ludi literarij Tigurini magistros. Compendium Christianæ religionis decem libris comprehensum, quo continetur simplex & breuis summa fidei nostræ ex verbo Dei petita: in qua absq; omni contentione & conuitiis perspicue traditur quid omnibus ac singulis Christi fidelibus cognitu necessarium sit: quid ab illis sit credendum, faciendum, vitandum, patiendum, & quomodo beate hinc migrare possint: Ad Wilhelmum Landgrauium Hassiæ 1556. Liber hic ab authore Germanice primũ editus fuit, & in Latinam linguam translatus à Iosia Simlero. Extat quoque Gallice. Sermonum Decades quinque de potissimis Christianæ religionis capitibus, in tres Tomos digestæ, variis dicatæ, & diuersis editæ temporibus. Sunt autem in Gallicam quoq; linguam conuersiæ & impressæ. Item translatæ in Germanicam per Ioannem Hallerum Bernæ.*

TOMVS SECVNDVS, *Confessio & Expositio simplex orthodoxæ fidei, & dogmatum catholicorum synceræ religionis Christianæ, concorditer ab Ecclesiæ ministris qui sunt in Heluetia, Tiguri, Bernæ, Schaffusii, Sangalli, Curiæ Rhetorum & apud confœderatos Mullhusii, item & Biennæ. Quibus adiunxerunt se & Geneuensis Ecclesiæ ministri. Ab eodem authore Germanice edita. Extat quoque Gallice. Ecclesias Euangelicas neque hæreticas neque schismaticas, sed plane orthodo-*

xas.

xas & catholicas esse Iesu Christi ecclesias, apodixis, ad illustrissimum principem D. Georgium Comitem Wirtenbergensem & Montisbelgardi, &c. Editus quoque est Germanice liber hic ab authore. Antithesis & compendium Euangelicæ & Papisticæ doctrinæ: Vnde nullo negotio quiuis intelliget, quantum inter se hodie partes distent, & quid partium quælibet vel probet vel improbet. Eandem Germanice edidit author. Antiqua fides & religio quod à mundi initio durauerit. Latinitate donatus liber à Diethelmo Cellario. Instructio eorum qui ab inquisitoribus de fide examinantur, quid ad illorum quæstiones respondere debeant. Respondetur autem in hoc libello articulis quos Bauaricos vocant. Libellus editus germanice, & in Latinam linguam translatus à Simlero. De testamento seu fœdere Dei vnico & æterno, breuis expositio, fecit ipsemet author Germanicum. Vtriusque in Christo naturæ tam diuinæ quam humanæ, contra varias hæreses, pro confeßione Christi catholica assertio orthodoxa. S. Vigilij martyris & Episcopi Tridentini libri 5. pij & elegantes quos ille ante mille annos, contra Eutychem, & alios hæreticos parum pie de naturarum Christi proprietate & personæ vnitate sentientes conscripsit: hos cum vita authoris, & argumentis singulis libris præfixis, vnà cum marginalibus annotationibus illustrauit Henricus Bullingerus, ad Ioannem Trauersum Rhetum. Adiunctum est huic operi & euulgatum ab eodem opusculum eiusdem generis, cui titulus, Orthodoxa & erudita D. Ioachimi Vadiani, viri clarißimi epistola, qua hanc explicat quæstionem, An corpus Christi propter coniunctionẽ cum verbo inseparabilem, alienas à corpore sibi sumat conditiones? nostro seculo perquam vtilis & necessaria, scripta est à D. Vadiano ad Henricum Bullingerum. Institutio matrimonij Christiani. De sacri matrimonij institutione, quando, vbi, quomodo, & à quo institutum sit: quid sit, quomodo rite contrahatur, quæ sint eius causæ, fructus & decus: contra autem quam indecora scortatio & adulterium: de coniugis electione: de fide, amore, & officio coniugali: de recta liberorum educatione 1540.

Institutio ægrotantium, qua paucis & simpliciter cum ægrotantes tum qui ægrotos instituunt, docentur: & præparationis ad mortem doctrina continetur: per Diethelmum Cellarium latinitate donata. Prosopopœia expostulationis Dei Opt. Max. cum Heluetiis, quam plurima beneficia Dei benignitate eis exhibita commemorantur, ipsisq; ad resipiscendum inuitantur indicatis etiam rationibus, quæ ad verum Dei cultum, & auitam concordiam eos perductura erunt.

TOMVS TERTIVS. *Festorum dierum Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi sermones ecclesiastici XXIIII. In his habet lector plenam fere & continuam Iesu Christi Domini nostri historiam. Incarnationis videlicet eius, Natiuitatis item, Circumcisionis, Reuelationis, Passionis & mortis, denique Resurrectionis ex mortuis & Ascensionis in cœlum. Missionisq; sancti Spiritus in Apostolos. Et quis inde ad nos fructus redeat. Quæ vicissim illi debeamus officia. Præmissa est his præfatio de sabbato & feriis Christianorum. Sermones duo de officio Magistratus & subditorum, item de iureiurando: ad amplissimum virum D. Georgium à Stetten Patricium Augustanum. De vera hominum peccantium pœnitentia, & amplissima Dei erga eos misericordia Homiliæ tres, in duo postrema Ionæ capita, &c. excusæ Germ. De conuersione hominis ad Deum conciones sex in octauum caput Actorum, de conuersione Eunuchi reginæ AEthiopum, ad generosum & nobilem virum D. Philippum mareschallum hæreditarium à Bappenheim. Conciones duæ in XVII. caput Matthæi, De Christi transfiguratione, & glorificatione fidelium in vita æterna, Item Iesum Christum esse verum Messiam. De vero auxilio & liberatione ex omnibus periculis, concio ex 14. capite Matthæi. De vera & constanti fide in omnibus periculis & tentationibus, concio ex decimoquinto capite Matthæi. De cœna Domini nostri Iesu Christi, eius institutione, & præparatione ad recte sumendum conciones 2. à Lud. Lauathero in Latinum sermonem conuersæ. De salute fidelium, quomodo scilicet ab origine salus hominibus per verbum Dei & sacramenta*

*menta annuntiata fuerit. De veris ſacrificiis Chriſtianorum, concio ex 13. cap. Epiſtolæ ad Hebræos. De extremo iudicio conciones duæ in 25. caput Matthæi. De ſummo gaudio, ſummoq; luctu extremæ diei, qua Chriſtus ad iudicandum viuos & mortuos veniet & vocatis ad ſe fidelibus æternã felicitatem largietur, infideles verò repudiatos perpetuæ damnationi addicet, fidelis admonitio & conſolatio, ad N.V. Georg. Stettenum. De fine ſeculi, & iudicio venturo D.N. Ieſu Chriſti, deq; periculis noſtri huius ſeculi corruptiſsimi grauiſsimis: & qua ratione fiant innoxia piis. Orationes duæ: quibus exponuntur verba Chriſti de fine ſeculi Matth. 25. & Danielis vaticinium de regno Papæ ac fine eius, cap. 7. deniq; Pauli verba 2. Tim. 3. de extremi ſeculi periculis, & ſcripturæ S. plenitudine & præſtantia. Baſileæ apud Oporinum. De Prophetæ officio & quomodo digne adminiſtrari poſsit, Oratio. Adhortatio ad eccleſiæ Chriſti miniſtros omnes, vt abiectis controuerſiis, Chriſtum ſolum ac veram in ipſum fidem & vitæ reſipiſcentiam concorditer & ſimpliciter prædicent: in latinam linguam tranſlata à Ioſia Simlero. De origine Machometanæ religionis, & Turcicis Imperatoribus, & eorum aduerſus Chriſtianos victoriis, libellus Matthiæ Erbij, ab illo inchoatus, à Bullingero recognitus & auctus atque editus Germanica lingua, ad generoſum D. à Rapoltſtein. De perſequutionibus quas eccleſia Chriſti patitur, & illarum cauſis & pœnis perſecutorum, &c. Ioſias Simlerus Latine reddidit: Ioannes Baptiſta Mullerus Gallice. * Homiliæ duæ conſolatoriæ in Pſalmum 130. & 133. germanice.*

TOMVS QVARTVS. *Præfatio in Biblia Latina noua. De operis eius inſtituto & ratione ad Chriſtianum lectorem. De omnibus ſacræ ſcripturæ libris, eorumq; præſtantia & dignitate, expoſitio ad Chriſtianum lectorem. Epitome temporum & rerum ab orbe condito, ad primum vſq; annum Iothan regis Iudæ. In qua præcipue attinguntur, quæ pertinent ad ſacras literas illuſtrandas, & ad veram antiquamque religionem & eius certitudinẽ, progreſſum item & mutationem cognoſcendam,*

dam, vna cum ſex tabulis chronicis à temporibus Iotham vſque ad excidium vrbis Hieroſolymorum, deductis, potißimum pertinentibus ad expoſitionem Danielis prophetæ. Daniel ſapientißimus Dei propheta, qui à vetuſtis Polyhiſtor, id eſt multiſcius eſt dictus, expoſitus homiliis 66. quibus non tam ſenſus prophetæ redditur, quam vſus & fructus prophetiæ oſtenditur, adeoq́; omnibus in eccleſia docentibus commonſtratur, quo modo perſpicue, iuſto ordine, & cum vtilitate, populo Dei hic propheta prædicari poßit: ad epiſcopos Angliæ acceßit epitome temporum & rerum ab orbe condito ad excidium vſque vltimum vrbis Hieroſolymorum.

TOMVS QVINTVS. *Iſaias excellentißimus Dei propheta, cuius teſtimoniis Chriſtus ipſe Dominus & eius Apoſtoli creberrime vſi leguntur expoſitus 190. Homiliis, quibus non tam ſenſus prophetæ redditur, quam vſus & fructus eius in eccleſia Chriſti oſtenditur: ad illuſtrißimum principem & Dom. D. Philippum ſeniorē Haßiæ Landgrauium. Ieremias propheta expoſitus concionibus 160. Quibus perſpicue & vere docetur, quod hodie multis comitiis & conſultationibus inueniri nō potuit, quomodo videlicet bellis compoſitis, tranquillitas in orbe Chriſtiano recuperari, & pax ſaluſque publica conſeruari poßit: ad amplißimum virum D. Wolfgangum Waidnerum Wormatienſem. Threnorum ſeu Lamentationum Ieremiæ breuis explicatio, qua cauſæ oſtenduntur interitus vrbium & regnorum, & remedia ſalutaria indicantur: ad Cl. V. D. Ioannem Steigerum amplißimum reipublicæ Bernenſis quæſtorem.*

TOMVS SEXTVS. *In ſacroſanctum D. N. Ieſu Chriſti Euangelium ſecundum Matthæum commentariorum libri 12. ad clarißimos viros Dominum Ioannem Habium & Diethelmum Roſtium vrbis Tigurinæ conſules. In Euangelium ſecundum Marcum, commentariorum libr. 6. In euangelium ſecundum Lucam. Commentariorum libr. 9. ad amplißimum virum D. Ioannem Welſerum clarißimæ vrbis Auguſtæ*

Vinde-

Vindelicorum consulem. In Euangelium secundum Ioannem commentariorum lib.10. ad amplissimum virum D. Ioan. Rodolphum Lauatherum Tigurinæ vrbis quæstorem. In Acta Apostolorũ commentariorum lib.6. Quibus exponitur quæ fuerit sanctæ Ecclesiæ infantia, quæ incrementa, quæ ecclesiæ iustæ facies, &c. ad clarissimum Senatum populumq́; Francofordiensem ad Mœnum. Series & digestio temporum & rerum in actis Apostolorum descriptarum.

TOMVS SEPTIMVS. *In omnes Apostolicas S. Pauli Apostoli Epistolas 14. Commentarij. Item in Epistolas Apostolorum Canonicas 7. Commẽtarij. In Apocalypsim Iesu Christi, reuelatam quidem per Angelum Domini, visam verò & exceptam atque conscriptam à Ioanne Apostolo & Euangelista, Conciones 100. Versæ sunt in Germanicam linguam à Ludouico Lauathero: præterea Gallice, Anglice & Polonice extant.*

TOMVS OCTAVVS. *Perfectio Christianorum, Iesum Christum D. N. à Patre cœlesti datum esse mundo Saluatorem, in quo fideles veluti in compendium recollecta habeant omnia, quæ ad veram pietatem discendam, vitamq́; vere beatam consequendam & retinendã pertinẽt, ita vt nihil sit opus ea aliunde colligere: ad Christianissimum, eundemq́; potentissimum Francorum regem Henricum II. Demonstratio. De scripturæ sanctæ auctoritate, certitudine, firmitate, & absoluta perfectione, deq́; Episcoporum, qui verbi Dei ministri sunt, institutione & functione, contra superstitionis tyrannidisq́; Romanæ antistites: ad serenissimum Angliæ regem, Henricum VIII. libri duo. De gratia Dei iustificante, propter Christum, per solam fidem, absque operibus bonis, fide interim exuberante in opera bona, lib.4. ad Sereniss. Daniæ regem Christianum. De origine erroris lib.2. ab ipso auctore recogniti, & aliquot locis præclare aucti. Priore agitur de Dei vera inuocatione iusta & cultu vero, de deorum item falsorum religionibus, & simulachrorum cultu erroneo. Posteriore autem libro, De institutione sacræ cœnæ Domini, & de*

origine & progressu Missæ Papisticæ: contra varias superstitiones, pro religione vera, antiqua & orthodoxa: ad clarissimos viros D. Ambrosium Blaurerum, & D. Petrum Simlerum. De conciliis: Quomodo Apostoli Christi Domini in primitiua ecclesia suum illud cõcilium Hierosolymis celebrauerint, & quanto cum fructu quantaq; cũ pace. Quomodo item Romani pontifices in extrema mundi senecta à quingentis & amplius annis sua concilia celebrarint, & quanto cũ damno perturbationeq; fidelium, breuis ex historiis commemoratio, in duos distincta libros: ad Cl. V. D. Bernhardum à Chaam amplissimæ reipub. Tigurinæ Cos.

POLEMICA TOMVS NONVS. *Præfatio ad libros Simleri, de Aeterno Dei Filio, qua respondetur libello Anonymo (cuius tamẽ auctorem quidam Osium esse volunt) qui inscribitur, Iudicium de censura ministrorum Tigurinorum & Heidelbergen. de dogmate cõtra adorandam Trinitatem in Polonia nuper sparso, Ad Ioannis Fabri Vienensis episcopi libellum, De admirabili noua victoria, Responsio, in qua disseritur, an religionis causa victi sint Heluetij Euangelicæ professionis, Ad Ioannis Cochlei de Canonicæ scripturæ & catholicæ ecclesiæ auctoritate, libellum pro solida scripturæ authoritate, tum & absoluta eius perfectione, veraq; catholicæ ecclesiæ dignitate, Responsio orthodoxa, Breuis ἀντιβολὴ, siue responsio secunda ad maledicam implicatamq; Cochlei de Scripturæ & ecclesiæ auctoritate Replicam, vnà cum expositione, De sancta Christi catholica ecclesia: ad illustrissimum Principem & Dominum D. Ottonem Henricum Palatinum Rheni, &c. De Anabaptistarum origine, progressu, variis sectis, deq; præcipuis eorum dogmatibus, & argumentis quibus sua probant, vna cum accurata singulorum confutatione lib. 6. in Latinam linguam translati à Iosia Simlero: ad Cl. V. D. Georgium Mullerum amplissimæ Reipub. Tigurinæ consulem.*

TOMVS DECIMVS. *Apologetica expositio, qua ostenditur, Tigurinæ ecclesiæ ministros, nullum sequi dogma hæreticum in cœna Domini: libellis quorundam acerbis opposita, & ad omnes sinceram veritatem,*

tatem, & sanctam pacem amantes, Christi fideles placide scripta. Confessio ministrorum ecclesiæ Tigurinæ, in qua exponitur eorum fides & doctrina veteri orthodoxæ ecclesiæ consentiens de præcipuis capitibus religionis nostræ, & præcipue de cœna Domini, ac respondetur conuitiis Lutheri, quæ effudit in sua Breui confessione. Germanice scriptus liber, & à Rodolpho Gualthero Latinitate donatus. Tractatio verborum Domini, In domo Patris mei mansiones multæ sunt, ex 14. capite Ioannis: ad præclarissimum virum D. Nicolaum à Diesbach, Bernensem. Responsio, qua ostenditur sententiam de Cœlo & dextera Dei, priori libello ex sancta Scriptura & Patribus propositam, aduersaria D. Ioannis Brentij sententia, nondum esse euersam, sed adhuc firmam perstare: ad eundem Germanice & Latine. Fundamentum firmum, cui tuto fidelis quiuis inniti potest, &c. In hoc libro breuiter & simpliciter respondetur Brentij libro contra Petrum Martyrem & Henr. Bullingerum edito, De maiestate Domini nostri Iesu Christi ad dexteram Dei Patris. Ad eundem Germanice & Latine. Repetitio & dilucidior explicatio consensus veteris orthodoxæ catholicæq; Christi ecclesiæ, in doctrina Prophetica & Apostolica, de inconfusis proprietatibus naturarum Christi Domini, in vna indiuisaq; persona permanentibus, adeoque de veritate carnis Christi, ad dexteram Dei patris in cœlo sedentis, & non vbique præsentis. Ac altera parte huius libelli perstringitur vltimus ille Ioan. Brentij liber inscriptus Recognitio. Ad testamentum Ioan. Brentij nuper publicatum, Breuis, necessaria & modesta Responsio ministrorum ecclesiæ Tigurinæ, omnibus fidelibus ad iudicandum proposita. Bullæ Papisticæ ante biennium contra Serenissimam Franciæ, Angliæ & Hyberniæ Reginam, Elizabetham, & contra inclytum Angliæ regnum promulgatæ Refutatio, orthodoxæq; Reginæ & vniuersi regni Angliæ defensio. Ad Reuerendissimos Angliæ Episcopos, Eboracensem, Elyensem, Sarisberiensem. Londini liber excusus Latine, & in linguam Anglicam translatus.

Porro præter illa, quæ bis decem Tomis continētur, scripsit anno Domini 1530. aduersus Anabaptistas libros quatuor, & librum de Annuis redditibus, Germanica lingua, sed Leo Iudæ libros in Latinam linguam transtulit, & auxit, & pene nouum opus fecit. Verum auctor plenissime omnia exposuit in postremis libris 6. aduersus Anabaptistas. Edidit etiam librum, de Hebdomadibus Danielis, quem tractauit in Homiliis in Danielem. Scripsit etiam librum de Sacramentis, quem Ioannes à Lasco, cui legendum & iudicandum, auctor miserat, in Anglia edidit, hic postea ab auctore integer fere translatus est in Decades suas. Eiusdem responsio ad septem accusationis capita, quæ hodie maxima importunitate per calumnias, summaq; cum iniuria quidam inquieti, scriptis suis in capita coaceruauit, Ministrorum ecclesiæ Tigurinæ: Initio idiomate Germanico edita, iam verò Latine reddita, per Iosiam Simlerum, professorem sacrarum literarum in schola Tigurina. Eius vitam descripserunt Cl. V. D. Iosias Simlerus, & Ioannes Guilhelmus Stuckius.

THEODORVS BEZA.

Doctrina si interire, si Pietas mori,
Occidere si Candor potest,
Doctrina, Pietas, Candor hoc tumulo iacent,
HENRICE, tecum condita:
Mori sed absit illa posse dixerim,
Quæ viuere iubent mortuos.
Imò interire forsan illa, si queant,
Subireque tumuli specum.

Tu

Tu tu illa doctis, tu piis, tu candidis,
Et non mori certißimis,
Tenaci ab ipsa morte chartis asseris,
Ipso approbante numine
Fœdus beatum! mortuum illa te excitant,
Et tu mori illa non sinis.
At hunc, amici, cur fleamus mortuum,
Qui viuit aliis & sibi?

RODVLPHVS GVALTHERVS.

Cum Bullingeri Pietas hic conderet ossa:
Hoc sita sunt, dixit, viscera nostra loco.
Et tota in lachrymas effusa hæc addidit: Eheu
Nate vale, ah nulli nate secunde, vale.
Quid loquar? est toti Virtus tua cognita mundo,
At miserum prohibet dicere plura dolor.
Quod tamen optata sopitus pace quiescis:
Quod tua mens Cœli tecta beata colit:
Me recreat mœstam, at tu, Christe salutifer, ipse
Sume pedum, atque tuas nunc rege Pastor oues.

Pelle lupos ſtabulis, hircos procul inde ſalaces
Eiice, & vnanimem protege Chriſte gregem.

IOAN. SERRANVS.

Moſis miniſtri voce maximam DEVS
Hæreditatem adiecerat
Suo Iſraeli: non eam Moſes tamen
Adit, ſed eminus videt.
Henrice, maius contigit quiddam tibi:
Cum Zvvinglio primus propè
Ad initia pugnaſti DEI imperio: aſt vbi
Athleta magnus Zvvinglius
Ceßit, quietem conſecutus: tu nouis
Henrice, viribus potens
Prodis: peremptis hoſtibus victoriam
Refers: trophæa ſplendida
Victoriæ victor ſtatuis: luſtris meant
Perplurimis curſus graues,
Quem victor inſtas, patriæ in dulci ſinu,
Felixque votorum ſenex
Compos tuorum. Tum DEVS dixit tibi:
Quieſce tandem, ô optime,

Quieſce

Quiesce tandem serue, iam satis tibi
Satis laborum est: percipe
Parta cœlo præmia: dixit Devs
Henricvs annorum satur
Concessit in cœlum: beatus & modò
Fruitur beatis sedibus.

IOAN. RVDOLPHVS BYGELIVS.

Henricus Bullingerus post fata quiescit
Contiguus Petri Martyris exuuiis.
Quid mirum? vnanimes quondam, nunc corpore iuncti
AEternum seruant nomen amicitiæ.
Heluetius quamuis erat alter, & Italus alter:
At vox de Christo consona vtrique fuit.
Excepit geminum tellus Tigurina cadauer,
Fortunati ambo, quo docuere loco.
Papa quid insanis? superis in sedibus vnà
Gaudia cum Christo mens vtriusque capit.
Succedant alij quibus est Ecclesia curæ;
Qui legis hæc supplex vsque precare Devm.

RODVLPHVS LEEMANNVS.

Bullingerus in hac teneor celeberrimus vrna,
De quo si quid aues nosse viator, ades.
Ter quinque à nato numerabis sæcula Christo,
Jungere queîs totidem iungere lustra velis.
Mortis habes annum: fuerant sed meta senectæ
Bis septem menses tot quoque lustra meæ.
Aergouium genuit: Tigurina Ecclesia summum
Pastorem vndenas fouit olympiadas.
Si quos pertulerim quæras pro gente labores;
Nullum illi hospes habet innumeri numerum.

XXXI.


WOLFGANGUS MUSCULUS Theologus
Nasc. Duzæ in lotharingia
Aº 1497
Ob. Bernæ
Aº 1563
Musculus hic rabido securus ab ungue, Leænæ
Tarpeiæ tremor & terror acerbus erat.

VVOLFGANGVS MVSCVLVS, *Theologus.*

VOLFGANGVS MVSCVLVS Duſæ oppido Lotharingiæ, Alſatiæ finitimo natus, anno 1497. in prima adoleſcentia profeſſus eſt vitam monaſticã, religionis nimirũ & honeſti ocij ergô: poſtea verò veritate agnitâ Pauli exemplum ſecutus, victum aliquãdiu Textor opere manuario quæſiuit: demum miniſter Eccleſiæ Argentinenſis à magno illo DEI ſeruo Mart. Bucero pietate doctrinaq́; ſuâ approbata conſtituitur. Deinde Auguſtæ Vindelicorum viro optimo & doctiſſimo Vrbano Regio ſucceſſit: in qua ciuitate ipſe Euangelicam doctrinã ſyncere profeſſus, tùm concionãdo, tum ſacras literas laborioſiſſimis commentariis illuſtrãdo, tùm Græcorum ſcripta Latine interpretãdo, multis deniq; obitis pro tuendâ verâ religione in Comitiis Imperij legationibus, nomen in orbe Chriſtiano adeptus eſt cla-

rissimum. Tandem bello Germanico exul Bernę sacrarum literarum Doctoris munere functus in scholâ, per totos annos quatuordecim obiit placida morte 3. Cal. Septemb. anno Christi 1563. ætatis 66. Ioānis Chrysostomi in D. Pauli Epistolas commentarios latinitate donauit. Sermones duos contra missam fecit, VVitebergæ habitos. Scripsit commētaria in Euangelistam Matthæū tribus Tomis digesta. Anticochlæum primū, aduersus libellum Ioannis Cochlæi, pro sacerdotij ac sacrificij nouæ legis defensione. Proscerus, liceatne homini Christiano Euangelicæ doctrinę gnaro papisticis superstitionib. ac falsis cultibus externa societate communicare, Dialogos 4. sub nomine Eutychij Myonis editos. Commentaria in totum Euangelium Ioannis. in Nazianzeno ab aliis non versa ipse transtulit. Enarrationes in totum Psalterium Dauidis. Idem ex Gręcâ linguâ in Latinam varia diuersorum authorū scripta transtulit, veluti ex Basilio librum Epistolarū Basilij & Nazianzeni, ac aliquot aliorum patrū Ethica & Ascetica Basilij. De vita solitaria Regulas quas vocāt contractiores. Homelias aliquot, vtpote, de opificio hominis duas, De sancta Trinitate,

nitate, De Spiritu sancto. Cōtra Sabellianos, Arrium & Anomæos, de martyre Mamante, de Barlaam martyre, de Pœnitentia, de Humilitate. Nō esse adhærendū rebus secularibus; de Instructione venientium ad Baptisma. Quomodo baptizetur in Euangelio, sermo in 13. capita diuisus, de Paradiso. Scholia Basilij in totum Psalterium. Ex Cyrillo Epistolas numero 39. Homelias aliquot; de Incarnatione verbi DEI, Exegesin dictam in die Ioannis Baptistæ. Contra Ioannē Antiochenum Episcopum. Contra Nestorium. Contra Apollinarium. Cōtra Nestorium aliam, Pauli Emserij de incarnatione Christi. Eiusdem alterā homeliam Cyrilli de incarnatione Domini. Apologiam ad Theodosium interpretem. Declarationem 12. Anathematismorum, quos posuit Ephesinum Conciliū Epistolas Synodales 32. Dogmata Nestorij quæ Cyrillus impugnauit. Ex Athanasio Synopsin sacræ Scripturæ noui ac veteris instrumenti. Quæstiones Veteris ac noui Testamenti numero 140. Libellum de finibus. Synopsin Theodori Episcopi Tyri. Ex Historiis Ecclesiasticis. Eusebij decem libros de rebus Ecclesiasticis. Quinque libros eiusdem de vita Constan-

tini. Socratis Ecclesiastici Historiographi, libr.9. Theodori lectoris lib.2. Euagrij Monachi libr.6. Ex Historiis prophanis quinq; libris Polybij qui iam antea extant duodecim Epitomas adiecit. Præterea scripsit commẽtaria in Genesin. Commentarios in Epistolas Pauli ad Romanos & Corinthios. Ad Philippens.ad Colonicens.ad Thessalonicenses 2. & 1.ad Timotheum. Explicationem in decalogum Præceptorum DEI. Locos communes Theologicos. Germanice verò scripsit,de Concilio Tridentino dialogos tres.De diuisione Decalogi. Quatenus iniuria sit ferendo homini Christiano. Contra impurum Catechismum.De iuramento contra errorem Anabaptistarum dialogum. Contra missam Papisticam, aliquot Conciones.Dialogos sex de bello in Germania anno 1546.exorto.Adiiciam elegantiæ ergô Hendecasyllabos quibus Theodorus Benzius eum cohonestauit: sunt autem hi:

Magnum dicere musculum pusillum,
Cum sit auribus insolens Latinis
Magnum hunc dicere Musculum quod ausim:
Quamuis puluere conditum pusillo,

Si

Si causam rogitas viator: audi.
Haudquaquam fuit iste mus pusillus,
(Ipsum si libeat vocare murem.)
Illarum ex numero famelicarum,
Quæ felis rapidos verentur vngues:
Sed qui ipsos potius catos rapaces,
Quantumuis solitos, potentiorum
Ipsis cum dominis domos vorare,
Viuos perculit & suo pauentes
Adhuc nomine territat sepultus.
Immò quem tremuit quoque illa rupis
Tarpeiæ arcibus incubans Leæna,
Orbis magnanimos vorans Monarchas.
Magnum & dicere Musculum pigebit,
Quamuis puluere conditum pusillo?

Elegantissimum est & Gesneri in eundem quod sequitur Carmen.

Musculus vt vastis immensa per æquora cetis
Prænando piscis dux solet esse viæ.
Ne breuia aut syrtes, scopuliue pericula vitæ
Insidiæue vllæ dira creare queant.

Muscu-

Muſcule ſic Bolgange viam mortalibus ægris
Felicem ad cœlum (nomen vt inſinuat:)
Monſtrabas viuendo pie, ſanctequæ docendo,
Nunc terra hæc corpus, ſydera habẽt animam.



Innumeris docui scriptis studioq; fideli,
Quæ foret Hebræis gratia in eloquijs.

CONRADVS PELLICANVS Theologus.

CONRADVS PELLICANVS Rubeaquenſis, Alſatus, is vbi prima ſtudiorum fundamenta ieciſſet, prçclaramq; operam in artibus & in linguis tum Heidelbergæ, tũ Baſileæ nauaſſet (quo quidem animi ſui voto vt potiretur, aliquandiu Baſileæ Franciſcanorum ordinem profeſſus fuerat, mox tamen eundem abdicauit, & Euangelicam doctrinam amplexus eſt) linguæ Hebrææ ſolidam cognitionem adeptus fuit. Quare primùm Baſileæ ſacrarum literarum, deinde Tiguri multis annis earundem profeſſor claruit, perhonorifice ab omnibus habitus. Scripſit in vniuerſum corpus ſacrarum literarum, vnde nominis ſui celebrationem longe lateque propagauit. Vir ſingulari eruditione, maxima vitæ integritate, ſummaque modeſtia præditus, in qua vſq; ad extremam ſenectã perſeuerauit nemini grauis,

omnibus gratus. Migrauit tandem ex hac vita felicior Tiguri anno 1555. Scripsit Grammaticam Hebraicam. Congessit Dictionarium Hebraicũ, adiiciens Methodicam proficiendi in ea lingua rationem, quam postea Grœnningerus Argẽtorati vnâ cum Margarita Philosophica. Scripsit argumẽta librorum D. Augustini. Hebraicas voces D. Hieronymi operibus, vt Capnion Græcas adiecit. Psalterium Hebraicum, cum interpretatione Latina, quæ Gręcis eorumque versioni opponuntur, posuit in editione operum D. Hieronymi prima ac secũda, cum indice in editionem secundam. In opera Cypriani, Tertulliani aliorumque permultorum Theologorum libros elenchos condidit. In omnes veteris Testamenti libros cõmentaria, in partitiones quinque distincta. Indicem Bibliorum. Scripsit collectaneorũ in euangelia Matthæi, Ioannis, Marci & Lucæ duos libros. Annotationes in omnes Paulinas & Apostolorum aliorum epistolas. In Apocalypsin scripsit Germanicam interpretationem, quæ Erasmi Roterodami Paraphrasib. germanicis coronidis vice accessit. Psalterium ad Hebraicã veritatem trãstulit, & breuibus scholiis illustrauit.

Transtu-

Tranſtulit in Latinum ſermonem Syriacas Onkeli, Ionatæ & aliorum Iudæorum interpretationes omnes, prȩterea quæ iam prius tranſlata erãt, in opere Franciſci Cardinalis Caietani, & in opere Auguſtini Iuſtiniani in Pſalmos olim excuſo. Tranſtulit præterea ex Hebraicis Rabbinorũ plurium commentaria ad literam, nempe Rabi Dauidis Kimhi in Geneſin, Ioſue, Iudicum, Samuelis, Regum, Iſaiam, Ieremiam, Ezechielem, 12. prophetas minores, & totum Pſalteriũ. item totum Rabi Abraham AbenEzra in 14. libros Canonicos, iuxta editionem ſecundã Danielis Bombergi. Deniq; Rabi Salomonẽ, Iarchi Gallum, ſimiliter in omnes Canonicos. Similiter Rabi Leui ben Gerſon in parabolas Salomonis & Danielẽ, plurimaq; in Ioſue, Iudicum & Samuelis, &c. Item in Rabi Moſen Gerundenſem in librum Iob. Rabi Abraham Prizol in Iob vſq; ad vigeſimum caput. Commentarium quoq; in parabolas Salomonis appellatum Kabunki. Rabi Simeonem in verba dierum, inſertum Rabi Salomoni Gallo, in editione prima Bombergi. Tranſtulit ordinariam gloſſam in totum Pentateuchum dictum Breſith Rabba, multæ authoritatis apud Iudæos.

Fasciculum myrrhæ in totũ Mosen. Rabi Abraham Hispani. Item Capitula vel Pirke Rabi Eliezer filij Hircani Magni, continentia Theologiam Iudaicam vetustam, authorem à Rabinis iunioribus crebro allegatum. Gesta regum Israel tempore templi secundi, vsq; ad vltimam Iudęorum captiuitatem sub Adriano Principe. Thalmudica quoq; reddidit Latinis, prologum & introductionem Rabi Mosis bar Maymon, quem Rambam Iudæi vocant. Eiusdem quoq; Thalmudicos libros, nempe inscriptos de doctrina Capitulorum 10. scientiarũ traditio cap. 7. Doctrina legis cap. 7. De Idololatria cap. 12. de Sanhedrin cap. 26. De regibus & bellis capitulorũ 12. & alia quædam. Ex Thalmud Babylonico transtulit Massechet berochet cum Gamara in prima duo capita. Item Massechet Schabbas Babylonicum cap. 24. Massechet quoq; Sanhedrion cum Gamara in duo prima capita. Ex Thalmud Hierosolymitano caput memorabile. Helec ex Babylonico Thalmud. Et Massechet Suta, prologum quoq; Rambam in 14. libros suos Thalmudicos. Grammaticalia vertit Latinis Michol Rabi Dauidis Kimhi. Et Rabi Mosis punctatoris. Massorat integra.

tegra R.Eliæ Leuitę Germani & plæraq; alia. Hūc autem laborem pius ſenex non ideo ſuſcepit, vt Chriſtianos ſtudioſos ad dogmata Iudaica peruerſitatis perquirenda alliceret, quibus Thalmudici iſti Libri, quos Cabaliſticos vocant, & traditione patrū refertiſſimi ſunt, & poſt Chriſti Domini & Apoſtolorum tempora inſpirata à ſpiritu erroris, peruerſiſſimis Rabinis & pertinaciſſimis hoſtibus Chriſti Domini noſtri, ſed vt appareat quanta cęcitas contigerit in Iſrael poſt negatam veritatem coram Pilato. Vt tandem vel ſerô nimis, confundantur infelices, & reuertantur ad Canonicos vtriuſq; Teſtamēti libros, & vt commendentur iſti viri docti, qui nunc & olim iudicarunt ſanctū & vtile, vt nihil tale extaret alicubi etiam apud Iudæos, thalmudicorum errorum & fabularum mōſtra, quibus à Canonicis & ſacris abſtrahuntur, & in miſeria miſeranda retinētur. De quibus forſan proprio volumine quiſquā aliquando quid factu opus, conſcribet. Multis annis poſt eius obitum denuo excuſi ſunt eius commentarij in libros veteris Teſtamenti, nempe in quinq; libros Moyſis; his acceſſit narratio de ortu, vita, & obitu eiuſdem opera Ludouici Lauateri

teri Tigurini. Eiuſdem cõmentarij in libros Hiſtoricos puta Ioſue, Iudicum, Ruth, Samuelis, Eſdræ, Nehemiæ & Eſther. Commentarij in Iob, Pſalteriũ, Prouerbia, Eccleſiaſten, & Cantica Salomonis. In Prophetas maiores & minores, vt vulgo vocant commentarij. Commentarij in libros Apocryphos, vel potius Eccleſiaſticos, puta Tobiam, Iudith, Baruch, Sapientiæ, Eccleſiaſtici, Eſdræ duos, Machabæorũ duos, & in fragmenta Danielis & Eſther. Commentarij in quatuor Euangeliſtas, item in Acta Apoſtolorũ, & hæc quidem omnia Tiguri per Chriſtoph. Froſchouerũ. Eum P. candidus ornauit elogio tali:

Qui ſuperum quondam cœleſti ex æthere linguâ
Affatus ſanctos eſt pater ipſe Patres.
Exactum callens hanc Pellicanus ad vnguem,
Cumq; DEO potuit cum ſuperiſq; loqui.
Macte vir ingenio te ſacri interprete libri
Sunt facti illuſtres iam magis atq; magis.


LUDOVICUS LAVATERUS TIGURINUS Theol.
Nasc.
Ao.
Obijt Tiguri
Ao. 1586.
Qui virtute lavas alios & flumine verbi,
Ipse equidem toto pectore Candor eris.

LVDOVICVS LAVATERVS
Tigurinus, Theologus.

TIGVRVM est Lauatero patria, est ea ciuitas in Heluetiis famosissima. Fuit autem Lauaterus in patriâ Ecclesiæ & Scholæ minister fidelis, quam & voce viua & manu docta erudiuit: protulit in publicum multas tum suas, tum aliorum lucubrationes præsertim in Theologia, inter quas controuersiæ Sacramentarię Historia præcipua est. Tandem obiit Tiguri anno 1586. Is Henrici Bullingeri soceri sui sermones duos de cœna Domini transtulit in Latinam linguam. Procopij commentaria Græca in libros Regum 1.2.& 4. item in primum Paralipomenō Latinitati donauit, cum reliquis Procopij commentariis excusa. Scripsit de ritibus & institutis Ecclesiæ Tigurinæ libellū. Historiam de origine & progressu controuersiæ sacramentariæ de cœna Domini ab anno 1524. vsque ad annum 1563. deductam Latine: quæ hi-

ſtoria locupletior prodiit Germanice Io. Stumpſio interprete. De ſpectris, Lemuribus, & magnis atque inſolitis fragoribus, variiſque præſagitionibus quæ plærunq; obitum hominum magnas clades, mutationesq; imperiorū præcedunt liber Germanicus & Latinus: idem liber conuerſus eſt in linguam quoque Gallicam & Italicam. Cometarum Catalogum; de Peſtilentia conciones duas, in quibus oſtenditur vnde ſit peſtis & quare immittatur, item quo pacto ſe gerere debeant, qui illo morbo corripiuntur, Germanice: acceſſit Cypriani ſermo de Mortalitate vel peſte in linguam Germanicam ab eodem conuerſus. Scripſit de Caritate annonæ & fame conciones, quæ & Germanice editæ ſunt, & in Latinam linguam conuerſę, & commentariis in Ezechielem inſertæ; ſed ordine aliquantum mutato. Commentarios in prouerbia Salomonis. Commentarios in librum Ioſue. Homelias ſiue commentarios in Ezechielem Prophetam. In primum & ſecundum librum Paralipomenon commentaria additis tabulis genealogiarū. Henrici Bullingeri Homelias in Apocalypſin in linguā Germanicam conuertit. Item tractatum Bullingeri ſu-

per

per hæc verba 14. capite Ioan. in domo patris mei mansiones multæ sunt, &c. Scripsit adhæc concionem de fide Iobi Germanice. aliam de patientia ex 5. cap. Epistolæ Iacobi. Vitam Henrici Bullingeri Germanice euulgauit, cui addita est refutatio Iosiæ Simleri calumniarum Iacobi Andreæ contra responsionem ministrorum Ecclesiæ Tigurinæ editarum à Lauatero cõuersa in linguam Germanicam. Explicationem in octo postrema capita commentariis Petri Martyris in Genesin additam. Eiusdem in Iobum 141. Homeliæ Germanicæ publice extant. Apologiam ministrorũ Ecclesiæ Tigurinæ contra Iacobum Smidlinum ex Latina in Germanicam linguam cõuertit. Vitam Conradi Pellicani edidit. Librum Ruth, 28. Homeliis exposuit Latine, quæ in linguam Italicam versæ sunt à Ioanne Martio. Librum Esther 47. Homeliis exposuit Germanice, &c.



Quid non Gualterus docuit, cecinitq; docendo,
Cuj Phoebus dederat, Christus & ipse Lyram.

RVDOLPHVS GVALTHERVS, *Poeta, & Theologus, pater & filius.*

NASCITVR Rodulphus hic Gualtherus Tiguri Heluetiorum vrbe primariâ, anno 1518. Is animum ſuum egregiâ ſcientiâ tum diuinarum tum humanarum literarum exornauit, pariter Poëta & Orator præſtans. Paſtor idem & Antiſtes Eccleſiæ Tigurinæ celebris, quam ipſe annis amplius 40. concionando diligenter erudiit & laudabiliter adminiſtrauit. Claruit lucubrationibus in omni genere doctrinæ ac præſertim in Theologia propemodum innumeris ad poſteros tranſmiſſis, quod vel Homeliæ eius in libros fere omnes Propheticos & Apoſtolicos, Euangelicoſque abunde teſtatum faciunt. Vir morum grauitate, vitæq; ſanctimoniâ reuerendus. Obiit tandem Tiguri anno Chriſtiano 1586. annum agens vitæ ſeptuageſimumtertium. Scripſit in ſecundam & tertiam Ciceronis de lege Agraria contra Rullum

lum orationem,& in Verrinas annotationes ſub nomine Eubuli Dinateri, cum aliis diuerſorum annotationibus in omnes Ciceronis orationes editas. Iulij Pollucis Onomaſticon latinitate donauit. Monomachiam Dauidis & Goliæ, & Allegoricam eiuſdem expoſitionē heroico carmine deſcripſit, quæ cum Epicediis Eobani Heſſi, Henrici Lauateri, Nicolai Patrichij Angli, Friderichi Piſtorij Nidani prodierūt. Prodierunt item Apotheoſis Simonis Grynæi verſibus elegis. Epicedium in mortem Margaritæ Blaueræ ad Ambroſium & Thomam Blauereos fratres. Epicedia plura in variorum clariſſimorum virorum obitus, vt Petri Martyris, Bullingeri, Parckhurſti Epiſcopi Nordouicenſis in Anglia. Simleri generi, Gualtheri filij & aliorū. Varia item carmina venuſta & erudita ad Ioannem Friſium Tigurinū. De ratione Syllabarum & carminis, libri duo. de Germanicæ nobilitatis ſtudiis Elegia. Argumenta omnium tam veteris quam noui Teſtamenti capitum elegiaco carmine conſcripta. Ioannis Cantacuzeni Conſtantinopolitani Regis contra Mahometicam fidem apologias quatuor, & orationes totidem è Græco in Latinum tranſtulit.

Eiuſdem

Eiuſdem extat collatio noui Teſtamenti ad Græcam veritatem. Huldrici Zvvinglij libros circiter 34. è Germanico in Latinum ſermonem tranſtulit ad catholicam Eccleſiam, omnemq; fidelium poſteritatem pro Hulricho Zvvinglio, & operũ eiuſdem editione Apologiam edidit. Orthodoxa fidei cõfeſſio per Tigurinæ Eccleſiæ miniſtros contra Lutheri calumnias & conuitia Germanice ſcripta, & eodem interprete latinitate donata eſt. Scripſit Homelias quinq; de nouiſſimis temporibus & Antichriſto, in locũ Matthæi 24. Germanice & Latine. item in Ioãnis Apoſtoli & Euangeliſtæ Epiſtolam canonicam Homelias 37. & in eiuſdẽ Apoſtoli duas poſteriores epiſtolas Homeliarum ſyluam. Quæ omnia etiam in Germanicam linguam tranſtulit. Orationem de officio miniſtri Eccleſiaſtici: Homelias aliquot Germanicas, nempe in canticum Zachariæ Homelias duas. De natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, Homelias tres. De pueritia & educatione Domini noſtri Ieſu Chriſti Homelias duas. De ſeruitute peccati & libertate fidelium Homelias è ſexto capite Epiſtolę D. Pauli ad Romanos. De origine, præſtantia, dignitate ſeu auctoritate ſacræ Scri-

pturæ ex 15. capite epiſtolæ ad Romanos. De aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti, & quomodo nos ad eum præparare debeamus ex quarto capite Epiſtolæ D. Petri. Ex Pſalmo 123. qui in actione cœnæ Domini in Eccleſia Tigurina recitatur. Theodoreti de prouidentia ſermones 10. latinitate donauit. Nabal comœdiam ſacram fecit ex 1. Samuelis 25. Scripſit Homelias tres de aſcenſione Domini noſtri Ieſu Chriſti, & miſſione Spiritus ſancti. Speculum Chriſtianorum ſiue Homelias duas de Chriſtiani hominis nomine & officio. Præterea ſcripſit Homeliam de circumciſione. In orationem Dominicam homelias 10. De Conſtantia & perſeuerantia in fide, ex primo Ioannis 2. In paſſionis Dominicæ hiſtoriam Homelias duas. De reſurrectione Chriſti, item de noſtrorum corporum reſurrectione, & paſchate Chriſtianorum Homelias tres. De afflictionibus fidelium & eorundem conſolatione, ex 2. Corinthior. 1. homeliam 1. Homeliam in teſtimonium Ioānis Baptiſtæ de Chriſto. Homeliæ iſtæ omnes Germanice editæ ſunt. Præterea de incarnatione filij DEI ſcripſit homelias ſex, Latine & Germanice editas. Tranſtulit Pſalterium in Germani-

cam

cam linguam additis argumentis & annotationibus. Postremo sequentes libros sacros per Homelias integras explicauit. Duodecim prophetas minores: Euangelium S. Marci, Euangelium Lucæ, Euangelium S. Ioannis. Acta Apostolorum. Epistolam diui Pauli ad Romanos. Eiusdem vtranque epistolam ad Corinthios. Homelias fecit in Epistolam ad Galatas, & in Euangelium Matthæi. Homelias 61. in diui Pauli Apostoli Epistolam ad Galatas, cum præfatione ad Scotiæ Regem, Iacobum VI. de officio Regum & Principum in constituenda Ecclesia. Homeliarum in D. Matthæi Euangelium, pars prima & secunda publice prodierunt. Scripsit etiam de tentationibus conciones 9. Germanicas, in locum de tentatione Domini nostri Iesu Christi. Item de vero pane vitæ nostro Domino Iesu Christo, & quomodo manducetur. Homilias 10. in 6. cap. Ioannis Germanicæ. Adhæc Latino stylo euulgauit in Esaiam Prophetam sermones 327. quos vernacula lingua habuit ad populum Tigurinũ cum præfatione ad Clariss. virum Michaëlem Sailerum, de Scholarũ antiquissimo vsu, & laude fundatorum. Denique eiusdem extat in Pentateu-

chum Mosis translatio Germanica, cum singulorum librorum & capitum argumentis, dispositionibus, explicationibus perspicuis, & in copia breuissimis: indicioque locorum communium in lectione sacra obseruandorum.

RVDOLPHVS GVALTHERVS FILIVS.

Rudolphus Gualtherus filius ingenio & ore parentem referens, Ecclesiæ Tigurinæ minister ad D. Petrum magna cum omnium admiratione docere & scribere incipiens, non multo post anno 1577. ætatis suæ 25. immatura morte sublatus est, qui quantum sui desiderium apud omnium ordinum homines reliquerit, vniuersa ciuitas, summa frequẽtia eius funus prosequendo testificata est. Extat eius elegia de militia Christianorum in his terris aduersus Satanã, carnem & mundum, militantium. Epitaphium Gręcum in Bullingeri obitum: Epicedium in obitum D. Ioannis Parkursti Episcopi Noruiensis in Anglia, item carmen de Tigurinorum nauigatione Tiguro Argentoratum vsq; vno die cõfecta, quod

Argos

Argos Heluetia inſcripſit. Extant eiuſdem carmina in imagines Doctorũ noſtri ſeculi virorum. Cum peregre ageret varia epigrammata & epitaphia luſit.

XXXV.


LEO IUDÆ THEOLOGUS TIGURINUS
Nasc.
A.
Obijt Tiguri.
Ao. 1543.
Quandoquidem Jude profiteris sacra Leonis
E re, tam vera quin age nomen habes

LEO IVDÆ,
Theologus.

LEO IVDÆ inter Tigurinę Eccleſię Paſtores & miniſtros non poſtremus annos XIX. & amplius, Veteris Teſtamēti libros Hebraicos ſimplici & pura dictione è ſacra Hebręorū lingua in Latinam & Hebraicam trāſtulit fide & religione ſumma; tandem verò Tiguri obiit iam ſenex, oppreſſus mole grandis huius operis, anno Chriſti 1543. Edidit tamen annotationes in Geneſin & Exodū, item in quatuor Euangeliſtas, Hiſtoriam paſſionis Dominicæ, ac in Epiſtolas Pauli ad Rom. Corinth. Philip. Coloſſ. Theſſal. & in Iacobi Epiſtolam, quas ex ore Hulrichi Zvvinglij excepit. Præterea opus articulorum ſiue concluſionum Hul. Zvvinglij è Germanico Latinum reddidit: quod cum reliquis Zvvinglij operibus habetur: Catechiſmum maiorem & minorē Germanice ſcripſit, diſtributam in vices interrogandi ac reſpondendi.

dendi. Veteris Teſtamenti libros Hebraicos ſimplici & pura dictione è ſacra Hebręorum lingua, conſultis ſimul orthodoxis interpretibus, in Latinam tranſtulit fide & religione ſumma. Paſſim autem per tota Biblia annotationes & variæ lectiones marginibus adiiciuntur. Hiſtoriam paſſionis Domini noſtri ex quatuor Euāgeliſtis con iunctam clara & ſimplici expoſitione Germanice ſcripſit. Deſiderij Eraſmi Paraphraſes in nouū Teſtamentum in Germanicum ſermonem vertit, adiecta declaratione in Apocalypſin Ioannis per D. Conradum Pellicanum. Antea quoq; tota Biblia Germanice reddiderat, ad Hebraicam veritatem cum Hebræo quodam diligenter collatam. Scripſit Germanice de ſepultura, reſurrectione & aſcenſione Chriſti, & miſſione Spiritus ſancti: Zvvinglij antibolen contra Emſerum de vera & falſa religione, de prudentia, ad Chriſtianum regem, in Germanicam linguam conuertit. Bullingeri librum contra Anabaptiſtas latinitate donauit.



Sex et viginti Christum docet impiger annos,
Primus & insolitum Zellius instat iter.

MATTHIAS ZELLIVS
Cæſariſbergenſis.

MATTHIAS ZELLIVS Cæſariſbergenſis, Argentinenſis Eccleſię paſtor, in Alſatia natus eſt, anno 1477. poſt Philoſophici Magiſterij gradũ in Academiâ cum laude adeptum, literis diuinis impẽſe deditus fuit. Primùm Parochus & ſacerdos in æde D. Laurentij eſt factus Argentinæ, anno 1522. poſtea illuſtratus cœleſti lumine cœleſtis veritatis, primus Antichriſtianæ doctrinæ palã aduerſatus eſt. profligatiſq; ex Eccleſia ſuperſtitionib. Bucerum, & Hedionẽ fideles habuit adiutores. docuit autem annis circiter 26. in vrbe, ſanctam Euangelij doctrinam puram putã ſeminans; homo nõ doctrina tantũ, ſed etiã Chriſtianis virtutibus, ac præſertim modeſtiâ, tẽperantiâ & charitate in pauperes inſignis; tandem obiit placide in Chriſto 9. Ian. die, anno vitæ 71. Chriſti 1548. Huius legitur tale Epitaphiũ, ſed autore anonymo:

Exegit decies ſeptenos Zellius annos
Triginta in ſumma hic Parrochus æde fuit.
Quinq; Euangelium docuit per luſtra renatum.
Hoſtis hypocriſeos pontificumq; grauis.
Cenſor erat ſcelerum vehemẽs, quæq; ore profeſſus
Expreßit vita, pauperum vbiq; pater.
Lingua loquebatur, quæ corde animoq; ſedebant,
Nec quicquam inflata mente ſuperbus erat.
Omnium obit tandem luctu (mirabile dictu.)
Dum ſedet & ſanctas fundit ad aſtra preces.

Eſt & elegans Ioannis Sapidi carmen funebre in eundem,

Hoc Matthias iacet ſepulcro Zellius,
Qui Chriſtiani functus officio ſacro,
Præconis apud Argentoratum, plus minus
Annis vigintiſex, eâ ſimul fide,
Eâ ſimulq; diligentiâ, vt opere
Sategerit præſtare quoq;, quæ docuerat.
Hinc eius in demortui funus dolens
Et mœſta prodiit fere omnis ciuitas.

Is frui-

Is fruitur illa nunc beatitudine,
Ad quam suum gregem vocauit sedulò.
Optabilis mors, quæ bene morientibus
Finis sui, æternæq́ vitæ exordium est.



Non insulsus erat sed acerbus & omnia sale
Condidit ut putres arceat inde febres

SIMON SVLCERVS, *Theologus.*

BERNÆ Heluetiorum vrbe celebri, natus fuit Simon Sulcerus, an. 1508. vir egregie peritus trium linguarum, & diuinarum pariter atque humanarũ artium. Is summos studiorum honores consecutus est in Philosophiâ & Theologiâ. Posteaquam Bernæ publicæ functioni Ecclesiæ præfuisset, factus est deinde verus vigilansq; antistes & Doctor Academiæ & Ecclesię Basiliensis, cui nutricia sua liberali animo rependit per annos 33. vtraque manu vineam Domini sui excolens, ipse scholam Theologicam, ibidem erexit atq; rexit, fida docendi assiduitate suspiciendus, vitę sanctimoniâ etiam probis imitandus. Vixit annis 77. obiit anno 1585. die 22. Iunij. In nomen Sulceri eleganter lusit Carolus Vtenhouius hoc Epigr.

Qui pia sincere populum mysteria Christi
Ex Euangelicis fontibus hausta doces:

Numi-

Numinis & cultor qui sincerissimus idem,
Acer ad obsequium cerneris ire DEI.
Omen ab obsequio nomenque Simonis adeptus,
Postmodo sincerus non mihi Sulcer eris.
Fallor an & medicas animæ curare per artes
Vlcera Sulcero pulcher Apollo dedit.
An quia Sal terræ vos Christus & ipse vocauit,
Diceris & puri lucida mica salis?
Quem sale non parco Christus donauit Jesus,
Quo sine nil sapiunt omnia nostra sale.

Nec minus elegans est imo longe elegantissimum eidem scriptum Epitaphium per Calaminum Poëtam, dum canit:

Sulcerus cubat hic qui mitis, acerbus & idem
Munus ferebat mysticum.
Nam sal erat terræ, salsis & pectora dictis
Probibebat à putredine.
Et sale condibat mortalis vulnera carnis
Ne labe fœterent sua.
At licet à populo vermes diuina docendo
Probibeat ac putredines:

Ipse

Ipse tamen letho victus putrescit in vrna
Et ciuis & esca vermium.
Sed sale doctrinæ, famaque superstite viuit,
Ac mente cœlos incolens.
De cinere expectat rediuiuos corporis artus,
Quod luce vincat sydera.

Acta synodi Bernensis è Germanico sermone in Latinum transtulit. Collegit ex vtriusque linguę sacris ac prophanis authoribus locorũ communium thesaurum, quem tanto studio & artificio in certas arculas disposuit, vt de quacunque re sit dicendum, amplissima in promptu sit materia.


BERTHOLDUS HALLERUS *Theologus*
B.
Nast. in Helvetijs,
A° 1492.
ob.
A° 1536.
Helvetios inter si quis bene posse mereri
Creditus, Halerum laus sua certa manet.

BERTHOLDVS HALLERVS, Theologus.

BECHTHOLDVS HALLERVS natione fuit Heluetius, natus anno 1492. Vir summi ingenij magnæq; industriæ fuit. Præter cæteras autẽ Germaniæ Academias Coloniæ Agrippinæ, studiis in primis deditus fuit, vbi in Theologia primâ laureolâ donatur: post in patriã reuersus, Bernæ primum canonicus, deinde etiam concionator electus est. Bis colloquium habuit Badenis de religione, cum doctoribus Pontificiis Eccio & Coldio. Primus suasor & persuasor fuit Euangelicæ doctrinæ in patria suâ amplectandæ, in quo negotio Hulrichum Zvvinglium simul collegam habuit. Republicâ tandem Christianâ constitutâ magno sui desiderio omnibus relicto obiit morte præmaturâ, anno ætatis 44. partæ salutis 1536.


CASPAR SCHWENCKFELDIUS ab Ossing. Eques Nobilis Silesius.
B.
Nasc. in silesias. Aº.
Ob. in Sueuia, Aº. 1561.
Dum pate facta Dei tua dogmata prodis ab ore,
Verbi equidem mutus præco futurus erit.

CASPAR SCHVVENCKFEL-dius, Eques.

CASPARVS SCHVVENCKFELDIVS ab Oſſing, Eques nobilis Sileſius, is cum ſe fidei propagandæ veluti numine diuinitus deſtinatum cenſeret, Eutychetis errores renouās ſingulare dogma arripuit, vnde pro ſacro Verbi diuini miniſterio enthuſiaſmū, ac neſcio quem diuinum motum ſomniauit. Dogma eius longè lateq; deinde diſſeminatū in Germania, multos paſſim ex equeſtri & plebeio ordine ſectatores habuit. Cæteroquin corporis dignitate ac vitæ ſanctimonia vir grauis, & venerabilis. Scripſit de religione ſupra octuaginta libros Germanice. tandē obiit ſenex in Sueuia, menſe Decembri anno 1561. ſcripta eius hæc ſunt. Confeſſio & ratio precipuorum capitum Chriſtianæ fidei. Ratio vocationis ſuæ ac doctrinę. Epiſtola de fide, & agnitione ſanctę trinitatis. Exhortatio ad veram & ſaluificam Chri-

ſti agnitionem. Confeſſio & expoſitio agnitionis Chriſti & diuinæ eius maieſtatis tribus partibus conſtans. De Euangelio & eius abuſu. De peccato & gratia. Adamo & Chriſto. Epiſtola de iuſtificatione hominis peccatoris. De diuina filiatione & gloria integri filij DEI Ieſu Chriſti. Teſtimonia ex nouo Teſtamento, de diuina maieſtate IESV CHRISTI & carne eius. Epiſtola de ſaluifica agnitione Chriſti, de duabus in ipſo naturis, & pręcipue de gloria carnis Chriſti. Summariũ de duplici ſtatu, officio & agnitione Chriſti ſecundum carnem, & ſecundum ſpiritũ. Tres Epiſtolæ de agnitione Chriſti, tàm in Cruce, quā in Maieſtate. De æterna DEI ſubſtantia, & quantum à creata ſubſtātia creaturarum differat. Catechiſmus de verbo crucis, & de diſcrimine verbi ſpiritus, & literæ. Theologia Germanica. de triplici vita hominis, & quænam ſit vera Chriſtiana vita. De pugna Chriſtianorum. Summarium de Chriſtiano certamine & de conſcientia. De cœleſti medicina Chriſti veri medici, ad ſalutem æternam, miſeri perditiq; hominis. De Chriſtiano homine, illius natura & origine. De remiſſione peccatorum. De libertate fidei, Chriſtianę do-

ctrinæ, iudicij & conſcientię. Breuis confeſſio de Chriſto filio DEI, & ſacramẽto corporis & ſanguinis Chriſti, addita proteſtatione contra omnes errores. Editum eſt eiuſdem Epiſtolarum volumẽ primum, vt inſcriptio habet. Separatim præterea multa illius edita ſunt, vt de curſu verbi DEI Epiſtola. De cœna Domini breue opuſculum. De Eccleſia propoſitiones. Reſponſio contra Vadiani librũ. Explicationes in Pſalmos quoſdam, & alia plurima. Eiuſdem Apologia de vero & falſo intellectu vnâ cum cauſis defectionis in articulo de Sacramento corporis & ſanguinis Chriſti contra Iohannem Fabri in 4. Germanice. Huius eloquium cecinit

PANTALEON CANDIDVS.

Ipſo ex ore DEI, non verbi ex ore miniſtri,
Dogmata, Schvvenckfeldi, vis petere ipſe tua.
Sunt ſua danda DEO, ſunt & ſua dãda miniſtris:
Nempe trahit verbo corda mouente DEVS.

NICOLAVS REVSNERVS.

Vnum agis hoc, vt ſalua Dei ſit gloria, quicquam
Nec virtus hominum vindicet inde ſibi.

Ergo

Ergo doces ſaltem correptos numine dio,
Quæ ſunt, poſſe ſacramente videre, DEI:
Poſſe miniſterium nihil hic venerabile verbi
Falleris hic animi Gaſpar; at vnde, rogas?
Nempe miniſterium verbi cœleſte per ipſum
Quicquid agit, DEVS hoc omne benignus agit.
Mortua non eſt ſancta DEI vox, littera vitæ
Vita, biceps gladius, malleus, ignis edax.
Quam penes eſt & vis, & ſpes, & norma ſalutis,
Cælitus hoc ipſo ſic moderante DEO.
Qui ſpernit verbum Domini verbiq; miniſtros:
Spernit is in cœlis, qui dedit iſta, DEVM
Amplius haud manet ergo DEI ſic gloria ſalua:
Fide DEO, vero corde, beatus eris.



Invidiam vincis studio, probitate labore.
Gratia nunc meritis reddita digna tuis.

HADRIANVS IVNIVS, HORnanus, Medicus, Philologus & Poeta.

DE HADRIANO IVNIO Hornano Medico, viro abſolutę eruditionis præclare cecinit Arrias Montanus hiſce verſibus:

Mouerat inuidiam locus inuidus, & tibi nomen,
Iuni, aliâs notum ſed minus vſque tuo.
Inuidiam vincis tota probitate, fideque,
Perge, bona & ſtudia, id quod facis, vſq; iuua.

Cuius elogij teſtimonia ſanè locupletiſſima nobis perhibent, tot ab ipſo elaborata monumenta nunquā interitura: is enim Caſſij Iatroſophiſtę medicas quęſtiones è Gręcis Latinas fecit, impreſſas cum Græci exemplaris caſtigationibus in fine adiectis; Idem Lexico Græco adiecit vocabula ſupra 6500. in editione Baſileæ edita, cum præfatione ad Edoardum VI. Angliæ Regem: minor editio eadē habet quæ maior, niſi quod quę-

dam copiosius in maiore explicata, & testimoniis autorum confirmata omittit. Præterea scripsit de anno & mensibus commẽtarium, cui adiungitur Fastorum liber, quo quicquid peculiariter apud Græcos, Hebræos, Romanos, aliasque exoticas nationes memorabile quolibet die actum fuerit & obseruatum, compendio commonstratur. Item, Calendarium in quo totius anni dies, articulatim ad calculũ vocati, atq; idipsum Latinis haud Barbaris sentẽtiis, cuilibet anni tempori congruis. Edita sunt hæc quoque eiusdem scripta: Animaduersionũ libri sex, in quibus infiniti pene authorum loci corriguntur & declarantur. Item de Cœna commentarius. Nomenclator omnium rerum propria nomina variis linguis explicata indicans. Emblemata ad D. Arnoldum Cobelium. Ænigmatum libellus ad D. Arnoldum Rosenbergium. Anastaurosis, siue Passio Seruatoris nostri IESV CHRISTI Iambis conscripta. Nonium Marcellum de proprietate sermonis ope veterum codicum innumeris in locis restituit, multis locupletauit. Fulgentij Placiadæ libellum de prisco sermone repurgauit. Recognouit quoq; Rauisij Textoris epitomen Epithetorum.

thetorum. Eunapium de vitis Sophiſtarum in Latinam linguam conuertit. Ex magnis illis Euſtathij commentariis in Homerum, vtiliſſima quæq; in vnum volumen collegit, quod Cornu copiæ inſcripſit. Heſichij librum, de his qui eruditionis fama claruerunt in linguam Latinam tranſtulit.


GUILHELMUS XYLANDER Philosophus
B.
Nasc augustæ vindecorum
A°. 1530.
Ob.
A°.
Græcia Xylandro deberet plurima, ni jam
Plutarchus latiam ferret & ipse togam.

GVILIELMVS XYLANDER,
Philoſophus.

GVILHELMVS XYLANDER natus fuit Auguſtæ Vindelicorum, anno 1530. egregie vtriuſq; linguæ cognitione inſtructus, variaq; ac multiplice eruditione inſtructus, Magiſter optimarum artium Baſileæ deſignatus eſt. Fuit deinde Heidelbergæ Græcarum literarū profeſſor fidelis pariter & diligens. Vnde præclaram nominis famam & immortalem adeptus gloriam, tum ex aliis ſcriptis Philologis & Hiſtoricis, tum ex optimis autoribus, præſertim Græcis partim recognitis, partim in Latinum ſermonem conuerſis. Fatis tandem naturæq; conceſſit præmatura morte, anno 1585. ſepultuſq; fuit Heidelbergæ. Tryphiodorum Latinis Hexametris ita reddidit, vt verſus verſui reſpōdeat, id opus iuuenis adhuc circiter 16. annos natus in Schola Auguſtana fecit. Verum idem opuſculum denuo heroico carmine vertit, anno-

tationibus additis, quibus plæraq; loco corrupta restituuntur multa explicatur, sed ea versio non est edita, Pselli de quatuor disciplinis Mathematicis opusculum, Latinum fecit, adiectis annotationibus, & carmine de Philosophia. Dionis Historiam Romanam cum annotationibus. Plutarchi Parallela seu Vitas annotationibus additis, Plutarchi de Homero & audiendis Poëtis libellos, quos etiam annotationibus locupletibus explicauit. Cedreni Historiã ab origine mundi vsq; ad annum 1200. Marci Antonini Imperatoris libros duodecim de se ipso, additis aliis libellis; Antonij Liberalis transformationũ congerie, Phlegontis fragmẽto de Olympiadib. & de admirandis & longæuis. Antigoni historiis mirabilibus. Euripidem Latinum Philippi Melanchthonis, id est, ex eius lectionib. negligentissime exceptum correxit, addita de suo, quæ tum deerat Hecuba. Theocriti priora Idyllia correxit, additis suis in reliqua annotationibus. Euclidis sex libros priores in linguam nostram Teutonicam transtulit, typisq; & cõmentariis illustrauit. Plutarchi Cheronei moralia de Græco in Latinam linguã transcripsit. Strabonis rerum Geographicarũ libros septem-

ſeptendecim recognouit, emẽdauit, & Latinos fecit additis annotationib. Stephanum item de Vrbibus recognouit & trãſtulit. Scripſit præterea Variarum Lectionum libros. Tabulas Græcæ Grammaticæ abſolutiſſimas, Algebrã, Euclidea, Geometrica, Aſtronomica, varia. Ac ſacros noui Teſtamenti libros è Græca lingua in Germanicã accuratiſſime tranſtulit annotationibus adiunctis. Tranſtulit etiam Diaphanti libros Arithmeticos. Inſtitutiones Aphoriſticæ Logicas Ariſtotelis, rerum item Mathematicarum breui atque facili ordine ab eodem conſcriptæ, editæ ſunt in publicum. idem Polybij ſeptendecim libros Hiſtoriæ Romanæ in Germanicam linguam tranſtulit. Atq; hæc de Xylandro.


GASPAR HEDIO GERMANUS Theol. Argentin.
B
Nasc. Etlingæ,
Ao.
Obijt Argent.
Ao. 1552.
Historicum seu te dicam, siue Hedio Mysten,
Et bonus es Mystes, Historicusq; bonus.

CASPARVS HEDIO, HISTORI-cus, & Ecclesiæ Argent. Pastor.

NASCITVR Casparus Hedio Etlingę in Germania, familiâ & parentibus honestis, primò optimarũ artium studiis Friburgi, & deinde Basileæ eruditus fuit. Friburgi quidẽ in Philosophiæ Magistrũ; at Basileę in Theologię Doctorem promouetur. Deinceps verò vix dum renatâ in Germania Euangelij luce, Moguntinus Ecclesiastes constituitur, anno 1520. postea veritatis luce illustratus diuinitùs, M. Zellio, & Martino Bucero, tunc primùm Argentinæ verum instaurãtibus Christianismum, adiutor & collega datus est, anno 1530. Et summi Templi ibidem cõcionator per totos annos 23. fidelis pariter ac diligẽtissimus fuit. Tandem obiit in Christo feliciter, magno sui desiderio cunctis relicto 17. Octobris, anno 1552. Scripsit historicam Synopsin, qua M. Antonij Coccij Sabellici institutũ prosequitur, ab anno 1504.

quô pertigit Sabellicus vsq; ad annum 1538. impressam cum Sabellici operib. idem Chronicon abbatis Vrspurgensis magna diligentia recognouit, & ab innumeris mendis repurgauit. Adiecit etiam paralipomena rerum memorabilium ab anno 1230. ad annum 1537. Smaragdi Abbatis commentarios in Euangelia & Epistolas per totum annum ex patribus collectos, ex scriptis exemplaribus restituit, adiecta Epitome super Euangelia & Epistolas vtili omnibus qui methodice docere cupiunt simplicem & Christianũ auditorẽ. Scripsit Chronicon Germanicâ linguâ, & ex Latina lingua in Germanicũ transtulit Historias, Ecclesiasticam, Eusebij, Egesippi, Iosephi: Chronicon Abbatis Vrspurgensis. Cuspiniani Cæsares, Chrysostomi Homelias in Matthæum & Ioannem. Augustini quædam opuscula. Ambrosij libros officiorum: Smaragdi abbatis Postillam. Historiam Ecclesiasticã Germanice continuauit ad nostra vsq; tempora. Preterea in Germanicam linguam conuertit Demogorias OEcolampadij in Epistolam Ioannis. Ludouici Viuis libellum de Eleemosyna. Philippi Cominæi Historias. Erasmi Roterodami libellum de præ-

paratione ad mortem. Smaragdi commentarios in Euangelia & Epiſtolas per totum annũ, ex veteribus patribus collectos. Hermãni Bodij vnionem diſſidentium. Martini Lutheri commentarios in Pſalmos graduum. Scripſit ſermonem de decimis Moguntiæ habitum. Nicolai Reuſneri V. Clariſſimi & doctiſſimi carmen in eundem tale legitur:

Seu vis Hiſtoricus fidei ſeu doctor haberi,
Magne Hedio, rectè nomen vtrunq; geris:
Te fidei ſanctæ vocat Argentina fidelem
Myſten, & vocem laudat amatq; tuam:
Te legit Hiſtoricum Germania tota fidelem;
Cum legit, Hiſtoriam, laudat amatq; tuam.
Mortuus vt ſis ergo; ſuperſtes viuis in orbe,
In doctis, hæres ætheris ipſe, libris.

XLIII.


SIMON GRYNÆUS Philos. & Theol.
B.
Nasc. Feringæ in Suevia
Ao. 1493.
Ob. Basileæ,
Ao. 1541 Kal. Augusti.
Non nomen tantum dedit huic Grynæus Apollo,
Ipsum etiam fausta contigit omen ave.

SIMON GRYNÆVS, PHIlosophus & Theologus Basiliensis.

IOANNIS Sapidi Iambos doctissimos de Simone Grynæo præmittere libet notationi vitę eius, sunt autem hi:

Quæris Simon Grynæus ille quis fuit?
Attende, dicam, magnus ille vir fuit:
Decreta Grammatices nihil nouit minùs
Quàm Priscianus: tàm prope eloquentiæ
Ciceronianæ accessit, vt nemo propiùs
Chrysippon exæquauit in Dialecticis:
Non hoc Jopas melius increpuit lyram:
Numeri scientia τὸν αὐτὸν *rettulit:*
Talis Geometra, qualis Architas fuit:
Cognitionem habuit vt Atlas siderum:
De moribus consimili Aristoteli modo
Disseruit, & sapientiâ cœlestium:

Non Plinio Physice priores detulit:
Non cessit Hippocrati medendi indagine:
Fuit alter Aurelius sacris in literis
Jam quid sacræ non attigit Poeseos?
Quid est relatu dignum in Historiis nouis
Et veteribus simulque miscellaneis
Jn lucubrationibus, quod nesciit?
Linguis Palæstinâ, Latinâ, & Atticâ
Non aliter ac sermone plebeio vsus est.
Sed quid opus est multis, fuit plane Hippias:
Aut alter: aut vel præferendus Hippiæ:
Grex disciplinarum cui paruit omnium:
Quem luget extinctum merito Cyclopædia
Sui colit Grynæi quæ tumulum sacrum:
Vt Apollini huius nominis suum nemus.

Etsi verò nihil addi posset ad hoc Grynæi Encomium, nos tamen prosequemur nunc stylum nostrum: Fuit itaque Simon Grynæus Feringæ Sueuio oppido natus, anno 1493. In quo modestia & morum suauitas singularis, cum pietate & disciplinarum omniũ exacta cognitione certauit: magni illius Melanchthonis in schola Portæ

tæ Herciniæ discipulus. Philosophiæ Magister Viennæ Austriæ nuncupatus, modis omnib. vir & laude memoriâ ob linguæ Latinæ, Græcæ & Hebraicæ peritiam, omnisq; Philosophiæ ad miraculum vsq; cognitionem; & ob Theologiæ veræ scientiam & vsum dignissimus sempiternâ. Quas ipse doctrinas passim Academiis Viennæ, VVitebergæ, Heidelbergæ, Basileæ multis annis publice priuatimque professus est. multis egregiè Latinis & Græcis authoribus suo nitori & lumini restitutis. Tandem sibi ipsi quidem satis longæuus, licèt vigente adhuc ætate mortuus, vtpote cui nihil amplius quod disceret superesse videretur: Cæteris verò tempestiuè nimiùm ereptus, quos scilicet, quò plura didicerat, eô docere plura, vir iuuandis aliorum studiis natus, potuisset. Obiit autem Basileæ ex peste, Cal. Augusti, Anno 1541. ætatis 48. Transtulit ex Græcis Agesilai vitam in Parallelis Plutarchi. item alium Plutarchi librum, qui inscribitur: Sitne rationis aliqua in bestiis vis, tùm vtra animantium plus huius habeant, terrestria ne an aquatica. item Aristotelis Elenchorum libros duos, qui cum cæteris Latinis operibus Aristotelis excusi sunt. Eiusdemque

de virtutib. libellum, adiecta exactiore quadam de virtutibus diuiſione: item de mundo librum ad Alexandrum doctiſſimis commentariis illuſtrauit. Annotationes in 8. librum Topicorum ſcripſit, adiecta tabula, qua continetur typus omnium præceptorum Ariſtotelicorum, quæ in 8. libro Topicorum interroganti & reſpondenti dantur. Homelias Chryſoſtomi in primam ad Corinthios, quæ poſt vigeſimum ſunt vſque ad 44. Latinas fecit. Extat eius etiam Epiſtola ad OEcolampadium libro quarto Epiſtolarū OEcolampadij & Zvvinglij: item præfationes in Iulium Pollucem, in Abſyrtum & reliquos authores Græcos Hippoiatros in Lexicon Græcolatinum. in Plutarchi vitas Latinas, in quo opere etiam integro multa reſtituit & locos aliquot declarauit. in eaſdem etiam Græce excuſas: in Euclidis elementa Geometrica Græca præfatio, vbi de diſciplinis Mathematicis egregie diſſerit. in Cl. Ptolomæi magnę conſtructionis libros Gręcos: in ſcriptores noui orbis: in Iuſtinum. Præfatiuncula in Hugonis Latimeri orationem de regni ſtatu per Euangelium in Anglia reformādo. Opera Platonis à Marſilio Ficino verſa, emendauit

uit & cum exemplaribus Græcis contulit adiecta præfatiuncula. Scripsit etiam somnium ad clarissimum virum Iacobum Sturmium, carmine Heroico. Extant apud Hæredes eius nondum excusa commentaria in Epistolam Pauli ad Romanos: de cœna Domini liber: Opus Epistolarum: & alia quædam.


CONRADUS LYCOSTHENUS Theologus & Philologus.
obijt. Basilæ Aº. 1561 8. Kl. April.
Vt pius, ut doctus dicaris, ut acer honostus,
Docta Lycosthenidis Regula sola facit.

CONRADVS LYCOSTHENES, Theologus, Philologus & Historicus.

CONRADVS LYCOSTHENES Rubeaquensis Alsatus, natus fuit anno 1515. Philosophiæ pariter & Theologię operam egregie nauauit Heidelbergæ, & vtranq; postea Basileæ in Scholâ & Ecclesia publice professus est magna cũ fide & industria: Philologus & Historicus celebris: Theatrum vitæ humanæ, philosophiæ perennis compendiũ, æterni Luminum Datoris benignitate per XLII. valetudinariæ ætatis annos, menses septem, dies septem sedulò serioque commentatus est; quod eo postea mortuo à priuigno Theodoro Zvvingero Med. & Philosopho excellentiss. mirificè exornatum & locupletatum, omnibus omnium Cæsarum Amphitheatris meritò anteponitur. 8. Kal. Aprilis non improuiso Apoplexiæ turbine ad certam immortalitatem, anno eius reparatæ 1561. abreptus est, præter votum metumq;: Sor-

tis literar. multam ſimul & magnam relinquens vſuram poſteris in omne æuum perduraturam. Scripſit enim commentaria in Plinium iuniorē de viris illuſtribus. de Rubeaquenſium Reipublicę primordiis, incrementis, deuaſtationibus, &c. à prima origine vſq; ad noſtra tempora librum, ex quo Sebaſtianus Munſterus ea, quę in magno Coſmographiæ ſuæ opere de oppido Rubeaquēſium ſcribit, compendioſiſſime deprompſit. Iulij Obſequentis prodigiorū librum (quem hactenus ab anno tantum vrbis conditæ 105. vſque ad annum 784. mancum ac imperfectū habuimus) multis locis reſtituit, & ea quæ ab vrbis exordio, vſque ad L. Scipionis cum C. Lælio conſulatum, temporis iniuria interierunt, ex Dionyſio Halicarnaſſeo, Tito Liuio & aliis Romanorū Hiſtoricis, eodem obſeruato ordine, reſarciuit atq; ſuppleuit. Scripſit præterea librum, de Mulierum præclare dictis & factis: item Libellum de priſcis Romanorum legibus & plebiſcitis: de Similibus factis, caſibus & euentu librum. Calendariū hiſtoricum, in quo Macedonum, Ægyptiorū, Hebræorum & Græcorum menſes, cum Romanorum menſibus conferuntur, & quæ à condito mundo,

mundo,ad noſtra vſque tempora memoratu digna certis apud diuerſos, diebus acciderũt, commemoratur &c. Clariſſimorũ Philoſophorum, Oratorum,Imperatorum,Regum,Ducum;item Pontificum,Epiſcoporum,priuatorumq; hominum Apophthegmata,quę ita in locos communes congeſta ſunt, vt ſiue publice quid, ſiue priuatim ſis dicturus, promptuariũ habeas, ex quo ad inſtitutum neceſſaria depromas. Similitudinum ac parabolarum ex ſacris ac prophanis authoribus locos communes, ad eundẽ vſum collectos, adiectis vbiq; authorum locis, ex quibus petitæ ſunt. Virtutum vitiorumq; omnium memorabilia exempla ex trecentis fere Gręcis & Latinis authoribus probatiſſimis excerpta inque locos communes redacta.Prolegomena in Iuſtini ex Trogo Pompeio hiſtorias.Annotationes in Valerium Maximũ ac L. Feneſtellam de Romanorum ſacerdotiis ac magiſtratibus. Contraxit etiam Conradi Geſneri Medici Clariſſimi, magnum ac multis laboribus congeſtũ Bibliothecę opus in breue Compendium, in gratiam eorum qui breuitate gaudent, ac ob æris penuriam ab emptione magni operis deterrentur. Ioannis Rauiſij

uiſij Textoris officinam auxit,& in ordinē commodiorem redegit. Item in Claudij Ptolomæi Geographicos libros indices duos collegit, quorum adminiculo veterum ſimul ac recentium locorum ſitus, facillima ratione in tabulis depictis deprehenduntur. præfixit Ptolomæi libris Epiſtolam, in qua de vtilitate tabularum Geographicarū, ac iudiciis, late diſſeritur. extat eius prodigiorum opus Latine ac Germanice. Exemplorum magnum theſaurum collegit, quem poſt ipſius obitum Theodorus Zvvingerus doctiſſimus Philoſophus & Medicus auxit & optimo ordine diſpoſitum edidit. Epitomen ſententiarum Ioannis Stobæi confecit. atque hęc quidem de Lycoſthene noſtro ſufficiant, quem elegantii hoc commendauit poëmate:

IOANNES LAVTERBACHIVS.

Humanæ ſapiens eſt vitæ regula dictum,
Quod gremio ſedem mentis habere decet.
Hoc decet, hoc vitæ ſit vt actio monſtrat honeſta,
Ne qua iuſtitiæ tranſgrediatur iter.
Relligionis adhæc præcepta ſalubria veræ
Oſtendit, Pietas tollat vt omne malum.

Ut te

Ut te Virtutes, Pietasq; gubernet, honestum
Ne qua Iustitiæ transgrediaris iter,
CONRADI lepido congesta LYCOSTHENES ausu,
Quæ memoranda, tuo dicta reconde sinu.
Ut te Virtutes, Pietasq; gubernet, habebunt
In scelus, in vitium ne malus error agat.
Virtutum Pietas Regina, boniq; magistra:
Virtutes, Pietas est vbi, regna tenent.


IOSIAS SIMLERUS Heluetius Theologus
Nasc. Capellis in Heluetijs
anno.
Ob. Tiguri,
An. 1576. 2. Julij
Astronimus, bonus Historicus, verbiq minist
Trinam animam trino consecro rito. DEO.

JOSIAS SIMLERVS, Theologus.

IOSIAS SIMLERVS naſcitur Capellis, in Heluetiis, homo ingenij doctrinæq; elegantiſſimæ, Mathematicarum diſciplinarũ ſtudioſiſſimus, Hiſtoriarumque peritiſſimus: teſtãtur id tum ſcripta eius, quibus patriam immortalitati cõſecrauit, tum inſtrumenta Aſtronomica ab eo excogitata. Fuit Tiguri Profeſſor Theologiæ celebris, vir non modò in dicendo, ſed & in ſcribendo ſummi acuminis & iudicij exquiſiti, veterumq; Theologorũ lectione confirmati, quod abunde oſtendunt lucubrationes eius in omni doctrinæ genere in publicũ editę. tandem morte obiit immatura annum vix agens quadrageſimũ quintum, die 2. Iulij, anno Domini 1576. poſteaquam cum duobus ſæuiſſimis morbis calculo nimirũ & podagra cõflictatus eſſet acerbe annis aliquot prioribus. Capellas verò ſub Tigurinorum eſſe

ditione inde colligitur, quod se Tiguri in patria cum laude docuisse profiteatur. Scripsit de principiis Astronomiæ libros duos. Responsionem de Christo mediatore, aduersus maledicũ libellũ Francisci Stancari, Orationẽ de vita & obitu Cl. Theologi Petri Martyris Vermilij, cui addita sunt quædam ipsius scripta de Eucharistia ante non edita. Vitam Clariss. Medici & Philosophi Conradi Gesneri. De æterno DEI filio D. N. Iesu Christo aduersus nouos Arrianos Tritheitas & Samosatenianos lib.3. item aduersus eosdem de S. Spiritu lib.1. Narrationem veterum controuersionum de vna persona & duabus naturis Christi seruatoris, vna cum collatione controuersiarum nostri temporis, editã vnâ cum Latinis veterum scriptis, de eadem controuersia, quæ ab ipso recognita, summariis & annotationibus illustrata, & in vnum volumen coniuncta sunt. Scripta veterum sunt ista, Iustiniani Imperatoris edictum de recta fide. Boëtius de duabus naturis in Christo. Cassiani de incarnatione lib.7. Maxentij scripta. Leonis PP. Epistolæ duæ. Gelasij PP. liber contra Eutychem & Nestorium. Fulgentij lib.3. ad Thrasimundum regem. Vigilij libri

bri 5. cōtra Eutychen. Rustici Diaconi dialogus. edidit præterea Petri Martyris commentarios in duos libros Samuelis: item in Genesin; & eiusdem Precum ex Psalmis libellū. Transtulit etiam ex Germanica lingua in Latinam Henr. Bullingeri aduersus Anabaptistarū errores libros 6. Institutionem eorum qui de fide ab Inquisitorib. examinantur, quæ est responsio ad articulos Bauaricos. Compēdium Christianæ religionis. Adhortationē ad Ecclesiæ ministros omnes, vt concordiam mutuam colant, & fidem in Christum & veram resipiscentiam simpliciter doceant. De persecutionibus quas Ecclesia passa est, earumq; causis & persecutionum pœnis. Item Othonis VVerthmülleri paraphrasticā interpretationem Orationis Dominicę, & Symboli Apostolici &c. Postremò epitomen Bibliothecæ iam secundò magna accessione locupletauit, & in infinitis locis castigatiorem edidit. Scripsit præterea Notas in Ætici Cosmographiam, hactenus nusquam editam, & in Antonini Augusti itinerariū, quod collatione veterum manuscriptorum exemplarium plurimis locis emendauit. De fœdere & Republica Heluetiorum libros duos. Valesiam, hoc

est, de Viberis, Sedunis & Veragris libros duos. Descriptionem Rauracorum, Tulingorum, Latobrogorum, Boiorũ, libr. 2. de Lepontiis librum vnum, in quo de Alpibus & itineribus Alpinis. De vera IESV CHRISTI secundum humanam naturam præsentia in his terris Orthodoxam expositionem. De Alpibus comment. impress. cum Valesia. De republ. Heluetiorum libros duos Latine & Germanice. Responsionẽ ad duas disputationes Andreæ Musculi. Responsionem ad Iacobum Andream communi nomine scriptam. Narrationem de ortu, vita & obitu, R. viri Dn. Henrici Bullingeri Tigurinæ Ecclesiæ pastoris; inserta mentione præcipuarum rerum, quæ in Ecclesiis Heluetiæ contigerunt. Responsionem secundam ad Iacobum Andream. P. Martyris epistolas, quæstiones, & responsa: item Orationes editioni parauit Æthicus eius, Antonini itinerarium, Rutilius & Sequester Basileæ editi sunt. Scripsit præterea assertionem duarũ naturarum in vna persona CHRISTI Seruatoris contra Simonem Budnæum. Ab eodem Bullingeri respõsio ad septem capita accusationum in Latinum conuersa. collegit Vocabula rei numariẹ, ponderum,

rum, & menſurarum Græca, Latina, Hebraica, Arabica ex diuerſis autoribus, eaque in ordinem alphabeticum diſpoſuit, cum dictionario Latinogermanico Ioannis Friſij, ſine authoris nomine impreſſa. Hiſtoriam Heluetiæ & eiuſdem Periegeſim inchoauit: ſed morte præuentus nō abſoluit. Eius vitam & diſerte & vere deſcripſit Ioannes VVilhelmus Stukius, additis Doctorum virorum in eiuſdem obitum carminibus. Eiuſdem prælectiones Theologicę in Exodum Moyſis Henrici VVolfij opera & induſtria prodiere. Scripſit inſuper Dialogum doctiſſimum, quo diſputatur Vtrum campanæ pulſu meridie aut veſperi audito, detecto capite ſit orandū, quem manuſcriptū habet Henricus Bullingerus F. Dignus quem Theodorus Beza elegantiſſimo ornaret hoc Epigrammate:

THEODORVS BEZA.

SIMLERE, mi SIMLERE, quo ſuperſtite
Tot mortui reuixerant:
Quos ira nobis numinis, tam pauculis
Ademit annis plurimos:

SIMLE-

SIMLERE quem tremuit renatus Arrius;
Tremuit renatus Eutyches;
Vastator ille Poloniæ, hic Germaniæ,
Læsi flagella numinis.
Heu subita & immatura te mors auferens,
Quàm multa tecum sustulit!
Lamenta amicis quanta, quot iustißimos
Secum dolores attulit!
Quos inter ecce BEZA quondam haud vltimus
His irrigat te lachrymis.
BEZA repetito vulnere isto saucius,
Communis ad tumulum patris.

P. CANDIDVS in eius effigiem hoc lusit tetrastichon:

Quâ tibi præsentat SIMLERVS imagine vultum,
Afficit hæc oculos pulchra tabella tuos.
Si queat excellens animi quoq; pingier illa
Gratia, nil oculi pulchriùs aspicerent.

XLVI.


✠ GERARDUS MERCATOR, Cosmographus Nasc. Rupelmundæ An. 1512 5 Maij obijt Duijsburgi: An. 1593, 2. Decemb.
Hic adio promplas merces Mercator habebat,
Totus ut ex illis auxerit orbis opes.

GERARDVS MERCATOR Rupelmontanus, Cosmographus.

GERHARDI MERCATORIS Cosmographi nobilissimi vitam exacte nobis descriptã dedit dn. *Gualterus Glymnius, Patricius Teutoburgẽsis, ac eius oppidi antiquißimi Prætor dignißimus,* eum nos secuti, strictim ex eo afferemus ea, quæ ad propositum nostrum facere possunt. Gerhardus itaque Mercator (inquit Glymnius) Illustrissimi Principis Iuliæ, Cliuiæ, Montis, &c. Cosmographus longe exercitatissimus nascitur anno 1512. 5. Martij sub auroram hora sexta, à parentibus Iuliacensibus Huberto Mercatore, & Emerentiana eiusdem vxore, Rupelmundæ, in finibus Comitatus Flãdriç, apud illius patruum Gilbertum Mercatorem, eiusdem oppidi Pastorem vigilantissimum commorantibus. Cumq; pueritiam egressus esset prima rudimenta latinæ linguæ vtcunq; didicit, inde missus à prædicto suo

patruo Buſcoducum vt ibidē in domo fratrum Grammaticæ ſtudium abſolueret & initia Dialecticæ addiſceret, ſub Georgio Macropedio, vbi ſumptibus & impenſis ſuperioris Paſtoris annis circiter tribus cum dimidio ſtudiis vacauit. Hinc ablegatus eſt ab eodem ad celeberrimam Academiam Louanienſem, ibique in collegio Porci in conuictu conſtitutus, artibus humanioribus tantiſper operam accommodauit, donec Magiſterij gradum adeptus eſſet, poſt promotionem annis aliquot cum ſingulari delectatione in ſtudiis philoſophicis ſe exercuit priuatim, poſt vt vitæ ſuſtentandæ rectius conſuleret ad Matheſin animum adiecit. Anno deinde ætatis 24. Vxorem duxit, Ciuem Louanienſem Barbarã Schelleken, ex qua tres filios & tres filias ſuſcepit, mox cœpit ad ſculpendas tabulas animum applicare, exorſus Louanij à deſcriptione terræ ſanctæ, quę anno deinde Chriſti 37. in publicum abiit. Præceptorem in hiſce diſciplinis neminem habuit, ſed ſolummodo priuata inſtructione Gemmæ Friſij eximij Mathematici Flandriæ deſcriptionem aggreſſus breui abſoluit. Abſoluta Flandria libellum de literarum latinarum, quas Italicas cur-

curſoriaſq; vocant, ſcribendarum ratione euulgauit, mox globi terreſtris ſculpturam abſoluit, vnde in noticiam Imperatoris feliciſſimæ recordationis Caroli Quinti venit, illiuſque Maieſtati, quamplurima inſtrumenta Mathematica artificioſiſſime parauit, quę in bello Saxonico non procul ab Ingolſtadio in Ducatu Bauarię, in horreo quodam (vt illi Imperator poſt reditum ex Germania Bruxellis retulerat) igne ab hoſtibus clàm ſuccenſo, liquefacta, conſumpta fuerant. quapropter iuſſit ſibi per Mercatorem cõfici noua. Poſt decennium alterum globum quo cœli, planetarum ac cœleſtium ſignorum conſtitutionem complexus eſt in publicum dedit: item libellum de vſu globi; alium de vſu annuli aſtronomici, poſtmodum Louanio Duysburgũ cum familia commigrauit, cumq́ue ſedem in eius vicinia fixiſſet, Imperatoris iuſſu duos exiguos globulos, vnum ex puriſſimo Cryſtallo, alterum ex ligno confecit, cœleſtem vnum, alterum terreſtrem, magnitudine globi quo pueri in circulo ludunt. Fecit deinde Europæ deſcriptionẽ, quod opus paſſim à doctiſſimis quibuſque viris effertur. poſt Britannicas inſulas in tabulis propoſuit,

item Ducatum Lotharingiæ. Chronologiam. Nouam vniuersi orbis descriptionem in amplissima forma, inuentione noua sphæram in plano extendendo, quæ sic quadraturæ circuli respondet, vt nihil deesse videatur, præterquam quod demonstratione careat, nulliusq; alterius in tam vasto opere vsus est subsidio. hoc absoluto opere animum adiecit ad repurgandas Cl. Ptolomæi tabulas, veterem Geographiam ad mentem autoris tāta diligentia restituit, vt hoc nomine eximiam commendationem promeruerit. Adhæc tametsi ante Abrahamum Ortelium ideas quasdam mente concepisset, de edendis aliis tabulis generalib. ac particularibus totius mundi, distulit tamen inchoatum laborem, donec Ortelius sua exemplaria distraxisset. Auxit deinde Chronologiam suam, & scripsit libellum de arte Geographica. Quod si illi DEVS vitam elongasset, decreuerat quoq; partes occidentales Hispaniam videlicet cum Portugallia in minores tabulas redigere. Atque hæc in Geographicis Mathematicisque disciplinis præstitit. In Theologia conscripserat Harmoniam Euāgelicam, qui labor à magnis viris auide desideratus fuit. Conscripsit præterea

terea commentaria in Epiſtolam ad Romanos. in Ezechielis aliquot capita, in Apocalypſin. Chronologiam eius *Onuphrius Panuinus Veronenſis Italus, antiquitatum indagator & excultor præclariſsimus* ita extulit, vt Mercatorem omnibus aliis, multis nominibus prætulerit. Fecit Atlantem ſiue Coſmographicę ſpeculationis libros quinq;. quorum argumenta qui exactius inſpicere volet, legat ipſum Glymnium. Fuit homo ſedatiſſimi ingenij, ſingulari animi candore & ſinceritate pręditus, pacis & tranquillitatis publicæ & priuatæ amantiſſimus: vxorem habuit moribus caſtiſſimis ornatam, quæ anno 86. ex hac vita migrauit. Filios ſuos à primis annis Ioanni Othoni, deinde genero ſuo Molano in liberalibus artibus inſtituẽdos commiſit: maiorem natu Arnoldũ ſtatim in Mathematicis inſtituit, eius defuncti operas exceperunt fratres Ioannes & Gerardus feliciſſimo ſucceſſu. Rumuldus vero natu inter fratres minimus, & ipſe Geographiæ ſtudium coluit, patriſq; ſui vniuerſales orbis terræ & Europæ deſcriptiones in compendia redegit, ac totius Germaniæ delineationẽ in magna forma edidit. Fuit præterea Gerhardus Mercator

tempo-

temporis parcissimus, otio ne tantillum temporis indulgens. cibi potusque tametsi esset parcissimus, culinam tamen habuit luculentam, rebusque necessariis bene instructam, valetudinis con seruandæ gratia. in pauperes tenuiorisque fortunæ homines beneficus semper fuit, hospitalitatisque cultor & conseruator quoad viueret. in conuiuiis solennibus & priuatis facetus & hilaris, aliorū moribus facile se accommodans, quan tum corpusculi constitutio ac pietatis ratio ferebat. in familiari conuersatione facilis & iucundus. in Disputationibus acutus & exercitatus, in laboribus indefatigabilis. corpore sic satis bene constituto, bonaq; valetudine, præterquā quod in senili ætate podagra aliquando laboraret. Anno demū Christi nonagesimo, quinta Maij paralysi sinistri lateris correptus est, diuturnisque doloribus confectus, triennio post, postridie Kalendarum Decembr. vbi vixisset annos octoginta duos, hebdomadas trigintaseptem, horas sex, & vidisset pronepotes, in Domino obdormiuit placidissime.

XLVII.


ANDREAS VESALIUS ANATOMICUS
B.
Nasc. Bruxelis
Aº. 1514.
Obijt circa Zacynthum,
Aº. 1564. M. Oct.
Corporis humani qui membra secaret & artus,
Vesalio nemo doctior ante fuit.

ANDREAS VESALIVS, ANAtomicus, & Archiater Cæsareus.

ANDREAS VESALIVS patriam habuit Bruxellas, vrbē Flandriæ, celebrē in qua natus fuit anno Christi 1514. primo vniuersæ Philosophiæ studia Musis ipsis fauentibus felicissime absoluit, deinde Medicinæ vtriusque scientiam planè singularem in Italia adeptus est; erat enim in omni vita naturæ operum admirandorum studiosissimus; Sed inprimis fabricæ corporis humani cognoscendæ totus, præsertim dum Basileæ viueret, deditus. Reliquit autem regiæ illi ciuitati non solum specimē artis & industriæ suæ SCELETON munus hospitale, sed præterea etiam in vtraque medicina scriptos libros plurimos, & in his præclarissimum illud de Fabrica humani corporis opus, posteris omnibus suspiciendum. Is ergo ob nominis celebritatem & artis prestantiam Caroli V. Cæsaris Aug. deinceps factus Archiatrus,

munere eo ſumma fide & authoritate cum laude perfunctus eſt. Deinde cum Palæſtinæ viſendæ ſtudio, tum religionis, tùm naturæ myſteriorum cognoſcendorum causâ flagraret incredibili, repentino & exitiali morbo in itinere correptus circa Zacynthum inſulam, obiit anno 1564. menſe Octobr. ætatis anno 50. Scripſit paraphraſim in 9. librum Rhaſis ad regem Almonſorem. De affectuum ſingulariũ corporis partium curatione. Epiſtolam qua docet venam axillarem dextri cubiti in dolore laterali ſecandam. De humani corporis fabrica lib. 7. cum elegantiſſimis omnium figuris, opus ab autore recognitum & auctum. Epitomen ſuorum de humani corporis fabrica librorum Germanice & Latine cum figuris excuſam. Epiſtolam qua rationem docet propinandi radicis Chinæ decocti; tractantur in ea Epiſtola anatomica multa, etſi titulus nõ promittat. Emendauit tranſlationem anatomicorũ aliquot Galeni librorum, qui cum cæteris Galeni operibus excuſi ſunt. Eiuſdem Chirurgia magna à Proſpero Bergarutio recognita, emendata ac in lucem edita eſt. Edita eſt & eiuſdem Anatomia Germanice.

XLVIII.


GILBERTUS LIMBURGIUS MEDICUS.
Quantum Asiæ Medicos hoc tollit & euehit ætas,
Ipse ego tantum Arabes teq; Avicenna veho.

GILBERTVS LIMBVRGIVS, Medicus.

QVANDOQVIDEM Gilbertus Limburgius, Medicus clariſſimus, in hunc Doctorum Catalogum à Cryptico noſtro relatus fuit, eam præcipuè ob cauſam, quòd cùm inter Belgas ſuos maximè celebratum fuiſſe meminerat, atque adeò in arte ſua excellentem, vt inter Auicennæ ſectatores ſui æui principem facilè locum in praxi obtinuerit, quare vt vtrique pro tempore ſatis-faceremus, elogium eius à Clariſſimo Reuſnero decantatum afferemus: is enim vt laudes eius ex merito celebraret, minimè dubitauit eum cum doctiſſimis Galeni diſcipulis ita conferre, vt huic non minus laudis in ſuo genere quàm reliquis deberi affirmat, inquit enim:

Hippocrates medicus, medicus ſit & ipſe Galenus,
Par vtriq; manet per me Auicenna meus.

Admi-

Admirari verò eos qui in re aliqua laudabili ita versati sunt, vt si ipsis rerum inuentoribus pares non sint, haud longe tamen illos subsequantur, æquissimum est. Honos enim est præmium Virtutis, iudicio studioque Ciuium delatum in aliquem, & gloria consentiẽs laus bonorum incorrupta vox bene iudicãtium de excellenti virtute, eaque virtuti resonat, tanquam imago gloriæ, quæ quia recte factorum comes est, non est bonis repudianda. Et quod testatur Tullius, nullam virtus aliam mercedem laborum desiderat præter hãc laudis & glorię, qua quidem detracta, quid est quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo & tam breui, tantis nos laboribus exerceamus. Certè si nihil animus præsentiuerit in posterum, & si quibus regionibus vitę spacium circumscriptum est, iisdẽ omnes cogitationes terminaret suas, nec tantis se laboribus frangeret, nec tot curis vigiliisque angeretur homo. Monumenta enim doctrinæ longe præstantiora sunt ædificiis & structuris publicis; hæc enim suo tempore senescunt & consumuntur, illa æternitati mandata nunquam sentiunt interitum. Quid enim bonarum liberaliumq; artium cognitione conferri po-

ri poteſt? in qua & facultates diſciplinæque fundantur, & barbaries à mundo abigitur. Hac itaq; in parte cum Limburgo Medico pręclarè actum fuit, qui non vitæ ſolùm caducæ arte ſua conſuluit, ſed & immortali nominis ſui celebrationi rectè remedium attulit, viuat proinde ſplendidus, gloriaq́ue ſua ſic perfruatur meritus.

XLIX.


IOANNES OPERINUS, GRÆCÆ Linguæ Professor, & Typographus Basilien
Nasc.
Aº
Ob. Basileæ
Aº. 1568. 6. Julij.
Tu famam libris vitam scriptoribus addis,
Pars tibi mercedis sic ab utroq venit

JOANNES OPORINUS,
Græcæ Latinæq; linguæ Professor, & Typographus Basilien.

IOANNES OPORINVS, natione Germanus, ex Latinæ Græceque linguæ professore, temporū iniuriâ, factus Typographus Basiliensis, intra paucos annos, aut excudit ipse plurimos, optimos & rarissimos libros, aut excudi per alios curauit, idq; quàm castigatissimè, vir doctus, operosus & elegans, libris innumeris partim à se scriptis, partim aliorum à se publicatis, celeberrimus. Is natus anno 1508. 25 Ianuar. die, vnico virtutū suarum hærede ex quarto coniugio relicto, tandem lachrymis publicis, priuataque pietate moritur Basileæ, maior sexagenario, anno Christi 1568. 6. Iulij. Scripsit Scholia in priora aliquot capita C. Iulij Solini Polyhistoris excusa cum Solino & Pomponio Mela. Scholia item in libros Tusculanarum quæstionum Ciceronis. iuuenis colle-

 gerat

gerat in omnes Demoſthenis Orationes, ex diuerſis Doctorũ lucubrationibus, annotata quædam, quæ aliqua ſaltem ex parte, videlicet ad orationem vſque de falſo teſtimonio in Aphobum excuſa ſunt cũ Demoſthene, reliqua apud ipſum manu ſcripta latuerũt (quemadmodum & propriorum nominum ex diuerſis optimorũ quorumque authorũ ſcriptis Onomaſticon magno ſtudio collectum.) Collegit eodem inſtituto in Laurentij Vallæ elegãtiarum Libros diuerſorum doctorum cenſuras iuſtæ magnitudinis libellũ: item Annotationes & commẽtaria diuerſorum in omnia M. Tullij Ciceronis opera, ſeorſim tamen excuſis primùm iis, quæ ad Orationes, deinde quæ ad Rhetoricos libros, pòſt in Philoſophicos & Epiſtolas tam familiares, quàm ad Atticum & Q. Fratrem attinebant, quæ quidem & in Italia, Galliaq́; & Baſileæ ſemel atq; iterũ ſunt excuſa. eandem operam in Plinij quoq; naturali Hiſtoria, & quibuſdam aliis claſſicis ſcriptoribus publico ſtudioſorum vſui communicauit. Quin & Bucolicorum Latinorum autores, quotquot à Vergilij ætate ad noſtra vſque tempora eo poëmatis genere ſunt vſi collegit, quorum Tomum

primum

primum iam-pridem edidit, id quod & in recentioribus Comicis & Tragicis, tàm ſacris quàm prophanis, itēq; Satyrographis, & in vniuerſum poëtis omnib. vno volumine coniungendo pręſtitit. Plutarchi vitarum Epitomen, prius à Dario Tiberto equite Ceſænate conſcriptam, ita ab innumeris, quibus ſcatebat mendis repurgauit, vt facilius ei fuerit de integro eam ex Plutarcho colligere: id quod ei in Pauſaniæ Atticis & Corinthiacis à Domitio Caldenio olim conuerſis; in Arriano de rebus geſtis Alexandri Magni à B. Facio latinitate donato: Themiſtio ab Hermo: Thucydide & Herodoto à Laurentio Valla Latine verſis & à ſe recognitis accidit. Annotationes ipſius in Tuſculanas quæſtiones vnà cum aliis excuſæ ſunt mutato tamen nomine. E Græcis conuertit quædā ex Theocriti Scholiaſte. in Xenophonte à Birckheimero inchoata ſuppleuit. Heſiodi quæ extant opera ad verbum expreſſit, adiectis etiam Annotationib. collegit & Annotationes in totā Homeri Iliada ex Euſtathio, & aliis Græcorum Latinorumque ſcholiis; item in Melā & Poëtas aliquot Latinos à ſe iuuene prælectos. Ariſtotelis opera primus omnium, vt, quę

quidem Græce extabant, Latine etiam coniungi atq; legi à pluribus possent, partim sua ipsius, partim aliorũ ad hoc ope vsus, curauit, collecto locuplete tam Græci quã Latini Exemplaris, rerum & verborum indice, quam operam prius etiã in Platone Græco, & Polluce, & Cælij Rhodigini antiquis Lectionibus, & Hermolai in Piniũ castigationibus, ac pluribus aliis Basileæ editis præstitit. Ornarunt eum elogiis viri doctissimi:

IOANNES SAMBVCVS.

Quis tua non vidit præli monumenta labores?
Quæ minima aut caruit Bibliotheca typis?
Ars fuit inuenta hæc Germanis, laude perenni:
Extulit hanc Aldus perpoliitq; rudem.
Perfectam exerces sex & triginta per annos,
Cæsaris vt superes nomine, rebus, opes.
At tibi tam emerito pateant cœlestia templa:
In terris semper nomen honosq; vigent.

EPITAPHIVM ejusdem:

Frugifer Autumnus periit, Diis notus & orbi:
Orthion elapsus nautis, meditatur Arion.

GEOR-

GEORGIVS FABRICIVS.

Immortale decus tibi donat OPORINE virtus,
Famaq; stellifero quæ volat alta polo:
Nam per te Latij libri Graiiq; loquuntur,
Doctrinæq; nouâ laude reuixit honor.
Clauderis exigua magno sub nomine terra,
Sed claudi tumulo gloria tanta nequit.
Nā quot habent apices, tua quot monumēta figu-(ras
Tot meritis par est reddere grata tuis.

CAROLUS UTENHOVIUS.

Quisquis OPORINVM fatis cessisse dolebit,
Hic & OPORINVM doleat vixisse necesse est,
Quem vixisse semel veniens lætabitur ætas.

PAVLVS MELISSVS.

Ver, Autumnus, Hyems redarguebant
Æstatem, quod OPORINO fuisset
Mortis causa: magis sed ipse multò
Autumnus malè ferre, ferre iniquè
Suum quòd sibi OPORINVM necasset
Æstas, morbida Syrij nouerca:
Queis tempus, Reuocate, ait, querelas,

Immu-

Immutabilis hanc DEI voluntas
Olim iam sibi destinarat horam.

IOANNES LAVTERBACHIVS.

Quo studio priscos illustris OPORINE Vates
Quoq; nouos cures ære, labore, typis:
Quem latet: hic oculos modò si recludere tentet,
Vrgeat hos quamuis ex adamante sopor,
Vt magis integri placeant, cultiq; legantur,
Te studiis donas & tua cuncta bonis.
Inde tuum terris florebit OPORINE nomen,
Florebunt terris dum labor, æra, typi.
Ære, labore, typis Vates qui promouet, ipso
Nomine fit viuax ære, labore, typis.


GEORGIUS WICELIUS Theologus Pontificius
Nasc.
Ao.
Obyt Mogunt.
Ao
Vane sed egregie musis exculte Wiceli,
Ingenio ad libitum ludis & arte tuum.

GEORGIVS VVICELIVS, *Theologus Pontificius.*

CLARVIT Georgius VVicelius anno 1552. natione fuit Germanus. is ſcripſit quam-plurima: vtpote pro defenſione bonorũ operum librum. Adhortatiunculam ad congregationem concilij. Confutationem reſponſionis Iuſti Ionæ, vnà cum aſſertione bonorum operũ de vera iuſtificatione. Præconium Euangelicæ gratiæ. Commentariolum de arbore bona, Antichriſto, interceſſione diuorum & ieiunio. de die mortis Dominicę. Orationem in Hebraicę linguę & leges ſcholę puerilis. Syllabarium ſiue comprehenſionem locorum ex vtroq; teſtamento de bonis operibus. Apophraſin de voluntate Chriſtiani hominis. De Eccleſia Chriſtianorum contra Iuſtum Ionam. Expoſitionem ſeptem Pſalmorum. De Euchariſtia iuxta ſenſum ſcripturæ ac ſanctorum Patrũ. De bonorum operum ad iuſtitiam ſimul ac ſalu-

tem æternam neceſſitate libellum. Diuorum ex veteri Teſtamento hypodeigmata. De raptu Epiſtolæ priuatæ & præfixa illi criminatione contra ludum Syl. Heſſi. Expoſtulationem cum hoſte Iona. Expoſtulationem verbi credendi, & quot modis in ſacris literis accipiatur. Catechiſmum Eccleſiæ. Expoſitionem in Pſalmum 120. Dialogum de Concilio. De Oratione, ieiunio & eleemoſyna libellum. De pœnitentia, confeſſione, & poteſtate clauium libellos duos. Libellum de Euangelio Martini Lutheri & eius eccleſia. Conciones triginta. Apologiam contra calumniatores. Reſponſionem ad ſcripta Eckerlingi nomine edita. Libellum de vera iuſtificatione, Chriſtianorum vita & ſyncero DEI verbo. Annotationes in Biblia VVitebergenſium. De obdormitione Chriſtianorum. Precationes. Methodũ concordiæ Eccleſiaſticæ. Orationem de paſtoribus veris. Epiſtolarum libros quatuor. Acta Eiſlebiẽſia de remiſſione peccatorum. Enarrationes Euangeliorum & Epiſtolarum Dominicalium. Enarrationes cantionum B. Mariæ Virginis, & Zachariæ Sacerdotis & Simeonis Iuſti cum tribus Pſalmis Dauidicis excuſas. Conqueſtionem de calami-

calamitoſo Chriſtianorum ſtatu,& Epitaphia in mortem Eraſmi Roterodami. De Baptiſmo & Euchariſtia Homelias duas. Reiectionem Lutheraniſmi. Querelam Euangelij contempti Orationem in veterem Adam. Martyrologium Chriſti. Reſponſionem ad articulos Lutheri de Concilio. Dialogorum libros tres de Religionis diſſidio. Quæſtiones Catechiſticas. Typum Eccleſiæ prioris. Hagiologium ſeu de ſanctis Eccleſiæ. Catechiſticum examen. Pædagogiæ Chriſtianæ fragmẽtum. Precationes. Catechiſmum. Odas Chriſtianas. Propheticos ſermones centũ. Onomaſticon Eccleſiæ. Idiomata linguę ſanctę, veteris & noui Teſtamenti. Iconis Chriſtiani hominis. Enarrationes in Haggæum Prophetam. Eccleſiaſticas Demogorias & Conciones Euangeliorum ac Epiſtolarum per totum annum. Ordinandorum examinationes. Tabulæ Cebetis expoſitionem. Gratiarum actiones ob DEI beneficia. Quadrageſimale. Scripſit etiam minutiora quædam: vt Teſſaradecas ſuper negotio pacificationis. Theſes de fide & operibus. Item de pœnitentia. Poſitiones de concilio. Epicedion & Epitaphium Georgij Ducis Saxonię. Viam pacis.

INDEX
EORVM, QVI IV. HOC TOMO CONTINENTVR,
cum Diſtichis ſingulorum Iconibus ſubiectis.

1 Ianus Duza, Dominus à Nortvvick.

Nobilitas cui docta placet, cui nobile carmen,
Ingenium DVZAE *nobile ſemper amat.*

2 Franciſcus Modius, Brugenſis.

MODIVS *hic Iuris modium compleuerat ante,*
Quàm vitæ modius plenior omnis erat.

3 Adolphus Occo, Auguſtanus.

Dum veterum reuocat numos, & Pæonis artes
Prouehit, hic Medicos ornat, & Hiſtoricos.

4 VVernerus Seutter, IC.

Quæritur haud tantũ SEVTTERO *vita per artes,*
Vita ſed è CHRISTI *palmite nata placet.*

5 Georgius Laubius.

LAVBIVS *vt Medicos frũdeſceret inter & herbas,*
Nobile frundentis nomen & artis habet.

6 Chriſtophorus Herdeſianus.

Romulidum Leges & Ius cœleſte reuoluens,
O quantum ſequeris HERDESIANE *forum.*

7. Cyria-

7. Cyriacus Spangenbergius.

Omnis in ætherio tua ſtet fiducia cœlo:
Namq; tuas iterum Spes facit ille ratas.

8. Martinus Chemnitius, Theologus.

Si qua Tridentino latuit ſphinx abdita monſtro,
Eruta CHEMNITII eſt omnis ea ingenio.

9. Georgius, Princeps Anhaldinus.

Aſcaniæ proaui quantum valuere triumphis,
Hic tantum vera relligione valet.

10. Ioannes Forſterus, Theologus.

Hebræos inter diuumq; oracla profeſſos,
FORSTERVS palmam laudis & artis habet.

11. Ioannes Bugenhagius.

In medio felix pelago iam Dania nidos
Te duce Chriſtigenûm pro grege conſtituit.

12. Vitus Diterichus.

VITE quod in terris animis das viuere vitam,
Æternum viues viuide VITE DEO.

13. Ioannes Pfeffingerus.

Quid condimẽto ſapiat mage? quid mage gratum
Hoc PFEFFINGERO, cui ſua dicta piper?

14. Ioannes Draconites.

Pauca quidē, ſed docta leget qui ſcripta Draconis
Perlegit, at properam quàm gemit ille necem.

15. Ioannes Brentius.

Arbor eras BRENTI multæ pietatis, at illum
Ardorem incendit relligionis amor.

16. Eraſmus Sarcerius.

Dum ſarcis ſciſſas in relligione cohortes,
Sarta tibi cœli tecta beata facis.

17. Georgius Volckmarus.

Pulpita Leucoreæ teſtantur Pallados, huic quæ
Facundo fuerit gratia in eloquio.

18. Georgius VVirth.

Ut ſummas ſummi ſectetur Cæſaris aulas,
Pœonia meruit VVIRTHIVS artis ope.

19. Iacobus Milichius.

Leucoris alma tibi felicia ſydera currant,
Sydera quæ per me ſunt tibi clara magis.

20. Ioannes Quinterius, Andernacus.

Fugaſti lethum medica clariſſimus arte
Securus fati viuis in orbe tui.

21. VVil-

21. VVilhelmus Gratarolus.

GRATAROLVS patriam linquens atq; Itala rura,
Germanos inter claruit arte viros.

22. Leonhardus Fuchsius.

Si qua Dioscoridi, si qua est data fama Galeno,
Participem ex aliqua hæc me quoq; parte facit.

23. Conradus Gesnerus.

Tot scribis libros tantumq; mereris in arte,
Ut sis vel medicis Bibliotheca tuis.

24. Cælius Secundus Curio.

CAELIVS hic cœlum triplici sibi vendicat usu,
Corde pius, lingua purus, & arte bonus.

25. HVLDRICHVS ZVVINGLIVS.

Zvvinglius & calamo & signis dũ pugnat in ho-
Victo & vincenti par data palma fuit. (stem,

26. Martinus Bucerus.

An ne ideò BVCERE alio petis orbe Britannos,
Ut cinis & cineris gloria tanta fores?

27. Paulus Fagius.

Tu verò sequere & fratrem ne desere frater,
Par cum BVCERO gloria parta tibi.

28. Ioannes OEcolampadius.

LAMPADE si celebris tali Basilea renidet,
Non urbs Heluetias clarior inter erit.

29. Petrus Martyr.

MARTYR eras viuus quoq; re, non nomine tantū,
Testis id Ausonius, Anglus, & Heluetius.

30. Henricus Bullinger.

Vixisti bene, fecisti bene, dij bene faxint,
Ut bene de factis sit bona vita tibi.

31. VVolfgangus Musculus.

MVSCVLVS hic rabido securus ab vngue, Leænæ
Tarpeiæ tremor & terror acerbus erat.

32. Conradus Pellicanus.

Innumeris docui scriptis, studioque fideli,
Quæ foret Hebræis gratia in eloquiis.

33. Ludouicus Lauaterus.

Qui virtute lauas alios & flumine verbi,
Tute equidem toto pectore candor eris.

34. Rudolphus Gualterus.

Quid non GVALTERVS docuit, cecinitq; docendo,
Cui Phœbus dederat, CHRISTVS & ipse lyram.

35. Leo

35. Leo Judæ.

Quandoquidem IVDAE profiteris ſacra LEONIS,
E re tam vera quàm bene nomen habes.

36. Matthias Zellius.

Sex & viginti CHRISTVM docet impiger annos,
Primus & inſolitum ZELLIVS inſtat iter.

37. Simon Sulcerus.

Non inſulſus erat, ſed acerbus & omnia ſale
Condiit, vt putres arceat inde febres.

38. Berchtholdus Hallerus.

Heluetios inter ſi quis bene poſſe mereri
Creditus, HALLERVM laus ſua certa manet.

39. Caſparus Schvvenckfeld.

Dum patefacta DEI tua dogmata prodis ab ore,
Verbi equidem mutus præco futurus erit.

40. Hadrianus Junius.

Inuidiam vincis ſtudio, probitate, labore,
Gratia ſic tandem reddita digna tibi.

41. Guilhelmus Xylander.

Græcia XYLANDRO deberet plurima, ni iam
Plutarchus Latiam ferret & ipſe togam.

42. Casparus Hedio.

Historicum seu te dicam, siue HEDIO mysten,
Et bonus es mystes Historicusq; bonus.

43. Simon Grynæus.

Non nomen tantū dedit huic GRYNAEVS Apollo,
Ipsum etiam fausta contigit omen aue.

44. Conradus Lycosthenes.

Ut pius, vt doctus dicaris, vt acer, honestus,
Docta LYCOSTHENIDES Regula sola facit.

45. Iosias Simlerus.

Astronomus bonus, Historicus, Verbiq; minister,
Trinam animam trino consecro ritè DEO.

46. Gerardus Mercator.

Hic adeò promptas merces MERCATOR habebat,
Totus vt ex illis auxerit orbis opes.

47. Andreas Vesalius.

Corporis humani qui membra secaret & artus,
VESALIO nemo doctior ante fuit.

48. Gilbertus Limpurgius.

Quantum Asiæ medicos hæc tollit & euehit ætas,
Ipse ego tantum Arabes: teq; Auicenna veho.

49. Ioan-

FINIS.

Impressum
FRANCFORDII AD MOENVM,
Typis Matthæi Beckeri: impensis Hære-
dum Theodori de Bry.

Anno M. D. XCIX.

BOISSARD.
ICONUS
VIRORUM
ILLUSTRIUM

III-IV

1598-1599